

Toelichting
op het boek

EXODUS

M.G. de Koning

	Woord vooraf	
	Inleiding	1
Exodus 1	Israël in Egypte onderdrukt	3
Exodus 2	Geboorte van Mozes, zijn opvoeding en zijn vlucht	6
Exodus 3	Roeping van Mozes	10
Exodus 4	Roeping van Mozes (vervolg), terugkeer van Mozes naar Egypte	14
Exodus 5	Eerste ontmoeting met Farao, dwangarbeid verzwaaard	18
Exodus 6	Mozes weer naar Farao gezonden, geslachtsregisters Ruben - Simeon - Levi	21
Exodus 7	Wat God gaat doen, een wonderteken, eerste plaag: water in bloed	24
Exodus 8	Tweede plaag: kikvorsen, derde plaag: muggen, vierde plaag: steekvliegen	28
Exodus 9	Vijfde plaag: veepest, zesde plaag: zweren, zevende plaag: hagel	33
Exodus 10	Achtste plaag: sprinkhanen, negende plaag: duisternis	38
Exodus 11	Aankondiging tiende plaag: de dood van de eerstgeborenen	42
Exodus 12	Pascha, ongezuurde broden, dood eerstgeborenen, Israëlieten mogen gaan	44
Exodus 13	Heiliging eerstgeborenen, feest ongezuurde broden, op weg naar de Rode Zee	51
Exodus 14	Israël bevrijd, Farao komt om	55
Exodus 15	Het lied van Mozes, Mara en Elim	59
Exodus 16	Het manna	64
Exodus 17	Massa en Meriba, de strijd tegen Amalek	69
Exodus 18	Jethro bezoekt Mozes	72
Exodus 19	De HERE verschijnt op de berg Sinai	74
Exodus 20	De tien geboden, vrees voor de HERE, offervoorschriften	78
Exodus 21	De Hebreeuwse slaaf / slavin, straffen en regelingen bij inbreuk op leven	82
Exodus 22	Diverse voorschriften en regelingen	88
Exodus 23	Vervolg diverse voorschriften en regelingen	93
Exodus 24	Naderen tot God, verbondssluiting	98
Exodus 25	Heffing voor de tabernakel, de ark, de tafel, de kandelaar	101
Exodus 26	De tentkleden, de planken, de dwarsbalken, de voorhangsels met de pilaren	105
Exodus 27	Het koperen brandofferaltaar, de voorhof, olie voor de kandelaar	109
Exodus 28	De priesterklederen	111
Exodus 29	De priesterwijding	116
Exodus 30	Het reukofferaltaar, de heffing, het wasvat, de zalfolie, het reukwerk	121
Exodus 31	De bouwers van de tabernakel, de sabbat, de stenen tafelen	125
Exodus 32	Het gouden kalf	128
Exodus 33	De tent buiten de legerplaats, de HERE moet mee optrekken	133
Exodus 34	De nieuwe tafelen, de naam van de HERE, het verbond, het gelaat van Mozes	136
Exodus 35	Het sabbatsgebod, de heffing voor de tabernakel, Bezaleël en Aholiab	140
Exodus 36	Mozes geeft opdracht de tabernakel te maken, maken van kleden en planken	143
Exodus 37	Ark, verzoendeksel, tafel, kandelaar, reukaltaar, zalfolie, reukwerk	146

Exodus 38	Het maken van brandofferaltair, wasvat, gordijnen, pinnen, de kosten	148
Exodus 39	De priesterklederen, het werk voltooid	152
Exodus 40	Mozes richt de tabernakel op	154

Deze toelichting op het boek *Exodus* is bedoeld als een hulp bij persoonlijke studie van dit bijbelboek. Ieder die er gebruik van maakt, wordt aangeraden deze toelichting te gebruiken zoals de Bereërs naar de uitleg van het Woord luisterden: "*zij ontvingen het woord met alle bereidwilligheid, terwijl zij dagelijks de Schriften onderzochten of deze dingen zo waren*" (*Hand.17:11*). Het mag duidelijk zijn dat deze toelichting zeer beperkt is. De opzet is dat ieder de eigen ontdekkingen uit het Woord aan deze toelichting kan toevoegen of erin kan verwerken. Het staat dus ieder vrij ermee te doen wat hem goed lijkt. Als het maar een bijdrage is aan het beter verstaan van de Schrift en het leven van iedere christen die er kennis van neemt er maar door gediend wordt. Het is mijn intens verlangen dat deze toelichting bewerkt dat ieder die er kennis van neemt een trouwere en meer toegewijde volgeling van de Heer Jezus wordt en meer liefde voor Gods Woord krijgt.

Soli Deo gloria - alleen God de eer.

M.G. de Koning

Middelburg, september 2003

Wilt u reageren op de inhoud? U kunt dit doen naar: M.G. de Koning;

Telefoon 0118-638458

E-mail: mgde.koning@wxs.nl

Op verzoek zijn exemplaren van deze studie verkrijgbaar.

De bijbelgedeeltes uit het Oude Testament zijn ontleend aan de vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG, editie 1951)

De bijbelgedeeltes uit het Nieuwe Testament zijn ontleend aan de Herziene Voorhoeve vertaling van het Nieuwe Testament (TELOS-vertaling).

In enkele gevallen wordt verwezen naar de Statenvertaling. Dit wordt aangeduid met SV.

Exodus betekent 'uittocht'. Dat is tegelijk het hoofdonderwerp van het boek: de uittocht van Israël uit Egypte.

In *Genesis* hebben we een rijkdom aan verschillende onderwerpen. Die onderwerpen worden daar vaak slechts aangetipt om in de volgende bijbelboeken nader te worden uitgewerkt. De verlossing is daarvan een voorbeeld. Alleen in *Genesis 49:18* wordt de verlossing genoemd, terwijl dat onderwerp in het boek *Exodus* breed wordt uitgemeten. *Exodus* heeft in feite slechts twee onderwerpen:

- 1 De verlossing van het volk Israël uit de slavernij (*hoofdstuk 1-24*);
- 1 Gods woning te midden van zijn volk (*hoofdstuk 25-40*).

Een ander verschil met *Genesis* is dat *Genesis* ons algemene geschiedenissen geeft, die hoofdzakelijk verbonden zijn met gedetailleerde persoonlijke levensbeschrijvingen. *Exodus* is geheel gewijd aan de geschiedenis van het volk Israël. De enige levensbeschrijving die we erin vinden is die van Mozes.

De wet wordt gegeven (*Ex.20*) als grondslag van Gods relatie met zijn volk. Het priesterschap (*Ex.28,29*) wordt gegeven op grond van de genade van God voor zijn volk. Door het priesterschap is het mogelijk om de relatie met God te handhaven als het volk faalt in de heiligheid die passend is voor Gods wonen bij zijn volk.

God woonde niet bij Adam of Abraham. Hij kan namelijk alleen wonen bij een verlost volk. Daarom was het noodzakelijk dat het verlost werd. In het lied van de verlossing dat Mozes en de Israëlieten na de verlossing uit Egypte en van de Egyptenaren zongen (*Ex.15:13,17*), komt dat tot uiting.

In de verlossing van Israël uit Egypte laat God een beeld zien van de werkelijke verlossing die we vinden in de Heer Jezus. Mozes, die gebruikt wordt om het volk te verlossen, is een type van de Heer Jezus. Stefanus laat dat in zijn rede tot de Raad duidelijk zien (*Hand.7*).

Alles wat in *Exodus* met het volk gebeurt, is hun overkomen tot voorbeelden voor ons (*1 Kor.10:6,11*). Door alles wat Israël is overkomen wil God ons, christenen, duidelijk maken wat verlossing is. Verlossing wil zeggen dat God een volk losmaakt van elke vorm van slavernij en het brengt naar een plaats waar Hij het helemaal voor Zichzelf kan hebben.

Voor we weten wat verlossing is, moeten we weten wat verdrukking is, wat slavernij is. Je verlangt alleen naar verlossing als je ergens van verlost moet worden. Daarom zijn de eerste hoofdstukken van *Exodus* zo belangrijk.

Exodus is het boek van de "rokende oven en de vurige fakkel" (*Gen.15:17*): de oven van de verdrukking en de fakkel van de hoop. God brengt verdrukking over het volk opdat ze leren roepen tot God. Als God een mens wil verlossen moet hij eerst weet krijgen van zijn verdrukking en de slavernij van de zonde. Toen ze het goed hadden in Egypte hadden ze geen behoefte aan verlossing. Wie geniet van de zonde en alles wat de wereld te bieden heeft, verlangt niet naar verlossing.

Op uw heil wacht ik, o HERE. (Gn 49:18)

Gij leiddet in uw goedertierenheid het volk dat Gij verlost hebt; Gij leiddet het door uw kracht naar uw heilige woonstede. (Ex 15:13)

Gij brengt hen en plant hen op de berg die uw erfdeel is; de plaats die Gij, HERE, tot uw woning gemaakt hebt; het heiligdom, HERE, door uw hand gesticht. (Ex 15:17)

..., en deze dingen gebeurden tot voorbeelden voor ons, opdat wij geen begeerte in het kwade zouden hebben, zoals zij er begeerte in hadden. (1Ko 10:6)

Al deze dingen nu zijn hun overkomen als voorbeelden en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen zijn gekomen. (1Ko 10:11)

INHOUD:

- Vs.1-7: De zonen van Israël in Egypte
 Vs.8: Een nieuwe koning
 Vs.9-14: De Israëlieten onderdrukt
 Vs.15-22: De vroedvrouwen

TOELICHTING:

Het karakter van Egypte is in *Exodus* anders dan in *Genesis*. In *Genesis* is Egypte het beeld van de wereld die door God gezegend wordt door middel van de regering van Jozef, het beeld van de Heer Jezus. In *Exodus* is Egypte het beeld van de Godvijandige wereld die wordt geregeerd door een koning die Jozef niet heeft gekend en die het volk onderdrukt. Farao is een beeld van satan.

1 Dit nu zijn de namen der zonen van Israël, die met Jakob naar Egypte gekomen zijn; zij kwamen er ieder met zijn gezin: 2 Ruben, Simeon, Levi en Juda; 3 Issaschar, Zebulon en Benjamin; 4 Dan en Naftali, Gad en Aser. 5 De afstammelingen van Jakob waren zeventig zielen in het geheel. Jozef echter was reeds in Egypte. 6 En Jozef stierf, benevens al zijn broeders en dat gehele geslacht. 7 De Israëlieten nu waren vruchtbaar en breidden zich snel uit; zij vermenigvuldigden zich en werden uitermate talrijk, zodat het land met hen vervuld werd.

De verdrukking begon niet direct na aankomst van de *zonen van Israël* in Egypte. Opmerkelijk is dat zij "met Jakob" in Egypte kwamen. De uitdrukking "zonen van Israël" kenmerkt hun positie, zoals God hen ziet: 'zonen van de vorst Gods' (Israël betekent 'vorst Gods'). De uitdrukking "met Jakob" ziet op hun praktijk, op de tucht die God over hen moest uitoefenen.

Ze kwamen met in totaal zeventig personen. Onder de genade van God waren ze vruchtbaar en groeiden uit tot een machtig volk dat alleen al ongeveer 600.000 mannen telde van twintig jaar en ouder (*Ex.12:37; 38:26*). Met vrouwen en kinderen zal de totale omvang van het volk zo'n 3 miljoen mensen zijn geweest.

8 Toen kwam er een nieuwe koning over Egypte, die Jozef niet gekend had.

Een nieuwe koning gaat over Egypte regeren. Zijn kenmerk is dat hij geen enkele binding of zelfs maar een herinnering aan Jozef heeft (*Hand.7:18*). Hij aan wie heel Egypte het leven heeft te danken en die zoveel goeds voor dat volk heeft gedaan, is totaal vergeten. Zo is het met de wereld waarvan satan de god en overste is (*2 Kor.4:4; Joh.12:31*).

Als dan ons evangelie al bedekt is, is het bedekt in hen die verloren gaan; in wie de God van deze eeuw de gedachten van deze ongelovigen verblind heeft, opdat de lichtglans van het evangelie van de heerlijkheid van Christus, die het beeld van God is, hen niet zou bestralen. (2Ko 4:3,4)

Nu is het oordeel van deze wereld; nu zal de overste van deze wereld worden buitengeworpen. (Jh 12:31)

De Heiland van de wereld (*Joh.4:42*) heeft hier geen plaats, men denkt niet aan Hem. Integendeel, de satan houdt de mensen van de wereld in slavernij.

9 Deze nu zeide tot zijn volk: Zie, het volk der Israëlieten is groter en talrijker dan wij. 10 Welnu, laten wij met beleid tegen hen optreden, opdat zij zich niet vermenigvuldigen en zich – als wij in oorlog komen – bij onze tegenstanders aansluiten, tegen ons strijden en uit het land wegtrekken. 11 Daarom stelde men opzichters

Daarna trokken de Israëlieten op van Raïmses naar Sukkoth, ongeveer zeshonderdduizend man te voet, ongerekend de kinderen. (Ex 12:37)

...: een beka per hoofd, dat is een halve sikkel, naar de heilige sikkel, voor ieder die tot de getelden ging behoren, van twintig jaar oud en daarboven, ten getale van zeshonderdendrieduizend vijfhonderd en vijftig man (Ex 38:26)

Naarmate nu de tijd van de belofte naderde die God aan Abraham had beloofd, groeide het volk en vermeerderde zich in Egypte, totdat een andere koning over Egypte opstond, die Jozef niet had gekend. (Hd 7:17,18)

En er geloofden er veel meer om zijn woord; en zij zeiden tot de vrouw: Wij geloven niet meer op uw zeggen, want wijzelf hebben Hem gehoord en weten dat Deze waarlijk de Heiland van de wereld is. (Jh 4:41,42)

van herendiensten over hen aan om hen door de hun opgelegde dwangarbeid te onderdrukken: zij moesten voor Farao voorraadsteden bouwen, Pithom en Raämses. 12 Maar hoemeer men hen onderdrukte, des te meer vermenigvuldigden zij zich en breidden zij zich uit, zodat men bevreesd werd voor de Israëlieten. 13 Toen lieten de Egyptenaren de Israëlieten onder mishandeling werken; 14 ja, zij maakten hun het leven bitter door harde slavenarbeid met leem en tichelstenen en door allerlei arbeid op het veld – alle werk, waartoe zij hen onder mishandeling als slaven gebruikten.

Voor Farao gaat er van dit snelgroeïende volk een bedreiging uit. Door onderdrukking wil hij zijn greep op hen behouden. Egypte begon de "rokende oven" van het visioen van Abraham te worden (*Gen.15:12-21; Deut.4:20*).

Toen de zon op het punt stond onder te gaan, viel een diepe slaap op Abram. En zie, hem overviel een angstwekkende, dikke duisternis. En Hij zeide tot Abram: Weet voorzeker, dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land, dat het hunne niet is, en dat zij hen dienen zullen, en dat die hen zullen verdrukken, vierhonderd jaar. Doch ook het volk, dat zij zullen dienen, zal Ik richten, en daarna zullen zij met grote have uittrekken. Maar gij zult in vrede tot uw vaders gaan; gij zult in hoge ouderdom begraven worden. Het vierde geslacht echter zal hierheen wederkeren, want eerder is de maat van de ongerechtigheid der Amorieten niet vol. Toen de zon was ondergegaan, en er dikke duisternis was, zie, een rokende oven met een vurige fakkel, welke tussen die stukken doorging. Te dien dage sloot de HERE een verbond met Abram, zeggende: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de rivier de Eufraat: de Keniet, de Keniziet, de Kadmoniet, de Hethiet, de Fereziet, de Refaieten, de Amoriet, de Kanaäniet, de Girgasiet en de Jebusiet. (Gn 15:12-21)

... terwijl de HERE u genomen en uit de ijzeroven, uit Egypte, geleid heeft om voor Hem te zijn tot een eigen volk, zoals dit heden het geval is. (Dt 4:20)

Maar God begon aan het vervullen van zijn belofte die Hij in hetzelfde visioen van Abraham had gedaan.

Farao begint met het onderdrukken van de volwassenen. Hij maakt hen tot slaven. Later vergrijpt hij zich aan de kinderen.

De mens die in slavernij aan satan onderworpen is, helpt mee aan het bouwen van zijn rijk of hij zich dat nu bewust is of niet. Hij wordt steeds verder meegesleurd, steeds dieper in het rijk van satan. Als iemand aan geld hangt, is elke euro die hij meer te pakken krijgt een extra keten om zijn hals. De liefde tot het geld neemt toe met de toename van het geld.

Iemand die zich aan de zonde wil ontworstelen, komt steeds meer in de greep van de zonde. Dat is de ervaring van de persoon in *Romeinen 7*, die steeds wanhopiger wordt. Tot hij het uitroept: "*Ik ellendig mens*" (*Rom.7:24*). Dan is de redding nabij. In wat Israël in Egypte is overkomen zien we daarvan een beeld.

15 Ook beval de koning van Egypte de vroedvrouwen der Hebreeuwse vrouwen, van wie de een Sifra heette en de ander Pua: 16 Wanneer gij de Hebreeuwse vrouwen bij de bevalling helpt, dan moet gij goed toezien bij de verlossing; indien het een zoon is, dan moet gij hem doden, maar indien het een dochter is, mag zij blijven leven. 17 De vroedvrouwen echter vreesden God en deden niet wat de koning van Egypte haar gezegd had, maar lieten de jongens in leven. 18 Toen ontbood de koning van Egypte de vroedvrouwen en zeide tot haar: Waarom hebt gij dit gedaan en de jongens laten leven? 19 En de vroedvrouwen zeiden tot Farao: De Hebreeuwse vrouwen zijn niet als de Egyptische; zij zijn sterk: voordat een vroedvrouw bij haar komt, hebben zij al gebaard. 20 En God deed de vroedvrouwen wél; het volk vermenigvuldigde zich en werd zeer talrijk. 21 En daar de vroedvrouwen God vreesden, gaf Hij haar ieder een gezin. 22 Toen gebood Farao aan zijn gehele volk: Werpt alle jongens die geboren worden, in de Nijl, maar alle meisjes moogt gij laten leven.

Het bevel van Farao om alle jongetjes om te brengen doet denken aan de kindermoord in Bethlehem door Herodes (*Matth.2:16*). Maar God bedient Zich van vrouwen die Hem vrezen. De vroedvrouwen omzeilen met list het gebod van Farao. God zegent hun gedrag. Wat zij voor zijn volk doen, ziet Hij als aan Hem gedaan.

Als Farao door de vroedvrouwen niet het door hem gewenste doel bereikt, roept hij zijn hele volk op om te helpen bij het ombrengen van pasgeboren jongetjes. Dat moet gebeuren door hen in de Nijl te werpen. De Nijl staat voor de natuurlijke, aardse zegeningen. Wat er aan zegen in Egypte is, heeft het aan de Nijl te danken. Het is een ijzersterke truc van de satan om geestelijk leven te laten verstikken in de aardse zegeningen.

Toen werd Herodes, daar hij zag dat hij door de wijzen was misleid, zeer toornig; en hij zond knechten en doodde alle jongens die in Bethlehem en in het hele gebied daarvan waren, van twee jaar en daaronder, overeenkomstig de tijd die hij bij de wijzen nauwkeurig onderzocht had. (Mt 2:16)

INHOUD:

- Vs.1,2: Geboorte van Mozes
 Vs.3-6: Mozes te vondeling gelegd
 Vs.7-10: Mozes door de dochter van Farao als zoon aangenomen
 Vs.11-14: Mozes zoekt zijn broeders op
 Vs.15-22: Mozes vlucht naar Midian
 Vs.23-25: God gedenkt zijn volk

Als inleiding op dit hoofdstuk is het aan te raden *Handelingen 7:17-29* en *Hebreeën 11:23-27* te lezen:

Naarmate nu de tijd van de belofte naderde die God aan Abraham had beloofd, groeide het volk en vermeerde zich in Egypte, totdat een andere koning over Egypte opstond, die Jozef niet had gekend. Deze ging listig met ons geslacht te werk en behandelde onze vaderen slecht, zodat zij hun jonge kinderen te vondeling moesten leggen, opdat zij niet in leven bleven. In deze tijd werd Mozes geboren en hij was buitengewoon mooi; hij werd drie maanden opgevoed in het huis van zijn vader. Toen hij nu te vondeling was gelegd, nam de dochter van Farao hem op en voedde hem op als haar eigen zoon. En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van de Egyptenaren en was machtig in zijn woorden en werken. Toen hij nu de leeftijd van veertig jaar had bereikt, kwam het in zijn hart op zijn broeders, de zonen van Israël, te bezoeken. En toen hij iemand onrecht zag lijden, beschermde hij hem en nam wraak voor hem die werd afgebeeld door de Egyptenaar neer te slaan. Hij nu meende dat zijn broeders zouden beseffen dat God hun door zijn hand behoudenis zou geven; maar zij beseften het niet. En de volgende dag vertoonde hij zich aan hen terwijl zij twistten, en hij trachtte hen tot vrede te verzoenen en zei: Mannen, u bent broeders; waarom doet u elkaar onrecht aan? Hij echter die zijn naaste onrecht aandeed, stootte hem van zich en zei: Wie heeft u tot overste en rechter over ons aangesteld? Wilt u mij soms doden net zoals u gisteren de Egyptenaar hebt gedood? Mozes nu vluchtte op dat woord en werd een bijwoner in het land Midian, waar hij twee zonen verwekte. (Hd 7:17-29)

Door het geloof werd Mozes, toen hij geboren was, drie maanden lang door zijn ouders verborgen, omdat zij zagen dat het kind mooi was; en zij vreesden het gebod van de koning niet. Door het geloof weigerde Mozes, toen hij groot geworden was, een zoon van Farao's dochter genoemd te worden, omdat hij er de voorkeur aan gaf met het volk van God slecht behandeld te worden, boven een tijdelijke genieting van de zonde, en de smaad van Christus groter rijkdom achtte dan de schatten van Egypte, want hij zag op de beloning. Door het geloof verliet hij Egypte, zonder de toorn van de koning te vrezen; want hij bleef standvastig, als zag hij de Onzichtbare. (Hb 11:23-27)

TOELICHTING:

1 Een man uit het huis van Levi huwde een Levitische vrouw; 2 deze werd zwanger en baarde een zoon. Toen zij zag, dat hij schoon was, verborg zij hem drie maanden lang.

Terwijl het volk zucht onder de harde slavendienst, gaat God aan het werk voor hun bevrijding. Zonder dat het volk zich dit bewust is, wordt de verlosser geboren. Mozes wordt geboren in het gezin van Amram en Jochebed, die beiden uit de familie van Levi waren. Belangrijke les voor ieder die naar een huwelijkspartner verlangt: het kan alleen tot iets worden dat tot eer van God is, als beiden behoren tot de familie van Gods kinderen.

Het was een daad van geloof in die tijd een kind te verwekken. Maar dit echtpaar vreesde het gebod van de koning niet (*Hand.7:20; Hebr.11:23*). Jochebed ziet met het oog van het geloof dat dit een bijzonder kind is, dat God met dit kind iets wilde. Zo mogen wij ook onze kinderen zien die wij van God krijgen.

3 Maar langer kon zij hem niet verborgen houden; daarom nam zij voor hem een biesen kistje, bestreek het met asfalt en pek, legde het kind erin en zette het in het riet aan de oever van de Nijl; 4 zijn zuster ging op enige afstand staan om te zien, wat er met hem gebeuren zou. 5 Toen kwam de dochter van Farao om in de Nijl te baden, en intussen wandelden haar dienaressen langs de Nijl; zij zag het kistje in het riet en zond haar slavin om het te halen. 6 Toen

In deze tijd werd Mozes geboren en hij was buitengewoon mooi; hij werd drie maanden opgevoed in het huis van zijn vader. (Hd 7:20)

Door het geloof werd Mozes, toen hij geboren was, drie maanden lang door zijn ouders verborgen, omdat zij zagen dat het kind mooi was; en zij vreesden het gebod van de koning niet. (Hb 11:23)

zij het open deed, zag zij het kind, en zie, het jongetje schreide, zodat zij medelijden met hem kreeg en zeide: Dit is een Hebreuws kind.

Wat mooi is voor God, kan niet verborgen blijven. Jochebed brengt hem juist naar die plaats waar Farao dit kind wilde hebben, de plaats van de dood! Maar hoe doet ze dat? Het geloof ontbreekt het nooit aan middelen. Ze legt hem in een biezen kistje dat ze waterdicht had gemaakt door het te bestrijken met lijm en pek. Het kistje doet denken aan de ark van Noach ('kist' en 'ark' is hetzelfde woord!). Het woord voor pek heeft te maken met verzoening. Met haar handeling erkent Jochebed als het ware het oordeel van de dood dat op haar kind rust. Maar in het kistje heeft ze een voorziening waardoor het oordeel haar kind niet treft. Toen Jochebed Mozes in het kistje legde, heeft ze een heel volk in dat kistje gelegd en een heel volk gered.

Als wij onze kinderen aan de wereld moeten toevertrouwen, hen moeten loslaten, mogen wij voor hen bidden, dat is aan God toevertrouwen. God gaf de Heer Jezus om daarin geborgen te zijn. Zeker moet het kind tot persoonlijk geloof in de Heer Jezus komen. Maar als ouders mogen wij daarvoor bidden.

7 Toen zeide zijn zuster tot de dochter van Farao: Zal ik voor u uit de Hebreeuwse vrouwen een voedster gaan roepen, om het kind voor u te zogen? 8 En de dochter van Farao zeide tot haar: Ja. Toen ging het meisje de moeder van het kind roepen. 9 En de dochter van Farao zeide tot deze: Neem dit kind mee en zoog het voor mij, dan zal ik u het u toekomende loon geven. Daarop nam de vrouw het kind mee en zoogde het. 10 En toen het kind groot geworden was, bracht zij het naar de dochter van Farao; en hij werd door haar als zoon aangenomen, en zij noemde hem Mozes, want, zeide zij: ik heb hem uit het water getrokken.

Precies volgens Gods planning is de dochter van Farao aan de rivier. Hij gebruikt de tranen van de baby om medelijden bij de dochter van Farao op te wekken. Mozes werd door de dochter van Farao als zoon aangenomen. Zij wilde hem opvoeden als haar eigen zoon (*Hand.7:21*). De wereld laat een recht gelden op onze kinderen en wil ze vormen naar haar eigen model. Maar voordat zij haar invloed kan laten gelden, zorgt God ervoor dat hij door zijn eigen ouders wordt gevormd.

God spot op deze manier met alle macht van Farao. God maakt de wijsheid van de wereld tot dwaasheid. Hij gebruikt het misdadig bevel van Farao om Mozes aan zijn hof te brengen. Dat is Gods wijsheid. Gods plan met zijn volk wordt niet alleen ondanks Farao vervuld, maar zelfs met medewerking van Farao, zonder dat deze het wil.

Mirjam, de oudere zus van Mozes speelt een onmisbare rol. Zij ondersteunt het voornemen van haar ouders en kan door God gebruikt worden voor het vervullen van zijn plan met Mozes. Later weigert Mozes dan ook een zoon van Farao's dochter genoemd te worden (*Hebr.11:24*). De opvoeding door zijn Godvrezende ouders mist zijn doel niet.

11 In die tijd, toen Mozes groot geworden was, ging hij uit tot zijn broeders en lette op hun dwangarbeid; toen zag hij, hoe een Egyptenaar een Hebreër, iemand van zijn broeders, sloeg. 12 Hij keek naar alle kanten, en toen hij zag, dat er niemand was, sloeg hij de Egyptenaar dood en verborg hem in het zand.

13 Toen hij op een andere dag uitging, zie, daar waren twee Hebreeuwse mannen aan het vechten, en hij zeide tot de schuldige: Waarom slaat gij uw naaste? 14 Deze echter zeide: Wie heeft u tot overste en rechter over ons aangesteld? Denkt gij soms mij te doden, zoals gij de Egyptenaar gedood hebt? Daarop werd Mozes bevreesd, want hij dacht: Voorwaar, de zaak is bekend geworden.

Toen hij nu te vondeling was gelegd, nam de dochter van Farao hem op en voedde hem op als haar eigen zoon. (Hd 7:21)

Door het geloof weigerde Mozes, toen hij groot geworden was, een zoon van Farao's dochter genoemd te worden, ... (Hb 11:24)

Alle pracht en praal van het hof van Farao kunnen niet voorkomen dat het hart van Mozes bij zijn broeders in de verdrukking is. Op zekere dag zoekt hij zijn broeders op. Zijn liefde voor zijn volk brandt in alle hevigheid. Hij komt niet om te vertellen wat ze allemaal verkeerd hebben gedaan, maar om hun "dwangarbeid" te bezien. De Heer Jezus kwam ook niet om te oordelen, maar om te behouden (Joh.3:17).

Als hij ziet hoe een van zijn broeders wordt afgebeeld, kan hij zich niet bedwingen. Hij wreekt zijn broeder die mishandeld wordt (Hand.7:24). In de beschrijving hier blijkt dat het vlees in Mozes werkzaam is. Bij een eerlijke zaak hoeft je niet "naar alle kanten" te kijken om te zien of iemand je ziet. Dat is geen voorbeeld van een eenvoudig oog. De Heer Jezus heeft nooit zo gehandeld.

Wat Mozes heeft gedaan, is niet verborgen gebleven. Dat blijkt als Mozes weer naar zijn volk gaat en nu ziet dat twee broeders ruzie hebben. Als hij de schuldige aanspreekt, werpt deze hem zijn handelwijze met de Egyptenaar voor de voeten. Op dat woord vlucht Mozes naar Midian (Hand.7:29). De reactie van zijn broeders is een bittere teleurstelling voor Mozes. Hij had gemeend dat zijn broeders wel zouden beseffen dat God hun door zijn hand zou verlossen. Maar zij beseffen het niet (Hand.7:25).

Het verging Mozes op dezelfde manier als het eerder Jozef was vergaan, toen deze onderzoek deed naar de welstand van zijn broeders: hij werd verworpen door de zijnen. Zowel Jozef als Mozes zijn in dit opzicht typen van Christus, die evenmin werd aangenomen door de zijnen (Joh.1:11). Christus werd door zijn volksgenoten gehaat, verworpen, verloochend en zelfs gedood. En het was profetisch dan ook de smaad van Christus die Mozes op zich nam, toen hij omzag naar zijn broeders en hun lot wilde delen (Hebr.11:26).

De verwerping van Mozes kwam duidelijk tot uitdrukking in de woorden van de Israëliet die zijn naaste onrecht aandeed: "Wie heeft u tot overste en rechter over ons aangesteld?" (vers 14). Dit protest wordt tweemaal geciteerd door Stefanus (Hand.7: 27,35) en dit accentueert de ernst ervan. De zonde van deze ene man werd door hem beschouwd als een collectieve zonde van het hele volk: "Deze Mozes, die zij verloochend hadden door te zeggen: Wie heeft u tot overste en rechter aangesteld..." (Hand.7:35). Dit is een indrukwekkende illustratie van de verwerping van Christus, de Leidsman ten leven, door het Joodse volk (vgl.Hand.3:14-15; 4:10-12).

U hebt echter de Heilige en Rechtvaardige verloochend en gevraagd dat u een moordenaar zou worden geschonken; de Vorst van het leven echter hebt u gedood, die God heeft opgewekt uit de doden, van Wie wij getuigen zijn. (Hd 3:14,15)

Toen zei Petrus, vervuld met de Heilige Geest, tot hen: Oversten van het volk en oudsten van Israël, als wij vandaag worden verhoord over een weldaad aan een ziek mens en door welk middel deze behouden is, laat dan aan u allen en aan het hele volk van Israël bekend zijn, dat door de naam van Jezus Christus de Nazoreëër, die u hebt gekruisigd, die God uit de doden heeft opgewekt, door die naam deze gezond voor u staat. Deze is de steen die door u, de bouwlieden, is veracht, die tot een hoeksteen is geworden. En in niemand anders is de behoudenis; want er is ook onder de hemel geen andere naam onder de mensen gegeven waardoor wij behouden moeten worden. (Hd 4:8-12)

15 Toen Farao van deze zaak hoorde, trachtte hij Mozes te doden, maar Mozes vluchtte voor Farao en zocht verblijf in het land Midian.

16 Daar zat hij neer bij een bron. De priester van Midian nu had zeven dochters; zij kwamen juist water putten en vulden de drinkbakken om de kudde van haar vader te drinken. 17 Er kwamen echter herders, die haar verjoegen, maar Mozes stond op en kwam haar te hulp en drenkte haar kudde. 18 Toen zij bij haar vader Rehüel gekomen waren, zeide deze: Waarom zijt gij vandaag zo spoedig terug? 19 Zij antwoordden: Een Egyptenaar heeft ons geholpen tegen de herders en bovendien volop voor ons geput en de kudde gedrenkt. 20 Hij zeide tot zijn dochters: En waar is hij? Waarom hebt gij die man achtergelaten? Nodigt hem ten eten. 21 En Mozes bewilligde erin bij de man te blijven, en deze gaf zijn

Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden opdat Hij de wereld zou oordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden. (Jh 3:17)

En toen hij iemand onrecht zag lijden, beschermdde hij hem en nam wraak voor hem die werd afgebeeld door de Egyptenaar neer te slaan. (Hd 7:24)

Mozes nu vluchtte op dat woord en werd een bijwoner in het land Midian, waar hij twee zonen verwekte. (Hd 7:29)

Hij nu meende dat zijn broeders zouden beseffen dat God hun door zijn hand behoudenis zou geven; maar zij beseffen het niet. (Hd 7:25)

Hij kwam tot het zijne, en de zijnen hebben Hem niet aangenomen. (Jh 1:11)

Door het geloof weigerde Mozes, toen hij groot geworden was, een zoon van Farao's dochter genoemd te worden, omdat hij er de voorkeur aan gaf met het volk van God slecht behandeld te worden, boven een tijdelijke genieting van de zonde, en de smaad van Christus groter rijkdom achtte dan de schatten van Egypte, want hij zag op de beloning. (Hb 11:24-26)

Hij echter die zijn naaste onrecht aandeed, stootte hem van zich en zei: Wie heeft u tot overste en rechter over ons aangesteld? (Hd 7:27)

Deze Mozes, die zij hadden verloochend door te zeggen: Wie heeft u tot overste en rechter aangesteld? - deze heeft God en als overste en als verlosser gezonden door de hand van de engel die hem was verschenen in de braamstruik. (Hd 7:35)

dochter Zippora aan Mozes. 22 Zij baarde een zoon en hij noemde hem Gersom, want, zeide hij: ik ben een vreemdeling geworden in een vreemd land.

Wat in Exodus als een vlucht wordt voorgesteld, wordt in *Hebreeën 11:27* als een daad van geloof voorgesteld. De Heer Jezus is enerzijds verworpen door zijn volk; anderzijds is Hij weggegaan, terug naar de hemel, om daar op de tijd te wachten dat zijn volk Hem wel zal aannemen als hun Verlosser. In de tijd dat Mozes in Midian is, krijgt hij een heidense vrouw als bruid. Dat is te vergelijken met de Heer Jezus, die in deze tijd de gemeente als bruid krijgt. In de naam die Mozes zijn zoon geeft, blijkt dat hij ook in het vreemde land zijn volk niet is vergeten.

De voorzienigheid van God bracht Mozes aan het hof, het geloof bracht hem eruit. Mozes had kunnen redeneren dat God hem zijn positie aan het hof gegeven had om die ten gunste van zijn volk te gebruiken. Maar dan zou het volk zijn verlichting of zelfs bevrijding te danken hebben aan Farao. Dit was niet Gods manier om zijn volk te bevrijden. Gods bedoeling met de tijd die Mozes aan het hof van Farao had doorgebracht, met alles wat hij daar had geleerd en alle rijkdom die haar daar bezat, was dat Mozes het allemaal weer prijs zou geven. Wat Mozes prijs gaf was meer dan wat enig ander lid van het volk ooit zou prijsgeven. God kan alleen hen als leiders gebruiken die meer hebben prijsgegeven dan iemand anders. Zij moeten meer hebben geleden dan anderen.

Mozes had er bewust voor gekozen *met het volk van God slecht behandeld te worden.* (*Hebr.11:25,26*). Hij was niet verblind door de schone schijn van wat hem omringde. Hij had oog voor dingen die alleen door het geloof worden gezien.

In Midian aangekomen is zijn eerste daad er weer een van verlossing. Dit keer verlost hij zeven herderinnen van herders die zich bepaalde rechten aanmatigden.

Mozes gaat de school van God in om het herdersvak te leren. Alle lessen die hij krijgt, zal hij straks nodig hebben om Gods volk als een kudde te leiden (*Ps.77:21*). De Heer Jezus is de goede Herder (*Joh.10:11*), de grote Herder (*Hebr.13:20*) en de overste Herder (*1 Petr.5:4*). Van Hem kunnen wij leren hoe we herder moeten zijn te midden van zijn volk.

Na 40 jaar aan het hof van Farao, onderwezen in al de wijsheid van Egypte, was hij een man geworden, machtig in woorden en werken (*Hand.7:22*). In de volgende 40 jaar (*Hand.7:30*) zal God hem maken tot "*een zeer zachtmoedig man, meer dan enig mens op de aardbodem*" (*Num.12:3*). Voordat er een werk door Mozes kon worden gedaan, moest eerst een werk in Mozes worden gedaan. Ook bij andere dienstknechten heeft God een tijd van voorbereiding. Zo was Jozef dertien jaar slaaf in Egypte en Paulus drie jaar in de woestijn van Arabië.

23 In die lange tijd stierf de koning van Egypte; en de Israëlieten zuchtten nog steeds onder de slavernij en schreeuwden het uit, zodat hun hulpgeroep over de slavernij omhoog steeg tot God. 24 En God hoorde hun klacht en God gedacht aan zijn verbond met Abraham, Isaäk en Jakob. 25 Zo zag God de Israëlieten aan en God had bemoeienis met hen.

Deze verzen vormen eigenlijk de inleiding op de dienst van Mozes. Terwijl Mozes door God wordt voorbereid op zijn taak, gedenkt God aan zijn volk. Dat wil niet zeggen dat God zijn volk vergeten was en er nu weer aan dacht. Als God gedenkt wil dat zeggen dat Hij vindt dat de tijd van handelen aanbroken is. Er staat niet dat het volk tot God riep. Toch hoorde Hij hun gekerm en gaat Hij handelen op grond van zijn verbond met de aartsvaders.

Door het geloof verliet hij Egypte, zonder de toorn van de koning te vrezen; want hij bleef standvastig, als zag hij de Onzichtbare. (Hb 11:27)

..., omdat hij er de voorkeur aan gaf met het volk van God slecht behandeld te worden, boven een tijdelijke genieting van de zonde, en de smaad van Christus groter rijkdom achtte dan de schatten van Egypte, want hij zag op de beloning. (Hb 11:25-26)

Gij leidt uw volk als een kudde door de hand van Mozes en Aäron. (Ps 77:21)

Ik ben de goede herder; de goede herder legt zijn leven af voor de schapen; ... (Jh 10:11)

De God nu van de vrede, die uit de doden heeft teruggebracht de grote herder van de schapen, onze Heer Jezus, door het bloed van het eeuwig verbond,... (Hb 13:20)

En wanneer de overste herder is verschenen, zult u de onverwelkelijke kroon van de heerlijkheid ontvangen. (1Pt 5:4)

En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van de Egyptenaren en was machtig in zijn woorden en werken. (Hd 7:22)

En toen veertig jaren waren vervuld, verscheen hem in de woestijn van de berg Sinai een engel in een vlam van een braamstruik. (Hd 7:30)

Mozes nu was een zeer zachtmoedig man, meer dan enig mens op de aardbodem. (Nm 12:3)

INHOUD:

- Vs.1-6: De Engel des HEREN verschijnt aan Mozes
 Vs.7-10: Gods opdracht aan Mozes en de reden ervoor
 Vs.11,12: Eerste bezwaar van Mozes en Gods antwoord
 Vs.13-22: Tweede bezwaar van Mozes en Gods antwoord

TOELICHTING:

Mozes wordt door de HERE geroepen als hij tachtig jaar oud is. Dat is aan het eind van zijn natuurlijke leven. In *Psalm 90:10* zegt Mozes dat zelf. Voordat de Heer iemand kan gebruiken, moet een mens leren afzien van zijn natuurlijke capaciteiten. Dat heeft Mozes geleerd. Maar het is niet voldoende om niet te vertrouwen op eigen bekwaamheden. Nu moet hij leren vertrouwen op Gods kracht.

1 Mozes nu was gewoon de kudde van zijn schoonvader Jethro, de priester van Midian, te hoeden. Eens, toen hij de kudde naar de overkant van de woestijn geleid had, kwam hij bij de berg Gods, Horeb. 2 Daar verscheen hem de Engel des HEREN als een vuurvlam midden uit een braamstruik. Hij keek toe, en zie, de braamstruik stond in brand, maar werd niet verteerd. 3 Mozes nu dacht: Laat ik toch dat wondere verschijnsel gaan bezien, waarom de braamstruik niet verbrandt. 4 Toen de HERE zag, dat hij het ging bezien, riep God hem uit de braamstruik toe: Mozes, Mozes! En hij antwoordde: Hier ben ik. 5 Daarop zeide Hij: Kom niet dichterbij: doe uw schoenen van uw voeten, want de plaats, waarop gij staat, is heilige grond. 6 Voorts zeide Hij: Ik ben de God van uw vader, de God van Abraham, de God van Isaäk en de God van Jakob. Toen verborg Mozes zijn gelaat, want hij vreesde God te aanschouwen.

Veel grote Godsmannen zijn herders geweest. De herder geeft het best aan wat naar Gods hart de manier is waarop Hij zijn volk wil besturen. David was een herder (*Ps.78:70-72*). De Heer Jezus zal een leidman zijn, die Gods volk zal hoeden, dat wil zeggen als een Herder voor hen zal zijn (*Matth.2:6*).

*'En u, Bethlehem, land van Juda, bent zeker niet de geringste onder de vorsten van Juda; want uit u zal een leidman voortkomen, die mijn volk Israël zal hoeden'.
 (Mt 2:6)*

Mozes heeft veertig jaar lang het herdersvak geleerd. Nu is hij met zijn kudde "achter de woestijn" (*vers 1, SV*). Hij heeft als het ware de woestijnervaringen achter zich. Hij komt bij de berg Gods. Daar verschijnt de Engel des HEREN aan hem. Uit *vers 4* blijkt dat het God is. De Engel des HEREN is de verschijningsvorm van God in het *Oude Testament*. Overal waar God aan de mens verschijnt doet Hij dat door de Heer Jezus.

De HERE verschijnt aan Mozes en roept hem als hij bezig is met zijn dagelijks werk. Dat zien we bijvoorbeeld ook bij Petrus en Andreas (*Matth.4:18-22*) en bij Nehemia (*Neh.2*).

En toen Hij langs de zee van Galilea wandelde, zag Hij twee broers, Simon, die Petrus wordt genoemd, en zijn broer Andreas, een werpnet in de zee werpen, want zij waren vissers; en Hij zei tot hen: Komt achter Mij en Ik zal u vissers van mensen maken. Zij nu lieten terstond hun netten achter en volgden Hem. En toen Hij vandaar verder was gegaan, zag Hij twee andere broers, Jakobus, de zoon van Zebedeus, en zijn broer Johannes, terwijl zij in het schip met hun vader Zebedeus bezig waren hun netten te verstellen. En Hij riep hen; en zij lieten terstond het schip en hun vader achter en volgden Hem. (Mt 4:18-22)

In de maand Nisan, in het twintigste jaar van koning Arthahsasta, toen er wijn voor hem gereed stond, hief ik de wijn op en reikte die de koning toe. Nu was ik nooit treurig geweest in zijn tegenwoordigheid. De koning zeide tot mij: Waarom staat uw gezicht zo somber, hoewel gij niet ziek zijt? Dit kan niet anders dan hartzeer zijn. Toen werd ik ten zeerste bevreesd, en zeide tot de koning: De koning leve in eeuwigheid! Hoe zou mijn gezicht niet somber staan, daar de stad, de plaats waar de graven mijner vaderen zijn, verwoest is en haar poorten door vuur verteerd zijn? En de koning zeide tot mij: Wat is dan uw verzoek? Toen bad ik tot de God des hemels. En ik zeide tot de koning:

De dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, en, indien wij sterk zijn, tachtig jaren; ... (Ps 90:10)

Hij verkoos David, zijn knecht, en nam hem weg van de schaapskooien; van achter de zogende schapen haalde Hij hem, om Jakob, zijn volk, te weiden, en Israël, zijn erfdeel. Deze weidde hen naar de oprechtheid van zijn hart, en leidde hen met kundige hand. (Ps 78:70-72)

Dat gij, indien het de koning goeddunkt en indien uw knecht u welgevallig is, mij zendt naar Juda, naar de stad waar de graven mijner vaders zijn, om haar te herbouwen. De koning zeide tot mij, terwijl zijn gemalin naast hem zat: Hoelang zal uw reis duren, en wanneer zult gij terugkeren? En de koning stemde erin toe mij te zenden; en ik gaf hem een bepaalde tijd op. (Nh 2:1-6)

Zo werkt de Heer ook nu nog. Hij roept mensen die trouw zijn in hun aardse beroep.

Aan Mozes verschijnt Hij in een brandende braamstruik. Aan Hagar was Hij verschenen bij een put (*Gen.16*). Bij Jakob had Hij een ladder gekozen (*Gen.28*).

Mozes' aandacht valt erop dat de braamstruik wel brandt, maar niet verteert. De braamstruik stelt de mens van nature voor, de zondige mens. Ook zien we er het hele volk Israël in dat in de vuuroven Egypte is. Tevens zien we dat God in het vuur is. Daarom verteert de braamstruik niet. God gebruikt het vuur van de beproeving om zijn volk, en ons, te louteren. Wat niet met Hem in overeenstemming is, wordt door het vuur weggedaan. Daardoor gaan we steeds meer beantwoorden aan zijn doel met ons: dat we gaan lijken op de Heer Jezus. Hij is met ons in de beproeving (*Dan.3:23,24; Jes.63:9*).

De HERE ziet dat Mozes de struik nadert om het wondere verschijnsel te bezien. Hij ziet wat onze aandacht heeft. Het verheugt Hem als we belangstelling tonen voor zijn openbaring. Maar tegelijk handhaaft Hij zijn heiligheid. Waar God is, is heiligheid. Mozes moet zijn schoenen uitdoen (*vgl. Joz.5:15*).

Als Mozes de gepaste eerbied in acht heeft genomen, maakt God Zich bekend als de God van het verbond met de aartsvaders: met Abraham in *Genesis 15:13,14*, met Isaäk in *Genesis 26:3* en met Jakob in *Genesis 46:4*. Dat is de grond waarop Hij gaat handelen.

En Hij zeide tot Abram: Weet voorzeker, dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land, dat het hunne niet is, en dat zij hen dienen zullen, en dat die hen zullen verdrukken, vierhonderd jaar. Doch ook het volk, dat zij zullen dienen, zal Ik richten, en daarna zullen zij met grote have uittrekken. (Gn 15:13,14)

..., vertoef in dit land als een vreemdeling, dan zal Ik met u zijn en u zegenen, want u en uw nageslacht zal Ik al die landen geven, en Ik zal de eed gestand doen, die Ik uw vader Abraham gezworen heb. (Gn 26:3)

Ik zal zelf met u naar Egypte trekken en Ik zal u ook zeker weer terugvoeren en Jozef zal u de ogen toedrukken. (Gn 46:4)

7 En de HERE zeide: Ik heb terdege gezien de ellende van mijn volk, dat in Egypte is, en hun gejammer over hun drijvers gehoord, ja, Ik ken hun smarten. 8 Daarom ben Ik nedergedaald om hen uit de macht der Egyptenaren te redden en uit dit land te voeren naar een goed en wijd land, een land vloeiende van melk en honig, naar de woonplaats van de Kanaänieten, Hethieten, Amorieten, Ferezieten, Hevieten en Jebusieten. 9 En nu, zie, het gejammer der Israëlieten is tot Mij doorgedrongen; ook heb Ik gezien, hoezeer de Egyptenaren hen verdrukken. 10 Nu dan, ga, Ik zend u tot Farao, om mijn volk, de Israëlieten, uit Egypte te leiden.

God vertelt hem dat Hij heeft gezien wat zijn volk wordt aangedaan en heeft gehoord hoe ze daarover jammeren. Hij is bekend met hun smarten. Dat brengt Hem tot handelen. Hij is nedergedaald om hen te verlossen en naar een land te brengen dat Hij voor hen heeft uitgezocht. En Mozes is de man die Hij wil gebruiken om dat voornemen uit te voeren.

De Heer Jezus is naar de aarde neergedaald om mensen die onder het juk van de zonde zuchtten te verlossen. Net als bij Israël sprak Hij niet vanuit de hemel, maar kwam Hij uit de hemel op aarde. Hij deed dat om allen die in Hem geloven te brengen in het hemelse land: hen te zegenen met alle geestelijke zegen in de hemelse gewesten in Christus (*Ef.1:3*).

11 Maar Mozes zeide tot God: Wie ben ik, dat ik naar Farao zou gaan en de Israëlieten uit Egypte zou leiden? 12 Toen zeide Hij: Ik ben immers met u! En dit zal u het teken zijn, dat Ik u gezonden

En die drie mannen, Sadrach, Mesach en Abednego, vielen gebonden in de brandende vuuroven. Toen schrok koning Nebukadnessar en stond ijlings op; hij nam het woord en zeide tot zijn raadsheren: Hebben wij niet drie mannen gebonden in het vuur geworpen? Zij antwoordden de koning: Zeker, o koning. (Dn 3:23,24)

In al hun benauwdheid was ook Hij benauwd, en de Engel zijns aangezichts heeft hen gered. In zijn liefde en in zijn mededogen heeft Hij zelf hen verlost en Hij hief hen op en droeg hen al de dagen van ouds. (Js 63:9)

En de vorst van het heer des HEREN zeide tot Jozua: Doe uw schoenen van uw voeten, want de plaats waarop gij staat, is heilig. En Jozua deed dit. (Jz 5:15)

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, ... (Ef 1:3)

heb: wanneer gij het volk uit Egypte hebt geleid, zult gij God dienen op deze berg.

Mozes komt met zijn bezwaren:

- | eerste bezwaar: zijn onbekwaamheid;
- | tweede bezwaar: zijn onwetendheid;
- | derde bezwaar: zijn ongelofwaardigheid;
- | vierde bezwaar: zijn onwelsprekendheid;
- | vijfde bezwaar: zijn onwil.

Eerste bezwaar. Zo snel als Mozes de eerste keer handelde en de Egyptenaar doodsloeg, zo traag is hij nu om aan Gods roeping gehoor te geven. De man die de vooruitstrevendheid van de menselijke natuur had getoond, toont nu de terughoudendheid van de menselijke natuur. Beide zijn van de menselijke natuur en kunnen geen plaats hebben in het werk van God.

Mozes zit vol met bezwaren. Uit zijn eerste bezwaar blijkt dat hij zichzelf totaal niet op zijn taak berekend vindt. De eerste keer zou hij het wel even doen. Toen vormde zijn zelfverzekerde "ik" de verandering voor Gods werk. Nu vormt zijn nederige "ik" de verandering.

Als God roept, komt het er niet op aan wie wij zijn, maar gaat het er om wie Hij is. Hij zegt: "Ik ben immers met u."

13 Daarop zeide Mozes tot God: Maar wanneer ik tot de Israëlieten kom en hun zeg: De God uwer vaderen heeft mij tot u gezonden, en zij mij vragen: hoe is zijn naam – wat moet ik hun dan antwoorden?
14 Toen zeide God tot Mozes: Ik ben, die Ik ben. En Hij zeide: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: Ik ben heeft mij tot u gezonden.

15 Voorts zeide God tot Mozes: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: De HERE, de God uwer vaderen, de God van Abraham, de God van Isaäk en de God van Jakob, heeft mij tot u gezonden; dit is mijn naam voor eeuwig en zo wil Ik aangeropen worden van geslacht tot geslacht. 16 Ga heen, vergader de oudsten van Israël en zeg tot hen: De HERE, de God uwer vaderen, de God van Abraham, Isaäk en Jakob is mij verschenen en heeft gezegd: Ik heb terdege acht geslagen op u en op wat u in Egypte wordt aangedaan. 17 Ik heb gezegd, dat Ik u uit de ellende van Egypte voeren zal naar het land der Kanaänieten, Hethieten, Amoriteten, Ferezieten, Hevieten en Jebusieten, naar een land vloeiende van melk en honig. 18 En zij zullen naar uw stem horen; dan zult gij met de oudsten van Israël naar de koning van Egypte gaan en tot hem zeggen: De HERE, de God der Hebreëen, heeft ons ontmoet; nu dan, wij wilden wel drie dagreizen ver de woestijn intrekken om de HERE, onze God, een offer te brengen. 19 Ik weet echter, dat de koning van Egypte u niet zal toestaan te gaan, zelfs niet door een sterke hand. 20 Maar Ik zal mijn hand uitstrekken en de Egyptenaren slaan met alle wondertekenen, die Ik in hun midden zal doen; daarna zal hij u laten gaan. 21 En Ik zal bewerken, dat de Egyptenaren dit volk gunstig gezind zijn, zodat gij, wanneer gij wegtrekt, niet ledig wegtrekt: 22 iedere vrouw moet dan van haar buurvrouw en van haar huisgenote zilveren en gouden voorwerpen vragen en klederen, die gij uw zoons en dochters te dragen geeft; zo zult gij de Egyptenaren beroven.

Tweede bezwaar. Mozes is niet overtuigd. Wie zendt hem eigenlijk? Hij meent niet genoeg van God te weten om over Hem te kunnen vertellen als er naar Hem wordt gevraagd. In zijn goedheid en genade gaat God ook op dit bezwaar van Mozes in. En nog uitvoerig ook. Zo is Hij. Hij komt aan al onze bezwaren tegemoet, zolang ze voortkomen uit onze zwakheid en niet uit onze onwil. Zo sprak Hij met een bezwaarmakende Ananias die Hij naar Paulus stuurde (*Hand.9:10-17*) en met een bezwaarmakende Petrus die Hij naar Cornelius wilde sturen (*Hand.10:9-16*).

Nu was er een discipel in Damascus, genaamd Ananias; en de Heer zei tot hem in een gezicht: Ananias! En hij zei: Zie, hier ben ik, Heer. En de Heer zei tot hem: Sta op en ga naar de straat, de Rechte geheten, en zoek in het huis van Judas naar iemand van Tarsus, genaamd Saulus; want zie, hij bidt. En hij heeft in een gezicht gezien dat een man, genaamd Ananias, binnenkwam en hem de handen oplegde, opdat hij weer kon

zien. Ananias echter antwoordde: Heer, ik heb van velen over deze man gehoord, hoeveel kwaad hij uw heiligen in Jeruzalem heeft aangedaan; en hier heeft hij volmacht van de overpriesters om allen die uw naam aanroepen te boeien. De Heer zei echter tot hem: Ga, want deze is Mij een uitverkoren vat om mijn naam te dragen zowel voor volken als koningen en zonen van Israël; want Ik zal hem tonen hoeveel hij moet lijden voor mijn naam. Ananias nu ging en kwam het huis binnen; en hij legde hem de handen op en zei: Saul, broeder, de Heer heeft mij gezonden, Jezus, die u verschenen is op de weg waarlangs u kwam, opdat u weer kunt zien en met de Heilige Geest vervuld wordt. (Hd 9:10-17)

De volgende dag nu, terwijl dezen onderweg waren en de stad naderden, klom Petrus omstreeks het zesde uur op het dak om te bidden. En hij werd hongerig en wenste te eten. En terwijl zij het gereedmaakten, raakte hij in geestvervoering. En hij zag de hemel geopend en een voorwerp neerdalen als een groot laken, dat aan de vier hoeken op de aarde werd neergelaten; daarin waren alle viervoetige en kruipende dieren van de aarde en vogels van de hemel. En er klonk een stem tot hem: Sta op, Petrus, slacht en eet! Petrus echter zei: In geen geval, Heer, want nooit heb ik iets onheiligs of onreins gegeten. En weer klonk een stem tot hem, voor de tweede keer: Wat God gereinigd heeft, zul jij niet voor onheilig houden. En dit gebeurde tot driemaal, en terstond werd het voorwerp opgenomen in de hemel. (Hd 10:9-16)

Eerst wijst God op de onveranderlijkheid van zijn Persoon: *Ik ben, die Ik ben*. Dit is de naam waarmee de Heer Jezus Zichzelf noemt in *Johannes* 8:58. Hij is de Eeuwige, altijd trouw aan Zichzelf. Dan wijst Hij erop dat Hij Zich in verbinding met de mens heeft gesteld: Hij is de God van Abraham, de God van Isaäk en de God van Jakob. Dat houdt tevens in dat Hij zijn beloften die Hij aan hen heeft gedaan, zal vervullen. De aartsvaders zijn gestorven, maar daarmee zijn de beloften van God niet vervallen. Om Mozes gerust te stellen vertelt God hem vervolgens hoe alles zal verlopen. Hij is Degene die van het begin af het einde verkondigt.

Mozes en de oudsten moeten tegen Farao zeggen dat ze "*drie dagreizen ver de woestijn intrekken*" moeten, "*om de HERE onze God een offer te brengen*" (vers 18). Hier zien we het doel van de verlossing. Ze konden God niet offeren in Egypte. De weg van drie dagreizen spreekt van de dood en opstanding van de Heer Jezus. Daardoor wordt een mens bevrijd uit de macht van wereld, zonde en dood en kan hij God gaan dienen en offeren.

Door de weigering van Farao geeft deze aan God gelegenheid zijn macht te tonen. Het is uiteindelijk een strijd tussen God en Farao met Gods volk als inzet.

Bij het uittrekken uit Egypte moesten ze het achterstallige loon van vele jaren slavenarbeid opeisen. Het zijn dingen die in Egypte door de Egyptenaren tot oneer van God werden gebruikt. Door Gods volk kunnen die dingen echter tot Gods eer worden gebruikt. Het zijn deze dingen die later worden gebruikt voor de bouw van de tabernakel.

Jezus zei tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: voor Abraham werd, ben Ik. (Jh 8:58)

INHOUD:

- Vs.1: Derde bezwaar
 Vs.2-5: Tekenen van de staf
 Vs.6-8: Tekenen van de melaatse hand
 Vs.9: Het water van de Nijl in bloed veranderen
 Vs.10-12: Vierde bezwaar en Gods antwoord
 Vs.13-17: Vijfde bezwaar en Gods antwoord
 Vs.18-23: Mozes keert terug naar Egypte
 Vs.24-26: De HERE zoekt Mozes te doden
 Vs.27,28: Mozes ontmoet Aäron
 Vs.29-31: Mozes en Aäron doen de tekenen voor het volk

TOELICHTING:

1 Toen antwoordde Mozes: Maar als zij mij niet geloven en niet naar mij luisteren, doch zeggen: de HERE is u niet verschenen?

Mozes heeft een derde bezwaar. Hij voorziet het probleem dat het volk hem niet zal geloven. Alsof zijn zending afhangt van hoe hij ontvangen zou worden. Maar zending is nooit afhankelijk van de ontvangst maar van de Zender.

2 En de HERE zeide tot hem: Wat hebt gij daar in uw hand? Hij antwoordde: Een staf. 3 Daarop zeide Hij: Werp die op de grond. En toen hij die op de grond geworpen had, werd hij een slang, zodat Mozes ervoor wegluchtte. 4 Maar de HERE zeide tot Mozes: Strek uw hand uit en grijp ze bij de staart – toen strekte hij zijn hand uit en greep haar vast en zij werd een staf in zijn hand – 5 opdat zij geloven, dat de HERE, de God hunner vaderen, de God van Abraham, de God van Isaäk en de God van Jakob, u verschenen is.

In zijn goedheid komt de Heer tegemoet aan Mozes' bezwaar. Hij geeft hem twee tekenen. Voor het eerste teken wijst de Heer hem op wat hij in zijn hand heeft. Voor de Heer is van belang wat we hebben, niet wat we niet hebben. Daarop moeten wij ook worden gewezen. Met wat we hebben mogen we Hem dienen.

De staf is hier een beeld van macht, gezag. Het stelt hier de macht voor die eenmaal aan Adam werd gegeven. Hij heeft die macht uit handen gegeven aan satan (de staf wordt een slang). Satan spreekt er in die zin over in *Mattheüs 4:8-10* en de Heer spreekt hem daarin niet tegen. Maar de macht komt terug in de hand van de mens, dat wil zeggen de Mens Christus Jezus. Door zijn werk op het kruis is satan van zijn macht beroofd. De Heer Jezus zegt dan ook: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde" (*Matth. 28:18*). Het daadwerkelijk opeisen van die macht (*Ps.2:8*) komt op Gods tijd.

In het geloof dat de situatie God niet uit de hand is gelopen, maar dat alles onder zijn bestuur staat, mogen ook wij onze dienst verrichten. Daarom moeten we niet vluchten (zoals Mozes deed), maar de duivel weerstaan. Onze kleine middelen kan God gebruiken om daarmee zijn werk te doen (vgl. *Joh.6:9; 2 Kon.4:2*).

6 Wederom zeide de HERE tot hem: Steek uw hand in uw boezem. En hij stak zijn hand in zijn boezem en toen hij ze eruit trok, zie, zijn hand was melaats, sneeuwwit. 7 Daarop zeide Hij: Steek uw hand opnieuw in uw boezem. En hij stak zijn hand opnieuw in zijn boezem en toen hij ze eruit trok, zie, zij was weer geworden als zijn overige vlees. 8 Indien zij u niet geloven en geen acht geven op wat het eerste teken te zeggen heeft, dan zullen zij geloven wat het tweede teken te zeggen heeft.

Opnieuw nam de duivel Hem mee naar een zeer hoge berg en toonde Hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid en zei tot Hem: Al deze dingen zal ik U geven, als U neervalt en mij aanbidt. Toen zei Jezus tot hem: Ga weg, satan, want er staat geschreven: 'De Heer, uw God, zult u aanbidden en Hem alleen dienen'. (Mt 4:8-10)

Vraag Mij en Ik zal volken geven tot uw erfdeel, de einden der aarde tot uw bezit. (Ps 2:8)

Hier is een jongen die vijf gerstebroden en twee vissen heeft, maar wat is dat op zovelen? (Jh 6:9)

En Elisa vroeg haar: Wat kan ik voor u doen? Vertel mij, wat gij in uw huis hebt. En zij antwoordde: Uw dienstmaagd heeft niets in huis behalve een kruikje olie. (2Kn 4:2)

Israël moest niet alleen de les leren dat, hoewel de duivel nu zijn macht uitoefent, God de uiteindelijke macht in handen heeft. Door de verdrukking ervoeren ze de macht van de vijand. Maar er was nog een les te leren. Er is niet alleen uiterlijke slavernij, er is ook de inwonende macht van de zonde. Van binnen deugt het niet. Dat maakt het tweede teken, dat van de melaatse hand, duidelijk.

Melaatsheid in het hart is verborgen zonde, melaatsheid aan de hand is de naar buiten zichtbare zonde.

Van binnen, uit het hart van de mens, komen de zonden voort (Mark.7:21-23) en dat is aan de daden van de mens (zijn handen) te zien. Als het hart onrein is, zijn de werken van de mens het ook. Alleen door geloof wordt het hart gereinigd (Hand.15:9).

En God, die de harten kent, heeft getuigenis gegeven door aan hen de Heilige Geest te geven evenals ook aan ons; en Hij heeft geen enkel onderscheid gemaakt tussen ons en hen, daar Hij door het geloof hun harten heeft gereinigd. (Hd 15:8,9)

En als het hart gereinigd is, kunnen ook de werken goede werken zijn. Verandering van gedrag en daden kan nooit aan de buitenkant beginnen. Een gereinigde hand is geschikt voor zijn dienst.

9 En indien zij ook deze beide tekenen niet geloven en naar u niet luisteren, dan zult gij Nijlwater nemen en uitgieten op het droge, en het water dat gij uit de Nijl neemt, zal bloed worden op het droge.

Indien er niet naar de beide tekenen geluisterd wordt, moet het oordeel komen (Job 33:14). Dat wordt weergegeven door de verandering van het water van de Nijl in bloed. De Nijl stelt de natuurlijke zegeningen voor die de mens zonder God (Egypte) door de goedheid van God geniet. Als een mens doof en blind blijft voor de boodschap van de twee eerste tekenen, zullen de zegeningen die God hem te genieten geeft, en waarvoor hij God niet dankt, veranderen in een vloek. Velen zijn al geestelijk omgekomen, door een overmatig gebruik van dingen die in Gods schepping te vinden zijn.

10 Toen zeide Mozes tot de HERE: Och Here, ik ben geen man van het woord, noch sinds gisteren, noch sinds eergisteren, noch sinds Gij tot uw knecht gesproken hebt, want ik ben zwaar van mond en zwaar van tong. 11 Maar de Here zeide tot hem: Wie heeft de mens een mond gegeven, wie maakt stom of doof, ziende of blind; ben Ik het niet, de HERE? 12 Nu dan, ga heen. Ik zal met uw mond zijn en u leren, wat gij spreken moet.

Zijn vierde bezwaar is zijn gebrek aan welsprekendheid (vgl. Jer.1:7-9).

De HERE echter zeide tot mij: Zeg niet, ik ben jong, want tot een ieder, tot wie Ik u zend, zult gij gaan, en alles wat Ik u gebied, zult gij spreken. Vrees niet voor hen, want Ik ben met u om u te bevrijden, luidt het woord des HEREN. Toen strekte de HERE zijn hand uit en roerde mijn mond aan, en de HERE zeide tot mij: Zie, Ik leg mijn woorden in uw mond; (Jr 1:7-9)

Alsof het effect van Gods boodschap afhangt van de welsprekendheid van de mens. Paulus had geleerd, dat het niet zat in uitnemendheid van woorden of wijsheid (1 Kor.2:1,4; 2 Kor.10:10).

En toen ik bij u kwam, broeders, kwam ik niet met uitnemendheid van woorden of wijsheid u het getuigenis van God verkondigen. ... en mijn woord en mijn prediking bestond niet in overredende woorden van wijsheid, maar in betoon van de Geest en van kracht, ... (1Ko 2:1,4)

Want de brieven, zegt men, zijn wel gewichtig en krachtig, maar zijn persoonlijk optreden is zwak en zijn spreken verachtelijk. (2Ko 10:10)

Daar kan het vlees wel van onder de indruk komen, maar het draagt niet bij tot Gods werk. Wij moeten leren wat Paulus heeft geleerd, dat Gods kracht in zwakheid wordt volbracht (2 Kor.12:9,10).

Want van binnen uit het hart van de mensen gaan naar buiten de kwade overleggingen, hoererijen, diefstallen, moorden, overspel, hebzucht, boosheden, bedrog, losbandigheid, een boos oog, lastering, hoogmoed, onverstand; ... (Mk 7:21-23)

Want God spreekt op één wijze, of op twee, maar men let daar niet op. (Jb 33:14)

... ; en Hij zei tot mij: Mijn genade is u genoeg; want de kracht wordt in zwakheid volbracht. Heel graag zal ik dus veeleer roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus op mij woont. Daarom heb ik een welgevallen in zwakheden, in smaadheden, in noden, in vervolgingen en benauwdheden voor Christus; want wanneer ik zwak ben, dan ben ik sterk. (2Ko 12:9,10)

Van Mozes' macht in werk en woord is niets over. Er is geen vertrouwen meer in zichzelf en dat is goed. Maar er is ook nog niet het volle vertrouwen op God. Hij moet nog leren dat als God iemand tot een bepaalde taak roept, Hij ook geeft wat nodig is om zijn opdracht te vervullen.

In de christenheid is men gevoelig voor mooie koorzang, meeslepende muziek, indrukwekkende toespraken, maar daardoor komt een mens niet tot bekering. Dat gebeurt alleen door het Woord van God en de werking van de Heilige Geest.

Daarbij komt dat het een miskenning is van wat de Heer geeft of onthoudt. Hij maakt alles zo dat het zijn doel dient. Daarmee moeten wij leren tevreden te zijn. En dat niet alleen. We moeten leren dat dit het meest effectief is voor zijn werk. Dan krijgt Hij de eer en niet het instrument. Het moet zijn als uit kracht die God verleent (1 Petr.4:11).

Als iemand spreekt, laat het zijn als uitspraken van God; als iemand dient, laat het zijn als uit sterkte die God verleent, opdat in alles God verheerlijkt wordt door Jezus Christus, aan Wie de heerlijkheid en de kracht is tot in alle eeuwigheid! Amen. (1Pt 4:11)

13 Maar hij zeide: Och HERE, zend toch iemand anders. 14 Toen ontbrandde de toorn des HEREN tegen Mozes en Hij zeide: Is niet de Leviet Aäron uw broeder? Ik weet, dat hij goed spreekt; en zie, hij is op weg gegaan, u tegemoet, en als hij u ziet, zal hij zich van harte verheugen. 15 Dan zult gij tot hem spreken en de woorden in zijn mond leggen, en Ik zal zijn met uw mond en zijn mond en Ik zal u leren, wat gij doen moet. 16 Hij zal voor u tot het volk spreken en zo zal hij u tot een mond zijn en gij zult hem tot God zijn. 17 En deze staf, waarmede gij de tekenen moet doen, moet gij in uw hand nemen.

Het vijfde bezwaar van Mozes is eigenlijk geen bezwaar meer. Het is een weigering. Weigering is geen nederigheid. Dit is geen zwakheid meer, het is onwil om te gehoorzamen. Het toegeven aan zwakheid eindigt in ongelof.

Gods antwoord is ernaar. God wordt boos. Hij ontslaat Mozes niet van de opdracht die Hij hem gegeven heeft. Wel ontnemt God hem als het ware de eer van zijn zending door Mozes er in zijn broer Aäron een metgezel bij te geven. Dat is in dit geval geen versterking, maar een verzwakking. Dat blijkt wel uit het verloop van de geschiedenis.

Mozes spreekt de HERE aan als Heer (zie ook vers 10), maar doet niet wat Hij zegt. Dat hoort niet bij elkaar (Hand.10:14; Luk.6:46).

*Petrus echter zei: In geen geval, Heer, want nooit heb ik iets onheiligs of onreins gegeten. (Hd 10:14)
En waarom noemt u Mij Heer, Heer, en doet niet wat Ik zeg? (Lk 6:46)*

18 Toen keerde Mozes naar zijn schoonvader Jether terug en zeide tot hem: Ik wilde wel terugkeren naar mijn broeders, die in Egypte zijn, en zien, of zij nog leven. En Jethro zeide tot Mozes: Ga in vrede. 19 Want de HERE had tot Mozes in Midian gezegd: Keer terug naar Egypte, want alle mannen, die u naar het leven stonden, zijn dood. 20 Daarop nam Mozes zijn vrouw en zijn zonen, zette hen op een ezel en keerde naar het land Egypte terug; ook nam Mozes de staf Gods in zijn hand. 21 En de HERE zeide tot Mozes: Nu gij gaat terugkeren naar Egypte, zie toe, dat gij voor het aangezicht van Farao al de wonderen doet, die Ik in uw macht gesteld heb. Maar Ik zal zijn hart verharderen, zodat hij het volk niet zal laten gaan. 22 Dan zult gij tot Farao zeggen: Zo zegt de HERE: Israël is mijn eerstgeboren zoon; 23 daarom zeg Ik u: laat mijn zoon gaan, opdat hij Mij diene; zoudt gij echter weigeren hem te laten gaan, dan zal Ik uw eerstgeboren zoon doden.

Hoewel geroepen door God, neemt Mozes wel de gewone beleefdheid in acht voordat hij naar Egypte terugkeert. Hij vraagt zijn schoonvader om toestemming om weg te mogen gaan. Die krijgt hij. Bij Jakob hebben we een ander gedrag gezien (Gen.31). Mozes krijgt een extra bemoediging van de Heer (vers 19). Dan vertrekt hij met vrouw en kinderen, met "de staf Gods in zijn hand". Het was niet meer de staf van Mozes, maar de staf die God ging gebruiken.

Nog eens wijst de HERE Mozes erop wat hij moet doen en zeggen. Prachtig is de naam die God aan zijn volk geeft: "mijn zoon", "mijn eerstgeborene". Dit is bovenal van toepassing op de Heer Jezus (Matth. 2:15).

God wil dat zijn zoon Hem zal dienen (Mal.3:17) en daarom moet Farao hem laten gaan.

God verhardt een hart pas nadat de persoon zelf zijn hart heeft verhard. Dat leert de geschiedenis van Farao. Eerst verhardde Farao zijn hart: 7:13,14,22; 8:15,19,32; 9:7,34; 13:15. Als gevolg daarvan verhardt de HERE het hart van Farao: 9:12; 10:1,20,27; 11:10; 14:4,8,17. De HERE handelt niet onrechtvaardig en Farao is volkomen verantwoordelijk voor zijn gedrag en daden. Dezelfde zon die het ijs doet smelten, maakt de klei hard. Het hangt ervan af om welk soort materiaal het gaat.

24 Onderweg nu, in een nachtverblijf, kwam de HERE hem tegen en zocht hem te doden. 25 Toen nam Zippora een stenen mes, besneed de voorhuid van haar zoon, raakte daarmee zijn voeten aan en zeide: Voorzeker, gij zijt mij een bloedbruidgom. 26 En Hij liet hem met rust. Bloedbruidgom, zeide zij toen, met het oog op de besnijdenis.

Nu is Mozes zo ver dat hij gaat en dan lezen we dat de HERE Mozes zoekt om hem te doden. De reden is dat er iets in het gezin van Mozes niet in orde was. Een van zijn kinderen was niet besneden. Daar was - in beeld - niet Gods oordeel over het vlees aan voltrokken. Mogelijk was het Mozes ontgaan. Mogelijk dat de van oorsprong heidense Zippora er niets voor voelde. In elk geval doet ze het, maar wel met een verwijt naar Mozes.

Hier is de les dat het voor elke leider in Gods volk van het grootste belang is dat hij zijn gezin onder Gods gezag bestuurt (1 Tim.3:4, 5). Zijn gezin is zijn verantwoordelijkheid. De HERE zocht Mozes te doden en niet Zippora.

27 En de HERE zeide tot Aäron: Ga Mozes in de woestijn tegemoet. Hij ging en ontmoette hem bij de berg Gods en kuste hem. 28 Mozes nu deelde Aäron al de woorden van de HERE mede, met welke Hij hem gezonden had, en al de tekenen, die Hij hem had opgedragen.

Het weerzien met Aäron is hartelijk. Dit tweetal zal de komende tijd van grote betekenis zijn voor Gods volk. Mozes is een beeld van de Heer Jezus als Koning over zijn volk; Aäron is een beeld van de Heer Jezus als Priester voor zijn volk.

De plaats van ontmoeting is de berg Gods. Het onderwerp van gesprek: het woord van God en zijn wonderbare daden. Een mooie illustratie van hoe onze ontmoetingen met medegelovigen zouden kunnen verlopen.

29 En Mozes ging met Aäron op weg en zij verzamelden al de oudsten der Israëlieten. 30 Aäron sprak al de woorden, die de HERE tot Mozes gesproken had, en hij deed de tekenen voor de ogen van het volk. 31 Het volk nu geloofde, en toen zij hoorden, dat de HERE op de Israëlieten acht geslagen en hun ellende gezien had, knielden zij en bogen zich neder.

Zoals de HERE had gezegd doen Mozes en Aäron de tekenen voor het volk. En anders dan waar Mozes bang voor was (vers 1), geloofde het volk op grond van de tekenen die het had gezien. Zij buigen zich zelfs in aanbidding voor de HERE neer.

En hij was daar tot de dood van Herodes; opdat vervuld werd wat door de Heer gesproken is door middel van de profeet, die zei: 'Uit Egypte heb Ik mijn Zoon geroepen'. (Mt 2:15)

Zij zullen Mij ten eigendom zijn, zegt de HERE der heerscharen, op de dag die Ik bereiden zal. En Ik zal hen sparen, zoals iemand zijn zoon spaart, die hem dient. (Mt 3:17)

..., iemand die zijn eigen huis goed bestuurt, zijn kinderen in onderdanigheid houdt met alle eerbaarheid, - maar als iemand zijn eigen huis niet weet te besturen, hoe zal hij zorg dragen voor de gemeente van God? - (1Tm 3:4,5)

INHOUD:

- Vs.1-5: Eerste ontmoeting met Farao
 Vs.6-19: Verzwaring van de dwangarbeid
 Vs.20,21: Mozes en Aäron krijgen de schuld
 Vs.22-24: Mozes klaagt bij de HERE

TOELICHTING:

1 Daarna kwamen Mozes en Aäron tot Farao en zeiden tot hem: Zo zegt de HERE, de God van Israël: laat mijn volk gaan om te mijner ere in de woestijn een feest te vieren. **2** Maar Farao zeide: Wie is de HERE, naar wie ik zou moeten luisteren om Israël te laten gaan? Ik ken de HERE niet, en ik zal Israël ook niet laten gaan.

3 Toen zeiden zij: De God der Hebreëen heeft ons ontmoet; laat ons toch drie dagreizen ver de woestijn intrekken, om aan de HERE, onze God, te offeren, anders zou Hij ons treffen met de pest of met het zwaard. **4** Maar de koning van Egypte zeide tot hen: Waarom tracht gij, Mozes en Aäron, het volk van zijn werk af te houden! Vooruit, aan uw dwangarbeid! **5** Ook zeide Farao: Zie, het volk des lands is reeds zo talrijk en gij wilt hen met hun dwangarbeid doen ophouden!

In hun eerste ontmoeting met Farao brengen Mozes en Aäron zonder omhaal van woorden de eis van God naar voren. Het is geen verzoek, maar een bevel om het volk te laten gaan. Ze staan als Gods ambassadeurs voor Farao. Het is "mijn volk", zegt de HERE. Farao heeft er geen recht op. Hij zal zeven maal te horen krijgen "laat mijn volk gaan". Farao krijgt als reden te horen dat het volk een feest ter ere van God moet vieren in de woestijn. In Egypte kan dat niet.

Maar Farao antwoordt hooghartig: "Wie is de HERE?" Dit duidt zijn karakter ten volle aan. Er is bij hem geen enkel respect voor God. Verachtelijk spreekt hij over de onzin naar de HERE te luisteren. Voor Farao bestaat de HERE niet. Dit is de hoogmoed ten top. Het vlees onderwerpt zich niet aan God (Rom.8:7). Het bepaalt ook zijn reactie dat hij het volk niet zal laten gaan.

Mozes en Aäron noemen daarop God "de God der Hebreëen". God is de God van de doortrekkers. (Hebreeër betekent 'doortrekker'). Hij heeft bepaald dat zijn volk Hem zou offeren. Elke tegenstand is dwaasheid, zowel van Farao als het volk zelf. Als zij niet luisteren, zullen ze Gods straf ervaren.

Om de HERE het feest te vieren moeten ze drie dagreizen de woestijn in. Het getal drie spreekt van de dood en opstanding van de Heer Jezus. Dat vormt de scheiding met de wereld. Een feest wordt gekenmerkt door vreugde. Blijdschap hoort bij het zijn in Gods tegenwoordigheid. Een hart dat vrij is om Gods tegenwoordigheid te genieten staat op de grondslag van het offer. Het offer wendt het oordeel af en stelt het hart in staat zonder vrees in Gods nabijheid te zijn.

Mozes en Aäron spreken er niet over dat ze na het feest in de woestijn zullen doortrekken naar het beloofde land. Dat is geen misleiding. Wie eenmaal uit Egypte bevrijd is, zal er nooit meer naar terugkeren. De woestijn is niet het doel van de verlossing. Dat is een gebied waar we doorheen trekken. Het doel van de verlossing is ons te brengen in het genot van de gemeenschap met de Vader en de Zoon. Die kan wel in de woestijn worden genoten. Daartoe heeft God er de tabernakel als woning.

Farao wijst Mozes en Aäron de deur, met de beschuldiging dat zij zich aan de dwangarbeid onttrekken en ook het volk ermee willen laten ophouden.

6 Farao beval op die dag de drijvers en opzichters van het volk: **7** Gij moogt het volk geen stro meer geven om tichelstenen te maken,

...; omdat wat het vlees bedenkt, vijandschap is tegen God, want het onderwerpt zich niet aan de wet van God, want het kan dat ook niet. (Rm 8:7)

zoals gisteren en eergisteren; zij moeten nu zelf stro gaan verzamelen, 8 maar toch zult gij hun de vastgestelde hoeveelheid tichelstenen, die zij gisteren en eergisteren moesten maken, opleggen zonder er iets van af te doen; want zij zijn lui, daarom roepen zij: laat ons aan onze God gaan offeren. 9 Het werk dezer mannen moet worden verzaamd, zodat zij daarmee bezig zijn en geen aandacht schenken aan leugentaal. 10 Toen gingen de drijvers en opzichters van het volk heen en zeiden tot het volk: Zo zegt Farao: ik geef u geen stro. 11 Gaat er zelf op uit en haalt stro, waar gij het vindt, maar van uw taak gaat niets af.

12 Toen verspreidde zich het volk over het gehele land Egypte om stoppels te verzamelen voor het stro. 13 En de drijvers drongen aan met de woorden: Maakt uw werk af, de bepaalde dagtaak voor elke dag, evengoed als toen er stro was. 14 En de Israëlitische opzichters, aan wie de drijvers van Farao die taak hadden opgelegd, werden geslagen, terwijl hun werd toegevoegd: Waarom hebt gij het vastgestelde getal tichelstenen niet klaar, zoals gisteren en eergisteren, vandaag evengoed als gisteren?

15 Daarop kwamen de Israëlitische opzichters tot Farao en riepen tot hem: Waarom doet gij zó met uw knechten? 16 Stro wordt u knechten niet meer gegeven en toch zegt men ons: maak tichelstenen. En zie, uw knechten worden geslagen. Maar de schuld ligt bij uw volk. 17 Hij echter zeide: Lui zijt gij, lui! Daarom zegt gij: Laat ons aan de HERE gaan offeren. 18 Nu dan, vooruit, aan het werk! Stro wordt u niet gegeven, maar dezelfde hoeveelheid tichelstenen moet gij leveren. 19 Toen begrepen de Israëlitische opzichters, hoe erg het met hen gesteld was, daar men zeide: Gij moogt het aantal tichelstenen, uw vastgestelde taak voor elke dag, niet verminderen.

De volgende reactie van Farao is dat hij het volk nog harder laat werken. Wat ze eerst nog kregen (stro) wordt hun nu onthouden. Ze moeten er zelf voor gaan zorgen. Hij vraagt het onmogelijke. Satan neemt steeds meer. Als hij iets geeft, is dat om het later weer terug te nemen en nog veel meer te nemen. Elk spoor van liefdadigheid ontbreekt. Hij komt alleen om te stelen, te slachten en te verderven (Joh.10:10). Hij is de mensenmoordenaar van de beginne (Joh.8:44a). Hij vindt het grootste plezier in de ellende van zijn slaven.

In hun nood roepen zij tot Farao. Maar dat is niet het juiste adres. Ze moeten bij de HERE zijn. Daaraan denken ze nog niet. Alle pogingen van het volk om van Farao verlichting van de slavernij te krijgen, beantwoordt hij met meedogenloze hardheid. Hij maakt hun de zwaarste verwijten. Zijn ware aard komt naar buiten.

Farao noemt wat Mozes en Aäron zeggen "leugentaal". De duivel draait altijd de waarheid van God om. Hij is de vader van de leugen en geen waarheid is in hem (Joh. 8:44b).

Het volk begint te begrijpen hoe hopeloos hun situatie is. Een mens moet eerst tot het dieptepunt van zijn ellende komen, wil hij de verlossing aangrijpen. Een zondaar wordt niet gediend als hij bij de eerste zucht om uitredding door God wordt verlost. God wil ons leren wat echte verlossing is, wat zijn grote macht is en hoe groot de verlossing is. Als Farao hen direct had laten gaan, hadden ze hem moeten bedanken. Waar was dan de eer van God geweest?

Het is met het volk als met de man in Romeinen 7. Daar wordt de ervaring beschreven van een man wiens ziel ontwaakt is door het evangelie. Dan ontdekt hij de kracht van de zonde in zich en de onmogelijkheid om de in hem wonende zonde te overwinnen. Het evangelie, dat eerst een blijde boodschap leek (en het ook is!) lijkt een kwelling voor hem te worden. Maar als hij tot de erkenning komt dat zijn strijd tegen de zonde in hem een hopeloze strijd is, roept hij het uit: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen?" Dan is hij waar hij wezen moet, want direct daarna komt de dank: "Ik dank God door Jezus Christus onze Heer." Hij is zover dat hij het evangelie in zijn volheid gelooft. Nu is hij vrij. Romeinen 8 beschrijft de toestand waarin hij is terecht gekomen.

De dief komt niet dan om te stelen en te slachten en te verderven; Ik ben gekomen opdat zij leven hebben, en het overvloedig hebben. (Jh 10:10)

U bent uit uw vader, de duivel, en wilt de begeerten van uw vader doen; die was een mensenmoordenaar van het begin af en staat niet in de waarheid, omdat geen waarheid in hem is. (Jh 8:44a)

Wanneer hij de leugen spreekt, spreekt hij uit het zijne, omdat hij een leugenaar is en de vader ervan. (Jh 8:44b)

Het volk, en de zondaar, moet eerst ontdekken dat het geen kracht heeft om de eigen bevrijding te bewerken. We moeten leren dat we in het vlees zijn en onder de macht van satan. God laat dat toe om het geloof van zijn volk op de proef te stellen en hen aan zijn tucht te laten gewennen. Hij laat het ook toe om een luisterrijke openbaring van zijn macht te geven op het gebied waar satan zijn regering heeft gevestigd.

De slavernij van Israël in Egypte is een passend type van onze slavernij van de zonde (Rom.6:17; Titus 3:3).

Maar God zij dank dat u slaven van de zonde was, maar van harte gehoorzaam bent geworden aan de inhoud van de leer waarin u onderwezen bent. (Rm 6:17)

Want ook wij waren vroeger onverstandig, ongehoorzaam, dwalend, aan allerlei begeerten en genietingen verslaafd, in boosheid en afgunst levend, verfoeilijk en elkaar hatend. (Tt 3:3)

Door de zonde overheerst te worden is dodelijk vermoeiend. Hoe we ook smeken om verlichting, het komt niet, eerder verzwaring. In het evangelie komt de verlichting, de bevrijding (Luk.4:18,19).

20 Bij hun vertrek van Farao ontmoetten zij Mozes en Aäron, die op hen stonden te wachten, 21 en zij zeiden tot hen: De HERE zie op u en oordele, omdat gij ons bij Farao en zijn knechten in een kwade reuk gebracht hebt, waarmee gij hun een zwaard in handen hebt gegeven, om ons te doden.

Mozes en Aäron krijgen verwijten naar hun hoofd. Moeten dienstknechten van de Heer er geen rekening mee houden dat zij verkeerd worden begrepen, beschuldigd, ja zelfs met verwijten worden overladen? Mozes en Aäron schijnen zich zwiggend te hebben afgewend om het enig juiste in deze situatie te doen: zich tot God te wenden.

22 Toen keerde Mozes terug tot de HERE en zeide: Here, waarom behandelt Gij dit volk zo hard? Waarom hebt Gij mij gezonden? 23 Want van het ogenblik af, dat ik bij Farao gekomen ben, om in uw naam te spreken, heeft hij dit volk slecht behandeld, en Gij hebt uw volk geenszins gered. 24 Maar de Here zeide tot Mozes: Nu zult gij zien, wat Ik aan Farao doen zal; want door een sterke hand zal hij hen laten gaan, ja door een sterke hand hen uit zijn land drijven.

Het volk moppert tegen Farao, maar ook tegen Mozes en Aäron. Als Mozes de zaak voor de HERE brengt, spreekt hij zijn moeite met het verloop van zijn zending uit. Er klinkt ongeloof in zijn stem. Er is geen enkel resultaat bereikt. Integendeel, het is allemaal nog erger geworden. Zijn oog was niet meer gericht op de Heer, maar op het volk. Hij meende dat het volk zijn dienst zou waarderen, maar dat viel tegen. Maar de dienstknecht moet niet zien op zijn werkterrein, maar op zijn Zender.

De Heer Jezus raakte ook niet ontmoedigd toen de steden waar zijn meeste krachten waren gebeurd, zich niet bekeerden. Hij prijst zijn Vader (Matth. 11:20-25).

Toen begon Hij de steden waarin zijn meeste krachten waren gebeurd, te verwijten dat zij zich niet hadden bekeerd: Wee u, Chorazin, wee u, Bethsaïda, want als in Tyrus en Sidon de krachten waren gebeurd die in u zijn gebeurd, allang zouden zij zich in zak en as hebben bekeerd. Ik zeg u evenwel: het zal voor Tyrus en Sidon draaglijker zijn in de dag van het oordeel dan voor u. En u, Kapernaïm, zult u soms tot de hemel verhoogd worden? Tot de hades zult u worden neergestoten! Want als in Sodom de krachten waren gebeurd die in u zijn gebeurd, het zou tot op heden zijn gebleven. Ik zeg u evenwel, dat het voor het land van Sodom draaglijker zal zijn in de dag van het oordeel dan voor u. In die tijd antwoordde Jezus en zei: Ik prijs U, Vader, Heer van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen hebt verborgen en ze aan kleine kinderen hebt geopenbaard. (Mt 11:20-25)

Hij zag niet op het succes of de tegenstand, maar op de Vader. Hem mogen we volgen en ons oog op Hem gericht houden.

De HERE maakt Mozes geen verwijt. Hij wijst Mozes op wat Hij zal gaan doen. In het volgende hoofdstuk gaat Hij nog meer bemoedigingen geven.

'De Geest van de Heer is op Mij, doordat Hij Mij heeft gezalfd om aan armen het evangelie te verkondigen; Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te prediken en aan blinden het gezicht, om ver-brokenen heen te zenden in vrijlating, om te prediken het aangename jaar van de Heer'. (Lk 4:18,19)

INHOUD:

- Vs.1-8: God belooft zijn volk te verlossen
 Vs.9-12: Opdracht om weer naar Farao te gaan
 Vs.13-26: Geslachtsregisters van Ruben, Simeon en Levi
 Vs.27-29: Herhaling van de opdracht om weer naar Farao te gaan

TOELICHTING:

1 Voorts sprak God tot Mozes en zeide tot hem: Ik ben de HERE. 2 Ik ben aan Abraham, Isaäk en Jakob verschenen als God de Almachtige, maar met mijn naam HERE ben Ik hun niet bekend geweest. 3 Niet alleen heb Ik mijn verbond met hen opgericht om hun het land Kanaän te geven, het land hunner vreemdelingschap, waar zij als vreemdelingen vertoefd hebben; 4 maar ook heb Ik de klacht der Israëlieten gehoord, die door de Egyptenaren tot slaven gemaakt zijn, en Ik heb gedacht aan mijn verbond. 5 Zeg derhalve tot de Israëlieten: Ik ben de HERE, Ik zal u onder de dwangarbeid der Egyptenaren uitleiden, u redden van hun slavernij en u verlossen door een uitgestrekte arm en onder zware gerichten. 6 Ik zal Mij u tot een volk aannemen en Ik zal u tot een God zijn, opdat gij weet, dat Ik, de HERE, uw God, het ben, die u onder de dwangarbeid der Egyptenaren uitleid. 7 En Ik zal u brengen naar het land, waarvan Ik gezworen heb het aan Abraham, Isaäk en Jakob te zullen geven, en Ik zal het u geven tot een bezitting, Ik, de HERE. 8 Toen sprak Mozes aldus tot de Israëlieten, maar zij luisterden niet naar Mozes uit ongeduld en wegens de harde slavernij.

Mozes is ontmoedigd. Hij heeft gezien wie Farao is, hij heeft gezien wie het volk is. Maar in plaats hem verwijten te maken, laat God Mozes zien wie Hij is. Hij geeft Mozes een nieuwe indruk van Zichzelf en van zijn goedheid. Hij maakt Zich aan zijn volk bekend als de HERE. Het is geen nieuwe naam, maar wel nieuw voor de relatie met zijn volk. God ontvouwt deze nieuwe naam aan Mozes in verbinding met het plan dat Hij aan Mozes laat zien over de verlossing van Israël.

In de naam HERE komt de trouw van God ten aanzien van zijn beloften tot uitdrukking. De aartsvader waren vreemdelingen in het land van de belofte. Aan hen had God zijn beloften gegeven. Nu zou Hij die beloften gaan vervullen. Het volk zou dit land in bezit mogen gaan nemen. In zeven stappen gaat God ("Ik zal") dit plan uitvoeren (vers 5-7):

1. Ik zal u uitleiden,
2. u redden,
3. u verlossen,
4. Ik zal Mij u tot een volk aannemen,
5. Ik zal u tot een God zijn,
6. Ik zal u brengen naar het land,
7. Ik zal het u geven tot een bezitting.

Deze zeven stappen staan ingeklemd tussen wie Hij is als de HERE. Hij staat aan het begin (vers 5), zo begint Hij te spreken, en aan het eind (vers 7). In vers 7 zet Hij met het "Ik, de HERE" als het ware zijn handtekening onder wat Hij zojuist heeft gezegd.

Het volk staat niet open voor wat Mozes namens de HERE doorgeeft. Ze zijn ongeduldig en ongelukkig. Ongeduld is een kwaad dat in de loop van Israëls geschiedenis herhaaldelijk de kop op steekt. Ook in het leven van de christen richt het veel schade aan.

9 Vervolgens zeide de HERE tot Mozes: **10** Ga naar Farao, de koning van Egypte, en zeg, dat hij de Israëlieten uit zijn land moet laten gaan. **11** Maar Mozes sprak voor het aangezicht des HEREN: De Israëlieten luisterden niet eens naar mij, hoe zou dan Farao naar mij luisteren, terwijl ik zo slecht ter tale ben? **12** De HERE echter sprak tot Mozes en Aäron en vaardigde hen af naar de Israëlieten en naar Farao, de koning van Egypte, om de Israëlieten uit het land Egypte te leiden.

God komt niet onder de indruk van de reactie van het volk. Mozes wel. Hij is opnieuw ontmoedigd. Toch krijgt hij de opdracht om weer naar Farao te gaan.

13 Dit zijn hun familiehoofden: De zonen van Ruben, de eerstgeborene van Israël: Henoeh, Pallu, Hezron en Karmi; dit zijn de geslachten van Ruben. **14** De zonen van Simeon: Jemuël, Jamin, Ohad, Jachin, Zohar en Saul, de zoon ener Kanaänitische; dit zijn de geslachten van Simeon. **15** En dit zijn de namen van de zonen van Levi naar de volgorde van hun geboorten: Gerson, Kehath en Merari. En de levensjaren van Levi waren honderd zevenendertig jaar. **16** De zonen van Gerson: Libni en Simeï, naar hun geslachten. **17** De zonen van Kehath: Amram, Jizhar, Hebron en Uzziël. En de levensjaren van Kehath waren honderd drieëndertig jaar. **18** De zonen van Merari: Mahli en Musi. Dit zijn de geslachten van Levi naar de volgorde van hun geboorten.

19 En Amram nam zich Jochébed, zijn tante, tot vrouw, en zij baarde hem Aäron en Mozes. En de levensjaren van Amram waren honderd zevenendertig jaar. **20** De zonen van Jizhar: Korach, Nefeg en Zichri. **21** De zonen van Uzziël: Misaël, Elsafan en Sithri. **22** En Aäron nam zich Eliséba, de dochter van Amminádab, de zuster van Nahesson, tot vrouw, en zij baarde hem Nadab, Abihu, Eleazar en Ithamar. **23** De zonen van Korach: Assir, Elkána en Abiasaf; dit zijn de geslachten van de Korachieten. **24** Eleazar, de zoon van Aäron, nam zich een der dochters van Putiël tot vrouw, en zij baarde hem Pinehas. Dit zijn de familiehoofden der Levieten naar hun geslachten.

25 Dit zijn Aäron en Mozes, tot wie de HERE gezegd heeft: Leidt de Israëlieten uit het land Egypte volgens hun legerscharen. **26** Zij zijn het, die tot Farao, de koning van Egypte, gesproken hebben, dat hij de Israëlieten uit Egypte zou laten gaan. Dit zijn Mozes en Aäron.

Zo middenin het verhaal lijkt het geslachtsregisters van Ruben, Simeon en Levi een verdwaalde plaats te hebben. Maar dat is natuurlijk niet zo. We kunnen erin zien dat God, al worden de zijnen nog zo verdrukt, hen allen persoonlijk en ook hun afkomst kent. Hij vergeet er geen.

Alleen de drie oudste zonen van Israël worden genoemd. Van Ruben worden vier kinderen genoemd. Van Simeon worden er zes genoemd. Maar verder wordt er aan hen voorbijgegaan. Alle aandacht valt op de nakomelingen van de derde zoon, Levi. Verschillende namen zullen we later nog eens tegenkomen. Het belangrijkste is dat uit Levi de bevrijder voortkomt. Mozes en Aäron zullen namens de HERE optreden tegenover Farao.

Voordat God nu zijn plannen tot verlossing uitvoert, worden Mozes en Aäron als zijn uitvoerders bevestigd. Samen zijn ze een beeld van de Heer Jezus. Mozes is de middelaar tussen God en mensen; hij vertegenwoordigt God bij de mensen. Aäron is de hogepriester die de mensen bij God vertegenwoordigt. Beide personen (uiteindelijk dus de Heer Jezus) vertegenwoordigen het hele volk voor God. Daarom kan het register na de beschrijving van Mozes en Aäron eindigen. Door het "*Dit zijn Mozes en Aäron*" (vers 26) valt alle nadruk op hen samen.

27 Ten dage, dat de HERE sprak tot Mozes in het land Egypte, **28** sprak de HERE tot Mozes aldus: Ik ben de HERE; zeg tot Farao, de koning van Egypte, alles wat Ik tot u zeg. **29** Maar Mozes zeide voor het aangezicht des HEREN: Ik ben immers slecht ter tale; hoe zou Farao dan naar mij luisteren?

Als de HERE duidelijk heeft gemaakt wie bij Hem horen en wie namens Hem tot Farao zullen gaan, volgt een herhaling van de opdracht om weer naar Farao te gaan (*zie vers 10*). De strijd tussen de HERE en Farao kan nu beginnen. God zegt voor de derde keer in dit hoofdstuk "*Ik ben de HERE*" (*vers 1,5,28*). Dit is de naam op grond waarvan Hij nu gaat handelen.

INHOUD:

- Vs.1-7: God gaat Israël uitleiden en Egypte oordelen
 Vs.8-13: Een wonderteken voor Farao
 Vs.14-25: Eerste plaag: water in bloed veranderd

TOELICHTING:

1 De HERE echter zeide tot Mozes: Zie, Ik stel u als God voor Farao; en uw broeder Aäron zal uw profeet zijn. 2 Gij zult alles zeggen wat Ik u gebied, en uw broeder Aäron zal bij Farao het woord voeren, opdat deze de Israëlieten uit zijn land laat gaan. 3 Maar Ik zal het hart van Farao verstokken, en Ik zal mijn tekenen en wonderen talrijk maken in het land Egypte, 4 doch Farao zal naar u niet luisteren. Daarom zal Ik mijn hand op Egypte leggen en mijn legerscharen, mijn volk, de Israëlieten, uit het land Egypte leiden onder zware gerichten. 5 En de Egyptenaren zullen weten, dat Ik de HERE ben, wanneer Ik mijn hand tegen Egypte uitstrek en de Israëlieten uit hun midden wegleid. 6 Aldus deden Mozes en Aäron; zoals de HERE hun geboden had, zo deden zij. 7 Mozes nu was tachtig jaar oud en Aäron drieëntachtig jaar, toen zij tot Farao spraken.

Mozes en Aäron worden met de volmacht van de HERE naar Farao gezonden. Hij deelt hun mee wat Hij van plan is te gaan doen. God licht zijn knechten in om hen te bemoedigen, hun geloof te versterken en hen toe te bereiden op hun taak. Daartoe is voor ons, christenen, het boek *Openbaring* gegeven. Dat is ook gegeven "om zijn slaven te tonen wat spoedig moet gebeuren" (Op.1:1).

Openbaring van Jezus Christus, die God Hem heeft gegeven om zijn slaven te tonen wat spoedig moet gebeuren; en Hij heeft die door zijn engel gezonden en aan zijn slaaf Johannes te kennen gegeven. (Op 1:1)

God had ook zonder de plagen Israël kunnen laten vertrekken. Hij had Farao zonder meer kunnen laten omkomen. Maar God wilde in een duidelijk getuigenis van zijn heerlijkheid en majesteit laten zien Wie het was die zijn volk riep. Een prachtige beschrijving daarvan vinden we in *Psalm 105:26-36*:

*Hij zond Mozes, zijn knecht,
 en Aäron, die Hij Zich verkoren had.
 Zij deden onder hen zijn aangekondigde tekenen
 en wonderen in het land van Cham.
 Hij zond duisternis, maakte het duister;
 en zij waren tegen zijn woorden niet weerspannig.
 Hij veranderde hun wateren in bloed
 en deed hun vissen sterven;
 hun land wemelde van kikvorsen,
 zelfs in de kamers van hun koningen.
 Hij sprak, en er kwamen steekvliegen,
 muggen over hun ganse gebied.
 Hij maakte hun regens tot hagel,
 gaf laaiend vuur over hun land;
 Hij sloeg hun wijnstok en hun vijgeboom
 en verbrak het geboomte in hun gebied.
 Hij sprak, en er kwamen sprinkhanen,
 verslinders zonder tal;
 zij aten al het groene kruid in hun land
 en aten de vrucht van hun akker.
 Hij sloeg alle eerstgeborenen in hun land,
 de eerstelingen van hun ganse kracht. (Ps 105:26-36)*

8 En de HERE zeide tot Mozes en Aäron: 9 Wanneer Farao tot u zegt: vertoon een wonderteken, dan zult gij tot Aäron zeggen: neem uw staf en werp die neer voor het aangezicht van Farao; dan zal hij een slang worden.

10 Mozes en Aäron kwamen tot Farao en zij deden, zoals de HERE geboden had; Aäron wierp zijn staf neer voor het aangezicht van Farao en zijn dienaren, en hij werd een slang. 11 Daarop riep Farao van zijn kant de wijzen en de tovenaars en ook zij, de Egyptische

geleerden, deden door hun toverkunsten hetzelfde. 12 Ieder wierp zijn staf neer en deze werden tot slangen; de staf van Aäron echter verslond hun staven. 13 Maar het hart van Farao verhardde en hij luisterde niet naar hen – zoals de HERE gezegd had.

Voordat de plagen losbarsten, wordt in het wonderteken als het ware een laatste kans aan Farao gegeven aan de eis van God tegemoet te komen. Maar Farao luistert niet. Integendeel, hij wil de kracht van het wonderteken te niet doen door het zijn tovenaars na te laten doen. Imiteren wat van God komt, is altijd een succesnummer van satan geweest. Tallozen zijn daardoor al misleid geworden en worden nog dagelijks misleid.

De verandering van de staf in een slang is een inleiding op de plagen. Ditmaal is het de staf van Aäron en gebeurt dit teken voor Farao. Eerst was het de staf van Mozes en hij deed het voor het volk (Ex.4). Daardoor heeft het teken een iets andere betekenis. De staf van Aäron zou gaan bloeien (Num.17). Daardoor is aan de staf de kracht van leven uit de dood, de kracht van de opstanding verbonden. Aäron is een beeld van de Heer Jezus als de verheerlijkte Heer. Aäron komt tot Farao als degene in wiens hand de staf is. Hij heeft als het ware de staf die in de hand van Mozes was teruggekeerd en oefent daarmee nu zijn gezag uit.

We zien hier in beeld de Heer Jezus. Na zijn opstanding zegt Hij dat Hij alle macht heeft in hemel en op aarde (Matth.28:18). Dat zien wij nu nog niet in werkelijkheid, maar wel in het geloof (Hebr.2:8). Als we naar de wereld kijken, lijkt het of de duivel de macht in handen heeft. Dat is de schijn. De macht is in handen van de Heer Jezus en Hij geeft die aan wie Hij wil (Joh. 19:11; vgl. Rom.13:1; Spr.21:1).

Jezus antwoordde hem: U zou geen enkele macht tegen Mij hebben, als het u niet van boven was gegeven; daarom heeft hij die Mij aan u heeft overgeleverd, een grotere zonde. (Jh 19:11)

Elke ziel zij aan de over haar gestelde overheden onderdanig; want er is geen overheid dan door God, en die er zijn, zijn door God ingesteld. (Rm 13:1)

Het hart van de koning is in de hand des HEREN als waterbeken, Hij leidt het overal heen, waar het Hem behaagt. (Sp 21:1)

Hij staat boven alle machten en uiteindelijk verslindt Hij alle machten. De inleiding op de plagen toont ons dan ook tegelijk de afloop van de plagen: God is Overwinnaar, Hij verdelgt elke tegenstand.

In 2 Timotheüs 3:8 worden de namen van de tovenaars van Farao genoemd. Daar worden ook hun kenmerken genoemd: ze verzetten zich tegen de waarheid, zijn bedorven van denken en wat het geloof betreft verwerpelijk. In 2 Timotheüs 3 gaat het om het verderf in de christenheid, het hebben van een schijn van godsvrucht, maar de kracht ervan verloochenen. De plagen komen over Egypte, dat is de wereld. Maar door het noemen van de tovenaars in 2 Timotheüs 3 zien we dat plagen ook de christenheid treffen. Dat komt omdat de christenheid zich volledig met de wereld verenigt. Hierdoor delen ze in het oordeel dat God over de wereld laat komen. Vandaar de oproep zich te onttrekken aan de ongerechtigheid (2 Tim.2:19-22; Op.18:4).

Evenwel, het vaste fundament van God staat en heeft dit zegel: De Heer kent hen die de zijnen zijn; en: Laat ieder die de naam van de Heer noemt, zich onttrekken aan ongerechtigheid. In een groot huis nu zijn niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook houten en aardn; en sommigen wel tot eer, maar anderen tot oneer. Als dan iemand zich van deze vaten reinigt, zal hij een vat zijn tot eer, geheiligd, bruikbaar voor de Meester, tot alle goed werk toebereid. Maar ontvlucht de begeerten van de jeugd en jaag naar gerechtigheid, geloof, liefde en vrede met hen die de Heer aanroepen uit een rein hart. (2Tm 2:19-22)

En ik hoorde een andere stem uit de hemel zeggen: Gaat uit van haar, mijn volk, opdat u met haar zonden geen gemeenschap hebt en opdat u van haar plagen niet ontvangt; (Op 18:4)

Wij leven in de laatste dagen waarvan in 2 Timotheüs 3:1 sprake is. Het zijn de dagen waarin de tovenaars van Farao met hun toverkunsten proberen de kracht van Gods Woord weg te nemen. Er is hier nog geen onderscheid tussen Israël en Egypte (Ex.8:22) tussen de wereld en Gods volk. Daarom hebben wij er ook mee te maken.

En Jezus kwam naar hen toe en sprak tot hen de woorden: Mij is gegeven alle macht in hemel en op de aarde. (Mt 28:18)

alles hebt U onder zijn voeten onderworpen'. Want door Hem alles te onderwerpen heeft Hij niets overgelaten dat Hem niet onderworpen zou zijn. Maar nu zien wij nog niet alles aan Hem onderworpen; (Hb 2:8)

Zoals Jannes en Jambres zich tegen Mozes hebben verzet, zo verzetten ook dezen zich tegen de waarheid, mensen, bedorven van denken, verwerpelijk wat het geloof betreft. (2Tm 3:8)

Maar weet dit, dat er in de laatste dagen zware tijden zullen zijn; ... (2Tm 3:1)

Maar op die dag zal Ik het land Gosen, waar mijn volk verblijft houdt, uitzonderen, dat daar geen steekvliegen voorkomen; opdat gij weet, dat Ik, de HERE, in het land ben. (Ex 8:22)

Inleiding op de plagen

De eerste negen plagen zijn te verdelen in drie groepen van drie plagen. De tiende plaag staat op zichzelf. Bij de eerste, vierde en zevende plaag moet Mozes vroeg in de morgen naar Farao gaan. Dat ziet iedere keer op een nieuw begin. De derde, zesde en negende plaag komen elk zonder voorafgaande waarschuwing.

De plagen 1-3 komen alle vanaf de aarde en gebeuren door de staf van Aäron. Het volk Israël wordt samen met de Egyptenaren door de plaag getroffen. In deze eerste drie plagen spelen de Egyptische tovenaars een rol. Zij proberen de plagen van God te imiteren. Vanwege het noemen van deze tovenaars in 2 *Timotheüs 3* hebben vooral deze plagen een speciale boodschap voor ons, die leven in de laatste dagen van de christenheid.

De plagen 4-6 gebeuren zonder melding te maken van de staf van Mozes of de staf van Aäron. Ook hun oorsprong (vanuit de hemel of vanaf de aarde) wordt niet vermeld. Er staat eenvoudig dat de HERE het deed (8:24; 9:6). Echter is bij de zesde plaag Mozes de uitvoerder. Hij strooit roet uit de oven in de lucht. Israël blijft van deze plagen verschoond (8:22). De Egyptische tovenaars kunnen deze plagen niet imiteren.

De plagen 7-9 treffen Israël ook niet. Ze komen direct uit de hemel over Egypte en worden door de staf van Mozes tot uitvoering gebracht.

De plagen die we hier vinden, vinden we bijna allemaal terug in Openbaring. We vinden daarin de ure der verzoeking die over het hele aardrijk zal komen (Openbaring 3:10), niet alleen over Israël (Jer.30:7).

Wee, want groot is die dag, zonder weerga; een tijd van benauwdheid is het voor Jakob; maar daaruit zal hij gered worden. (Jr 30:7)

In Openbaring 16:9; 18:4 staat dat het de plagen van God zijn en wel speciaal ook over de christenheid. In de zeven schalen in Openbaring 16 komen veel van de plagen in Egypte voor.

en de mensen werden verbrand door grote hitte en lasterden de naam van God, die de macht over deze plagen had, en zij bekeerden zich niet om Hem heerlijkheid te geven. (Op 16:9)

En ik hoorde een andere stem uit de hemel zeggen: Gaat uit van haar, mijn volk, opdat u met haar zonden geen gemeenschap hebt en opdat u van haar plagen niet ontvangt; (Op 18:4)

Eerste plaag: water in bloed veranderd.

14 En de HERE zeide tot Mozes: Het hart van Farao is onvermurwbaar, hij weigert het volk te laten gaan. 15 Ga in de morgen tot Farao; zie, hij is gewoon naar het water te gaan, gij zult hem opwachten aan de oever van de Nijl en de staf, die in een slang veranderd is geweest, in uw hand nemen. 16 En gij zult tot hem zeggen: de HERE, de God der Hebreëën, heeft mij tot u gezonden met de boodschap: laat mijn volk gaan, om Mij te dienen in de woestijn; maar zie, tot nu toe hebt gij niet willen horen. 17 Zó zegt de HERE: hieraan zult gij weten, dat Ik de HERE ben: zie, ik zal met de staf die in mijn hand is, op het water in de Nijl slaan; het zal in bloed veranderd worden, 18 en de vis in de Nijl zal sterven, zodat de Nijl zal stinken; dan zullen de Egyptenaren het water uit de Nijl niet kunnen drinken.

Mozes krijgt de opdracht in de morgen tot Farao te gaan met de boodschap Gods volk te laten gaan om Hem te dienen in de woestijn. God eist het recht op zijn volk nu op. Hij wil dat het Hem dient en niet Farao. Maar Farao wil dat het volk hem dient en niet God. De HERE laat Mozes de 1e plaag aankondigen vanwege het onvermurwbare hart van Farao. Daarom moet Mozes de staf van Aäron nemen, de staf die in een slang veranderd is geweest, en die over alle wateren van de Egyptenaren uitstrekken. Al die wateren zullen dan in bloed veranderen. Het water zal ondrinkbaar worden en de vis zal sterven en stinken. Daaraan zal Farao weten dat Hij de HERE is.

Omdat u het woord van mijn volharding hebt bewaard, zal Ik ook u bewaren voor het uur van de verzoeking, dat over het hele aardrijk zal komen, om te verzoeken hen die op de aarde wonen. (Op 3:10)

19 Toen zeide de HERE tot Mozes: Zeg tot Aäron: neem uw staf en strek uw hand uit over de wateren der Egyptenaren, over hun stromen, hun kanalen, hun poelen en al hun verzamelplaatsen van water, opdat zij bloed worden, en er zal bloed zijn in het gehele land Egypte, zelfs in het houten en stenen vaatwerk. 20 En Mozes en Aäron deden, zoals de HERE geboden had; hij hief de staf op en sloeg het water in de Nijl voor de ogen van Farao en zijn dienaren, en al het water in de Nijl werd in bloed veranderd; 21 de vis in de Nijl stierf, zodat de Nijl stonk en de Egyptenaren het water uit de Nijl niet konden drinken; en er was bloed in het gehele land Egypte. 22 Maar de Egyptische geleerden deden door hun toverkunsten hetzelfde, zodat het hart van Farao verhardde en hij naar hen niet luisterde – zoals de HERE gezegd had. 23 Farao wendde zich af, ging naar huis en nam ook dit niet ter harte. 24 Alle Egyptenaren echter groeven in de omgeving van de Nijl naar water om te drinken, want Nijlwater konden zij niet drinken. 25 Zo verliepen zeven volle dagen, nadat de HERE de Nijl geslagen had.

Zoals God gezegd heeft, doet Mozes. De Nijl wordt onder de wateren apart genoemd. De Nijl werd door de Egyptenaren aanbeden onder een grote verscheidenheid aan namen. Hij vertegenwoordigde al het goede. God verderft deze grote macht waar de Egyptenaren op steunden. Hij treft hen in wat hun genot en welvaart geeft. De vis sterft, de Nijl gaat stinken en wat water is niet meer te drinken.

Water spreekt van wat verkwikt en leven geeft. Bloed dat vergoten is, spreekt van de dood. In Gods Woord staat de Nijl voor zegeningen die worden genoten zonder daar God op enige wijze voor te danken. Het op die manier genieten van allerlei zegeningen kan alleen de dood tot gevolg hebben. Want alles wat los van God staat, is dood en bewerkt de dood. Het leven op aarde kan een tijdelijk genot van de zonde geven, maar het einde is de dood. De stank ervan vervult de lucht. In de samenleving vandaag merken we er steeds meer de voorboden van. De mens zwelgt in welvaart en komt erin om. De verdorvenheid van zijn denken neemt steeds grovere vormen aan. Wat de mens uitdenkt, gaat steeds meer stinken.

De tovenaars kunnen wel nadoen wat Mozes heeft gedaan, maar ze kunnen de kwaal niet wegnemen. Ze maken de plaag alleen maar erger. Het is te zien in de politiek, de samenleving, waar altijd weer excuses gezocht worden voor de dwaasheden die de mens begaat. De oplossingen die worden aangedragen maken de kwaal alleen erger. Zwangerschap is een zegen van God. Maar dat bestaat niet in het verdorven denken van de mens die onafhankelijk wil zijn van God. De mens wil kunnen ingrijpen. Zowel in het 'maken' van leven, als in het wegdoen van wat niet gewenst is (abortus). Het resultaat is stank.

De duur van de plaag beslaat een volheid van tijd die door God is bepaald, zeven dagen. Van een reactie van Farao is niets te lezen.

INHOUD:

Vs.1-15: Tweede plaag: kikvorsen

Vs.16-19: Derde plaag: muggen

Vs.20-32: Vierde plaag: steekvliegen

TOELICHTING:**Tweede plaag: kikvorsen**

1 Daarna zeide de HERE tot Mozes: Ga tot Farao en zeg tot hem: zó zegt de HERE: laat mijn volk gaan, om Mij te dienen; 2 indien gij weigert het te laten gaan, zal Ik uw gehele gebied met kikvorsen teisteren. 3 De Nijl zal wemelen van kikvorsen, zij zullen komen opzetten en in uw huis en slaapkamer binnendringen, ja, op uw bed, en in de huizen van uw dienaren en onder uw volk, ja, in uw bakovens en baktroggen. 4 Tegen u, uw volk en al uw dienaren zullen de kikvorsen opkomen.

Mozes krijgt opnieuw de opdracht tot Farao te gaan om hem in de naam van de HERE op te dragen zijn volk te laten gaan opdat het Hem zou dienen. Als Farao zou weigeren moest de tweede plaag worden aangekondigd. Uit de Nijl zouden ontelbare kikvorsen komen die het land zouden overspoelen.

Kikvorsen werden door de Egyptenaren als heilig beschouwd en met eerbied behandeld. Hun afgoden namen onder de oordelende hand van God nu een vorm aan dat het een plaag werd.

5 Voorts zeide de HERE tot Mozes: Zeg tot Aäron: strek uw hand met uw staf uit over de stromen, de kanalen en de poelen, en doe kikvorsen opkomen over het land Egypte. 6 Toen strekte Aäron zijn hand uit over de wateren van Egypte, en de kikvorsen kwamen opzetten en bedekten het land Egypte. 7 Maar de geleerden deden hetzelfde door hun toverkunsten, zodat zij kikvorsen over het land Egypte deden opkomen.

Farao geeft geen krimp en de plaag komt. De kikvorsen komen uit de Nijl, het beeld van de natuurlijke zegeningen. Wat God als een zegen heeft bedoeld wordt een plaag. De kikvorsen zijn een beeld van onreine geesten, met name de seksuele onreinheid (Op.16:13-15). De liefde tussen man en vrouw in het huwelijk is een natuurlijke zegen die God aan de mens heeft gegeven. Maar die zegen is geworden tot een vloek. Denk maar aan de vele homoseksuele relaties, de buitenhuwelijkse of voorhuwelijkse seksuele relaties, pornografie in tijdschriften en via tv en internet, seksshops, seksclubs.

Deze plaag komt de huizen van de Egyptenaren binnen en ook die van de Israëlieten. Er is dan nog geen scheiding zoals God die vanaf de vierde plaag aanbrengt. Deze plaag overwoekert de wereld en dringt ook de huizen van de christenen binnen. Soms ongevraagd via reclamefolders door de brievenbus. Helaas ook wel omdat men de huizen daarvoor openstelt. De onreinheid komt in de slaapkamers, in de bedden, zie de waarschuwing in *Hebreeën 13:4*. Het komt in de baktroggen, wat erop duidt dat het met het voedsel wordt vermengd. De uitwerking van het tot zich nemen ('eten') via de massamedia van de onreinheid kan niet uitblijven. Homohuwelijken en de inzegening ervan in de kerk zijn praktijk geworden. Wie zelf niet praktiserend is, praat het goed. Liefde is toch van God?

Deze onreinheid is het gevolg van het niet erkennen van God. Daarom geeft Hij een plaag als deze. Zie *Romeinen 1:24-28* en let op het redengevende "daarom".

Daarom heeft God hen in de begeerten van hun harten overgegeven aan onreinheid, om hun lichamen onder elkaar te onteren; zij die de waarheid van God vervangen hebben door de leugen en het schepsel geëerd en gediend hebben boven de Schepper, die gezegend is tot in eeuwigheid. Amen. Daarom heeft God hen overgegeven aan

En ik zag uit de mond van de draak en uit de mond van het beest en uit de mond van de valse profeet drie onreine geesten komen als kikkers; want het zijn geesten van demonen die tekenen doen en die uitgaan naar de koningen van het hele aardrijk, om hen te verzamelen tot de oorlog van de grote dag van God de Almachtige. Zie, Ik kom als een dief. Gelukkig hij die waakt en zijn kleren bewaart, opdat hij niet naakt wandelt en men zijn schaamte niet ziet. (Op 16:13-15)

Laat het huwelijk bij allen in ere zijn en het huwelijksleven onbezoedeld, want hoereerders en overspelers zal God oordelen. (Hb 13:4)

onterende hartstochten; want ook hun vrouwen hebben de natuurlijke omgang vervangen door de tegennatuurlijke; en evenzo hebben ook de mannen de natuurlijke omgang met de vrouw opgegeven en zijn in hun lust tegen elkaar ontbrand, zodat mannen met mannen schandelijkerheid bedrijven en het verdiende loon voor hun afdwaling in zichzelf ontvangen. En daar het hun niet goeddacht God te erkennen, heeft God hen overgegeven aan een verkeerd denken, om dingen te doen die niet betamen; (Rm 1:24-28)

De mens die God buiten spel zet roept deze plaag over zichzelf af. De mens die God niet erkent, onteert zichzelf. De lusten die hij zoekt te bevredigen ontspruiten aan zijn verlaten van God. Terugkeer naar Hem is het enige middel dat helpt de plaag te verdrijven.

De tovenaars doen hetzelfde. Zogenaamde christelijke leiders praten de filosofen na en spreken van een 'natuurlijke gezonde ontwikkeling'. De kracht van het woord van God wordt weggenomen en de plaag wordt erger.

8 Toen riep Farao Mozes en Aäron en zeide: Bidt tot de HERE, dat Hij de kikvorsen van mij en mijn volk wegdoe; dan zal ik het volk laten gaan, om de HERE offers te brengen. 9 En Mozes zeide tot Farao: Vervaardig u mij te zeggen, tegen wanneer ik voor u, uw dienaren en uw volk zal bidden om uitroeiing der kikvorsen bij u en uit uw huizen; alleen in de Nijl zullen zij overblijven. 10 En hij zeide: Tegen morgen. Toen zeide hij: Zoals gij beveelt, opdat gij weet, dat er niemand is gelijk de HERE, onze God: 11 de kikvorsen zullen u, uw huizen, uw dienaren en uw volk verlaten; alleen in de Nijl zullen zij overblijven.

Nu reageert Farao wel. Hij roept Mozes en Aäron en vraagt om gebed dat de kikkers zullen verdwijnen. Hij beweert dat hij dan het volk zal laten gaan. Treffend bewijs van de genade is Mozes' voorstel dat Farao mag zeggen wanneer hij zal bidden. Farao bepaalt dat moment op morgen. Mogelijk meent hij dat door even uitstel de kikkers alsnog vanzelf zullen verdwijnen.

Heel veel mensen die in nood zijn, willen toch niet direct toegeven dat het Gods hand is die zwaar op hen drukt. Ze stellen een beslissing nog even uit, in de hoop dat de druk alsnog lichter zal worden.

12 Toen gingen Mozes en Aäron van Farao heen, en Mozes riep tot de HERE vanwege de kikvorsen, waarmee Hij Farao bezocht had. 13 En de HERE deed naar het woord van Mozes, zodat de kikvorsen uit de huizen, uit de hoven en van de velden wegstierven. 14 Men verzamelde ze bij hopen, zodat het land ervan stonk. 15 Maar toen Farao zag, dat er verlichting was ingetreden, liet hij zijn hart niet vermurwen en luisterde niet naar hen – zoals de HERE gezegd had.

Mozes roept tot de HERE. De HERE doet naar het woord van Mozes. Omdat Farao zelf het tijdstip van het wegdoen van de kikvorsen heeft bepaald, en het ook op dat tijdstip gebeurt, moet hem duidelijk zijn dat hij met de HERE te maken heeft. Daarom is het hem ten volle aan te rekenen dat, als de plaag is weggenomen, hij weer zijn hart verhardt.

Geen ijs is zo hard als dat wat bevroren is nadat het heeft gedooit. Zo is de mens van nature. Wie zich verzet tegen het duidelijk spreken van God, is bij het volgende spreken van God nog moeilijker te overtuigen. God heeft gesproken in oordeel, maar ook in genade op het gebed van Mozes. Maar niets vermag het hart van Farao te vermurwen.

Deze dingen zijn voor de wakkere christen een van de tekenen waaraan te zien is dat God zijn oordelen over de wereld brengt. De komst van de Heer is nabij.

Derde plaag: muggen

16 En de HERE zeide tot Mozes: Zeg tot Aäron: strek uw staf uit en sla het stof der aarde; het zal tot muggen worden in het gehele land Egypte. 17 Toen deden zij aldus; Aäron strekte zijn hand uit met zijn staf en sloeg het stof der aarde, en de muggen kwamen op mens en dier. Alle stof der aarde werd muggen in het gehele land Egypte. 18 Ook de geleerden deden hetzelfde om door hun toverkunsten de muggen te voorschijn te brengen; maar zij konden het niet. En de

muggen kwamen op mens en dier. 19 Toen zeiden de geleerden tot Farao: Dit is Gods vinger. Maar het hart van Farao verhardde, en hij luisterde niet naar hen – zoals de HERE gezegd had.

De 3e plaag komt zonder enige nadere aankondiging, doordat Aäron zijn staf uitstrekt en op het stof van de aarde slaat. Ze treft alle mensen en dieren. De tovenaars proberen ook deze plaag na te bootsen, maar dat lukt niet. Bij het te voorschijn brengen van leven uit het dode stof houdt de macht van satan op. De tovenaars moeten erkennen dat dit het werk van God is. De uitdrukking "Gods vinger" komt ook voor in *Lukas 11:20*. Uit de paralleltekst in *Mattheüs 12:28* blijkt dat met "Gods vinger" de Heilige Geest wordt bedoeld. In *Exodus 31:18* en *Deuteronomium 9:10* staat de "vinger Gods" in verband met de wet als door Hem geschreven. Daar ziet "Gods vinger" op het gezag van zijn Woord.

En Hij gaf aan Mozes, toen Hij geëindigd had met hem te spreken op de berg Sinai, de twee tafelen der getuigenis, tafelen van steen, beschreven door de vinger Gods. (Ex 31:18)

En Hij gaf aan Mozes, toen Hij geëindigd had met hem te spreken op de berg Sinai, de twee tafelen der getuigenis, tafelen van steen, beschreven door de vinger Gods. (Dt 9:10)

In *Psalm 8:4* wordt Gods scheppingsmacht gezien als het werk van zijn vingers.

Alleen God de Heilige Geest is in staat nieuw leven in het hart van een dode zondaar (een mens gemaakt uit het stof van de aardbodem) te bewerken. Hij zal ook onze sterfelijke lichamen levend maken (*Rom.8:11*) bij de terugkeer van de Heer Jezus om de gemeente tot Zich te nemen. Hij kan dat doen door het veranderen van de levende gelovigen en door de opstanding van de ontslapen gelovigen (*1 Kor.15:51, 52*).

De muggen komen uit het stof. Stof wordt met de dood verbonden in *Psalm 22:16*. Van de mens staat dat hij uit het stof is gemaakt en tot stof weerkeert.

*Als water ben ik uitgestort
en al mijn beenderen zijn ontwricht;
mijn hart is geworden als was,
het is gesmolten in mijn binnenste;
verdroogd als een scherf is mijn kracht,
mijn tong kleeft aan mijn gehemelte;
in het stof des doods legt Gij mij neer. (Ps 22:15, 16)*

Het stof wordt tot muggen, dat zijn diertjes die het bloed, het leven, uit de mens wegzuigen. Onze gecompliceerde maatschappij is vol muggen. Talloze mensen zijn angstig, verward, zenuwziek, achterdochtig. De psychiatrische inrichtingen raken steeds voller. Geestelijke spanningen nemen hand over hand toe. Velen worden tot zelfmoord gedreven. Het leven heeft voor hen geen zin meer, het biedt geen uitzicht meer. De muggen doen hun vernietigend werk.

Hier is ook nog geen onderscheid tussen Egypte en Israël. Heel wat gelovigen worden meegesleurd in de maalstroom van het leven. Het leven wordt voor hen een gejaagd bestaan met zenuwslopende, bovenmatige inspanningen en kwellingen. De rust en kalmte zijn eruit verdwenen. De muggen doen ook hier hun vernietigend werk.

Er is een manier om de muggen geen kans te geven zich aan ons bloed te goed te doen. Die manier geeft de Heer Jezus aan als Hij zegt: "Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, blijft in Mij en Ik in hem" (*Joh.6:56*). Zij die dagelijks hun rust en kalmte vinden in de dood van de Heer Jezus, die er de tijd voor nemen zich met Hem en zijn werk op het kruis bezig te houden, blijven buiten bereik van de muggen. Dit vraagt ook een bepaalde vorm van inspanning: je moet er tijd voor vrijmaken op je agenda en je er daadwerkelijk toe zetten om bij Hem te zijn die heeft gezegd: "Komt tot Mij allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven" (*Math.11:28*).

Als Ik echter door de vinger van God de demonen uitdrijf, dan is het koninkrijk van God tot u gekomen. (Lk 11:20)

Als Ik echter door de Geest van God de demonen uitdrijf, dan is het koninkrijk van God tot u gekomen. (Mt 12:28)

Aanschouw ik uw hemel, het werk van uw vingers, de maan en de sterren, die Gij bereid hebt: ... (Ps 8:4)

En als de Geest van Hem die Jezus uit de doden heeft opgewekt, in u woont, dan zal Hij die Christus uit de doden heeft opgewekt, ook uw sterfelijke lichamen levend maken door zijn Geest die in u woont. (Rm 8:11)

Zie, ik zeg u een verborgenheid. Wij zullen niet allen ontslapen, maar wij zullen allen veranderd worden, in een ondeelbaar ogenblik, in een oogwenk, bij de laatste bazuin; want de bazuin zal klinken, en de doden zullen onvergankelijk worden opgewekt en wij zullen veranderd worden. (1Ko 15:51, 52)

Vierde plaag: steekvliegen

20 En de HERE zeide tot Mozes: Sta vroeg in de morgen op en stel u voor Farao; zie, hij is gewoon naar het water te gaan, en gij zult tot hem zeggen: zo zegt de HERE: laat mijn volk gaan, om Mij te dienen; 21 want indien gij mijn volk niet laat gaan, dan zal Ik tegen u, uw dienaren, uw volk en uw huizen steekvliegen loslaten, zodat de huizen der Egyptenaren, ja zelfs de bodem, waarop zij zich bevinden, vol steekvliegen zijn.

Mozes krijgt de opdracht vroeg in de morgen tot Farao te gaan. Deze zal naar zijn gewoonte bij het water te vinden zijn. Weer moet Mozes Farao namens de HERE het bevel geven Gods volk te laten gaan om Hem te dienen. Doet Farao dit niet dan zal dat een nieuwe plaag tot gevolg hebben.

Telkens weer vond Farao Mozes en Aäron op zijn weg. Hij beschouwde hen zeker als mensen die Egypte in het ongeluk stortten. Zo keek later Achab ook naar Elia. Zowel Achab als ook Farao vergaten dat zijzelf het waren die het volk waar zij verantwoordelijkheid over droegen in het verderf meesleepten.

22 Maar op die dag zal Ik het land Gosen, waar mijn volk verblijft houdt, uitzonderen, dat daar geen steekvliegen voorkomen; opdat gij weet, dat Ik, de HERE, in het land ben. 23 Want Ik zal mijn volk van uw volk bevrijden. Morgen zal dit teken geschieden.

Bij deze plaag is sprake van een bijzonderheid die bij de vorige plagen ontbrak. Vanaf deze plaag zondert God namelijk zijn volk af van Egypte (vers 22). De afzondering is een verlossing of bevrijding. God noemt deze afzondering een "teken" (vers 23). Als satan aan iets een hekel heeft, is het dat Gods volk zich afzondert van de wereld.

Als een gelovige ernst maakt met de afzondering van de wereld komt satan met zijn voorstellen, zoals Farao hier doet. Daarover wil hij praten. Vier maal stelt hij een compromis voor (vers 25,28; 10:7-9,24). Over elke centimeter ruimte zal hij discussiëren. Maar God en Mozes en ieder die bij God hoort door het geloof in de Heer Jezus, neemt met niets anders genoegen dan met duidelijke afzondering van de wereld.

24 De HERE deed alzo; en er kwamen steekvliegen in zwermen in het huis van Farao en van zijn dienaren en in het gehele land Egypte; het land werd geteisterd door de steekvliegen.

De steekvliegen, mogelijk een mengsel van allerlei ongedierte, dragen allerlei ziekten over. Hierdoor wordt het leven van de mensen verontreinigd en verdorven. We kunnen denken aan allerlei irritaties, jaloezie, pesterijen, elkaar op alle mogelijke manieren dwarszitten. Het verderft de sfeer tussen mensen, het leven kan er ondraaglijk door worden. Harde muziek bij de burens, wangedrag in het verkeer, uitdagend gedrag in de winkel, zoveel andere dingen die je het bloed onder de nagels vandaan kunnen halen.

Als gelovigen zouden we er geen last van hoeven te hebben, als we ons werkelijk als Gods volk, als kinderen van God zouden gedragen. Helaas, hoe vaak doen we mee aan kwaadspreken over anderen, zeggen we dingen achter iemands rug?

Farao ziet dat deze plaag de samenleving van zijn volk danig bemoeilijkt. Het is ermee als met zinloos geweld. Het mag er niet (meer) voorkomen roept iedereen. Protestmarsen worden georganiseerd. Maar niemand steekt de hand in eigen boezem, waar het eigenlijke kwaad huist.

25 Toen ontbood Farao Mozes en Aäron en zeide: Gaat, offert aan uw God in dit land. 26 Maar Mozes zeide: Het is onmogelijk zo te doen, wij zouden aan de HERE, onze God, offeren, wat de gruwel der Egyptenaren is. Wanneer wij datgene, wat de gruwel der Egyptenaren is, voor hun ogen zouden offeren, zouden zij ons dan niet stenigen? 27 Wij willen drie dagreizen ver de woestijn intrekken en de HERE, onze God, offers brengen, zoals Hij ons gezegd heeft.

Voor de eerste keer doet Farao een aanbod om het volk te laten gaan om God te dienen. Maar hij verbindt daaraan een voorwaarde. Die voorwaarde houdt in dat het volk God dient in zijn land, Egypte. Hij wil de afstand tussen hem en het volk van God zo klein mogelijk houden. Hij zegt als het ware: dien mij en God.

Dit compromis is voor Mozes onacceptabel. Wie werkelijk een kind van God is, kan onmogelijk in de wereld blijven. Door de doop wil hij er vrij van komen. Pas dan is iemand echt vrij om God te dienen. Hij is dan (in beeld) door de Rode Zee heengegaan en in de woestijn gekomen.

Het antwoord van Mozes spreekt van de dood en opstanding van de Heer Jezus: het volk moet drie dagreizen de woestijn ingaan. De dienst die het volk aan zijn God wil brengen is voor de wereld een gruwel.

28 Toen zeide Farao: Ik zal u laten gaan om aan de HERE, uw God, in de woestijn te offeren; slechts moogt gij niet al te ver weggaan. Bidt voor mij.

Farao komt dan met een tweede listig aanbod. Ze mogen dan wel de woestijn ingaan, maar niet te ver. Ze moeten onder zijn invloedssfeer blijven. Dus niet de drie dagreizen de woestijn in, niet een dienst aan God in verbinding met en gebaseerd op de dood en opstanding van de Heer Jezus. Zolang een gelovige niet leeft in overeenstemming met het oordeel op het kruis over zijn zonden en in de kracht van de opstanding van de Heer Jezus, zal satan hem zijn gang laten gaan. Is de wereld werkelijk voor ons gekruisigd en wij voor de wereld? Voor Paulus was dat werkelijk zo (Gal.6:14).

Maar ik wil volstrekt niet roemen dan alleen in het kruis van onze Heer Jezus Christus, door Wie voor mij de wereld gekruisigd is en ik voor de wereld. (Gl 6:14)

Na zijn aanbod vraagt Farao voor de tweede keer of Mozes voor hem wil bidden.

29 Toen zeide Mozes: Zie, ik ga van u heen en zal tot de HERE bidden, en de steekvliegen zullen Farao, zijn dienaren en zijn volk, morgen verlaten; alleen, dat Farao niet langer bedrieglijk handele, door het volk niet te laten gaan om de HERE een offer te brengen.

30 Daarop ging Mozes van Farao heen en bad de HERE. 31 En de HERE deed naar het woord van Mozes: de steekvliegen verlieten Farao, zijn dienaren en zijn volk; niet één bleef er over. 32 Toch liet Farao zijn hart ook ditmaal niet vermurwen; hij liet het volk niet gaan.

Mozes gaat niet op het voorstel van Farao in. Wij moeten ook zonder enig compromis en zonder enige invloed van de wereld God dienen. De reis van drie dagen in de woestijn moet worden gemaakt.

Wel is Mozes weer bereid voor Farao te bidden. Hij zit hiermee op de lijn van de grote lankmoedigheid van God. Nogmaals doet hij een beroep op het geweten van Farao. Maar steeds meer blijkt hoe onvermurwbaar het hart van Farao is. Als er werkelijk geen restant van de plaag meer over is, wat erop wijst hoe effectief het gebed van Mozes is en hoe volkomen de verhoring ervan door de HERE, bestaat Farao het toch nog om het volk niet te laten gaan.

INHOUD:

- Vs.1-7: Vijfde plaag: veepest
 Vs.8-12: Zesde plaag: zweren
 Vs.13-35: Zevende plaag: hagel

TOELICHTING:**Vijfde plaag: veepest**

1 En de HERE zeide tot Mozes: Ga tot Farao en spreek tot hem: zó zegt de HERE, de God der Hebreëën: laat mijn volk gaan om Mij te dienen.

Voor de vijfde plaag komt, krijgt Mozes de opdracht weer naar Farao te gaan. Namens de HERE, de God der Hebreëën (*als in 7:16*) moet Mozes Farao oproepen Gods volk te laten gaan. De benaming "God der Hebreëën" legt de nadruk op Gods volk als een volk van 'doortrekkers'. Een Hebreëër is een pelgrim op aarde.

2 Want indien gij weigert hen te laten gaan en hen nog weerhoudt, 3 dan zal de hand des HEREN zijn tegen uw vee, dat in het veld is, tegen de paarden, de ezels, de kamelen, de runderen en het kleinvee, – een zeer zware pest.

Weigering zal veepest door de hand des HEREN tot gevolg hebben. De Egyptenaren worden getroffen in hun bezit. De Israëlieten gebruikten het vee in dienst van de HERE. Met name de runderen en het kleinvee werden gebruikt om daarvan aan Hem offers te brengen. De Egyptenaren gebruikten dit alles voor zichzelf. De mens van de wereld gebruikt niet alleen de zegeningen in de natuur (zon en regen) ten eigen nutte (ze danken God er niet voor), ook zullen ze niets van wat ze bezitten aan God offeren (ze gebruiken alles voor zichzelf). Het is de mens van de wereld een gruwel (*8:26*) om te zien dat de gelovige alles in dienst van God stelt.

4 En de HERE zal het vee van Israël afzonderen van het vee der Egyptenaren, zodat er geen stuk van het vee dat de Israëlieten bezitten, zal sterven.

Het onderscheid tussen Gods volk en Egypte wordt weer gemaakt (*8:22*). Kinderen van God gaan, als het goed is, heel anders om met hun bezit, dan de kinderen van de duivel. Zij mogen alles gebruiken en doen tot eer van God (*1 Kor.10:31*). De afzondering die God maakt, moet door zijn kinderen in praktijk worden gebracht. Als dat niet zo is, zullen we iets van de gruwel van de Egyptenaren in onze harten voelen. We zullen dan bepaalde zaken aan Gods recht erop onttrekken.

5 De HERE stelde voorts een bepaalde tijd vast en zeide: Morgen zal de HERE dit doen in het land. 6 En de HERE deed dit op de volgende dag; al het vee van de Egyptenaren stierf, maar niet één stuk van het vee der Israëlieten stierf. 7 Toen zond Farao heen en zie, van het vee der Israëlieten was zelfs niet één stuk gestorven. Toch bleef het hart van Farao onvermurwbaar en liet hij het volk niet gaan.

Er is weer sprake van een vastgestelde tijd waarop Gods handelen merkbaar zal worden. Een plotselinge uitbraak van veepest zal het bewijs zijn dat de HERE aan het werk is. Een natuurlijke verklaring zoeken voor de veepest is dwaasheid. Toch gebeurt dit vandaag op alle fronten, als het bezit van een mens wordt aangetast en zijn waarde verliest. Rijkdom krijgt zomaar vleugels en verdwijnt als sneeuw voor de zon. Men zal zich niet tot God richten, Die spreekt door de zware verliezen die men lijdt.

Van het vee van de Israëlieten stierf niet één stuk. Een volk dat op God vertrouwt, is niet afhankelijk van zijn bank en verzekeringen, van de schom-

Hetzij dan dat u eet, hetzij dat u drinkt, hetzij dat u iets anders doet, doet het alles tot heerlijkheid van God. (1Ko 10:31)

melingen in de economie, maar van God. Farao constateert het zelf, maar laat zich niet overtuigen. Onverbeterlijk hardnekkig is zijn boze hart. Hij wil de HERE niet erkennen.

Zesde plaag: zweren

8 En de HERE zeide tot Mozes en Aäron: Neemt uw handen vol roet uit een smeltoven, en laat Mozes dit in de lucht strooien ten aanschouwen van Farao. 9 Dan zal het tot stof over het gehele land Egypte worden, het zal bij mens en dier in het gehele land Egypte tot zweren worden, die als puisten uitbreken. 10 Toen namen zij roet uit een smeltoven, gingen voor Farao staan en Mozes strooide het in de lucht en er kwamen bij mens en dier zweren, die als puisten uitbraken,

Evenals de derde plaag komt ook deze zesde plaag zonder nadere aankondiging. Op mens en dier in het hele land Egypte, dus niet in Gosen, zullen zweren als puisten uitbreken. Voor de Egyptenaren, die bijzondere zorg aan het uiterlijk besteedden, was dit een afschuwelijke vernedering. De reinheid en zuiverheid van het lichaam was een deel van hun godsdienst. Deze plaag bewees opnieuw de waardeloosheid van hun godsdienst en de hulpeloosheid van hun afgoden. Innerlijke verontreinigingen, infecties, breken naar buiten uit in de vorm van zweren. Het is een beeld van de zondige natuur van de mens, die zich in vreselijke daden zich een weg uitbrekt naar buiten (vgl. *Math. 15:19*).

De zweren komen door in de lucht gegooid roet. Roet of as spreekt van de dood als het resultaat van verbranding, de smeltoven. Het is een beeld van Gods verterend oordeel (*Hebr. 12:29*). Dit oordeel breekt zich nu al baan. Uiteindelijk zullen de boeken voor de grote witte troon geopend worden (*Op. 20:11-15*).

En ik zag een grote, witte troon en Hem die daarop zat, voor Wiens aangezicht de aarde en de hemel wegvluchtten, en geen plaats werd voor hen gevonden. En ik zag de doden, de groten en de kleinen, voor de troon staan; en er werden boeken geopend. En een ander boek werd geopend, namelijk dat van het leven. En de doden werden geoordeeld volgens wat in de boeken geschreven was, naar hun werken. En de zee gaf de doden die in haar waren, en de dood en de hades gaven de doden die in hen waren, en zij werden geoordeeld, ieder naar zijn werken. En de dood en de hades werden geworpen in de poel van vuur. Dit is de tweede dood: de poel van vuur. En als iemand niet geschreven gevonden werd in het boek van het leven, werd hij geworpen in de poel van vuur. (Op 20:11-15)

Dan zal volmaakt openbaar worden aan welke zonden alle ongelovigen zich hebben schuldig gemaakt. Overtuigd van hun schuld zullen zij door de rechtvaardige Rechter, de Mens Christus Jezus, verwezen worden naar hel.

In het land Gosen, waar Israël woont, breken geen zweren uit. De lichamen blijven gaaf. Dat betekent niet dat bij een gelovige de zonde niet kan uitbreken. Maar de gelovige zal zijn zonde in zelfoordeel belijden voor God.

Deze plaag lijkt ook te verwijzen naar de oorsprong van de drie volgende plagen. De roet werd in de lucht gegooid. De hagel en de sprinkhanen dalen vanuit de lucht neer en de zon aan de hemel wordt verduisterd.

11 zodat de geleerden niet konden blijven staan voor Mozes, vanwege de zweren; want de geleerden kregen evenzeer zweren als alle Egyptenaren.

Zelfs bij de geleerden, Jannes en Jambres, breken ze uit. Het is een bevestiging van het woord van Paulus, die deze geleerden met namen noemt en van hen zegt: "Hun onzinnigheid zal aan allen openbaar worden, zoals ook bij die beiden het geval was" (*2 Tim. 3:8,9*). Het verdorven innerlijk van de naamchristelijke dwaalleraars zal aan allen blijken in hun verderfelijke en stinkende praktijken.

12 Maar de HERE verhardde het hart van Farao, zodat hij naar hen niet luisterde – zoals de HERE tot Mozes gezegd had.

Want uit het hart komen voort boze overleggingen, moorden, overspel, hoererijen, diefstallen, valse getuigenissen, lasteringen. (Mt 15:19)

Immers onze God is een verterend vuur. (Hb 12:29)

Zoals Jannes en Jambres zich tegen Mozes hebben verzet, zo verzetten ook dezen zich tegen de waarheid, mensen, bedorven van denken, verwerpelijk wat het geloof betreft. Maar zij zullen niet verder voortgaan; want hun onzinnigheid zal aan allen geheel duidelijk worden, zoals ook bij die beiden het geval was. (2Tm 3:8,9)

Vele malen liet Farao zijn hart niet vermurwen, dit keer was het niet meer mogelijk. Het oordeel van de verharding was ingetreden. Hij had de rechtvaardige Rechter tot het uiterste getart, nu was zijn oordeel bezegeld. God laat niet eindeloos met zich spotten. Dit is een ernstig voorbeeld voor een mens die al vele malen het evangelie heeft gehoord, maar weigert zich te bekeren. De verharding door God gebeurt pas, nadat de mens Gods getuigenis radicaal heeft verworpen en er geen enkele reden meer is om aan te nemen dat de mens alsnog tot inkeer zal komen. God heeft de goddeloze heidenen verhard, nadat deze Gods getuigenis in de schepping hebben verworpen (Rom.1:24, 26 en 28). God zal de Christusloze christenheid verharderen, omdat zij de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen om behouden te worden (2 Thess.2:9-12).

En dan zal de wetteloze geopenbaard worden, die de Heer Jezus zal verteren door de adem van zijn mond en ten niet doen door de verschijning van zijn komst; hem, wiens komst naar de werking van de satan is met allerlei kracht en tekenen en wonderen van de leugen, en met allerlei bedrog van de ongerechtigheid voor hen die verloren gaan, omdat zij de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen om behouden te worden. En daarom zendt God hun een werking van de dwaling om de leugen te geloven, opdat allen geoordeeld worden die de waarheid niet hebben geloofd, maar een welgevalen hebben gehad in de ongerechtigheid. (2Th 2:8-12)

Wij kunnen trouwens het tijdstip van het oordeel van de verharding niet vaststellen. Onze opdracht is aan iedereen het evangelie te prediken.

Zevende plaag: hagel

13 En de HERE zeide tot Mozes: Sta vroeg in de morgen op, en stel u voor Farao en zeg tot hem: zó zegt de HERE, de God der Hebreëën: laat mijn volk gaan om Mij te dienen. 14 Want ditmaal zal Ik al mijn plagen laten losbreken tegen u persoonlijk, tegen uw dienaren en uw volk, opdat gij weet, dat er niemand is op de gehele aarde, zoals Ik. 15 Reeds nu had Ik mijn hand kunnen uitstrekken om u en uw volk met de pest te slaan en zoudt gij van de aarde weggevaagd zijn; 16 doch hierom laat Ik u bestaan, om u mijn kracht te tonen, opdat men mijn naam verkondige op de gehele aarde. 17 Nog steeds verzet gij u tegen mijn volk, zodat gij het niet laat gaan. 18 Zie, Ik zal het morgen om deze tijd zeer zwaar laten hagelen, zoals in Egypte nog niet gebeurd is van de dag af, dat het gegrondvest werd, tot nu toe.

De zevende plaag wordt aangekondigd, als de eerste van de laatste serie van drie plagen. De oordelen nemen in zwaarte en hevigheid toe. Drie maal moet Mozes zijn staf uitstrekken en daarmee rechtstreekse oordelen van de hemel laten komen (vers 22; 10:12,21).

Mozes moet weer vroeg in de morgen naar Farao gaan om hem op te roepen Gods volk te laten gaan. Als Farao niet luistert zal God "al mijn plagen laten losbreken tegen u persoonlijk". Farao wordt in zijn hart getroffen (vers 14, St.vert.). God spaart zijn hagel op voor de dag van de toorn (Job 38:22,23).

God had hem vanwege zijn hardnekkige tegenstand al weggevaagd kunnen hebben. Maar nu zal Farao dienen tot een middel waardoor de kracht van God zichtbaar wordt en Gods naam op de hele aarde verkondigd zal worden.

In plaats van de verkwikkende, milde zegenbrengende regen van de hemel, zoals het land Kanaän die kent (Deut.11:10v.), vallen de keiharde, allesvernietigende hagelstenen.

Want het land, waarheen gij komt om het in bezit te nemen, is niet als het land Egypte, waaruit gij getrokken zijt, dat gij na het zaaïen kunstmatig moest drenken als een moestuin. Maar het land, waarheen gij trekt om het in bezit te nemen, is een land van bergen en dalen, dat water drinkt van de regen des hemels; ... (Dt 11:10,11)

Eenzelfde plaag zal de wereld treffen in de eindtijd (Op.16:21).

En een grote hagel, elke steen ongeveer een talent zwaar, viel uit de hemel op de mensen, en de mensen lasterden God vanwege de plaag van de hagel, want de plaag daarvan is zeer groot. (Op 16:21)

19 Nu dan, laat uw kudde en alles wat gij op het veld hebt, in veiligheid brengen; op alle mensen en al het vee, die zich op het veld

Daarom heeft God hen in de begeerten van hun harten overgegeven aan onreinheid, om hun lichamen onder elkaar te onteren; ... (Rm 1:24)

Daarom heeft God hen overgegeven aan onterende hartstochten; want ook hun vrouwen hebben de natuurlijke omgang vervangen door de tegennatuurlijke; ... (Rm 1:26)

En daar het hun niet goeddacht God te erkennen, heeft God hen overgegeven aan een verkeerd denken, om dingen te doen die niet betamen; ... (Rm 1:28)

Zijt gij doorgedrongen tot de schatkamers van de sneeuw? En hebt gij de schatkamers van de hagel gezien, die Ik heb opgespaard voor de tijd van benauwdheid, voor de dag van strijd en oorlog? (Jb 38:22,23)

bevinden en niet thuis gehaald zijn, zal de hagel neervallen, zodat zij sterven. 20 Wie onder de dienaren van Farao het woord des HEREN vreesde, liet zijn knechten en zijn vee in de huizen een toevlucht zoeken, 21 maar wie geen acht sloeg op het woord des HEREN, liet zijn knechten en zijn kudde op het veld blijven.

In zijn genade geeft God, ter wille van de hevigheid van de plaag, een aanwijzing hoe men zich tegen de komende ramp kan beschermen. De beschutting wordt ervaren door ieder die "het woord des HEREN vreesde". Voor de eerste keer lezen we over een 'vreze des Heren' bij de Egyptenaren. De vreze of eerbied voor wat de Heer heeft gezegd, de erkenning van zijn rechten, is het waardoor mensen gered kunnen worden. Zie het eeuwig evangelie in Openbaring 14:6,7.

22 En de HERE zeide tot Mozes: Strek uw hand uit naar de hemel, opdat er hagel over het gehele land Egypte kome, over mens en dier en over al het veldgewas in het land Egypte. 23 Toen strekte Mozes zijn staf uit naar de hemel, en de HERE liet het donderen en hagelen, vuur schoot naar de aarde, en de HERE deed het hagelen over het land Egypte. 24 En, terwijl er vuur door de hagelbuien heen flikkerde, hagelde het zo buitengewoon zwaar als nooit tevoren in het gehele land der Egyptenaren, sinds zij tot een volk geworden waren. 25 De hagel sloeg in het gehele land Egypte alles neer, wat op het veld was, van mens tot dier; ook al het veldgewas sloeg de hagel neer en alle bomen op het veld deed hij afknappen. 26 Alleen in het land Gosen, waar de Israëlieten woonden, hagelde het niet.

De oordelen treffen in alle heftigheid het hele land Egypte. Alleen in Gosen hagelde het niet. De wereld zal geteisterd worden door de oordelen. De gelovige blijft bewaard voor het uur van de verzoeking dat over het hele aardrijk zal komen (Op. 3:10).

27 Toen liet Farao Mozes en Aäron ontbieden en zeide tot hen: Ik heb ditmaal gezondigd, de HERE is rechtvaardig, maar ik en mijn volk zijn schuldig. 28 Bidt tot de HERE; de donderslagen Gods en de hagel zijn te erg. Dan zal ik u laten gaan, gij behoeft niet langer te blijven.

29 En Mozes zeide tot hem: Zodra ik buiten de stad gekomen ben, zal ik mijn handen uitbreiden tot de HERE; de donderslagen zullen ophouden en het zal niet meer hagelen, opdat gij weet, dat de aarde aan de HERE toebehoort. 30 Maar wat u en uw dienaren aangaat, ik weet, dat gij nog niet vreest voor het aangezicht van de HERE God.

Farao laat Mozes en Aäron roepen. Voor het eerst erkent Farao dat hij heeft gezondigd. Maar het is een belijdenis die alleen voortkomt uit de gevolgen van zijn daden. Van enig zelfoordeel is geen sprake. Het staat gelijk aan het "Ik heb gezondigd" van Saul (1 Sam.15:24) en van Judas (Matth.27:4). Het is niet het berouw van een verbroken en verbrijzeld hart. Dit soort berouw heeft voor God geen waarde. Farao komt om in de Rode Zee, Saul en Judas plegen zelfmoord.

Bij David en de verloren zoon horen we dezelfde woorden (2 Sam.12:13; Lukas 15:18). Maar het verschil met Farao, Saul en Judas is enorm. Bij David en de verloren zoon was er sprake van een droefheid naar God die voerde tot een onberouwelijke bekering met als gevolg behoudenis (2 Kor.7:10).

31 Het vlas en de gerst nu waren neergeslagen, want de gerst stond in de aar en het vlas was in bloei. 32 Maar de tarwe en de spelt waren niet neergeslagen, want die komen later. –

Ook in de natuur is het onderscheid tussen omkomen door het oordeel en ervoor gespaard blijven aanwezig.

33 En Mozes ging van Farao heen, de stad uit, en hij breidde zijn handen uit tot de HERE; toen hielden de donderslagen en de hagel op en de regen stroomde niet meer op de aarde neer.

En ik zag een andere engel vliegen in het midden van de hemel, die het eeuwig evangelie had, om het te verkondigen aan hen die op de aarde wonen en aan elke natie en geslacht en taal en volk, en hij zei met luider stem: Vreest God en geeft Hem heerlijkheid, want het uur van zijn oordeel is gekomen; en aanbidt hem die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen heeft gemaakt. (Op 14:6,7)

Omdat u het woord van mijn volharding hebt bewaard, zal Ik ook u bewaren voor het uur van de verzoeking, dat over het hele aardrijk zal komen, om te verzoeken hen die op de aarde wonen. (Op 3:10)

Saul zeide tot Samuël: Ik heb gezondigd, want ik heb het bevel des HEREN, uw opdracht, overtreden; maar ik vreesde het volk en ik heb naar hen geluisterd. (1Sm 15:24)

Toen kreeg Judas, die Hem had overgeleverd, berouw, toen hij zag dat Hij was veroordeeld, en bracht de dertig zilverlingen aan de overpriesters en oudsten terug en zei: Ik heb gezondigd door onschuldig bloed over te leveren! Zij echter zeiden: Wat gaat ons dat aan? Dat is uw zaak. (Mt 27:3,4)

Toen sprak David tot Natan: Ik heb tegen de HERE gezondigd. En Natan zeide tot David: De HERE heeft uw zonde vergeven: gij zult niet sterven, ... (2Sm 12:13)

Ik zal opstaan en naar mijn vader gaan en tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, ... (Lk 15:18)

34 Maar toen Farao zag, dat de regen, de hagel en de donderslagen hadden opgehouden, ging hij voort met zondigen; hij liet zijn hart niet vermurwen, hij noch zijn dienaren. 35 Het hart van Farao verhardde, zodat hij de Israëlieten niet liet gaan – zoals de HERE door Mozes gezegd had.

Mozes bidt. De plaag houdt op. Dan blijkt voor de zoveelste keer de hardnekkigheid van Farao. Hij gaat voort met zondigen. Hij handelt geheel naar zijn boze natuur. Zijn verharde hart blijkt uit het in slavernij houden van de Israëlieten, ondanks alle spreken van God.

De houding van Farao was voor God geen verrassing. Hij had het van tevoren gezegd. Toch trekt God op voorspraak van Mozes zijn hand van Farao af. God is nooit ongeduldig, zelfs niet in geval van openlijke opstand. Hij wacht geduldig zijn tijd af.

INHOUD:

Vs.1-20: Achtste plaag: sprinkhanen

Vs.21-29: Negende plaag: duisternis

TOELICHTING:**Achtste plaag: sprinkhanen.**

1 En de HERE zeide tot Mozes: Ga tot Farao, want Ik heb zijn hart en dat van zijn dienaren onvermurwbaar gemaakt, opdat Ik deze mijn tekenen onder hen tone, 2 en gij aan uw kind en kleinkind kunt vertellen, wat Ik de Egyptenaren heb aangedaan en welke tekenen Ik onder hen verricht heb, opdat gij weet, dat Ik de HERE ben.

Deze plaag is een bijzonder teken voor de Israëlieten. Aan de hand hiervan moeten zij de komende geslachten vertellen wat God aan Egypte heeft gedaan. Hierdoor zullen de Israëlieten weten "dat Ik de HERE ben". Opmerkelijk is, dat Joël een sprinkhanenplaag beschrijft en dat hij vermeldt dat dit gebeuren aan de komende geslachten moet worden doorverteld (Joël 1:3). Tevens wordt in de profetie van Joël duidelijk hoezeer deze plaag een profetische betekenis heeft. In hoofdstuk 2 van zijn profetie blijkt de sprinkhanenplaag een heenwijzing te zijn naar het leger van de Assyriërs. Zij zullen het afvallige Israël overrompelen en verwoesten, zoals een menigte sprinkhanen een land afvreten en verwoesten. Het is een plaag door God beschikt, net als in Egypte.

In Openbaring 9:3 worden sprinkhanen verbonden met demonische machten. Deze machten manifesteren zich steeds sterker in de wereld. Een actueel voorbeeld is het ongekende succes van Harry Potter in boek- en filmvorm. Hierdoor en soortgelijke acties van hedendaagse 'sprinkhanen' wordt het laatste restje waarheid van God uit de harten geroofd en maakt ze woest en ledig. Zo worden harten van mensen een broedplaats voor allerlei vormen van occultisme waar geen spootje 'groen' als vrucht van Gods werk meer te zien is.

Het bekend maken aan onze kinderen van de plagen die de wereld zullen treffen, zal hen waarschuwen zich van de wereld afgezonderd te houden. We moeten deze geschiedenissen niet als feitenkennis aan onze kinderen doorgeven, maar hun erop wijzen dat God aan het werk is. Hij bestuurt alles om zijn einddoel te bereiken. Zie ook Psalm 78:3v.

3 Toen kwamen Mozes en Aäron tot Farao en zeiden tot hem: Zo zegt de HERE, de God der Hebreëën: hoe lang zult gij weigeren u voor mijn aangezicht te verootmoedigen? Laat mijn volk gaan om Mij te dienen. 4 Want indien gij weigert mijn volk te laten gaan, dan zal Ik morgen sprinkhanen in uw gebied laten komen; 5 zij zullen de oppervlakte van het land bedekken, zodat men het land niet zal kunnen zien; zij zullen de rest, het overgeblevene, dat u nog uit de hagelbuien gespaard is, afvreten, ja, alle bomen die op uw veld groeien, afvreten. 6 En zij zullen uw huizen, de huizen van al uw dienaren, de huizen van alle Egyptenaren zo vullen, als uw vaders en voorvaders het nooit hebben gezien, van de dag af, dat zij op de wereld waren, tot deze dag toe. Toen wendde hij zich af en ging van Farao heen.

Voor de zevende maal klinkt de oproep: "Laat mijn volk gaan om Mij te dienen." Bij weigering zullen er sprinkhanen komen, in een ongekende hoeveelheid. Eén enkele sprinkhaan is onbetekenend, stelt niets voor, maakt geen enkele indruk, is zomaar dood te trappen. De Israëlieten in hun ongehoorzaamheid voelden zich zo tegenover de reuzen in Kanaän (Num.13:33).

Vertelt daarvan aan uw kinderen; laten uw kinderen het aan hun kinderen vertellen en hun kinderen weer aan het volgende geslacht. Wat de knager had overgelaten, heeft de sprinkhaan afgevreten; wat de sprinkhaan had overgelaten, heeft de verslinder afgevreten; en wat de verslinder had overgelaten, heeft de kaalvretter afgevreten. (Jl 1:3,4)

En uit de rook kwamen sprinkhanen voort op de aarde en hun werd macht gegeven zoals de schorpioenen van de aarde macht hebben. (Op 9:3)

Hetgeen wij gehoord hebben en weten, en onze vaders ons hebben verteld, dat willen wij voor hun kinderen niet verhelen; wij willen vertellen aan het volgende geslacht des HEREN roemrijke daden, zijn kracht en de wonderen die Hij gewrocht heeft. (Ps 78:3,4)

Ook zagen wij daar de reuzen, Enakieten, die tot de reuzen behoren, en wij waren als sprinkhanen in onze eigen ogen en ook in hun ogen. (Nm 13:33)

Maar in grote getale zijn ze overweldigend en verwoestend (Richt.6:5; 7:12).

Want zij trokken op met kudden en tenten, en zij kwamen talrijk als sprinkhanen; zij waren niet te tellen, zij, noch hun kamelen, en zij kwamen het land verwoesten, (Ri 6:5)

Midian nu en Amalek en al de stammen van het Oosten lagen in de vlakke, talrijk als sprinkhanen, en hun kamelen waren ontelbaar, talrijk als het zand aan de oever der zee. (Ri 7:12)

Hoe zwakker het instrument, des te duidelijker wordt door het gebruik van zo'n instrument en wat het bewerkt dat God erachter staat en Hij het gebruikt.

Nadat hij zijn boodschap heeft gebracht, draait Mozes zich resoluut om en gaat bij Farao weg. Hij wacht niet op antwoord.

7 Daarop zeiden de dienaren van Farao tot hem: Hoe lang zal deze ons tot een valstrik zijn? Laat die mannen gaan om de HERE, hun God, te dienen. Beseft gij nog niet, dat Egypte te gronde gaat? 8 Toen werden Mozes en Aäron tot Farao teruggebracht, en hij zeide tot hen: Gaat, dient de HERE, uw God. Wie zijn eigenlijk van plan te gaan? 9 En Mozes antwoordde: Wij gaan met onze jongens en grijsaards, wij gaan met onze zonen en dochters, met ons kleinvee en onze runderen, want wij hebben een feest des HEREN. 10 Hij echter zeide tot hen: De HERE moge met u zijn, als ik van zins ben u met uw kinderen te laten gaan! Neemt u in acht, want onheil bedreigt u! 11 Niet alzo, gij mannen moogt gaan om de HERE te dienen, want dat was uw verzoek. En men joeg hen van Farao weg.

Het lijkt alsof Farao ertoe moet worden overgehaald om deze plaag af te wenden, zo verhard is zijn hart. Hij luistert naar zijn dienaren en laat Mozes en Aäron halen. Farao wil hen laten gaan, tenminste zo lijkt het. Hij verbindt een onacceptabele voorwaarde aan het vertrek van de Israëlieten. Ook deze voorwaarde toont aan hoe sluw hij is.

De derde list van Farao heeft te maken met de relatie tussen ouders en kinderen. Farao wil de mannen laten gaan, maar de kinderen in Egypte houden. Hij wil een wig drijven tussen ouders en kinderen. Dat doet de satan nu ook. Hij wil wel toestaan dat de ouders zich met de dingen van de Heer en het Woord bezighouden, naar samenkomsten gaan, als de kinderen daar maar niet aan meedoen. Maar God wil dat de gelovigen mét hun kinderen Hem dienen in de woestijn. Als het satan lukt de kinderen vast te houden, is de kans groot dat ook de ouders terugkeren naar de wereld en het zoeken van wereldse dingen. Als satan de jeugd in zijn greep krijgt, gaat het getuigenis aangaande God verloren.

Als het dienen van God, als de samenkomsten, waar dat ook mag gebeuren, werkelijk een feest zijn, zoals Mozes hier zegt, dan zullen we onze kinderen er graag mee naar toe nemen en zullen zij er ook graag zijn.

12 Daarna zeide de HERE tot Mozes: Streck uw hand uit over het land Egypte, om de sprinkhanen, en zij zullen over het land Egypte opkomen en al het kruid des lands afvreten, alles wat de hagel heeft overgelaten. 13 Toen strekte Mozes zijn staf over het land Egypte uit, en de HERE bracht een oostenwind over het land, gedurende die gehele dag en de gehele nacht, en toen het morgen geworden was, voerde de oostenwind de sprinkhanen mee. 14 Zo kwamen de sprinkhanen op over het gehele land Egypte en streken in het gehele gebied van Egypte in massa neer; nooit tevoren was er zulk een sprinkhanenzwerm geweest en nooit nadien zal er meer zo een zijn. 15 Zij bedekten de gehele oppervlakte van het land, zodat het land erdoor verdonkerd werd en zij vraten al het veldgewas af en alle vruchten van de bomen, die de hagel had overgelaten, zodat er geen groen meer overbleef aan boom of veldgewas in het gehele land Egypte.

Farao wachtte niet op antwoord op zijn voorstel. Hij liet Mozes en Aäron weggagen. Hij wist wel dat zijn voorstel zonder vorm van protest door Mozes zou worden verworpen. Uit dit weggagen blijkt dat er bij Farao geen greintje oprechtheid aanwezig is. Het aangekondigde oordeel wordt dan ook terecht uitgevoerd. Op bevel van de HERE strekt Mozes zijn hand uit over Egypte. Door een oostenwind wordt een niet geëvenaarde hoeveelheid sprinkhanen over Egypte gebracht. Alles wat nog niet door eerdere oordelen was vernietigd, werd nu afgevreten. In heel Egypte bleef geen groen meer over.

16 Toen haastte Farao zich Mozes en Aäron te ontbieden en hij zeide: Ik heb gezondigd tegen de HERE, uw God, en tegen u. 17 Nu dan, vergeef toch nog ditmaal mijn zonde en bid de HERE, uw God, dat Hij althans deze dood van mij doe wijken. 18 Toen ging hij van Farao heen en bad tot de HERE. 19 En de HERE liet een andere, een zeer sterke westenwind waaien, die de sprinkhanen meevoerde en ze in de Schelfzee dreef: niet één sprinkhaan bleef er over in het gehele gebied van Egypte. 20 Maar de HERE verhardde het hart van Farao, zodat hij de Israëlieten niet liet gaan.

Dit keer heeft Farao haast om Mozes en Aäron te ontbieden. Weer komt de belijdenis over zijn lippen: "Ik heb gezondigd." Hij vraagt zelfs om vergiffenis. Hij ziet dat de dood zijn land is binnengekomen. Maar de tijd om zich te kunnen bekeren is voorbij. Zijn onverbeterlijkheid is al gebleken. Hij heeft zijn tijd voorbij laten gaan (Jer.46:17). Hij heeft de tijd waarin naar hem werd omgezien niet erkend (Lukas 19:44).

Want er zullen dagen over u komen dat uw vijanden een wal rondom u zullen opwerpen en u zullen omsingelen en u van alle zijden benauwen; en zij zullen u met de grond gelijkmaken met uw kinderen in u; en zij zullen in u geen steen op de andere steen laten, aangezien u de tijd waarin naar u werd omgezien, niet hebt erkend. (Lk 19:43,44)

God is volmaakt rechtvaardig in het oordeel van de verharding. Toch neemt Hij de plaag weg. Alle sprinkhanen komen om in de Schelfzee, waar later Farao en zijn ruiters ook in zullen omkomen. Er blijft geen sprinkhaan over. Wat een getuigenis van zijn macht!

Negende plaag: duisternis

21 Daarna zeide de HERE tot Mozes: Strek uw hand uit naar de hemel, opdat er duisternis zij over het land Egypte, zodat men de duisternis kan tasten. 22 En Mozes strekte zijn hand uit naar de hemel, en er was gedurende drie dagen een dikke duisternis in het gehele land Egypte. 23 Gedurende drie dagen kon niemand een ander zien, noch van zijn plaats opstaan; maar alle Israëlieten hadden licht, waar zij woonden.

Zonder aankondiging komt de plaag van de duisternis. Evenals andere plagen, is ook deze plaag een openbaring van Gods macht tegenover de afgoden van Egypte. Hier wordt de voornaamste god (Ra), de zon, de bron van licht, warmte en leven, volledig door Gods macht terzijde gesteld. De duisternis is zo groot dat het onmogelijk was iemand anders te zien, het was zelfs niet mogelijk zich te verplaatsen. In volslagen duisternis ontbreekt elke oriëntatie.

We hebben hier een beeld van de duisternis in het verstand (Ef.4:17,18) en de harten (Rom.1:21) van mensen zonder God.

Dit nu zeg en betuig ik in de Heer, dat u niet meer moet wandelen evenals de volken wandelen in de vruchteloosheid van hun denken, verduisterd in hun verstand, vreemd aan het leven van God, wegens de onwetendheid die in hen is, wegens de verharding van hun hart. (Ef 4:17,18)

omdat zij, hoewel zij God kennen, Hem als God niet verheerlijkt of gedankt hebben, maar in hun overleggingen zijn zij tot dwaasheid vervallen en hun onverstandig hart is verduisterd geworden. (Rm 1:21)

Een mens zonder God gaat al tastend zijn weg. Hij weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heen gaat. Nu kan hij nog beschenen worden door de lichtglans van het evangelie (2 Kor.4:6).

Noemt de naam van Farao, de koning van Egypte: Ruoermaker, die zijn tijd liet voorbijgaan! (Jr 46:17)

Want de God die gezegd heeft: 'Uit duisternis zal licht schijnen', Die heeft geschenen in onze harten tot de lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus. (2Ko 4:6)

Maar als de gemeente is opgenomen, zal de mens helemaal aan de satan en zijn demonen, de machten van de duisternis zijn overgeleverd.

Op één plaats is er vandaag licht: onder het volk van God. Dat was ook zo in Egypte. Er was licht in de huizen van de Israëlieten (*St.vert.*). Geestelijk gezien was Christus als het paaslam dat licht. Tijdens de drie dagen duisternis hadden de Israëlieten een lam in huis (*12:3*). Dat herinnert aan *Openbaring 21:23* waar van het nieuwe Jeruzalem staat: "*haar lamp is het Lam.*" Hoe goed is het als in de huizen van Gods kinderen Christus, het ware paaslam (*1 Kor.5:7*) centraal staat.

De Heer Jezus is het licht. Zo kwam Hij in de wereld. Waar normaal de duisternis verdwijnt als er licht komt, werd door de komst van het Licht der wereld bewezen hoe groot de duisternis is. Het licht werd verworpen! Maar voor de enkeling geldt: "*Wie in Mij gelooft, blijft niet in de duisternis*" (*Joh. 12:46*).

24 Toen ontbood Farao Mozes en zeide: Gaat, dient de HERE, alleen uw kleinvee en uw runderen moeten achterblijven; ook uw kinderen mogen met u meegaan. 25 Maar Mozes zeide: Gij moet ons niet alleen slachtoffers en brandoffers ter beschikking stellen, die wij voor de HERE, onze God, kunnen toebereiden, 26 maar ook moet ons vee met ons meegaan, zonder dat er een hoef ontbreekt, want daarvan zullen wij nemen om de HERE, onze God, te dienen; want wij weten niet, waarmee wij de HERE zullen moeten dienen vóórdat wij daar aankomen. 27 Maar de HERE verhardde het hart van Farao, zodat hij hen niet wilde laten gaan. 28 En Farao zeide tot hem: Ga weg van mij; zorg ervoor, dat gij mijn aangezicht niet meer ziet, want ten dage, dat gij mijn aangezicht ziet, zult gij sterven. 29 Hierop zeide Mozes: Gij hebt juist gesproken; ik zal uw aangezicht niet meer zien.

Farao laat Mozes weer komen. Hij heeft nog een voorstel. Ze mogen allemaal gaan, alleen moeten ze hun kleinvee en runderen achterlaten. Maar Mozes laat zich ook ditmaal niet misleiden. Hoe zouden ze God offers kunnen brengen als ze hun vee niet mee zouden nemen?

Christus heeft ons verlost en heeft daardoor recht op alles wat we zijn en bezitten. Dit totaal bezit moet zijn tot zijn lof en Hem ten dienste staan. Hij moet er vrij over kunnen beschikken. We mogen er niets van in de wereld laten. Dit kan alleen als we door de dood en opstanding van Christus werkelijk in een nieuwe wereld terecht zijn gekomen, waar we ons bewust zijn wat de dienst aan Hem allemaal inhoudt.

Als het niet anders kan, wil satan ons wel laten gaan, om God te dienen. Maar wat is een dienst aan God waard als er in ons leven geen geestelijke offers van lof en dank gevonden worden en ook ons bezit niet aan Hem wordt geofferd (*Hebr.13:15,16*)? Heel wat christenen menen dat de hoogste dienst aan God naastenliefde of prediking van het evangelie is. Maar als er geen geestelijke offers van lof en dank worden gebracht, is satan in zijn list geslaagd. We lezen niet dat de Vader zoekt naar allerlei vormen van christelijke activiteit, hoewel Hij dat waardeert en zal belonen. We lezen wel dat Hij aanbidders zoekt die Hem in geest en waarheid aanbidden (*Joh. 4:23,24*). Zijn hart verlangt er bovenal naar dat ons hart uitgaat naar Hemzelf en zijn gave in Christus.

Farao is aan het eind van al zijn listen. Hij barst in woede los tegen Mozes. Hij wil Mozes nooit meer zien. Dat zal gebeuren, zegt Mozes in alle rust.

Zuivert het oude zuurdeeg uit, opdat u een nieuw deeg bent; u bent immers ongezuurd. Want ook ons pascha, Christus, is geslacht. (1Ko 5:7)

Laten wij dan door Hem voortdurend een lofoffer brengen aan God, dat is de vrucht van de lippen die zijn naam belijden. En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want in zulke offers heeft God een welbehagen. (Hb 13:15,16)

Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden. God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Jh 4:23,24)

INHOUD:

- Vs.1-3: De HERE informeert Mozes over de laatste plaag
 Vs.4-8: Aankondiging en resultaat van de dood van eerstgeborenen
 Vs.9,10: Farao verhard

TOELICHTING:

1 – De HERE nu had tot Mozes gezegd: Nog één plaag zal Ik over Farao en over Egypte brengen, daarna zal hij u in uw geheel vanhier laten gaan; wanneer hij u laat gaan, zal hij u met geweld vanhier wegdrijven. 2 Spreek toch ten aanhoren van het volk, dat ieder van zijn buurman en iedere vrouw van haar buurvrouw zilveren en gouden voorwerpen vrage. 3 En de HERE bewerkte, dat de Egyptenaren het volk gunstig gezind waren; ook was Mozes een zeer gezien man in het land Egypte, bij de dienaren van Farao en bij het volk –.

In een soort tussenzin lezen we in deze verzen wat God gezegd had tegen Mozes voordat hij de laatste keer naar Farao ging. In de laatste plaag zou God Zelf neerdalen om te oordelen. Dit betekende het definitieve oordeel. Het gevolg zou zijn, dat Farao het volk in zijn geheel en met geweld uit het land zou verdrijven.

Voordat ze zouden vertrekken, moesten de Israëlieten allerlei spullen van de Egyptenaren vragen. Die zouden ze nodig hebben voor hun dienst aan de HERE. De HERE zou bewerken dat ze die spullen ook zouden krijgen. Het was het niet uitbetaalde loon van alle jaren van zwoegen dat zij en hun voorouders als slaven in Egypte hadden gedaan.

Voor Mozes was groot ontzag ontstaan. De Egyptenaren zagen hem als de bewerker van de plagen, iemand die ze met respect moesten behandelen. Mozes is hier een beeld van de Heer Jezus, die ook door de oordelen die Hij zal uitoefenen eerbied zal afdwingen.

4 En Mozes zeide: Zó zegt de HERE: te middernacht ga Ik door het midden van Egypte. 5 Dan zal iedere eerstgeborene in het land Egypte sterven, van de eerstgeborene van Farao, die op zijn troon zou zitten, tot de eerstgeborene van de slavin achter de handmolen, ook alle eerstgeborenen van het vee. 6 En er zal een luid gejammer zijn in het gehele land Egypte, zoals er nooit is geweest en zoals er nooit meer zal zijn. 7 Maar tegen niemand van de Israëlieten zal een hond zijn tong durven roeren, tegen mens noch dier, opdat gij weet, dat de HERE scheiding maakt tussen de Egyptenaren en de Israëlieten. 8 En al uw dienaren hier zullen tot mij komen en zich voor mij nederbuigen en zeggen: Ga heen, gij en al het volk dat u volgt; daarna zal ik heengaan. Toen ging hij in brandende toorn van Farao heen.

Mozes richt zijn laatste woorden tot Farao. Godzelf zou de eerstgeborenen komen oordelen. In deze eerstgeborenen zou God het hele land Egypte slaan (Ps.136:10; 78:51). De eerstgeborene staat voor kracht. De oudste zoon is de diepste trots van de oosterling. Naar de oosterse gewoonte hing het voortbestaan van de naam, van de familie van de oudste zoon af. Hij vertegenwoordigde de kracht van het hele geslacht. Alle hoop van de natuurlijke mens richt zich op de eerstgeborene. Daarom sloeg God alle hoop de bodem in door hun eerstgeborenen te slaan. Zo breekt God de kracht van elk natuurlijk mens, hetzij door hem het eeuwig oordeel te brengen, hetzij doordat de zondaar zich verootmoedigt en zich verbroken en verbrijzeld tot God bekeert.

Een luid gejammer zal in die nacht het hele land Egypte vervullen. Het is de vreselijke voorvervulling van het geween van allen die tot in eeuwigheid in de buitenste duisternis zullen verblijven. Daar zullen allen zijn die op aarde de voorkeur gaven aan de duisternis boven het licht (Joh.3:19).

*...; die Egypte sloeg in zijn eerstgeborenen, want zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid; ... (Ps 136:10)
 Hij sloeg alle eerstgeborenen in Egypte, de eerstelingen van hun kracht in de tenten van Cham. (Ps 78:51)*

En dit is het oordeel, dat het licht in de wereld is gekomen, en de mensen hebben de duisternis meer liefgehad dan het licht, want hun werken waren boos. (Jh 3:19)

Hun wens om niets met God die licht is (1 Joh.1:5) te doen te hebben, is dan voor eeuwig vervuld.

In tegenstelling tot Egypte was er bij de Israëlieten geen enkele onrust. Voor de laatste keer wordt de afzondering tussen de Egyptenaren en de Israëlieten vermeld. De Egyptenaren zullen in die afzondering een aanleiding zien het volk te verzoeken weg te gaan. Daartoe zullen ze tot Mozes komen en zich voor hem neerbuigen.

Na deze laatste woorden tot Farao draait Mozes zich in brandende toorn om en vertrekt van Farao. Dit keer heeft Farao niet de kans Mozes weg te jagen, maar gaat Mozes zelf weg. Van enige schroom en bangheid voor Farao is niets meer over bij Mozes. Hij is in gemeenschap met God en daardoor vervuld met een heilige verontwaardiging over de zonden van Farao.

9 En de HERE zeide tot Mozes: Farao zal naar u niet luisteren, opdat mijn wonderen in het land Egypte talrijk worden. 10 Mozes en Aäron nu hebben al deze wonderen gedaan voor het aangezicht van Farao. Maar de HERE verhardde het hart van Farao, zodat hij de Israëlieten niet uit zijn land liet gaan.

De HERE deelt Mozes mee waarom Farao niet naar hem zou luisteren, ondanks alle wonderen die Mozes en Aäron voor Farao hadden gedaan. God wil een overvloed aan wonderen geven als een getuigenis van zijn macht. Wat Farao betreft, was alles tevergeefs. Maar als de mens niet wil, kan God diens onwil gebruiken tot betoon van zijn macht als een waarschuwend getuigenis voor ieder die maar wil zien.

En dit is de boodschap die wij van Hem gehoord hebben en u verkondigen, dat God licht is en dat in Hem in het geheel geen duisternis is. (1Jh 1:5)

INHOUD:

- Vs.1,2: Een nieuw begin
 Vs.3-5: Een stuk kleinvee
 Vs.6-11: De handelwijze
 Vs.12,13: De reden voor het Pascha
 Vs.14-20: Het feest van de ongezuurde broden
 Vs.21-23: De opdracht het Pascha te slachten
 Vs.24-28: Het Pascha als gedachtenis
 Vs.29,30: De dood van de eerstgeborenen
 Vs.31-42: De Israëlieten krijgen de vrijheid
 Vs.43-49: Wie het Pascha mogen eten
 Vs.50,51: De Israëlieten uitgeleid

TOELICHTING:

Waar Israël niet van de plagen ontving, was dat genade. Maar bij het oordeel is er geen onderscheid tussen Egypte en Israël. De eerstgeborenen van Israël vallen evenzeer onder het oordeel als die van Egypte. Voor we weten wat verlossing is, moeten we eerst weten wat oordeel is. De instelling van het Pascha gaat van God uit. Het Pascha is Gods vertrekpunt om het volk

- | door de Rode Zee te voeren
- | door de woestijn te leiden, om het tenslotte
- | in het land te brengen.

1 En de HERE zeide tot Mozes en tot Aäron in het land Egypte: 2 Deze maand zal u het begin der maanden zijn; zij zal u de eerste der maanden van het jaar zijn.

De HERE spreekt als Rechter. Dat is Hij zowel voor Egypte als voor zijn volk. Maar voor zijn volk is Hij ook de Redder. Hij spreekt over het Pascha terwijl het volk nog in Egypte is. Het Pascha is het enige feest dat Israël in Egypte heeft gevierd. Het is het begin van een nieuwe tijdrekening. Het is het begin van de betrekkingen van God met zijn volk op de grondslag van de verlossing. Nu kan het volk God gaan dienen.

3 Spreekt tot de gehele vergadering van Israël als volgt: op de tiende van deze maand zal ieder voor zich een stuk kleinvee nemen, familiegewijs, een stuk kleinvee per gezin. 4 Maar indien een gezin te klein is voor een stuk kleinvee, dan zullen hij en de naaste buurman van zijn gezin er een nemen, naar het aantal personen; gij zult bij het stuk kleinvee rekenen met ieders behoefte. 5 Een gaaf, mannelijk, éénjarig stuk kleinvee moet gij nemen; gij kunt dit nemen van de schapen of van de geiten.

Op de tiende dag, het begin van de drie dagen durende duisternis, moest elk gezin een lam in huis nemen. Het lam moest de centrale plaats in het gezin hebben. Drie dagen lang kon het hele gezin het lam bezien. De betekenis van het gezin komt in dit hoofdstuk op bijzonder wijze naar voren. Het lam moest er drie dagen blijven. Op de veertiende dag moest het worden geslacht.

De Heer Jezus, het ware Pascha (1 Kor.5:7), kunnen we ook bezien in de drie jaar van zijn omwandeling op aarde. Dat zien we als we de evangeliën lezen. Dan mogen we er altijd aan denken dat Hij op weg is naar het kruis om daar geslacht te worden. Aan zijn dood mogen we met name op zondagmorgen denken als we het avondmaal vieren.

Zuivert het oude zuurdeeg uit, opdat u een nieuw deeg bent; u bent immers ongezuurd. Want ook ons pascha, Christus, is geslacht. (1Ko 5:7)

Gods verlossing wordt gekend en gezien in de gezinnen. De wereld ziet niet wat de gemeente doet als zij samenkomt, ze ziet wel wat er in onze gezinnen gebeurt.

Als een gezin te klein is, mag het samen met de burens een lam nemen. Het lam is de maatstaf. Wij moeten ons richten naar het lam, niet omgekeerd. Er wordt door ieder gezin in verschillende mate van de Heer Jezus genoten. Als er veel genoten is, kan men daarvan anderen laten meedelen.

Het lam mag genomen worden van de schapen of van de geiten. Het schaap wordt meest gebruikt als brandoffer, de geit als zondoffer. Maar het moest gaaf zijn, er mocht geen gebrek aan zijn. De Heer Jezus is het ware brandoffer en zondoffer. Hij is het "vlekkeloos en onbesmet lam" (1 Petr.1:19).

En als u als Vader Hem aanroept die zonder aanzien des persoons oordeelt naar het werk van ieder, wandelt dan in vrees de tijd van uw bijwoning, daar u weet dat u niet door vergankelijke dingen zilver of goud, verlost bent van uw onvruchtbare, door de vaders overgeleverde wandel, maar door kostbaar bloed, als van een vlekkeloos en onbesmet lam het bloed van Christus. (1Pt 1:17-19)

Hij heeft de zonde niet gedaan (1 Petr.2:22), de zonde niet gekend (2 Kor.5:21), in Hem is geen zonde (1 Joh.3:5).

Hij 'die geen zonde heeft gedaan en geen bedrog werd in zijn mond gevonden', (1Pt 2:22)

Hem die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem. (2Ko 5:21)

En u weet dat Hij geopenbaard is, opdat Hij onze zonden zou wegnemen; en in Hem is geen zonde. (1Jh 3:5)

Dat kan alleen van Hem worden gezegd. Daarom kon Hij het Lam zijn dat de zonde van de wereld wegneemt (Joh.1:29).

De volgende dag zag hij Jezus naar zich toe komen en zei: Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt. (Jh 1:29)

Het moest een mannelijk, éénjarig stuk kleinvee zijn. Dat ziet op de mannelijke kracht waarmee de Heer Jezus het werk op het kruis volbracht. Tevens zien we in het "éénjarig" een aanduiding van de tederheid, lieflijkheid. Zo was de Heer Jezus ook. Zullen de kinderen in een gezin niet zo naar het lam hebben gekeken?

6 En gij zult het bewaren tot de veertiende dag van deze maand; dan zal de gehele vergadering der gemeente van Israël het slachten in de avondschemering. 7 Vervolgens zal men van het bloed nemen en dit strijken aan de beide deurposten en de bovendeur, aan die huizen, waarin men het eet. 8 Het vlees zullen zij dezelfde nacht eten; zij zullen het eten op het vuur gebraden, met ongezuurde broden, benevens bittere kruiden. 9 Rauw of gaar gekookt in water zult gij het niet eten; slechts op het vuur gebraden met kop, schenkels en ingewanden. 10 Gij zult daarvan niets overlaten tot de morgen; wat ervan overblijft tot de morgen, dat zult gij met vuur verbranden. 11 En aldus zult gij het eten: uw lendenen omgord, uw schoenen aan uw voeten en uw staf in uw hand; overhaast zult gij het eten; het is een Pascha voor de HERE.

(vers 6) Na drie dagen het middelpunt van het gezin te zijn geweest, moest het lam geslacht worden. Dat wil zeggen dat er bloed moest vloeien. Zonder bloedstorting is er geen vergeving (Hebr.9:22). Het leven van de Heer Jezus brengt geen redding. Alleen door zijn dood is verzoening mogelijk (Rom. 5:10).

En met bloed wordt bijna alles naar de wet gereinigd, en zonder bloedstorting is er geen vergeving. (Hb 9:22)

Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon, veel meer zullen wij, nu wij verzoend zijn, behouden worden door zijn leven. (Rm 5:10)

(vers 7) Hier wordt voor het eerst over de betekenis van het bloed gesproken. In Genesis lezen we over offers, maar niet over bloed. Dit bloed moest worden gestreken aan de beide zijposten van de deur en aan de bovendeur. Niet op de drempel, dat zou een verachting van het bloed kunnen bewerken, er kon op getrapt worden.

Hoe belangrijk is het toch om het hele gezin achter het bloed te stellen. Is het voor de ouders echt belangrijker dat hun kinderen schuilen achter het bloed van het Lam, dan dat zij een goede positie in de wereld bekleden? Soms is er een verschuiving waar te nemen. Als een gezin zich niet meer voedt met het Lam, zal langzaam maar zeker de duisternis weer in het gezin terugkeren.

(vers 8) Het eten van het op het vuur gebraden lam betekent ons geestelijk voeden met de Heer Jezus als Degene die in het oordeel is geweest. De ongezuurde broden spreken van het zondeloze leven van de Heer Jezus. De bittere kruiden herinneren ons eraan dat het onze zonden waren die de Heer Jezus in het oordeel brachten. Dit moet ons voedsel zijn in de nacht waarin de wereld zich bevindt en waarin wij leven.

(vers 9) Het lam is het lijden niet bespaard gebleven. Wij moeten niet menen dat de Heer Jezus niet aan de volle hitte van het oordeel is blootgesteld geweest. God heeft het oordeel niet verzacht omdat het zijn Zoon betrof. De kop, schenkels en ingewanden van het lam zijn een beeld van de verschillende aspecten van de Heer Jezus in het lijden. De kop spreekt van de gedachten die de Heer Jezus bezighielden tijdens dit oordeel; de schenkels tonen de kracht en volharding waarmee Hij dit oordeel droeg; de ingewanden doen ons denken aan de gevoelens die Hij had toen het oordeel over Hem heen ging. In de Psalmen vinden we daar veel over.

(vers 10) Van het lam mocht niets bewaard blijven tot de andere dag. Op dezelfde dag dat het geslacht werd, moest het gegeten worden. Het eten moest dus altijd gebeuren in verbinding met zijn dood, met het oordeel over de zonden. Het ziet op de nauwe verbinding tussen het offer en de maaltijd als gevolg van het offer. Als wij denken aan onze verlossing, ons als het ware daarmee voeden, mag dat nooit los staan van het werk dat de Heer Jezus daarvoor verrichtte op Golgotha.

Wij zullen zijn werk nooit ten volle in ons kunnen opnemen. Er blijft genoeg over dat wij niet begrijpen. God wil dat we Hem dat zeggen, dat als het ware Hem aanbieden als een vuuroffer.

(vers 11) Bij het Pascha hoorde een houding van klaar voor direct vertrek uit Egypte. Er moesten geen zaken meer worden geregeld. Zo herinnert het avondmaal ons telkens aan de komst van de Heer (1 Kor.11:26). Staat ons leven in het teken van het avondmaal? Staan we dan ook klaar om de plaats waarover het oordeel komt, te verlaten? Wie het avondmaal viert, behoort klaar te zijn voor onmiddellijk vertrek uit de wereld als de Heer komt om ons te halen. Hij heeft beloofd: "Ik kom spoedig!" (Op.22:7,12,20). Is ons antwoord: "Amen, kom Heer Jezus!" (Op.22:20)?

**12 Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen, zowel van mens als dier, in het land Egypte slaan en aan alle goden van Egypte zal Ik gerichten oefenen, Ik, de HERE.
13 En het bloed zal u dienen als een teken aan de huizen, waar gij zijt, en wanneer Ik het bloed zie, dan ga Ik u voorbij. Aldus zal er geen verdervende plaag onder u zijn, wanneer Ik het land Egypte sla.**

God gaat persoonlijk Egypte oordelen. Zijn oppermajesteit over mens en dier en alle goden van Egypte wordt zichtbaar. Verzet is ondenkbaar en nutteloos. "Ik, de HERE" zegt het, wie zal dan weerstaan?

Er is slechts één mogelijkheid om aan het oordeel te ontkomen: het bloed. Nog eens wordt de volle aandacht op het bloed gevestigd. Niet zozeer de aandacht van de mens, maar de aandacht van God: "Wanneer Ik het bloed zie". In de wereld en helaas ook in delen van de christenheid mag men daar geringschattend over doen, verachtelijk zelfs, maar het is de enige wijze om Gods oordeel aan je voorbij te laten gaan.

Bloed aan de deurposten wil zeggen: het oordeel is hier al geweest. Waar het bloed van Christus de zonden van een mens bedekt, gaat God met zijn oordeel aan die mens voorbij. Het is maar goed dat niet onze waardering van het bloed van Christus beslissend is voor onze redding, maar de waardering die God ervoor heeft.

Want zo dikwijls u dit brood eet en de drinkbeker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt. (1Ko 11:26)

*En zie, Ik kom spoedig. Gelukkig hij die de woorden van de profetie van dit boek bewaart. (Op 22:7)
Zie, Ik kom spoedig, en mijn loon is bij Mij om een ieder te vergelden zoals zijn werk is. (Op 22:12)
Hij die deze dingen getuigt, zegt: Ja, Ik kom spoedig!
Amen, kom, Heer Jezus! (Op 22:20)*

14 En deze dag zal u een gedenkdag zijn, gij zult hem vieren als een feest voor de HERE; in uw geslachten zult gij hem als een altoosduurende inzetting vieren. 15 Zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten; dadelijk op de eerste dag zult gij het zuurdeeg uit uw huizen verwijderen, want ieder die iets gezuurds eet, van de eerste tot de zevende dag, zo iemand zal uit Israël worden uitgeroeid. 16 Zowel op de eerste als op de zevende dag zult gij een heilige samenkomst hebben; generlei arbeid zal daarop verricht worden; slechts wat door ieder gegeten wordt, alleen dat mag door u bereid worden.

17 Onderhoudt dan (het feest der) ongezuurde broden, want op deze zelfde dag leid Ik uw legerscharen uit het land Egypte. Daarom moet gij deze dag onderhouden in uw geslachten als een altoosduurende inzetting.

18 In de eerste (maand), op de veertiende dag der maand, des avonds, zult gij ongezuurde broden eten, tot aan de eenentwintigste dag der maand, des avonds. 19 Zeven dagen zal er geen zuurdeeg in uw huizen gevonden worden, want ieder, die iets gezuurds eet, zo iemand zal uit de vergadering van Israël worden uitgeroeid, hetzij hij een vreemdeling, hetzij hij in het land geboren is. 20 Niets wat gezuurd is, zult gij eten; gij zult in al uw woonplaatsen ongezuurde broden eten.

Direct aansluitend op het Pascha, komt de opdracht om het feest van de ongezuurde broden te vieren. Dit zien we ook in *1 Korinthiërs 5:7,8*.

Zuivert het oude zuurdeeg uit, opdat u een nieuw deeg bent; u bent immers ongezuurd. Want ook ons pascha, Christus, is geslacht. Laten wij daarom feestvieren, niet met oud zuurdeeg, ook niet met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met ongezuurde broden van oprechtheid en waarheid. (1Ko 5:7,8)

De onmiddellijke samenhang tussen de beide feesten komt in *Lukas 22:1* wel heel sterk tot uiting. Daar worden de beide feesten met elkaar vereenzelvigd. De betekenis is begrijpelijk. Als wij geloven dat Christus, ons pascha, geslacht is, dan kan het niet anders of ons leven wordt een feest waarin de zonde (waarvan het zuurdeeg een beeld is) geen plaats meer heeft. God verwacht niet anders van ons, mag ook niet anders van ons verwachten, als wij ons realiseren dat in de dood van Christus al onze zonden geoordeeld zijn.

We zullen ons huis, ons leven, steeds bezien in het licht van de dood van Christus. Elke zonde (zuurdeeg) die weer is binnengeslopen, wordt dan zichtbaar. We kunnen die belijden en zo het zuurdeeg opruimen. Als het zuurdeeg niet wordt verwijderd, maar wordt gegeten, moet degene die het eet, worden weggedaan uit Israël, dat wil zeggen gedood. Voor de gemeente geldt dat ieder die zonde in zijn leven toelaat en weigert die te oordelen, als een boze uit het midden van de gemeente moet worden weggedaan (*1 Kor. 5:13*).

Dit feest duurt zeven dagen, dat ziet symbolisch op ons hele leven. Dit feest willen we graag onderhouden, omdat het een uitvloei is van onze bevrijding uit de slavernij van de zonde. Het is Gods bedoeling dat ons leven een feest is, zonder ruimte voor "oud zuurdeeg" of "zuurdeeg van slechtheid en boosheid", maar een feest "met ongezuurde broden van oprechtheid en waarheid" (*1 Kor.5:8*).

21 Toen ontbood Mozes al de oudsten van Israël en zeide tot hen: Trekt heen, haalt kleinvee voor uw geslachten en slacht het Pascha. 22 Daarna zult gij een bundel hysop nemen en in het bloed in een schaal dopen, en van het bloed in die schaal strijken aan de bovendorpel en aan de beide deurposten; niemand van u zal de deur van zijn huis uitgaan tot de morgen. 23 En de HERE zal Egypte doortrekken om het te slaan; wanneer Hij dan het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten ziet, dan zal de HERE die deur voorbijgaan en de verdere niet toelaten in uw huizen te komen om te slaan.

Het feest van de ongezuurde broden nu, pascha geëten, was nabij. (Lk 22:1)

Maar hen die buiten zijn, zal God oordelen. Doet de boze uit uw midden weg. (1Ko 5:13)

Laten wij daarom feestvieren, niet met oud zuurdeeg, ook niet met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met ongezuurde broden van oprechtheid en waarheid. (1Ko 5:8)

Mozes geeft opdracht het Pascha te slachten. Hij zegt erbij waarmee het bloed aan de deurposten en bovendorpel moet worden aangebracht. Hysop spreekt van de geringheid van de mens, zijn nietigheid. De waarde van het bloed bepaalt degene die het aanbrengt bij de nietigheid van de zondaar. Het bloed maakt God groot en de mens klein.

De HERE gaat door Egypte om het te slaan. Het slaan van de eerstgeborene is zoveel als het slaan van het hele land Egypte. Voordat de Israëlieten zijn vertrokken, maken zij deel uit van Egypte. Zij vallen ook onder het oordeel. Maar de HERE zal de verdere niet toestaan een huis binnen te gaan met een deur waaraan het bloed gestreken is.

24 Gij zult dit voorschrift houden als een altoosduerende inzetting voor u en uw zonen. 25 En wanneer gij komt in het land dat de HERE u geven zal, gelijk Hij gezegd heeft, zult gij deze dienst onderhouden. 26 En wanneer uw zonen tot u zeggen: Wat betekent deze dienst van u, 27 dan zult gij zeggen: Het is een Paasoffer voor de HERE, die in Egypte aan de huizen der Israëlieten voorbijging, toen Hij de Egyptenaren sloeg, maar onze huizen spaarde. Toen knielde het volk en boog zich neer. 28 En de Israëlieten gingen heen en deden dit; zoals de HERE Mozes en Aäron geboden had, zo deden zij.

Zoals het Pascha in Egypte werd gevierd, zal het later nooit meer gevierd kunnen worden. Maar de gedachtenis aan die eenmalige gebeurtenis moet in de toekomst altijd levend gehouden worden. De kinderen zullen naar de betekenis ervan vragen. In het antwoord dat de ouders geven, klinkt dankbaarheid en bewondering door. De HERE is aan de huizen van de Israëlieten voorbij gegaan, Hij spaarde hun huizen.

Kinderen zien dat wij het avondmaal vieren. Zij vragen ons naar de betekenis ervan. Hoe beantwoorden wij hun vragen? Onze antwoorden kunnen leerstellig helemaal juist zijn. Toch zal de betekenis niet overkomen als uit onze antwoorden geen bewondering voor Gods genade doorklinkt, als we niet met diepe dankbaarheid getuigen van wat de Heer Jezus voor ons heeft willen doen aan het kruis.

29 En te middernacht sloeg de HERE iedere eerstgeborene in het land Egypte, van de eerstgeborene van Farao, die op zijn troon zou zitten, tot de eerstgeborene van de gevangene, die in de kerker was, benevens alle eerstgeborenen van het vee. 30 En Farao stond des nachts op, hij en al zijn dienaren en alle Egyptenaren; en er was een luid gejammer in Egypte; want er was geen huis, waarin geen dode was.

Het uur van het oordeel is gekomen. Het kan lang duren, God is geduldig, maar dan is er geen uitstel meer. Er is in heel Egypte geen huis waarin geen dode te betreuen is. Het is de genadeslag.

31 Toen ontbood hij des nachts Mozes en Aäron en zeide: Maakt u gereed, gaat weg uit het midden van mijn volk, zowel gij als de Israëlieten; gaat, dient de HERE, zoals gij gezegd hebt. 32 Neemt ook uw kleinvee en uw runderen mee, zoals gij gezegd hebt; maar gaat! En wilt ook mij zegenen. 33 De Egyptenaren drongen eveneens sterk bij het volk aan, om het snel uit het land te laten gaan, want, zeiden zij, wij sterven allen.

34 Toen nam het volk zijn deeg op, voordat het gezuurd was, met hun baktroggen in hun klederen gebonden op hun schouders. 35 Voorts deden de Israëlieten naar het woord van Mozes en vroegen van de Egyptenaren zilveren en gouden voorwerpen en klederen. 36 En de HERE bewerkte, dat de Egyptenaren het volk gunstig gezind waren, zodat zij hun verzoek inwilligden. Zo beroofden zij de Egyptenaren. 37 Daarna trokken de Israëlieten op van Raümses naar Sukkoth, ongeveer zeshonderdduizend man te voet, ongerekend de kinderen. 38 Ook trok een menigte van allerlei slag met hen mee; en kleinvee en runderen, een zeer talrijke veestapel.

39 En zij bakten van het deeg dat zij uit Egypte hadden meegenomen, ongezuurde koeken, want het was niet gezuurd, omdat zij uit

Egypte waren verdreven en niet hadden kunnen wachten en ook geen teerkost voor zich hadden bereid.

40 De tijd, dat de Israëlieten in Egypte gewoond hadden, was vierhonderd en dertig jaar.

41 En na vierhonderd en dertig jaar, juist op de dag af, gingen al de legerscharen des HEREN uit het land Egypte. 42 Een nacht van waken was dit voor de HERE, om hen uit het land Egypte te leiden. Dit is de nacht van waken ter ere van de HERE voor alle Israëlieten in hun geslachten.

Farao onderneemt niets meer om de Israëlieten nog vast te houden. Integendeel, hij en zijn onderdanen willen hen zo vlug mogelijk kwijt. Van enige bekering is geen sprake. Hij heeft nu meer nadeel van hen dan voordeel. In zijn vraag om een zegen erkent hij in Mozes en Aäron zijn meerdere. Maar Mozes en Aäron reageren niet op die vraag, zoals ze eerder wel tegemoet kwamen aan zijn verzoek om voor hem te bidden. Farao was een afgedane zaak.

Het tijdstip van de bevrijding is aangebroken. Het volk handelt snel. Ze nemen het deeg ongezuurd mee. In gehoorzaamheid aan het woord van Mozes vragen zij van de Egyptenaren allerlei spullen. De HERE bewerkt dat ze die krijgen. Gehoorzaamheid aan het Woord brengt altijd zegen.

Het volk vertrekt van Raämses, de plaats die hun slavernij kenmerkte (1:11), op reis naar de eerste halteplaats Sukkoth (Num. 33:5). Sukkoth betekent 'hutten' en geeft aan dat het volk een pelgrimsvolk is.

Met het volk trekt ook "een menigte van allerlei slag" op. Zij behoren niet tot Gods volk, maar zien er wel voordeel in zich bij Gods volk te voegen. Zij worden niet geleid door geloof, maar door berekening. Dit 'gemengde volk' zal later een bron van ellende worden (Num. 11:4). Altijd als er een werk van God gebeurt, zal de vijand proberen in dat werk te infiltreren. Door onwaakzaamheid van de plaatselijke gemeente slaagt de vijand erin elementen in de dienst in te voeren die afbreuk doen aan het ware kenmerk van de gemeente.

Het eerste voedsel dat zij nuttigen nadat zij uit Egypte zijn gegaan, bestaat uit ongezuurde koeken. Een goed begin van de reis. Ze gaan zo overhaast weg, dat het zuurdeeg geen kans heeft gekregen zijn werk te doen.

Mensen die radicaal uit de wereld bekeerd worden, doen vaak zonder daar verder over na te denken, direct zaken uit hun leven weg: muziek, films, boeken. Dit directe handelen is belangrijk. De pasbekeerde Efeziërs handelden ook zo. Pas nadat ze hun verkeerde spullen hadden verbrand, berekenden ze de waarde (Hand.19:19). Als ze eerst hadden gerekend, hadden ze het misschien jammer gevonden en hun toverboeken gehouden.

Hij is Degene die zijn woord, eens tot Abraham gesproken, in vervulling doet gaan. Gods molens malen langzaam, maar zeker. Na 430 jaar verblijf in Egypte is de nacht aangebroken waarin het volk vertrekt. Het is een nacht die tot eer voor de HERE strekt. Het paasfeest moest gevierd worden in herinnering aan die nacht. Zeven maal komt in dit hoofdstuk de "nacht" voor. Het doet denken aan de drie uren van duisternis waarin de Heer Jezus tot zonde werd gemaakt en de zonden droeg van allen die in Hem geloven. Het was ook "in de nacht waarin Hij overgeleverd werd" (1 Kor.11:23) dat de Heer Jezus het avondmaal instelde.

43 De HERE zeide tot Mozes en Aäron: Dit is de inzetting van het Pascha: geen enkele vreemdeling mag ervan eten. 44 Iedere slaaf, die door iemand voor geld is gekocht, mag er eerst van eten, wanneer gij hem besneden hebt. 45 Een bijwoner en een dagloner mogen er niet van eten. 46 In één huis zal het gegeten worden; gij zult van het vlees niets uit het huis naar buiten brengen; geen been zult gij ervan breken. 47 De gehele vergadering van Israël zal dit vieren. 48 Maar wanneer een vreemdeling bij u vertoeft en de HERE het Pascha wil vieren, dan zal ieder van het mannelijk geslacht, die bij hem behoort, besneden worden; eerst dan mag hij naderen om

De Israëlieten dan braken op van Raämses en legerden zich te Sukkoth. (Nm 33:5)

Het samenraapsel nu, dat zich onder hen bevond, werd met gulzig begeren vervuld; ook de Israëlieten begonnen weer te jammeren en zeiden: Wie geeft ons vlees te eten? (Nm 11:4)

Ook velen van hen die toverkunsten hadden bedreven, brachten hun boeken bijeen en verbrandden ze in bijzijn van allen; en zij berekenden de waarde daarvan en kwamen op vijftigduizend zilverstukken. (Hd 19:19)

Want ik heb van de Heer ontvangen, wat ik u ook heb overgegeven, dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij overgeleverd werd, brood nam; ... (1Ko 11:23)

het te vieren; hij zal gelden als in het land geboren. Maar geen enkele onbesnedene mag ervan eten. 49 Eénzelfde wet zal gelden voor de geboren Israëliet en voor de vreemdeling, die in uw midden vertoeft.

Het toezicht op wie van het Pascha mogen eten is een verantwoordelijkheid van het hele volk. Niemand mocht het eten die niet achter het bloed had geschuld. Het pascha was alleen voor de leden van Gods volk. Een lid van het volk was of werd iemand die besneden was. De besnijdenis stelt het oordeel over het vlees voor dat Christus aan het kruis onderging (Kol.2:11). Praktisch betekent het dat alles van de oude mens in de dood moet worden gebracht, waardoor wat van het zondige vlees is geen kans krijgt zich te uiten. Wie niet besneden was, mocht er niet van eten. Wie zonde in zijn leven laat bestaan, mag niet aan het avondmaal deelnemen.

Het Pascha werd gegeten in één huis. Dat ziet op de gemeente als een geheel en als een huis. De gemeente is het huis van God (1 Tim.3:15). Het avondmaal is ook een eenheidsmaal (1 Kor.10:17). In de viering ervan wordt de eenheid van de gemeente tot uitdrukking wordt gebracht.

Al met al wordt duidelijk dat aan deze maaltijd alleen zij kunnen deelnemen die door bekering en geloof deel uitmaken van de gemeente van God en de zonde in hun leven oordelen. Het toezicht daarop is een verantwoordelijkheid van de hele plaatselijke gemeente.

In vers 46 nog een extra bewijs dat het paaslam een heenwijzing naar de Heer Jezus is. "Geen been zult gij ervan breken" is in Johannes 19:36 vervuld.

50 Alle Israëlieten deden aldus; zoals de HERE Mozes en Aäron geboden had, zo deden zij. 51 En op deze zelfde dag leidde de HERE de Israëlieten uit het land Egypte, volgens hun legerscharen.

In de frisheid van hun vrijheid doen alle Israëlieten wat de HERE hun door Mozes en Aäron heeft gezegd. Geen wanklank wordt gehoord.

Het Pascha werd gevierd door gezinnen. Uit Egypte wordt opgetrokken naar hun legers. Dat wijst erop dat er een strijdtoneel wordt binnengetrokken.

In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, ... (Ko 2:11)

Maar als ik uitblijf, schrijf ik opdat je weet hoe men zich moet gedragen in het huis van God, dat is de gemeente van de levende God, de pilaar en grondslag van de waarheid. (1Tm 3:15)

Want wij, de velen, zijn een brood, een lichaam; want wij allen nemen deel aan het ene brood. (1Ko 10:17)

Want deze dingen zijn gebeurd opdat de Schrift vervuld wordt: 'Geen been van Hem zal worden verbrijzeld'. (Jh 19:36)

INHOUD:

- Vs.1,2: Opdracht tot heiliging van alle eerstgeborenen
 Vs.3-10: Herhaling feest ongezuurde broden te vieren
 Vs.11-16: Heiliging van de eerstgeborenen
 Vs.17,18: De weg naar de Schelfzee
 Vs.19: Jozefs gebeente
 Vs.20-22: Wolkkolom en vuurkolom

TOELICHTING:

1 De HERE sprak tot Mozes: 2 Heilig Mij alle eerstgeborenen, die onder de Israëlieten het eerst uit een moederschoot voortkomen, zowel van mens als van dier; zij zijn mijn eigendom.

De HERE geeft opdracht om alle eerstgeborenen te heiligen. Heiligen wil zeggen apart stellen voor Hem. Eerder had God een dag, de sabbatdag, geheiligd (Gen.2:3). Nu heiligt Hij personen, de eerstgeborenen. Andere personen, die later geheiligd worden, zijn de priesters en Leviëten en het hele volk. Ook heiligt Hij later nog een plaats (tabernakel en tempel) en voorwerpen voor de dienst. In de heiliging oefent Hij zijn recht op alles uit.

In het *Nieuwe Testament* lezen we dat de gelovigen geheiligd zijn (1 Kor.1:2; Hebr. 10:10). Daarom worden ze "heiligen" genoemd (Rom.1:7).

Door die wil zijn wij geheiligd door middel van de offerande van het lichaam van Jezus Christus, eens voor altijd. (Hb 10:10)

aan alle geliefden van God die in Rome zijn, geroepen heiligen: genade zij u en vrede van God onze Vader en van de Heer Jezus Christus. (Rm 1:7)

Dat ziet op de positie van de gelovige. [Er is ook sprake van heiliging als een doorgaand proces (Hebr.12:10; 1 Thess.5:23).]

Zij tuchtigden ons wel voor weinige dagen, naar het hun goed dacht, maar Hij tot ons nut, opdat wij aan zijn heiligheid deel zouden krijgen. (Hb 12:10)

Moge nu de God van de vrede Zelf u geheel en al heiligen en moge geheel uw geest en ziel en lichaam onberispelijk worden bewaard bij de komst van onze Heer Jezus Christus. (1Th 5:23)

De gelovige behoort Hem toe (1 Kor.6:20). Als Hij ons heeft gekocht, heeft Hij ook recht op alles wat we bezitten.

3 Toen zeide Mozes tot het volk: Gedenkt deze dag, waarop gij uit Egypte, uit het diensthuis, gegaan zijt; want met een sterke hand heeft de HERE u daaruit geleid. Daarom mag niets gezuurds gegeten worden. 4 Heden trekt gij uit, in de maand Abib. 5 Wanneer de HERE u gebracht heeft naar het land der Kanaänieten, Hethieten, Amorieten, Hevieten en Jebusieten, waarvan Hij uw vadersen gezworen heeft, dat Hij het u zal geven, een land, vloeiende van melk en honig, dan zult gij deze dienst in deze maand onderhouden. 6 Zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten en op de zevende dag zal er een feest voor de HERE zijn. 7 Ongezuurde broden zullen gedurende de zeven dagen gegeten worden; er mag zelfs niets gezuurds bij u gezien worden, ja, in uw gehele gebied mag er geen zuurdeeg worden gezien.

8 En op die dag zult gij uw zoon uitleggen: Dit is ter wille van wat de HERE mij heeft gedaan bij mijn uittocht uit Egypte. 9 Het zal u zijn als een teken op uw hand en als een herinnering tussen uw ogen, opdat de wet des HEREN in uw mond zij; want met een sterke hand heeft de HERE u uit Egypte geleid. 10 Gij zult deze inzetting onderhouden op haar vaste tijd, van jaar tot jaar.

Voordat Mozes verder gaat met de heiliging van de eerstgeborenen, spreekt hij nog eens nadrukkelijk over het feest ongezuurde broden. Dat beklem-

En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al het werk, dat God schepende tot stand had gebracht. (Gn 2:3)

..., aan de geheiligden in Christus Jezus, geroepen heiligen, met allen, in elke plaats, die de naam van onze Heer Jezus Christus aanroepen, ... (1Ko 1:2)

Want u bent voor een prijs gekocht; verheerlijkt dan God in uw lichaam! (1Ko 6:20)

toont hoezeer heiliging en ongezuurde broden bij elkaar horen. Bij echte afzondering van de wereld en toewijding aan God is geen plaats voor zuurdeeg. Los van de wereld en leven voor God is een feest. Zonde (zuurdeeg) bederft het feest.

Het volk wordt nog eens op dit feest gewezen naar aanleiding van de verlossing die de HERE bewerkt heeft. Altijd weer verwijst God naar die verlossing als Hij het heeft over de verhouding met zijn volk. Hij heeft het volk bevrijd, niet opdat het voor zichzelf zou leven, maar voor Hem die het heeft verlost.

Dit feest (in vers 6 voor het eerst "een feest voor de HERE" genoemd) moet niet alleen in de woestijn worden gevierd, maar ook in het land. Als wij denken aan de verlossing uit de wereld en de macht van de zonde, maakt dat ons leven in de woestijn die deze wereld voor de gelovige is tot een feest. Aan zo'n feest neemt God deel. Hij verheugt Zich erin als de zijnen dit feest vieren. Het maakt ook ons verblijf in het land, voor ons de hemelse gewesten, tot een feest. Daar mogen we de zegeningen genieten die ons in Christus geschonken zijn (Ef.1). Genieten kan ook alleen als er in ons leven geen zonde speelt.

Het zuurdeeg mocht niet gegeten worden. Het mocht zelfs nergens in het land aanwezig zijn. Is dat niet een oorzaak dat er zo weinig werkelijk genoten wordt van de hemelse, geestelijke, eeuwige zegeningen, omdat er zoveel zonde (zuurdeeg) op het gebied van het volk van God is binnengekomen?

Het vieren van dit feest vraagt om het afleggen van verantwoording aan onze kinderen. (vgl. het pascha, waar de vraag van de kinderen komt, 12:26). De uitleg is geen theologische verhandeling over wat er in Egypte is gebeurd, maar is een persoonlijk getuigenis van het gezinshoofd. Hij vertelt wat de HERE hem gedaan heeft bij zijn verlossing. Kunnen wij onze kinderen uitleggen waarom we leven zoals we doen? Doen we dat naar aanleiding van de verlossing die de Heer Jezus voor ons heeft bewerkt?

Dit feest behoort voortdurend richting te geven aan wat we doen ("handen") en waar we naar kijken, wat ons blikveld, onze visie is ("tussen uw ogen"). Het beste gebruik van onze ogen is het lezen van het Woord van God. Het gevolg is dat wat we zeggen, onze belijdenis, in overeenstemming met Gods wil is.

11 Wanneer dan de HERE u gebracht heeft naar het land der Kanaänieten, zoals Hij u en uw vaderen gezworen heeft, en het u gegeven heeft, 12 dan zult gij al wat het eerst uit de moederschoot voortkomt, de HERE wijden; ook van elke eerste worp van het vee dat gij hebt, zullen de mannelijke dieren voor de HERE zijn. 13 Maar elk eerste ezelsveulen zult gij lossen met een stuk kleinvee; of, indien gij het niet lost, zult gij het de nek breken. Iedere menselijke eerstgeborene onder uw zonen echter zult gij lossen. 14 En wanneer uw zoon u later zal vragen: Wat betekent dat? dan zult gij tot hem zeggen: Met een sterke hand heeft de HERE ons uit Egypte, uit het diensthuis, geleid. 15 Want toen Farao bezwaar maakte ons te laten gaan, doodde de HERE alle eerstgeborenen in het land Egypte, zowel de eerstgeborenen der mensen als die van het vee. Daarom ben ik gewoon alle mannelijke dieren, die het eerst uit de moederschoot voortkomen, de HERE te offeren, terwijl ik alle eerstgeborenen mijner zonen los. 16 Het zal tot een teken op uw hand en tot een kenteken tussen uw ogen zijn, want met een sterke hand heeft de HERE ons uit Egypte geleid.

De heiliging van de eerstgeborenen betekent een wijding aan de HERE. Iedere gelovige is een eerstgeborene (Hebr. 12:23). Als God redt van het oordeel, doet Hij dat voor Zichzelf. God bevrijdt van de slavernij van de zonde en maakt een slaaf van Hemzelf. Mozes spreekt over de heiliging als iets dat pas in het land Kanaän plaats zal vinden. Werkelijke toewijding aan de Heer vindt naar Gods gedachten plaats in verbinding met de hemelse gewesten kennen.

Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus, ... (Ef 1:3)

..., maar u bent genaderd tot de berg Sion; en tot de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem; en tot tienduizenden van engelen, de algemene vergadering; en tot de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen staan opgeschreven, en tot God, de Rechter van allen; en tot de geesten van de tot volmaaktheid gekomen rechtvaardigen; en tot Jezus, de middelaar van een nieuw verbond; en tot het bloed van de besprenkeling, dat beter spreekt dan Abel. (Hb 12:22-24)

Een bijzonderheid betreft de eerstgeborene van een ezelin. Die moest worden gelost door een lam. Gebeurde dat niet dan moest het ezelsveulen de nek worden gebroken. Deze bijzonderheid wordt verbonden aan de eerstgeborene van een mens. Daarmee moest op dezelfde manier worden gehandeld. Dit verwijst terug naar de verlossing uit Egypte, waar de eerstgeborene ook verlost werd door een lam. Wie niet achter het bloed van het lam schulde, kwam om door de hand van de verderfengel.

De eerstgeborene van een mens wordt dus vergeleken met de eerstgeborene van een ezel. De ezel is een onrein dier. De mens van nature is voor God ook onrein. De ezel is het beeld van de mens onder het juk van de zonde (Gen.16:12). God laat zijn recht er wel op gelden. In de lossing ligt de redding.

Wij konden alleen gaan behoren tot de gemeente van de eerstgeborenen (Hebr.12:23), als wij verlost zouden worden door het Lam. Het Lam stierf in onze plaats.

De vergelijking met een ezel is niet vleiend, maar wel veelzeggend. Wie de nek niet wil buigen, die zal de nek gebroken moeten worden. Maar wie erkent verlossing nodig te hebben, mag een beroep doen op het plaatsvervangend offer van het Lam. Dit mogen we onze kinderen duidelijk maken als ze ernaar vragen. Het voorbeeld van Farao wordt er waarschuwend aan toegevoegd.

Het zijn van een eerstgeborene, de lossing door het lam, moet onze daden en ons denken bepalen. Het slot van het gedeelte over de eerstgeborene is hetzelfde als het slot van het gedeelte over de ongezuurde broden (vgl. vers 16 met vers 9). Dat bevestigt de nauwe samenhang tussen beide gebeurtenissen. Het maakt duidelijk dat bij de status van eerstgeborene de praktijk van een ongezuurd leven hoort.

17 Toen Farao het volk had laten gaan, leidde God hen niet op de weg naar het land der Filistijnen, hoewel deze de naaste was; want God zeide: Het volk mocht eens berouw krijgen, wanneer zij in strijd gewikkeld werden, en naar Egypte terugkeren. 18 Daarom liet God het volk zwenken, de woestijnweg op naar de Schelfzee. Ten strijde toegerust trokken de Israëlieten op uit het land Egypte.

God nam voor het volk na zijn uittocht uit Egypte niet de kortste weg. Via die kortere weg zou het volk mogelijk in een strijd worden gewikkeld waardoor ze zouden gaan terug verlangen naar Egypte. En dat was niet de bedoeling. God kende het hart van het volk. Vandaar dat Hij het volk op de weg naar de Schelfzee of Rode Zee bracht. Daar zou Hij hen nog een belangrijke les leren. Ze zouden leren dat God de macht van de vijand volledig heeft gebroken. In Egypte leerden ze dat God *tegen* hen was, maar dat ze tegen zijn toorn beschermd werden door het bloed van het lam. Bij de Rode Zee zouden ze leren dat God *voor* hen was en tegen hun vijanden.

19 En Mozes nam het gebeente van Jozef mee, omdat deze de zonen van Israël plechtig had doen zweren: God zal zeker naar u omzien, dan zult gij mijn gebeente vanhier met u meevoeren.

Op dit moment wordt de aandacht gericht op Jozefs gebeente (Joz.24:32). De opdracht van Jozef aangaande zijn gebeente was niet vergeten (Gen.50:25; Hebr.11:22).

Het gebeente van Jozef, dat de Israëlieten uit Egypte meegevoerd hadden, heeft men te Sichem begraven, in het stuk land, dat Jakob voor honderd stukken geld van de zonen van Hemor, de vader van Sichem, gekocht had, en dat de Jozefieten verkregen tot een erfelijke bezitting. (Jz 24:32)

En Jozef deed de zonen van Israël zweren: God zal zeker naar u omzien; dan zult gij mijn gebeente van hier meevoeren. (Gn 50:25)

Door het geloof maakte Jozef bij zijn levenseinde melding van de uittocht van de zonen van Israël en gaf bevel aangaande zijn gebeente. (Hb 11:22)

Jozef was de redder van de wereld. Hij was gestorven. Als de gestorvene werd hij meegevoerd in het midden van het volk.

Hij zal een wilde ezel van een mens zijn; zijn hand zal tegen allen zijn en de hand van allen tegen hem, en hij zal ten aanschouwen van al zijn broederen wonen. (Gn 16:12)

... en tot de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen staan opgeschreven, en tot God, de Rechter van allen; ... (Hb 12:23)

De gedachtenis aan de redder bleef op die manier levend. De toepassing voor ons vinden we in 2 Korinthiërs 4:10. De voortdurende gedachtenis aan de dood van de Heer Jezus zal maken dat we de zonde geen kans geven (daarvoor stierf Hij immers) en dat het leven van Jezus in ons lichaam openbaar wordt.

20 Zo braken zij van Sukkoth op en legerden zich in Etham, aan de rand der woestijn. 21 De HERE ging voor hen uit, des daags in een wolkkolom om hen te leiden op de weg, en des nachts in een vuurkolom om hun voor te lichten, zodat zij dag en nacht konden voortgaan. 22 Zonder ophouden bleef de wolkkolom des daags en de vuurkolom des nachts aan de spits van het volk.

Het volk wordt niet op goed geluk de woestijn in gestuurd. God voert hen niet via de gemakkelijkste weg, maar Hij voorziet hen wel van zijn leiding. Hij gaat voor hen uit: overdag in een wolkkolom en in de nacht in een vuurkolom. De wolkkolom was een bescherming tegen de hitte overdag. De nacht vormde vanwege het licht van de vuurkolom geen verhindering om te reizen. Vandaag leidt Hij zijn volk door de Heilige Geest, die Hij ook niet wegneemt (Joh.14:16).

...; altijd het sterven van Jezus in het lichaam omdragend, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam openbaar wordt. (2Ko 4:10)

En Ik zal de Vader vragen en Hij zal u een andere Voorspraak geven, opdat Die met u zal zijn tot in eeuwigheid: de Geest van de waarheid, die de wereld niet kan ontvangen, omdat zij Hem niet aanschouwt en Hem niet kent; u kent Hem, omdat Hij bij u blijft en in u zal zijn. (Jh 14:16,17)

INHOUD:

- Vs.1,2: Opdracht zich aan de zee te legeren
 Vs.3,4: Reactie van Farao voorzeggd
 Vs.5-9: Farao zet de achtervolging in
 Vs.10-12: De angst van het volk
 Vs.13,14: Mozes spreekt het volk moed in
 Vs.15-18: Wat de HERE gaat doen
 Vs.19,20: De HERE beschermt zijn volk
 Vs.21,22: Het pad door de zee
 Vs.23-28: De hele legermacht van Farao komt om
 Vs.29-31: Israël erkent de machtige daad van de HERE

TOELICHTING:

1 De HERE sprak tot Mozes: 2 Zeg tot de Israëlieten, dat zij teruggaan en zich legeren voor Pi-Hachiroth, tussen Migdol en de zee; recht tegenover Baäl Sefon zult gij u legeren, aan de zee.

De opdracht van de HERE zich aan de zee te legeren, lijkt een dwaze opdracht. Zo komt het volk klem te zitten. Ze hebben de zee voor zich en Farao achter zich. Maar wat voor het verstand een dwaasheid lijkt, is voor het geloof de juiste weg.

3 Dan zal Farao van de Israëlieten denken: zij zijn in het land verdwaald, de woestijn heeft hun de weg versperd. 4 En Ik zal het hart van Farao verharden, zodat hij hen achtervolgt. Dan zal Ik Mij aan Farao en aan zijn gehele legermacht verheerlijken, en de Egyptenaren zullen weten, dat Ik de HERE ben. En zij deden alzo.

God geeft de toelichting voor zijn opdracht. Hij weet wat Farao zal denken. Vervolgens zal Hij Farao laten reageren zoals Hij wil. Farao zal tegen wil en dank een instrument worden waardoor de HERE Zichzelf zal verheerlijken.

5 Toen aan de koning van Egypte bericht werd, dat het volk gevlucht was, veranderde de gezindheid van Farao en van zijn dienaren ten aanzien van het volk, en zij zeiden: Wat hebben wij gedaan, dat wij Israël uit onze dienst hebben ontslagen? 6 Daarop spande hij zijn wagen aan en nam zijn volk met zich. 7 Hij nam zeshonderd uitgelezen wagens, ja, al de wagens van Egypte, alle volledig bemand. 8 Zo verhardde de HERE het hart van Farao, de koning van Egypte, zodat hij de Israëlieten achtervolgde. Maar de Israëlieten zetten hun uittocht voort, door een verheven hand geleid.

9 De Egyptenaren nu, al de paarden en wagens van Farao, zijn ruiters en zijn legermacht, achtervolgden hen en haalden hen in, terwijl zij gelegerd waren aan de zee, bij Pi-Hachiroth, tegenover Baäl Sefon.

Zoals de HERE heeft voorzeggd, gebeurt het ook. Blind voor de macht van God zet Farao de achtervolging in. Verblind door eigen belang zet Farao zijn leger tegen Gods volk in, iets wat hij niet eerder heeft gedaan. Het is de keur van troepen. Enerzijds is het de eigenwil van Farao, anderzijds kan hij niet anders omdat God zijn hart heeft verhard. Maar ook dit laatste is het gevolg van zijn hardnekkige eigenwil, zijn niet willen buigen voor God.

Op de plaats waar het volk zich naar Gods bevel had gelegerd, haalt Farao hen in. Farao lijkt in zijn opzet geslaagd. Het lot van het volk lijkt bezegeld.

10 Toen Farao naderbij gekomen was, sloegen de Israëlieten hun ogen op, en zie, de Egyptenaren rukten achter hen aan. Toen werden de Israëlieten zeer bevreesd en schreeuwden tot de HERE,

11 en zij zeiden tot Mozes: Waren er soms geen graven in Egypte, dat gij ons hebt meegenomen om te sterven in de woestijn? Wat hebt gij ons aangedaan door ons uit Egypte te leiden? 12 Hebben wij u dit al niet gezegd in Egypte: laat ons met rust, en laten wij de Egyptenaren dienen. Want wij kunnen beter de Egyptenaren dienen dan in de woestijn sterven.

Maar Farao heeft buiten God gerekend. En iemand die buiten God rekt, rekt altijd verkeerd. Niet alleen Farao is het voorwerp van Gods handelingen. God heeft met de achtervolging door Farao ook onderwijs voor zijn volk op het oog.

Het volk reageert in panische angst. Ze schreeuwen tot de HERE. Ze maken Mozes verwijten. In hun angst komen ze tot uitspraken die niet getuigen van geloof, maar van ongeloof. Ze zien alleen de omstandigheden. Aan wat de HERE al voor hen heeft gedaan, denken ze niet meer. Dit baant de weg voor een nieuw onderwijs op de weg van het geloof.

De taal die zij in hun angst bezigen, is de taal van iemand die wel heeft geschuild achter het bloed van het Lam, maar die nog geen rust in zijn geweten heeft ten aanzien van de macht van de vijand. Iemand kan een gelovige zijn, maar nog voortdurend worstelen met de macht van de zonde. Daardoor wordt zo'n gelovige ongelukkig en ellendig. Dat kan zulke sterke vormen aannemen, dat hij terug verlangt naar een leven in de wereld. Toen had hij die ellende immers niet.

In *Romeinen 7* vinden we de nieuwtestamentische tegenhanger van de situatie waarin het volk zich hier bevindt. Daar horen we iemand die wel is wedergeboren, maar nog niet de volle verlossing kent. Dat die persoon is wedergeboren, blijkt uit het feit dat hij zich verlustigt in de wet van God naar de innerlijke mens (*Rom.7:22*). Zoiets kan nooit van een ongelovige worden gezegd. Diezelfde persoon doet de ervaring op dat hij, hoewel wedergeboren, zich steeds ellendiger gaat voelen, omdat hij zo faalt in het doen van het goede. In plaats daarvan doet hij steeds het kwade. Tenslotte komt hij tot de uitroep: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam van de dood?" (*Rom.7:24*).

Want ik verlustig mij in de wet van God naar de innerlijke mens; ... (Rm 7:22)

13 Maar Mozes zeide tot het volk: Vreest niet, houdt stand, dan zult gij de verlossing des HEREN zien, die Hij u heden bereiden zal; want de Egyptenaren, die gij heden gezien hebt, zult gij nimmermeer zien. 14 De HERE zal voor u strijden, en gij zult stil zijn.

Mozes geeft het passende antwoord op de klacht van het volk. Hij zegt hun dat ze zich volkomen op de HERE moeten verlaten. Ze hoeven zelf niets te doen. De HERE zal voor hen strijden. Zij zullen de resultaten zien van het werk van de HERE. Dat zal hen van hun angst bevrijden en maken dat zij in vreugde verder kunnen trekken.

De persoon uit *Romeinen 7* kan na de uitroep: "Ik ellendig mens", zeggen: "God zij echter dank door Jezus Christus onze Heer" (*Rom.7:25*). Na vele malen "ik", is hij nu zover dat hij niet meer op zichzelf ziet, maar op wat God door Jezus Christus heeft gedaan. Dat is ware bevrijding of vrijmaking. Christus is niet alleen gestorven voor de zonden, de daden, Hij is ook gestorven voor de zonde als macht. Zijn bloed reinigt van de zonden, zijn dood maakt vrij van de macht van de zonde. In beeld gaat het volk die les bij de Rode Zee leren.

15 Toen zeide de HERE tot Mozes: Wat roept gij zo luid tot Mij? Zeg tot de Israëlieten, dat zij opbreken. 16 En gij, hef uw staf op en strek uw hand uit over de zee en spleit haar; dan zullen de Israëlieten midden door de zee kunnen gaan op het droge. 17 Maar zie, Ik zal het hart der Egyptenaren verharderen, zodat zij hen achterna zullen trekken, en Ik zal Mij verheerlijken aan Farao en aan zijn gehele legermacht, aan zijn wagens en aan zijn ruiters. 18 En de Egyptenaren zullen weten, dat Ik de HERE ben, doordat Ik Mij verheerlijken zal aan Farao, aan zijn wagens en aan zijn ruiters.

Roepen tot de HERE is in dit geval een uiting van ongelof. De HERE zegt wat het volk moet doen. Zij moeten in geloof voorttrekken, alsof er geen zee bestond. De HERE stuurt Mozes, als een beeld van de Heer Jezus, voor hen uit. Mozes moet de weg banen met zijn kracht (zijn staf).

De Heer Jezus is voor ons in de dood geweest. Hij heeft het oordeel gedragen voor ons. Daardoor kunnen wij, in Hem geborgen, door de dood heengaan. Wij zijn met Hem gestorven en is voor ons de dood van zijn kracht beroofd. Wij zijn voor de zonde gestorven, zodat de zonde geen zeggenschap meer over ons heeft (Rom.6:5-12).

Want als wij met hem een geworden zijn in de gelijkheid van zijn dood, dan zullen wij het ook zijn in de gelijkheid van zijn opstanding; daar wij dit weten, dat onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam van de zonde te niet gedaan zou zijn, opdat wij niet meer de zonde dienen. Want wie gestorven is, is gerechvaardigd van de zonde. Als wij nu met Christus gestorven zijn, geloven wij dat wij ook met Hem zullen leven, daar wij weten dat Christus, nu Hij uit de doden is opgewekt, niet meer sterft: de dood heerst niet meer over Hem. Want wat Hij is gestorven, is Hij eens voor altijd ten opzichte van de zonde gestorven, maar wat Hij leeft, leeft Hij voor God. Zo ook u, rekt het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus. Laat dan de zonde niet regeren in uw sterfelijk lichaam om aan zijn begeerten te gehoorzamen. (Rm 6:5-12)

De zonde is in de wereld gekomen door de ongehoorzaamheid van de mens. De macht van de zonde is gebroken door de gehoorzaamheid van de ene Mens, Jezus Christus. In de drie uren van duisternis aan het kruis is Hij tot zonde gemaakt. In dit dieptepunt van het lijden is ook zijn verheerlijking van God het grootst. God is verheerlijkt ten aanzien van de zonde door er op deze wijze mee te handelen. God heeft de zonde niet gewild. Nu die gekomen is, heeft Hij de zonde tot zijn verheerlijking mee laten werken.

19 Toen verliet de Engel Gods, die vóór het leger van Israël uitging, zijn plaats en ging achter hen aan; ook verliet de wolkkolom haar plaats aan hun spits en ging achter hen staan. 20 Zo kwam zij tussen het leger van de Egyptenaren en dat van de Israëlieten in, – en de wolk was duisternis, maar tegelijk verlichtte zij de nacht – zodat de een de ander niet kon naderen, de gehele nacht.

Terwijl God de vijanden van zijn volk gaat oordelen, beschermt Hij zijn volk met zijn heerlijkheid. Wat voor zijn volk dient tot bescherming, betekent het oordeel voor zijn vijanden. Deze twee kanten zijn er ook aan het evangelie (2 Kor.2:15,16).

21 Toen strekte Mozes zijn hand uit over de zee en de HERE deed de zee de gehele nacht door een sterke oostenwind wegvloeien, maakte haar droog, en de wateren werden gespleten. 22 Zo gingen de Israëlieten in het midden der zee op het droge; terwijl rechts en links de wateren voor hen waren als een muur.

Door Gods kracht kwam er een pad door de zee (Job 26:12). Door het geloof trok het volk over (Hebr.11:29).

Door het geloof gingen zij door de Rode Zee als door een droog land, waardoor de Egyptenaren, toen zij het probeerden, verzwolgen werden. (Hb 11:29)

In de eindtijd, als het volk in de grote verdrukking eenzelfde beproeving van het geloof zal ondergaan, zullen ze ook eenzelfde verlossing beleven (Jes. 43:1-3).

Maar nu, zo zegt de HERE, uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israël: Vrees niet, want Ik heb u verlost, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijn. Wanneer gij door het water trekt, ben Ik met u; gaat gij door rivieren, zij zullen u niet wegspoelen; als gij door het vuur gaat, zult gij niet verteren en zal de vlam u niet verbranden. Want Ik, de HERE, ben uw God, de Heilige Israëls, uw Verlosser; Ik geef Egypte, Ethiopië en Seba als losgeld in uw plaats. (Js 43:1-3)

23 En de Egyptenaren vervolgden hen en kwamen achter hen aan – alle paarden van Farao, zijn wagens en zijn ruiters – midden in de zee. 24 Toen dan, in de morgenwake, schouwde de HERE in vuurkolom en wolk naar het leger der Egyptenaren en bracht het leger der Egyptenaren in verwarring. 25 Hij deed de wielen van hun wagens wegglijden en met moeite voortrijden, zodat de Egyptenaren

Want wij zijn voor God een welriekende reuk van Christus in hen die behouden worden en in hen die verloren gaan; voor de laatsten wel een reuk uit de dood tot de dood, maar voor de eersten een reuk uit het leven tot het leven. - En wie is tot deze dingen bekwaam? (2Ko 2:15,16)

Hij stilde de zee door zijn kracht en verpletterde Rahab door zijn beleid. (Jb 26:12)

zeiden: Laten wij vluchten voor de Israëlieten, want de HERE strijdt voor hen tegen Egypte.

26 Toen zeide de HERE tot Mozes: Streck uw hand uit over de zee, opdat de wateren terugvloeien over de Egyptenaren, over hun wagens en ruiters. 27 En Mozes strekte zijn hand uit over de zee en tegen het aanbreken van de morgen vloeiende de zee terug in haar bedding, terwijl de Egyptenaren haar tegemoet vluchtten; zo dreef de HERE de Egyptenaren midden in de zee. 28 De wateren vloeiden terug en bedekten de wagens en de ruiters van de gehele legermacht van Farao, die hen in de zee achterna getrokken waren; er bleef van hen niet één over.

De verlossing is niet alleen een scheiding tussen het volk en de vijand, maar het volkomen oordeel over de hele legermacht van Farao. Eerst lijkt het nog alsof Farao dezelfde weg kan gaan als het volk. Farao trekt ook de Rode Zee in. Het heeft de schijn alsof God met Farao is en tegen zijn volk. Maar wat redding voor Israël betekent, betekent het oordeel voor Farao. En dat oordeel is volkomen, zoals ook de redding volkomen is. Niet een vijand bleef er over. Niet een lid van het volk kwam om.

Zo was het ook met het werk van de Heer Jezus aan het kruis. Het leek alsof God tegen Hem was en meewerkte met zijn vijanden. De opstanding maakte duidelijk aan welke kant God stond. Dat is alleen door het geloof te begrijpen en te aanvaarden. In het oordeel dat de Heer Jezus aan het kruis droeg, was de overwinning op satan besloten. De opstanding van de Heer Jezus was het bewijs dat de overwinning over zonde, satan, dood en wereld volkomen was. In zijn overwinning is die van zijn volk besloten.

29 Maar de Israëlieten gingen op het droge midden door de zee en de wateren waren hun rechts en links als een muur. 30 Zo verloor de HERE op die dag de Israëlieten uit de macht der Egyptenaren. En Israël zag de Egyptenaren dood op de oever der zee liggen. 31 Toen zag Israël, welk een machtige daad de HERE tegen Egypte gedaan had; en het volk vreesde de HERE en zij geloofden in de HERE en in Mozes, zijn knecht.

Het volk bereikt het droge. De man die in *Romeinen 7* als het ware wegzakt in het moeras, krijgt vaste grond onder de voeten in *Romeinen 8:1*. Hij stemt in het geloof in met: "Zo is er dan geen veroordeling voor hen die in Christus Jezus zijn."

Israël ziet de dode lichamen. Ze zien het bewijs van de volkomen bevrijding van de macht van de vijand. Zijn heerschappij is teniet gedaan. Ze waren onder de indruk geweest van de macht van de vijand, waren er doodsbang voor geweest; nu zijn ze onder de indruk van de macht van God. Israël erkent de machtige daad van de HERE. Zij zijn vervuld met eerbied voor Hem en voor Mozes, zijn knecht.

Als we de vrijmaking van de macht van de zonde hebben begrepen, zal dat ons vervullen met ontzag en bewondering voor God en voor zijn Zoon, door Wie God dit tot stand bracht. Het gevolg is dat we Hem gaan lofzingen en eren, zoals we dat in het volgende hoofdstuk zien.

INHOUD:

- Vs.1: De aanleiding voor het lied
- Vs.2,3: Wie de HERE is
- Vs.4-12: Hoe de HERE met de vijanden heeft afgerekend
- Vs.13: Het directe gevolg voor zijn volk
- Vs.14-16: De uitwerking op andere volken
- Vs.17: Het doel van zijn handelen
- Vs.18: De HERE regeert altijd en eeuwig
- Vs.19-21: Het lied van Mirjam
- Vs.22-26: Mara
- Vs.27: Elim

TOELICHTING:

***1 Toen zong Mozes met de Israëlieten de HERE dit lied en zij zeiden:
Ik wil de HERE zingen, want Hij is hoog verheven,
het paard en zijn ruiters stortte Hij in de zee.***

Voor de eerste keer in de Bijbel is er sprake van een lied. Dit wordt gezongen door een volk dat uit Egypte is verlost en veilig aan de andere kant van de Rode Zee is gekomen, terwijl de macht van de vijand is verbroken.

In het leven van de gelovige is de eerste aanleiding om te zingen het bewust-zijn dat hij een kind van God is, dat verlost is van zijn zonden en bevrijd is van de macht van de zonde.

***2 De HERE is mijn kracht en mijn psalm,
Hij is mij tot heil geweest.
Hij is mijn God, Hem verheerlijk ik,
de God mijns vaders, Hem prijs ik.
3 De HERE is een krijgsheld;
HERE is zijn naam.***

Het volk zingt niet over zichzelf, maar over de HERE. Hij heeft het gedaan, Hij heeft het werk dat tot de verlossing voerde, volbracht. Hier is het wel de persoonlijke uiting van dankbaarheid voor het verkregen heil. Toch gaat het om Hem. De nadruk ligt op Wie de HERE is.

Daarbij komt ook het verlangen voor Hem een woning te maken (SV). Daar woont niet alleen de verlostes bij God, maar al de verlostes, het hele volk mag bij Hem wonen (zie vers 13). Niet alleen de levenden, maar ook de vaders die al ontslapen zijn, zullen delen in de resultaten van het bevrijdende handelen van God. Wonen bij God is de wens van elke ziel die God vreest (Ps.27:4).

Eén ding heb ik van de HERE gevraagd, dit zoek ik: te verblijven in het huis des HEREN al de dagen van mijn leven, ... (Ps 27:4)

De Naam van God komt in zijn daden tot uiting. Het eerste wat een verlostes van God leert kennen, zijn de daden die Hij heeft verricht voor zijn verlossing. Daarom bezingt de verlostes die daden.

***4 De wagens van Farao en zijn legermacht wierp Hij in de zee;
de keur van zijn wagenhelden werd in de Schelfzee gedompeld.
5 Watervloeden overdekten hen;
in de diepte zonken zij als een steen.
6 Uw rechterhand, HERE, heerlijk door kracht,
uw rechterhand, HERE, verpletterde de vijand.
7 In uw grote majesteit vernietigde Gij wie tegen U opstonden;
Gij liet uw toorn gloed los, hij verteerde hen als stoppels.
8 Door de adem van uw neus werden de wateren opgestuwd;
als een dam stonden de stromen;***

*de watervloeden stolden in het hart der zee.
 9 De vijand zeide: Ik achtervolg, haal in, deel de buit;
 ik koel mijn lust aan hen, trek mijn zwaard;
 mijn hand roeit hen uit.
 10 Gij bliest met uw adem, de zee overdekte hen;
 als lood zonken zij in geweldige wateren.
 11 Wie is als Gij, onder de goden, HERE,
 wie is als Gij, heerlijk in heiligheid,
 vreselijk in roemrijke daden,
 wonderbaar in uw doen?
 12 Gij strektet uw rechterhand uit;
 de aarde verzwolg hen.*

De verlost beschrijft in zijn lied nauwkeurig hoe de HERE met de vijanden heeft afgerekend. Hij bezingt hoe de HERE de vijand in de zee heeft geworpen, hen heeft verdrongen en hen daardoor volkomen heeft verdelgd. Hij verheerlijkt de rechterhand (*vers 6,12*; ziet op macht) van de HERE. Hij is onder de indruk van de grote majesteit en de toerngloed van de HERE. De vijand is voor de HERE net zo waardeloos als stoppels die aan het vuur worden prijsgegeven. Het blazen van de HERE heeft de wateren tot een dam gemaakt, zodat zijn volk droogvoets naar de overkant kon. Diezelfde adem blies nog eens toen de vijand in hoogmoed diezelfde weg wilde gaan en de wateren overdekten hen. Het verdoen van de vijand kost Hem bij wijze van spreken niet meer dan het uitblazen van de adem (*vgl.2 Thess.2:8*).

De gelovige mag vandaag iets dergelijks in zijn lofprijzing naar voren kunnen brengen. De Schrift spreekt over de macht van de vijand, maar die door de overweldigende macht van de Heer Jezus teniet is gedaan (*Hebr.2:14*). De overwinning die Hij op de vijand haalde door zijn dood aan het kruis, geeft tot in eeuwigheid aanleiding Hem te bezingen. Iedere verlost zal ernaar verlangen door Schriftstudie steeds meer te zien Wie Hij is die zijn bevrijding bewerkte en wat Hij daarvoor deed. Elk nieuw aspect is een reden Hem daarvoor lof te zingen.

De uitroep in *vers 11* is begrijpelijk. Egypte had vele goden. Achter de afgoden gaan demonen schuil. Wat hadden zij kunnen doen tegen Hem? Ze waren nergens te bekennen. God heeft Zichzelf verheerlijkt in macht en Hij heeft Zichzelf verheerlijkt in heiligheid. Met zijn macht heeft Hij zijn vijanden weggevaagd, in zijn heiligheid heeft Hij de weg gebaad om een volk te hebben dat bij Hem en bij wie Hij kan wonen.

***13 Gij leidt in uw goedertierenheid het volk dat Gij verlost hebt;
 Gij leidt het door uw kracht naar uw heilige woonstede.***

God verlost het volk door zijn goedertierenheid. Hij leidt het volk door zijn kracht. Het vers staat in de voltooid tijd, alsof God het volk zowel heeft verlost alsook heeft gebracht tot zijn heilige woning.

In dit vers beluisteren we de geloofstaal van een verlost volk. Als direct gevolg van de verlossing heeft het volk een geweldig perspectief voor de toekomst. In het geloof ziet het zichzelf al aangekomen op de plaats die God ervoor heeft bedacht.

God verlost zijn volk niet om het aan zijn lot over te laten. Hij bevrijdt zijn volk om het daarna te brengen naar zijn woonplaats, de tabernakel in de woestijn. Daarover gaat het tweede deel van dit boek.

De verlossing en bevrijding van de zondaar zijn geen doel op zichzelf. Het zijn de noodzakelijke middelen om tot de woonplaats van God te worden. De gemeente is nu de woonplaats van God in de Geest (*Ef.2:22*; *1 Tim.3:15*).

***14 Volkeren hoorden het, zij sidderden;
 beving greep de bewoners van Filistea aan.
 15 Toen verschrekten Edoms stamhoofden,***

En dan zal de wetteloze geopenbaard worden, die de Heer Jezus zal verteren door de adem van zijn mond en te niet doen door de verschijning van zijn komst; ... (2Th 2:8)

Daar nu de kinderen aan bloed en vlees deel hebben, heeft ook Hij op gelijke wijze daaraan deelgenomen, opdat Hij door de dood te niet zou doen hem die de macht over de dood had, dat is de duivel, ... (Hb 2:14)

... in de Heer; in Wie ook u mee opgebouwd wordt tot een woonplaats van God in de Geest. (Ef 2:22)

Maar als ik uitblijf, schrijf ik opdat je weet hoe men zich moet gedragen in het huis van God, dat is de gemeente van de levende God, de pilaar en grondslag van de waarheid. (1Tm 3:15)

**huivering greep Moabs machtigen aan;
alle bewoners van Kanaän sidderden.
16 Ontzetting en schrik overviel hen,
door uw geweldige arm verstarde zij als een steen,
terwijl uw volk, HERE, doortrok,
uw volk, dat Gij U hebt verworven, doortrok.**

Het is alsof Mozes zich in dit lied nu in de geest verplaatst naar het moment dat Gods woonplaats te midden van het volk is opgericht. De vijanden zien dat God zijn doel met zijn volk heeft bereikt. Al het handelen van God ten gunste van zijn volk maakt grote indruk op de verbitterde vijanden van Gods volk.

In ons leven als gelovigen zal de vijand verschrikt worden als wij in geloof waarmaken dat we bij God wonen. Als God onze woning is en als wij als gemeente een woning zijn voor Hem, zal dat de vijand schrik inboezemen.

**17 Gij brengt hen en plant hen op de berg die uw erfdeel is;
de plaats die Gij, HERE, tot uw woning gemaakt hebt;
het heiligdom, HERE, door uw hand gesticht.**

In vers 13 spreekt over Gods woning in de woestijn. Hier gaat het om Gods woning in het land. Er is sprake van "de berg die uw erfdeel is". Het erfdeel is altijd in verbinding met het land. Het is ook "uw erfdeel", het erfdeel van God. God gaat zijn erfdeel in bezit nemen door het zijn volk in bezit te laten nemen. Eenmaal daar gekomen, zal Hij daar een woning, een heiligdom oprichten, de tempel. De verlostte ziet in het geloof ook die plaats al vooruit.

Het volk van God, de gemeente, mag bij Hem wonen. De tempel is ook een beeld van het Vaderhuis (Joh.14:2). Daar zal de gemeente tot in eeuwigheid mogen zijn. Tot die tijd stelt de tempel, evenals de tabernakel, de gemeente als woonplaats van God op aarde voor.

De tempel hoort bij een volk in het land. Het is een vaste woning. De tabernakel hoort bij een volk in de woestijn. Het is een verplaatsbare woning. Beide aspecten zijn in de gemeente aanwezig. Enerzijds is de gemeente een hemelse zaak. Zo wordt ze in de *brief aan de Efeziërs* voorgesteld. Anderzijds is ze nog op aarde, op reis door de woestijn van deze wereld. Zo wordt ze bijvoorbeeld in de *brief aan de Korinthiërs* voorgesteld.

18 De HERE regeert voor altoos en eeuwig.

Het hele plan van God met zijn volk, of het nu gaat om zijn aardse volk Israël of zijn hemelse volk de gemeente, zal door Hem volmaakt uitgevoerd worden. Daartoe laat Hij alles meewerken en bestuurt Hij alles.

Dat is ook voor het persoonlijke leven van de gelovige een grote bemoediging. Niets loopt Hem uit de hand. Hij heeft met alles zijn doel, dat Hij ook bereikt. Geen vijand kan Hem daarin hinderen. Integendeel, Hij weet de vijand te gebruiken tot het vervullen van zijn plannen.

19 Toen Farao's paarden met zijn wagenen en ruiters in de zee gekomen waren, deed de HERE de wateren der zee over hen terugvloeien, maar de Israëlieten gingen op het droge midden door de zee. 20 Toen nam Mirjam, de profetes, de zuster van Aäron, de tamboerijn in haar hand, en alle vrouwen gingen achter haar aan met tamboerijnen en in reidansen. 21 En Mirjam zong hun ten antwoord:

**Zingt de HERE, want Hij is hoog verheven,
het paard en zijn ruiters stortte Hij in de zee.**

Na het lied wordt de blik nog een keer gericht op wat de HERE met de legermacht van Farao heeft gedaan en hoe de Israëlieten op het droge midden door de zee gingen.

Dan horen we Mirjam. Haar lied is een antwoord op het lied van Mozes en de Israëlieten. Mozes zei: Ik wil de HERE zingen. Met alle vrouwen in haar gevolg roept Mirjam op de HERE te bezingen. Zij gebruikt daarbij dezelfde

In het huis van mijn Vader zijn vele woningen; als het niet zo was, zou Ik het u hebben gezegd, want Ik ga heen om u plaats te bereiden. (Jh 14:2)

woorden als Mozes (*vers 1*), ze herhaalt wat hij heeft gezongen. Ze zegt daarmee als het ware ‘amen’ op het lied van Mozes.

Zo kunnen wij instemmen met een broeder die in zijn dankzegging de Heer groot maakt, door ‘amen’ te zeggen op zijn dankzegging. Dan moet de dankzegging wel aansluiting in de gevoelens van ons hart hebben gevonden.

22 Toen liet Mozes de Israëlieten opbreken van de Schelfzee en zij gingen naar de woestijn Sur; drie dagreizen trokken zij door de woestijn zonder water te vinden. 23 En zij kwamen in Mara, maar zij konden het water van Mara niet drinken, omdat het bitter was. Daarom noemde men die plaats Mara. 24 Toen morde het volk tegen Mozes en zeide: Wat moeten wij drinken? 25 En hij riep luide tot de HERE, en de HERE wees hem een stuk hout; hij wierp het in het water; toen werd het water zoet. Daar gaf Hij hun inzettingen en verordeningen en daar stelde Hij hen op de proef, 26 terwijl hij zeide: Indien gij aandachtig luistert naar de stem van de HERE, uw God, en doet wat recht is in zijn ogen, en uw oor neigt tot zijn geboden en al zijn inzettingen onderhoudt, zal Ik u geen enkele van de kwalen opleggen, die Ik de Egyptenaren opgelegd heb; want Ik, de HERE, ben uw Heelmeester.

Het lied is gezongen. De reis begint. Drie dagen de woestijn in en dan een feest voor de HERE, dat was Gods bedoeling (*Ex.7:16; 8:27,28*).

En gij zult tot hem zeggen: de HERE, de God der Hebreëën, heeft mij tot u gezonden met de boodschap: laat mijn volk gaan, om Mij te dienen in de woestijn; maar zie, tot nu toe hebt gij niet willen horen. (Ex 7:16)

Wij willen drie dagreizen ver de woestijn intrekken en de HERE, onze God, offers brengen, zoals Hij ons gezegd heeft. Toen zeide Farao: Ik zal u laten gaan om aan de HERE, uw God, in de woestijn te offeren; slechts moogt gij niet al te ver weggaan. Bidt voor mij. (Ex 8:27,28)

Maar zo ging het niet. Het werd geen feest, het werd een beproeving. Dat is ook precies waarom God zijn volk door de woestijn laat gaan: ze leren daarin zichzelf kennen, wat er in hun hart is en ze leren daar God kennen (*Deut.8:2*). Ook vandaag leert de gelovige na zijn bekering pas goed zichzelf kennen door de situaties van het leven van elke dag.

De eerste ervaring die het volk in de woestijn opdeed, was dat er geen water was. Als ze dan op een plaats komen waar wel water is, blijkt dat water bitter te zijn (Mara betekent ‘bitterheid’; *vgl. Ruth 1:20*). Het is niet te drinken. De woestijn is het land van de dood. De les die moet worden geleerd, is dat de wereld niets heeft wat de gelovige kan verkwikken. De bronnen van de wereld zijn bitter, ze stellen altijd teleur na erover verheugd te zijn geweest. God wil ons zijn kracht niet alleen in de verlossing doen kennen, maar in alle omstandigheden van het leven.

Deze tegenslag brengt aan het licht wat er in het hart van het volk is. Het begint te mopperen. Mopperen is een groot kwaad. In de vermaningen van Paulus in *1 Korinthiërs 10* is het de laatste in een opsomming van vijf ernstige afwijkingen van Israël op de reis door de woestijn (*1 Kor.10:10*).

In Numeri zal God dit kwaad straffen. Dat is omdat het volk dan staat op de grondslag van de wet. Hier straft God niet. Hier handelt Hij in genade. Hij neemt de beproeving niet weg, maar wil, in beeld, Christus invoeren in de beproeving. Dat zien we in zijn aanwijzen van een stuk hout. In dit hout mogen we zowel Christus Zelf (*vgl. Luk.23:31*) als zijn werk op het kruishout (*Gal.3:13; 1 Petr.2:24*) zien.

Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek van de wet door voor ons een vloek te worden (want er staat geschreven: ‘Vervloekt is ieder die aan een hout hangt’) (Gl 3:13)

...; die Zelf onze zonden in zijn lichaam heeft gedragen op het hout, opdat wij, voor de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid leven: ‘door zijn striemen bent u gezond geworden’. (1Pt 2:24)

De persoon van Christus en zijn volbrachte werk op het kruis van Golgotha is de remedie tegen elke kwaal, tegen elke plaag. Jezus Christus en die ge-

Gedenk dan heel de weg, waarop de HERE, uw God, u deze veertig jaar in de woestijn heeft geleid, om u te verootmoedigen en u op de proef te stellen ten einde te weten, wat er in uw hart was: of gij al dan niet zijn geboden zoudt onderhouden. (Dt 8:2)

Maar zij zeide tot haar: Noemt mij niet Naomi; noemt mij Mara, want de Almachtige heeft mij veel bitterheid aangedaan. (Ru 1:20)

Moppert ook niet, zoals sommigen van hen mopperden en door de verderver omkwamen. (1Ko 10:10)

Want als men dit doet met het groene hout, wat zal er met het dorre gebeuren? (Lk 23:31)

kruisigd was o.a. het geneesmiddel voor de slechte situatie waarin de Korinthiërs verkeerden en ook voor de dwaling waaraan de Galaten zich overgaven. Tot Hem moesten zij zich weer wenden, met Hem moesten zij opnieuw in een levende verbinding worden gebracht.

Waar Christus wordt ingebracht in de beproeving, wordt de beproeving een zegen. Het water wordt zoet. Aan deze gebeurtenis verbindt God een inzetting, Hij verplicht Zich het volk te helpen. Hij geeft het volk het recht Hem daaraan te herinneren. God heeft het volk beproefd en laten zien hoe zijn hart naar hen in goedheid uitgaat in die beproeving.

Maar Gods zegen kan nooit komen zonder gehoorzaamheid van de kant van het volk. God verwacht van hen dat zij naar zijn stem zullen horen en zijn geboden zullen houden. Op die manier zullen ze gevrijwaard blijven van al de ziekten die God over Egypte had gebracht.

De HERE verbindt zijn naam als Heelmeester aan hun gehoorzaamheid.

27 Daarna kwamen zij in Elim; daar waren twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen, en zij legerden zich daar aan het water.

Na de ervaring opgedaan in Mara komt het volk in de vrede en rust van de oase Elim. Geen Elim zonder Mara. In Elim (betekent 'bomen'; terebinten of palmen) dronk Israël volop van het water des levens. Hier is de kudde van God aan rustige wateren gevoerd en ligt ze neer in grazige weiden (Ps.23:2). Elim - deze oase in de woestijn is als het ware een voorsmaak van het beloofde land, de hemelse rust.

Een groot contrast met Mara. Hier zijn louter zegeningen te vinden:

- | maar liefst twaalf bronnen om uit te drinken, voor iedere stam een bron;
- | de schaduw, de bescherming van zeventig palmbomen tegen de hitte;
- | een veilige legerplaats aan het water.

De getallen twaalf en zeventig vinden wij zowel in verbinding met Israël als met de Gemeente. Zoals er twaalf stamvaders voor Israël waren, waren er ook twaalf apostelen voor de Gemeente. Zij hebben het fundament van de Gemeente gelegd (Ef.2:20). Er waren zeventig oudsten die in Israël een voorname plaats innamen (Ex.24:1). Vergelijk het latere sanhedrin, dat uit zeventig leden bestond plus de hogepriester. In het Nieuwe Testament vinden wij niet alleen twaalf apostelen die werden uitgezonden door de Here Jezus, maar later volgde ook de uitzending van de zeventig (Luk.10:1).

Wij staan nog steeds op het fundament dat de apostelen hebben gelegd. Wij laven ons nog steeds aan de bronnen die zij ons hebben nagelaten in het geïnspireerde Woord van God. Wij rusten ook nog steeds in de schaduw, de veilige bescherming van de "zeventig palmbomen": de oudsten en de vele gaven die de verheerlijkte Heer ons uit zijn volheid geeft (Ef.4:7-11).

Maar aan ieder van ons is de genade gegeven naar de maat van de gave van Christus. Daarom zegt Hij: 'Opgevaren naar de hoge heeft Hij de gevangenschap gevangen genomen en heeft de mensen gaven gegeven'. Dit nu: Hij is opgevaren, wat is het anders dan dat Hij ook is neergedaald naar de lagere delen van de aarde? Hij die is neergedaald, is ook Degene die is opgevaren boven alle hemelen, opdat Hij alles zou vervullen. En Hij heeft sommigen gegeven als apostelen, anderen als profeten, anderen als evangelisten, anderen als herders en leraars, ... (Ef 4:7-11)

Hij doet mij nederliggen in grazige weiden; Hij voert mij aan rustige wateren; ... (Ps 23:2)

Dus bent u geen vreemdelingen en bijwoners meer, maar u bent medeburgers van de heiligen en huisgenoten van God, opgebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, terwijl Jezus Christus Zelf hoeksteen is, ... (Ef 2:19, 20)

Tot Mozes zeide Hij: Klim op tot de HERE, gij en Aäron, Nadab en Abihu en zeventig van de oudsten van Israël en buigt u van verre neder. (Ex 24:1)

Daarna nu stelde de Heer [nog tweeën-] zeventig anderen aan en zond hen twee aan twee voor Zich uit naar elke stad en plaats waar Hijzelf zou komen. (Lk 10:1)

INHOUD:

- Vs.1-3: Het volk mort voor de tweede keer
 Vs.4,5: De HERE belooft brood
 Vs.6-12: De heerlijkheid des HEREN verschijnt aan het volk
 Vs.13-15: Kwakkels en manna
 Vs.16-21: Verzamelen van het manna
 Vs.22-31: Het manna en de sabbat
 Vs.32-34: Manna in een kruik bewaard
 Vs.35 Veertig jaar manna
 Vs.36 Een gomer

TOELICHTING:

1 Toen zij van Elim opgebroken waren, kwam de gehele vergadering der Israëlieten in de woestijn Sin, die tussen Elim en de Sinai ligt, op de vijftiende dag van de tweede maand sedert hun uittocht uit het land Egypte.

2 En in die woestijn morde de gehele vergadering der Israëlieten tegen Mozes en Aäron; 3 en de Israëlieten zeiden tot hen: Och, dat wij door de hand des HEREN in het land Egypte gestorven waren, toen wij bij de vleespotten zaten en volop brood aten; want gij hebt ons in deze woestijn geleid om deze gehele gemeente van honger te doen omkomen.

Het volk kan niet bij Elim blijven wonen, hoe aangenaam het daar ook was. Het moet op reis, de woestijn in. Na de verlossing, het lied, de beproeving bij Mara en de rust van Elim begint nu het echte woestijnleven.

Het is anderhalve maand na hun vertrek uit Egypte. Mogelijk is dan de hele voorraad voedsel op die ze uit Egypte hadden meegenomen. Er is geen eten meer en het volk maakt zijn ongenoegen daarover kenbaar aan Mozes en Aäron.

De verwijten zijn niet mals. Ze geven Mozes en Aäron de schuld. Ze stellen het voor alsof die bewust het volk in de woestijn hadden gebracht om hen daar te laten omkomen van de honger. Ze schijnen de slavernij waaronder ze in Egypte zuchtten, vergeten te zijn. Ze denken alleen maar terug aan "de vleespotten" en naar hun idee hadden ze daar "volop brood" te eten.

Zo dwaas is het volk van God (zo dwaas ben ik) als het de verlossing vergeet, als het niet meer denkt aan de ervaringen opgedaan in Mara en Elim. Bij tegenslagen in het geloof vergeten we vaak wat God allemaal ten gunste van ons heeft gedaan en gaan we terug verlangen naar de pleziertjes die we vroeger in de wereld genoten.

4 Toen zeide de HERE tot Mozes: Zie, Ik zal voor u brood uit de hemel laten regenen; dan zal het volk uitgaan en verzamelen zoveel als voor elke dag nodig is, opdat Ik het op de proef stelle, of het al dan niet wandelt naar mijn wet. 5 En als zij op de zesde dag bereiden wat zij hebben binnengebracht, dan zal dit dubbel zoveel zijn als wat zij op de andere dagen verzamelen.

Evenals bij Mara straft God ook hier het volk niet voor zijn gemopper. In zijn genade komt hij hun tegemoet. Hij belooft dat Hij brood zal laten regenen uit de hemel. Het volk moet er wel wat voor doen om het te nuttigen: ze moeten het elke dag verzamelen. Op de zesde dag moeten ze dubbel zoveel inzamelen met het oog op de sabbat.

God geeft het manna en de aanwijzingen daarbij om te zien of ze Hem gehoorzaam zullen zijn. Hij wil zien wat er in hun hart is.

Brood uit de hemel is een prachtige uitdrukking om aan te geven wie de Heer Jezus is (Joh.6:33,51). Hij is het ware brood uit de hemel. Om in gemeenschap met God te leven is het van belang elke dag het manna te verzamelen, dat wil zeggen ons elke dag geestelijk te voeden met de Heer Jezus. Het manna is 'woestijnvoedsel'. Het manna stelt de Heer Jezus voor zoals Hij in de evangeliën wordt beschreven. Daar zien we een mens op aarde, in de omstandigheden van het dagelijks leven. Als we ons daarmee bezig houden, zal ons dat kracht geven voor onze reis door de woestijn.

De hemel voorziet in dingen die op aarde nodig zijn en die door geen werk van de mens te bewerken zijn.

6 Daarop zeiden Mozes en Aäron tot alle Israëlieten: Vanavond zult gij weten, dat de HERE u uit het land Egypte heeft geleid. 7 En morgenochtend zult gij de heerlijkheid des HEREN zien, omdat Hij uw gemor tegen de HERE gehoord heeft. Want wat zijn wij, dat gij tegen ons mort? 8 En Mozes zeide: Als de HERE u in de avond vlees te eten geeft en in de morgen volop brood, omdat de HERE het gemor waarmede gij tegen Hem gemord hebt, gehoord heeft – wat zijn wij? Niet tegen ons was uw gemor, maar tegen de HERE.

9 En Mozes zeide tot Aäron: Zeg tot de gehele vergadering der Israëlieten: nadert voor het aangezicht des HEREN: want Hij heeft uw gemor gehoord. 10 Terwijl nu Aäron sprak tot de gehele vergadering der Israëlieten, richtten zij hun blik naar de woestijn – en zie, de heerlijkheid des HEREN verscheen in een wolk.

11 Toen sprak de HERE tot Mozes en zeide: 12 Ik heb het gemor der Israëlieten gehoord; zeg tot hen: in de avondschemering zult gij vlees eten en in de morgen zult gij met brood verzadigd worden; en gij zult weten, dat Ik, de HERE, uw God ben.

Het handelen van God is erop gericht zijn volk eraan te herinneren dat Hij, de HERE, hen uit Egypte heeft geleid. Dat waren ze vergeten. Daaraan moeten ook wij steeds terugdenken als er beproevingen op onze weg komen (Rom. 8:32).

De HERE wil het gemopper van de Israëlieten doen ophouden door hun zijn heerlijkheid te tonen. Mozes en Aäron waren zijn dienstknechten. Mopperen tegen hen was in feite mopperen tegen de HERE. Daarom verschijnt Hij Zelf in een wolk aan het volk. Dit is zijn eerste verschijning aan hen. Niet om hen te verteren, maar om hen onder de indruk te brengen van Wie Hij is.

De HERE herhaalt zijn belofte dat Hij voedsel gaat geven. Hij belooft niet alleen manna, maar ook vlees. Eenmalig, op de avond van die dag, zullen ze vlees eten. Vervolgens zullen ze elke morgen het manna krijgen.

13 En des avonds kwamen kwakkels opzetten en overdekten de legerplaats; en des morgens was er een dauwlaag rondom de legerplaats. 14 Toen de dauwlaag opgetrokken was, zie, daar lag over de woestijn iets fijns, iets schilferachtigs, fijn als rijm op de aarde. 15 Toen de Israëlieten het zagen, zeiden zij tot elkander: Wat is dit? Want zij wisten niet, wat het was. Maar Mozes zeide tot hen: Dit is het brood dat de HERE u tot spijze gegeven heeft.

God geeft twee maal kwakkels aan zijn volk als vlees te eten: hier en in Numeri 11:31. Ze worden genoemd in verbinding met het manna (zie ook Ps. 105:40). Het zijn vogels die zich door de wind laten meevoeren (Num. 11:31) en gemakkelijk te vangen zijn.

Toen stak er een wind op, door de HERE gezonden; die voerde kwakkels aan van de zee en strooide ze uit over de legerplaats, zodat zij een dagreis ver naar alle kanten rondom de legerplaats lagen, ongeveer twee ellen hoog boven de grond. (Nm 11:31)

Eerst de kwakkels in de avond en daarna de volgende morgen het manna. In de kwakkels zien we dat we ons voeden met de dood van een Ander. De Heer Jezus spreekt erover in Johannes 6 in samenhang met het manna, dat we niet alleen zijn vlees moeten eten, maar ook zijn bloed moeten drinken. Dat ziet op ons voeden met zijn dood.

*Want het brood van God is Hij die uit de hemel neerdaalt en aan de wereld leven geeft. (Jh 6:33)
Ik ben het levende brood dat uit de hemel is neerge-daald; als iemand van dit brood eet, zal hij leven tot in eeuwigheid. En het brood dat Ik zal geven, is mijn vlees dat Ik zal geven voor het leven van de wereld. (Jh 6:51)*

Hoe zal Hij die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken? (Rm 8:32)

Zij vroegen, en Hij deed kwakkelen komen, met brood uit de hemel verzadigde Hij hen. (Ps 105:40)

Het manna stelt Christus voor in zijn vernedering op aarde, in zijn leven op aarde. We kunnen ons alleen met zijn leven bezig houden als we ons eerst met zijn dood hebben gevoed, ons eerst hebben vereenzelvigd met Hem als Degene die voor ons gestorven is.

Enkele kenmerken van het manna als een beeld van de Heer Jezus:

1 de herkomst is de hemel;

Want het brood van God is Hij die uit de hemel neerdaalt en aan de wereld leven geeft. (Jh 6:33)

Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. (Jh 3:16)

1 de Gever is God;

Maar Ik heb u gezegd dat, ook al hebt u Mij gezien, u niet gelooft. Alles wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen, en wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen. Want Ik ben van de hemel neergedaald, niet opdat Ik mijn wil zou doen, maar de wil van Hem die Mij heeft gezonden. (Jh 6:36-38)

Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden opdat Hij de wereld zou oordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden. (Jh 3:17)

1 het ziet eruit:

- wit = rein, zonder zonde;

Hij 'die geen zonde heeft gedaan en geen bedrog werd in zijn mond gevonden' (1Pt 2:22)

Hem die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem. (2Ko 5:21)

Want zo'n hogepriester paste ons ook: heilig, onschuldig, onbesmet, gescheiden van de zondaars en hoger dan de hemelen geworden; (Hb 7:26)

- klein = ootmoedig;

Want laat die gezindheid in u zijn die ook in Christus Jezus was, die in de gestalte van God zijnde het geen roef geacht heeft God gelijk te zijn, maar Zichzelf ontleidigd heeft, de gestalte van een slaaf aannemend, de mensen gelijk wordend. En uiterlijk als een mens bevonden heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam wordend tot de dood, ja, tot de kruisdood. (Fp 2:5-8)

Hij was veracht en van mensen verlaten, een man van smarten en vertrouwd met ziekte, ja, als iemand, voor wie men het gelaat verbergt; hij was veracht en wij hebben hem niet geacht. ...Hij werd mishandeld, maar hij liet zich verdrukken en deed zijn mond niet open; als een lam dat ter slachting geleid wordt, en als een schaap dat stom is voor zijn scheerders, zo deed hij zijn mond niet open. Hij is uit verdrukking en gericht weggenomen, en wie onder zijn tijdgenoten bedacht, dat hij is afgesneden uit het land der levenden? Om de overtreding van mijn volk is de plaag op hem geweest. En men stelde zijn graf bij de goddelozen; bij de rijke was hij in zijn dood, omdat hij geen onrecht gedaan heeft en geen bedrog in zijn mond is geweest. (Js 53:3, 7-9)

- rond = eeuwig bestaan en volkomen.

1 gebruik:

- zoet = aangename smaak;

Smaakt en ziet, dat de HERE goed is; welzalig de man die bij Hem schuilt. (Ps 34:9)

Hoe aangenaam zijn uw redenen voor mijn verhemelte, meer dan honig voor mijn mond. (Ps 119:103)

Verlangt als pasgeboren kinderen naar de redelijke, onvervalste melk, opdat u daardoor opgroeit tot behoudenis; als u geproefd hebt dat de Heer goedertieren is, ... (1Pt 2:2,3)

- gratis te krijgen = een gave;

Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. (Jh 3:16)

Want het loon van de zonde is de dood; maar de genadegave van God is het eeuwige leven in Christus Jezus onze Heer. (Rm 6:23)

God zij dank voor zijn onuitsprekelijke gave. (2Ko 9:15)

- bereikbaar voor iedereen, het gemakkelijkst voor kinderen, want het ligt op de grond.

En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En laat hij die het hoort, zeggen: Kom! En laat hij die dorst heeft, komen; laat hij die wil, het levenswater nemen om niet. (Op 22:17)

Maar de gerechtigheid die op grond van geloof is, spreekt zo; Zeg niet in uw hart: 'Wie zal in de hemel opklimmen?' - dat is Christus doen afdalen; of 'Wie zal in de afgrond neerdalen?' - dat is Christus uit de doden doen opkomen. Maar wat zegt zij? 'Het woord is dichtbij u, in uw mond en in uw hart'. Dit is het woord van het geloof dat wij prediken: dat, als u met uw mond Jezus als Heer zult belijden en met uw hart geloven dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, u behouden zult worden. Want met het hart gelooft men tot gerechtigheid en met de mond belijdt men tot behoudenis. (Rm 10:6-10)

Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. (Jh 3:16)

16 Dit is wat de HERE geboden heeft: verzamelt ervan naar ieders behoefte; ieder van u kan voor zijn tentgenoten een gomer per hoofd nemen, naar gelang van het zielental.

17 De Israëlieten nu deden zo en verzamelden het, de een meer en de ander minder. 18 Toen zij het in een gomer maten, had hij die meer verzameld had, niet te veel en hij die minder verzameld had, kwam niet te kort. Ieder had naar zijn behoefte verzameld.

19 En Mozes zeide tot hen: Niemand late ervan over tot de morgen.

20 Maar sommigen luisterden niet naar Mozes en lieten ervan over tot de morgen, maar toen was het bedorven van de wormen en stonk. En Mozes werd toornig op hen.

21 Zij nu verzamelden het elke morgen ieder naar zijn behoefte; maar als de zon heet werd, smolt het.

Ieder mocht zoveel verzamelen van het manna als hijzelf wilde. Het hing af van de eetlust. Elke verzamelde portie diende voor één dag. Er kon niets van bewaard worden tot de volgende dag. Het moest worden verzameld voordat de zon heet werd.

De geestelijke toepassing is deze: Iedere gelovige voedt zich met de Heer Jezus door het lezen van het Woord naar de mate dat hij honger heeft. Het is nodig elke dag met Gods Woord bezig te zijn. Doe het bij voorkeur 's morgens vroeg, voordat alle drukte van de dag komt en er geen gelegenheid meer is. Het grote voorbeeld is de Heer Jezus Zelf in *Jesaja 50:4*.

Je kunt niet teren op wat je gisteren hebt gelezen. Doe je dat wel, dan wordt het teren op oude kost. Oude ervaringen worden telkens breed uitgemeten. Het wordt kennis die opblaast, de trots wordt gevoed, het is van de mens en dat stinkt.

Een praktische toepassing maakt Paulus in *2 Korinthiërs 8:14,15*. Hij zegt daar een paar dingen over hoe we als christenen in materieel opzicht voor elkaar kunnen zorgen.

22 En op de zesde dag verzamelden zij tweemaal zoveel brood, twee gomer voor ieder; en al de vorsten der vergadering kwamen het Mozes berichten. 23 Toen zeide hij tot hen: Dit is wat de HERE gezegd heeft: een rustdag, een heilige sabbat is het morgen voor de HERE; bakt wat gij bakken wilt en kookt wat gij koken wilt; laat al wat overblijft liggen om het tot de volgende morgen te bewaren. 24 Zij lieten het dan tot de volgende morgen liggen, zoals Mozes bevolen had; toen stonk het niet, en er waren geen maden in.

25 Voorts zeide Mozes: Eet dit vandaag, want heden is het sabbat voor de HERE, vandaag zult gij het niet vinden op het veld. 26 Zes dagen zult gij het verzamelen, maar op de zevende dag is het sabbat; dan is het er niet. 27 Toen er dan ook van het volk op de zevende dag heengingen om wat te verzamelen, vonden zij het niet. 28 Daarom zeide de HERE tot Mozes: Hoelang weigert gij mijn geboden en wetten te onderhouden? 29 Bedenkt, dat de HERE u de sabbat gegeven heeft; daarom geeft Hij u op de zesde dag brood voor twee dagen. Ieder moet op zijn plaats blijven; niemand mag zijn plaats op de zevende dag verlaten. 30 Toen rustte het volk op de zevende

De Here HERE heeft mij als een leerling leren spreken om met het woord de moede te kunnen ondersteunen. Hij wekt elke morgen, Hij wekt mij het oor, opdat ik hore zoals leerlingen doen. (Js 50:4)

Want het is niet opdat anderen verlichting hebben en u verdrukking, maar naar gelijkheid; in de tegenwoordige tijd diene uw overvloed voor hun gebrek, opdat ook hun overvloed dient voor uw gebrek, zodat er gelijkheid is, zoals geschreven staat: 'Hij die veel verzameld had, had geen overmaat, en die weinig verzameld had, had geen gebrek'. (2Ko 8:13-15)

dag. 31 Het huis Israëls noemde het: manna; en het was wit als korianderzaad en de smaak ervan was als die van een honigkoek.

Op de zesde dag moest het volk voor twee dagen manna inzamelen. De volgende dag was het sabbat. Het volk mocht dan delen in de rust van God (Gen.2:2,3). De rust was niet maar een verplichting, maar een voorrecht. Pas bij Sinaï wordt het een verplichting.

In de evangeliën wordt de rust verbonden met het aanvaarden van de Heer Jezus (Math.11:28). Hij is de Heer van de sabbat. Wie Hem heeft, heeft werkelijk rust en kan werkelijk van Hem genieten.

Op andere dagen moest het volk erop uit om het voedsel te verzamelen. Op de sabbat mocht het niet. Dit stelt twee aspecten voor in ons bezig zijn met de Heer Jezus. Aan de ene kant komt de kennis over Hem ons niet aanwaaien. We zullen ons met Gods Woord moeten bezighouden, ons ervoor moeten inspannen. Aan de andere kant zal dit alleen goed kunnen gebeuren als we ons realiseren dat alles van de Heer moet komen. Alleen als we onze rust in Hem hebben gevonden, als Hij alles voor ons is, als we niet bezig zijn in eigen kracht, zullen we kunnen genieten van Wie Hij is.

32 Mozes zeide: Dit is wat de HERE geboden heeft: vul er een gomer mee, om het voor de toekomstige geslachten te bewaren, opdat zij het brood zien, dat Ik u in de woestijn te eten heb gegeven, toen Ik u uit het land Egypte leidde. 33 Daarom zeide Mozes tot Aäron: Neem een kruik, doe daarin een volle gomer manna en leg dit voor het aangezicht des HEREN, om het voor de toekomstige geslachten te bewaren. 34 Zoals de HERE Mozes geboden had, legde Aäron het vóór de Getuigenis ter bewaring.

Van het manna moest een monster in een kruik worden bewaard. Die kruik moest voor het aangezicht des HEREN worden gezet. God ziet tot in eeuwigheid terug naar wat de Heer Jezus voor Hem op aarde was. Dat is ook met ons het geval. Het genieten van Hem is niet alleen voor hier en nu.

Wat in de woestijn geen dag bewaard kon blijven, blijft bewaard tot in eeuwigheid. De kruik moet voor de Getuigenis (wat later de ark is), waar God troont, worden geplaatst. Zolang God met zijn volk op aarde rondtrekt, denkt Hij terug aan het volmaakte leven van zijn Zoon op aarde. Weer later komt de kruik in de ark (Hebr.9:4). De ark vinden we terug in de hemel (Op.11:19).

En de tempel van God in de hemel werd geopend en de ark van zijn verbond werd gezien in zijn tempel, en er kwamen bliksemstralen, stemmen, donderslagen, aardbeving en grote hagel. (Op 11:19)

In de hemel zal het manna als beloning het speciale voedsel zijn voor overwinnaars (Op.2:17). Die overwinnaars zullen in de hemel de gemeenschap met de verheerlijkte Heer genieten als Degene die eens in vernedering op aarde was. De gedachten gaan terug naar de pelgrimstijd op aarde en de kracht die Hij toen gaf om tegen alle druk in stand te houden en te overwinnen.

35 De Israëlieten nu hebben veertig jaar het manna gegeten, totdat zij kwamen in bewoond land; het manna hebben zij gegeten, totdat zij kwamen aan de grens van het land Kanaän.

Veertig is het getal van beproeving. Zolang heeft de reis van het volk door de woestijn geduurd. Maar die hele tijd van beproeving was daar het manna: een voortdurend bewijs van Gods zorg. Zien we het elke dag? Of raken we eraan gewend en zien we het wonder er niet meer van, zoals het ook met Israël ging?

36 Een gomer nu is het tiende van een efa.

Voor elk was er een afgemeten maat naar de persoonlijke behoeften en in overeenstemming met de verantwoordelijkheden (waarvan het getal 10 spreekt). Tevens is de gedachte dat elk persoonlijk deel uitmaakt van een groter geheel. We staan er niet alleen voor.

Toen God op de zevende dag het werk voltooid had, dat Hij gemaakt had, rustte Hij op de zevende dag van al het werk, dat Hij gemaakt had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al het werk, dat God scheppende tot stand had gebracht. (Gn 2:2,3)

Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven. (Mt 11:28)

En achter het tweede voorhangsel was een tabernakel, het heilige der heiligen geheten, die een gouden wierookvat bevatte en de ark van het verbond, rondom geheel met goud overdekt, waarin een gouden kruik was die het manna bevatte, en de staf van Aaron die gebloeid had, en de tafelen van het verbond; ... (Hb 9:4)

Wie een oor heeft, laat hij horen wat de Geest tot de gemeenten zegt. Wie overwint, die zal Ik geven van het verborgen manna, en Ik zal hem een witte steen geven en op de steen een nieuwe naam geschreven, die niemand kent dan hij die hem ontvangt. (Op 2:17)

INHOUD:

- Vs.1-3: Weer geen water, weer een morrend volk
- Vs.4-6: De HERE geeft water
- Vs.7: De HERE op de proef gesteld
- Vs.8-13: De strijd van Jozua tegen Amalek
- Vs.14-16: De strijd van de HERE tegen Amalek

TOELICHTING:

1 De gehele vergadering der Israëlieten brak daarna op uit de woestijn Sin, trekkende van pleisterplaats tot pleisterplaats naar het bevel des HEREN, en legerde zich te Rafidim, maar daar was geen water voor het volk om te drinken. 2 Het volk begon met Mozes te twisten en zeide: Geeft ons water, zodat wij kunnen drinken. Maar Mozes zeide tot hen: Wat twist gij met mij? Wat stelt gij de HERE op de proef? 3 En het volk dorste daar naar water, het morde tegen Mozes en zeide: Waarom toch hebt gij ons uit Egypte gevoerd, om mij, mijn kinderen en mijn kudde van dorst te doen omkomen?

Het volk trekt verder. Dat doen ze niet omdat ze daar zin in hebben of het nut ervan inzien, maar omdat de HERE daartoe het bevel heeft gegeven. Zo komen ze te Rafidim. Daar blijkt geen water te zijn. Is dat het resultaat van luisteren naar een bevel van de Heer?

Wat zijn we hardleers, net als het volk dat weer begint te mopperen. De Heer brengt ons in zulke situaties opdat we leren zien wat er in ons hart is. Mozes moet het weer ontgelden. Maar ze zijn aan het verkeerde adres. Daarbij zijn ze ook in een verkeerde gezindheid. Mozes spreekt erover dat zij de HERE op de proef stellen, Hem verzoeken.

Hun ongeloof blijkt wel als ze Mozes ervan beschuldigen dat hij hen uit Egypte heeft gehaald om in de woestijn te sterven. Aan God en de verlossing uit de slavernij denken ze niet.

4 Toen riep Mozes luide tot de HERE en zeide: Wat moet ik met dit volk doen? Nog een ogenblik en zij gaan mij stenigen! 5 Daarop zeide de HERE tot Mozes: Ga vóór het volk uit en neem enige van de oudsten van Israël met u; neem ook de staf waarmee gij de Nijl geslagen hebt, in uw hand en ga heen. 6 Zie, Ik zal daar vóór u op de rots bij Horeb staan; dan zult gij op de rots slaan en daaruit zal water te voorschijn komen, zodat het volk kan drinken. En Mozes deed alzo voor de ogen van de oudsten van Israël.

Mozes gaat met zijn nood naar de HERE. Net als in Exodus 15:25 geeft de HERE zijn aanwijzingen om in genade tegemoet te komen aan het gemopper van het volk. Mozes moet met dezelfde staf als waarmee hij de rivier sloeg, moet hij nu de rots slaan waarop de HERE staat. Dan zal er water komen.

De geestelijke betekenis van dit gebeuren staat in 1 Korinthiërs 10:4. De steenrots stelt Christus voor. Hij werd geslagen in het oordeel dat God over Hem bracht toen Hij aan het kruis hing. Na zijn dood, opstanding en hemelvaart kwam de Heilige Geest. De Heilige Geest wordt vergeleken met stromen van levend water (Joh.7:38, 39).

Wie in Mij gelooft, zoals de Schrift zegt: Stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien. Dit nu zei Hij van de Geest, die zij die in Hem geloven, zouden ontvangen; want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet was verheerlijkt. (Jh 7:38,39)

Evenals het manna elke dag kwam, bleef ook de stroom van water het volk volgen, de hele woestijnreis door (1 Kor.10:4). De uitstorting van de Heilige Geest op de Pinksterdag is een eenmalig iets. De gevolgen ervan blijven voortduren. De Heilige Geest blijft in en bij de gemeente, zolang de gemeente op aarde is, en tot in eeuwigheid (Joh.14:16,17).

En hij riep luide tot de HERE, en de HERE wees hem een stuk hout; hij wierp het in het water; toen werd het water zoet. Daar gaf Hij hun inzettingen en verordeningen en daar stelde Hij hen op de proef, ... (Ex 15:25)

Want ik wil niet, broeders, dat u onbekend is, dat on-ze vaders allen onder de wolk waren, allen door de zee zijn heengegaan, allen tot Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee, allen hetzelfde geestelijke voedsel aten en allen hetzelfde geestelijke drank dronken. (Want zij dronken uit een geestelijke steenrots die volgde; de steenrots nu was Christus.) (1Ko 10:1-4)

En Ik zal de Vader vragen en Hij zal u een andere Voorspraak geven, opdat Die met u zal zijn tot in eeuwigheid: de Geest van de waarheid, die de wereld niet kan ontvangen, omdat zij Hem niet aanschouwt en Hem niet kent; u kent Hem, omdat Hij bij u blijft en in u zal zijn. (Jh 14:16,17)

7 Hij noemde die plaats Massa en Meriba, wegens de twist der Israëlieten en omdat zij de HERE op de proef gesteld hadden door te zeggen: Is de HERE in ons midden of niet?

In vers 2 legt Mozes de boze gezindheid van het volk al bloot door hen voor te houden dat ze de HERE verzoeken. Na het slaan van de rots noemt hij de plaats "Massa en Meriba". Hiermee legt hij de herinnering aan dit gebeuren voor het nageslacht vast. De reden van de naamgeving wordt in dit vers uitvoerig omschreven. Massa betekent 'beproeving', Meriba 'strijd' of 'twist' (in *Hebreeën* 3:8 weergegeven met 'verbittering').

Opmerkelijk is dat de namen niet herinneren aan het genadig handelen van God, het slaan van de steenrots, maar aan het opstandig handelen van het volk. Ze moesten eraan herinnerd worden waarom de rots geslagen was.

Ook was het bijzondere van deze beproeving niet zozeer dat God zijn volk op de proef stelde, maar het omgekeerde dat Israël God op de proef stelde! Ze daagden Hem uit door een bewijs van zijn tegenwoordigheid te eisen, door twijfel te tonen aan zijn liefde en trouw en aan zijn aanwezigheid in hun midden. Het was de taal van het opstandige ongeloof, die ons in onze dagen ook niet zo onbekend in de oren klinkt: Als er een God is, dan moet Hij dit of dat doen! Alsof God Zichzelf al niet vele malen had bewezen.

De zonde van het volk was niet slechts ongeloof in de macht van God, maar een twijfel aan zijn tegenwoordigheid en bedoelingen. Je kunt eraan twijfelen of Hij in staat is een bepaalde zaak te bewerken. Dat is een te klein denken van God. Dat is erg voor God. Nog erger is het als we menen dat Hij niet het goede met ons voor heeft, of dat Hij Zich helemaal niets van ons aantrekt, dat Hij niet bij ons is.

8 Toen kwam Amalek en streed tegen Israël te Rafidim. 9 En Mozes zeide tot Jozua: Kies ons mannen uit, trek uit, strijd tegen Amalek, morgen zal ik op de heuveltop staan met de staf Gods in mijn hand.

10 Jozua nu deed, zoals Mozes tot hem gezegd had en streed tegen Amalek; maar Mozes, Aäron en Hur hadden de heuveltop bestegen.

11 En wanneer Mozes zijn hand ophief, had Israël de overhand, maar wanneer hij zijn hand liet zakken, had Amalek de overhand.

12 Toen de handen van Mozes zwaar werden, namen zij een steen, legden die onder hem neer, zodat hij daarop kon gaan zitten; en Aäron en Hur ondersteunden zijn handen, de een aan de ene en de ander aan de andere zijde, zodat zijn handen onbeweeglijk bleven tot zonsondergang. 13 Zo overwon Jozua Amalek en diens volk door de scherpte des zwaards.

In de vorige gedeelten heeft God ervoor gezorgd dat het volk voortdurend voedsel en water zou hebben. Nu komt er strijd, ook voortdurend. Het verslag van de strijd wordt aangeduid met het woordje "toen". In aansluiting op het voorgaande vers, lijkt deze strijd te volgen, niet zozeer op het handelen van God, maar op de houding van ongeloof van het volk. Toch kan het volk gebruik maken van het door God verleende voedsel en water om in de kracht daarvan die strijd aan te kunnen.

In Egypte was er geen strijd. Daar was slavernij. Bij de Rode Zee was er ook geen strijd. Daar streed God. In de woestijn is er strijd die wel door het volk moet worden gestreden. De strijd tegen Amalek wordt niet door het volk gezocht. Amalek is een kleinzoon van Ezau, de ongoddelijke en vertoont de karaktertrekken ervan.

Amalek is een beeld satan die de gelovige aanvalt via de zwakheid van zijn zondige vlees (*Deut.25:17*). Petrus vermaant de gelovigen zich te onthouden "van de vleselijke begeerten die strijd voeren tegen uw ziel" (*1 Petr.2:11*). Deze strijd dringt zich in onze ziel op. Het is een strijd die we moeten overlaten aan de Geest die in ons woont (*Gal.5:17*). Door in de Geest te wandelen zullen we niet toegeven aan de begeerte van het vlees (*Gal.5:16*).

Daarom, zoals de Heilige Geest zegt: 'Heden, als u zijn stem hoort, verhardt uw harten niet zoals bij de verbittering, in de dag van de verzoeking in de woestijn, waar uw vaderen Mij verzochten door Mij op de proef te stellen, en zij zagen toch mijn werken veertig jaar lang. (Hb 3:8)

Gedenk wat Amalek u gedaan heeft op uw tocht, toen gij uit Egypte getrokken waart; hoe hij u onderweg tegenkwam en al de zwakken in uw achterhoede afsneed, terwijl gij vermoeid en uitgeput waart, en hoe hij God niet vreesde. (Dt 25:17,18)

Maar ik zeg: wandelt door de Geest, en u zult de begeerte van het vlees geenszins volbrengen. Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees; want deze staan tegenover elkaar, opdat u niet doet wat u wilt. (Gl 5:16,17)

De Geest richt onze aandacht op Christus in de heerlijkheid. Jozua voerde het volk door de Jordaan in het beloofde land. Hij is een beeld van Christus die ons door de Geest voorgaat om het land in bezit te nemen.

Het is de Heer Jezus die door de Geest de strijd aanbindt met het vlees. (Jozua is de Griekse naam voor het Hebreeuwse Jezus.) Tegelijk is de strijd afhankelijk van Mozes op de berg voor God. Mozes is daar samen met Aäron en Hur. Deze drie mannen op de berg stellen ook Christus voor: Mozes heeft het volk bevrijd, hij stelt de Verlosser voor; Aäron stelt de Heer Jezus als Hogepriester voor, die kan medelijden met onze zwakheden (*Hebr.4:16*); Hur betekent wietheid, reinheid, wat de volmaaktheid laat zien van Hem die de voorbede doet.

De Heer Jezus wordt natuurlijk nooit moe (*Hebr.7:25*). Het gaat erom te laten zien hoezeer alles afhankelijk is van Hem, door wiens voorbede in de hemel het verloop van de strijd op aarde bepaald wordt.

De strijd wordt door Jozua beslecht met de scherpte van het zwaard. De Geest in ons maakt gebruik van het Woord van God om aan het vlees en zijn begeerte de kracht te ontnemen.

14 En de HERE zeide tot Mozes: Schrijf dit ter gedachtenis in een boek, en prent het Jozua in, dat Ik de herinnering aan Amalek onder de hemel volledig zal uitwissen.

15 Toen bouwde Mozes een altaar en noemde het: de HERE is mijn banier. 16 En hij zeide: De hand op de troon des HEREN! De HERE heeft een strijd tegen Amalek, van geslacht tot geslacht.

Amalek is verslagen, maar niet verdelgd. Het vlees is niet uit te roeien. De overwinning levert Israël geen voordeel op, behalve dat ze nu zonder schade te hebben geleden verder kunnen trekken. Ze zullen op hun hoede moeten blijven voor deze vijand. Daarom wordt deze strijd vastgelegd in een boek, zodat ze een blijvende waarschuwing hebben. Tegelijk wordt een bemoediging opgenomen: de HERE zal deze vijand uiteindelijk volledig verdelgen.

De reactie van Mozes is prachtig. Hij bouwt een altaar, beeld van aanbidding. De naam die hij eraan geeft, spreekt van de overwinning in de naam van de HERE. De regering is in de hand van de HERE. Het is zijn strijd.

De reactie van Mozes is een voorbeeld voor ons. Hoe reageren wij op wat de Heer voor ons doet? Het besef dat in ons geen kracht is, maar dat Hij het bestuur over ons leven in handen heeft, zal ons tot aanbidding van Hem brengen.

Laten wij dus met vrijmoedigheid naderen tot de troon van de genade, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden tot hulp op de juiste tijd. (Hb 4:16)

Daarom kan Hij ook volledig behouden wie door Hem tot God naderen, daar Hij altijd leeft om voor hen tussenbeide te treden. (Hb 7:25)

INHOUD:

Vs.1-12: Jethro bezoekt Mozes

Vs.13-27: Jethro stelt Mozes een verdeling van taken voor

TOELICHTING:

1 En Jethro, de priester van Midian, de schoonvader van Mozes, hoorde alles wat God voor Mozes en zijn volk Israël gedaan had, dat de HERE Israël uit Egypte had geleid. 2 Toen nam Jethro, de schoonvader van Mozes, Zippora, de vrouw van Mozes – nadat deze haar had weggezonden – 3 benevens haar beide zonen; van wie de ene Gersom heette, want, had hij gezegd, ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land, 4 en de andere Eliëzer, want de God van mijn vader is mijn hulp geweest en heeft mij gered van het zwaard van Farao.

5 Toen Jethro, de schoonvader van Mozes, met diens zonen en vrouw bij Mozes kwam in de woestijn, waar hij gelegerd was bij de berg Gods, liet hij aan Mozes zeggen: 6 Ik, uw schoonvader Jethro, kom tot u met uw vrouw en haar beide zonen.

7 Daarop ging Mozes zijn schoonvader tegemoet, boog zich voor hem neer en kuste hem; zij vroegen naar elkaanders welstand en gingen naar de tent.

8 Toen vertelde Mozes zijn schoonvader al wat de HERE Farao en de Egyptenaren had aangedaan ter wille van Israël, alle moeiten die hen onderweg getroffen hadden, en hoe de HERE hen had gered.

9 En Jethro verheugde zich over al het goede dat de HERE aan Israël gedaan had, dat Hij het uit de macht der Egyptenaren had gered.

10 En Jethro zeide: Geprezen zij de HERE, die u gered heeft uit de macht der Egyptenaren en van Farao. 11 Nu weet ik, dat de HERE groter is dan alle goden; want Hij heeft het volk uit de macht der Egyptenaren gered, omdat dezen overmoedig tegen hen waren opgetreden.

12 En Jethro, de schoonvader van Mozes, nam een brandoffer en slachtoffers voor God; en Aäron en alle oudsten van Israël kwamen om met de schoonvader van Mozes voor het aangezicht van God maaltijd te houden.

Jethro heeft gehoord wat God voor Mozes en zijn volk had gedaan. Dit bericht is de aanleiding om met de vrouw van Mozes en hun twee zonen naar Mozes toe te gaan. De ontmoeting bij de berg Gods is bijzonder hartelijk. Mozes getuigt van al het handelen van de HERE ten gunste van zijn volk. Jethro verheugt zich daarover en prijst de HERE. Hij erkent dat de God van Israël verheven is boven alle goden. Hij offert en eet met de Israëlieten voor Gods aangezicht.

Met *hoofdstuk 18* eindigt het eerste deel van Exodus. Veel uitleggers zien in dit tafereel een profetische heenwijzing naar de vreugde van Christus (Mozes) met de volken (Jethro) en het volk Israël aan het begin van het vreedrijk.

De profetische toepassing zien we ook in de afwezigheid van de vrouw van Mozes gedurende de bevrijding van Israël. Zo zal namelijk ook de gemeente in de tijd van de grote verdrukking die over Israël zal komen, niet op aarde zijn. En zoals de gemeente zal verschijnen in de vreugde van de bevrijding van Israël, zo verschijnt Zippora nu ook weer op het toneel.

De beide zonen, met de betekenis van hun namen, worden genoemd. Gersom herinnert er door zijn naam aan dat Christus, evenals Mozes, een vreemdeling op aarde was, zoals de gemeente dat nu ook is. Maar in deze moeilijke positie was hij zeker van de hulp van God, wat in de naam Eliëzer wordt aangegeven.

Naast de profetische toepassing, is ook een praktische toepassing te maken. Als in ons leven de HERE zijn verlossing heeft laten zien, zal dat door ande-

ren opgemerkt worden. Wat zou het dan schitterend zijn als wij aan die anderen daarover zouden kunnen vertellen, zodat ook zij vereerders van Hem zouden worden.

13 De volgende dag hield Mozes zitting om recht te spreken over het volk; en het volk stond vóór Mozes van de morgen tot de avond. 14 Toen de schoonvader van Mozes zag al wat hij te doen had met het volk, zeide hij: Wat hebt gij toch met het volk te doen! Waarom houdt gij alleen zitting, terwijl het gehele volk vóór u staat van de morgen tot de avond?

15 En Mozes zeide tot zijn schoonvader: Omdat het volk tot mij komt om God te vragen. 16 Wanneer zij een zaak hebben, komt deze tot mij en spreek ik recht tussen de een en de ander; bovendien maak ik de inzettingen en wetten Gods bekend.

17 Maar de schoonvader van Mozes zeide tot hem: Het is niet goed, wat gij doet. 18 Gij raakt geheel uitgeput, gij zowel als dit volk dat met u is; want dit is te zwaar voor u, gij kunt het alleen niet doen.

19 Luister nu naar mij, ik zal u raad geven en God zal met u zijn. Vertegenwoordig gij het volk bij God en breng de zaken voor God. 20 Voorts moet gij hun de inzettingen en de wetten Gods inscherpen, en hun de weg bekend maken, die zij te gaan, en het werk dat zij te volbrengen hebben. 21 Daarnaast moet gij onder het gehele volk omzien naar flinke, godvrezende, betrouwbare mannen, die winstbejag haten, en hen over hen aanstellen als oversten van duizend, oversten van honderd, oversten van vijftig en oversten van tien. 22 Die zullen te allen tijde onder het volk rechtspreken; dan zullen zij alle grote zaken voor u brengen, maar alle kleine zaken zullen zij zelf berechten, zodat zij u verlichting geven en met u meedragen. 23 Indien gij dit doet en God het u gebiedt, dan zult gij staande kunnen blijven en zal ook al dit volk tevreden naar zijn woonplaats gaan.

24 Mozes nu luisterde naar de woorden van zijn schoonvader en deed al hetgeen hij gezegd had. 25 Onder geheel Israël koos Mozes flinke mannen en stelde hen aan als hoofden over het volk, oversten van duizend, oversten van honderd, oversten van vijftig en oversten van tien. 26 Dezen spraken te allen tijde recht onder het volk; de moeilijke zaken brachten zij tot Mozes, maar alle kleine zaken berechttten zij zelf.

27 Toen liet Mozes zijn schoonvader gaan en deze ging naar zijn land.

Terwijl Mozes zijn familie op bezoek heeft, gaat hij door met zijn werk. De volgende dag ziet Jethro Mozes aan het werk. De omvang van het werk brengt Jethro ertoe Mozes een aanbeveling te doen om hem verlichting te geven. Hij stelt voor dat Mozes taken delegeert, terwijl Mozes zelf voor de zware zaken beschikbaar is en ook het volk vertegenwoordigt bij God.

Dit voorstel wordt door Mozes aanvaard. Hij stelt in rangorde mannen als hoofden over het volk aan. Die mannen waren altijd beschikbaar als zich een probleem voordeed waarover recht moest worden gesproken. Zelf bleef hij de moeilijke zaken behandelen.

De profetische toepassing is dat in de regering van de Heer Jezus in het vrederijk, Hij anderen in zijn regering betreft. Naar de mate van trouw krijgen de gelovigen gezag over een aantal steden (Luk.19:16-19).

De eerste nu verscheen en zei: Heer, uw pond heeft tien ponden opgebracht. En hij zei tot hem: Goed zo, goede slaaf; omdat je in het geringste trouw bent geweest, heb gezag over tien steden. En de tweede kwam en zei: Uw pond, heer, heeft vijf ponden opgeleverd. Hij nu zei ook tot deze: En jij, wees heer over vijf steden. (Lk 19:16-19)

Bij de praktische toepassing is de vraag of Mozes wel op het voorstel van Jethro had moeten ingaan. Volgens Jethro was de taak te zwaar voor Mozes. Als hij zo doorging, zou hij uitgeput raken. Maar had God Zelf dat niet aan Mozes duidelijk kunnen maken? Jethro behoorde niet tot het volk. Hij trekt ook niet verder met het volk (vers 27).

Hoewel Jethro in vers 23 zegt dat Mozes alleen op zijn voorstel moet ingaan "als God het u gebiedt", spreekt het volgende vers er alleen over dat Mozes doet naar wat zijn schoonvader had aangeraden. Over een gebod van God om zo te handelen lezen we niet.

INHOUD:

- Vs.1,2: In de woestijn Sinai
 Vs.3-6: De HERE wil Israël als een volk ten eigendom
 Vs.7,8: Het antwoord van het volk
 Vs.9-20: De HERE daalt neer op de berg
 Vs.21-25: Voorschriften voor het naderen tot de HERE

TOELICHTING:

1 In de derde maand na de uittocht der Israëlieten uit het land Egypte, op dezelfde dag, kwamen zij in de woestijn Sinai. 2 Nadat zij van Rafidim opgebroken waren, kwamen zij in de woestijn Sinai en legerden zich in de woestijn; en Israël legerde zich daar tegenover de berg.

Hier begint een nieuw gedeelte in Exodus. Na de woestijn Sur (15:22) en de woestijn Sin (16:1), komen ze in de woestijn Sinai. Daar legerde het volk zich tegenover de berg om een ontmoeting te hebben met de HERE. Dit zou een ontmoeting worden met gevolgen tot in de verre toekomst.

Elke ontmoeting met de Heer heeft gevolgen voor de toekomst, hetzij in zegen, hetzij in oordeel, afhankelijk van onze opstelling.

3 Toen klom Mozes op tot God, en de HERE riep tot hem van de berg, en zeide: Zó zult gij zeggen tot het huis van Jakob en meedelen aan de Israëlieten: 4 gij hebt gezien, wat Ik de Egyptenaren heb aangedaan, en dat Ik u op arendsvleugelen gedragen en tot Mij gebracht heb. 5 Nu dan, indien gij aandachtig naar Mij luistert en mijn verbond bewaart, dan zult gij uit alle volken Mij ten eigendom zijn, want de ganse aarde behoort Mij. 6 En gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn en een heilig volk. Dit zijn de woorden die gij tot de Israëlieten spreken zult.

God noemt zijn volk zowel met de naam Jakob als met de naam Israël. Hij ziet hen in hun zwakheid (Jakob), maar ook in wat Hij van hen heeft gemaakt (Israël). Hij heeft een boodschap voor dit volk. Mozes moet het volk iets vertellen wat ze al wisten. Ze hadden het zelf gezien. Toch moeten ze eraan herinnerd worden: wat de HERE aan de Egyptenaren heeft gedaan en wat Hij met zijn volk heeft gedaan.

Dat zou hen onder de indruk moeten brengen van hun eigen onmacht tegenover de macht van de vijand. De HERE had de vijand verslagen. Maar daarbij was het niet gebleven. Hij had na hun bevrijding hen niet aan hun lot overgelaten. Had hij dat gedaan dan waren ze nog hopeloos omgekomen in de woestijn. Hij had voor hen gezorgd (Hand.13:18). Hij had hen gedragen, zoals een arend haar jongen op haar vleugels draagt. Zo beschermt de arend hen en zorgt er tevens voor dat ze niet te pletter vallen. En waar had Hij hen heen gebracht? Naar Zichzelf, in zijn tegenwoordigheid, hier bij de berg. Wat een zorg!

In die nauwe verbinding, dit verbond, met Hem zouden ze kunnen blijven als ze naar Hem zouden luisteren. De hele aarde is van Hem, maar zij zouden op een heel speciale manier zijn eigendom zijn. Zij zouden als enig volk op aarde tot Hem als priesters mogen naderen in zijn woonplaats en Hem als een koninkrijk mogen vertegenwoordigen op aarde.

Dit grote voorrecht is het werkelijke deel van ieder lid van de gemeente van God (1 Petr.2:5, 9; Openb.1:6).

en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

En gedurende ongeveer veertig jaar verzorgde Hij hen in de woestijn; ... (Hd 13:18)

U echter bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilige natie, een volk tot een eigendom, opdat u de deugden verkondigt van Hem die u uit de duisternis heeft geroepen tot zijn wonderbaar licht, (1Pt 2:9)

... en ons gemaakt heeft tot een koninkrijk, tot priesters voor zijn God en Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheid! Amen.(Op 1:6)

7 Toen kwam Mozes en ontbood de oudsten van het volk en legde hun al deze woorden die de HERE hem geboden had, voor. 8 En het gehele volk antwoordde eenparig: Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen. En Mozes bracht de woorden van het volk weder aan de HERE over.

Het volk stemt in met de voorwaarden. Ze beloven te luisteren naar wat de HERE heeft gezegd. Deze belofte zullen ze nog twee maal herhalen (Ex.24:3,7). Misschien zijn we geneigd hun antwoord toe te juichen. Maar hun antwoord getuigt van overschatting van hun eigen kunnen. Hun antwoord geeft er blijk van dat ze in de afgelopen maanden hun eigen opstandig hart nog niet hebben leren kennen. De HERE weet dat wel.

Daarom verandert vanaf nu de toon van het boek. Wat het feest van de ontmoeting met God had moeten worden (Ex.5:1), wordt een gebeurtenis waaraan donder en bliksem, angst en vrees verbonden zijn. Er komt afstand tussen God en het volk. Er gaat een dreiging uit van het naderen tot God. Het volk heeft gezegd dat het alles zal doen wat de HERE geboden heeft? Dan zal Hij hun zijn geboden bekend maken.

9 Daarna zeide de HERE tot Mozes: Zie, Ik kom tot u in een donkere wolk, opdat het volk kan horen, wanneer Ik met u spreek, en zij ook voor altoos in u geloven. En Mozes deelde de woorden van het volk aan de HERE mee.

10 En de HERE zeide tot Mozes: Ga tot het volk; heilig hen heden en morgen, en laten zij hun klederen wassen. 11 En tegen de derde dag zullen zij gereed zijn, want op de derde dag zal de HERE nederdalen voor de ogen van het gehele volk op de berg Sinäi. 12 Daarom zult gij het volk buiten een bepaalde kring houden en zeggen: Wacht er u voor de berg te bestijgen, of maar de voet ervan aan te raken; ieder die de berg aanraakt, zal zeker ter dood gebracht worden. 13 Geen hand zal hem aanraken, want dan zal men zeker gestenigd of met pijlen doorschoten worden; hetzij dier hetzij mens, hij zal niet blijven leven. Eerst bij de langgerekte toon van de hoorn mogen zij de berg bestijgen.

14 Toen daalde Mozes de berg af naar het volk; hij heiligde het volk en zij wiesen hun klederen. 15 En hij zeide tot het volk: Weest over drie dagen gereed, nadert niet tot een vrouw.

16 En het geschiedde op de derde dag, toen het morgen werd, dat er donderslagen en bliksemstralen en een zware wolk op de berg waren en zeer sterk bazuingschal, zodat al het volk dat in de legerplaats was, beefde.

17 Toen leidde Mozes het volk uit de legerplaats God tegemoet en zij stelden zich op onder aan de berg. 18 En de berg Sinäi stond geheel in rook, omdat de HERE daarop nederdaalde in vuur; de rook daarvan steeg op als de rook van een oven, en de gehele berg beefde zeer. 19 Het geluid van de bazuin werd gaandeweg zeer sterk. Mozes sprak, en God antwoordde hem in de donder. 20 Toen daalde de HERE neder op de berg Sinäi, op de bergtop, en de HERE riep Mozes naar de bergtop, en Mozes klom naar boven.

De HERE kondigt Mozes aan dat Hij tot hem zal komen op een wijze die het volk kan meemaken. Maar om dit mee te kunnen maken, moet het volk aan strikte voorwaarden voldoen. Ze moeten heilig zijn, er mag niets zijn wat niet past bij de heiligheid van God. Op de derde dag zullen ze de HERE zien nederdalen op de berg.

Rondom de berg moet een eerbiedige afstand in acht worden genomen. Ieder, mens of dier, die de berg aanraakt terwijl God erop verschijnt, moet worden gedood. De absolute heiligheid van God laat niet toe dat een levend wezen, die een zondaar is of aan de zonde verbonden is, ook maar bij Hem in de buurt komt.

Toen kwam Mozes en deelde het volk al de woorden des HEREN en al de verordeningen mee, en het gehele volk antwoordde eenstemmig: Al de woorden, die de HERE gesproken heeft, zullen wij doen. (Ex 24:3)

Hij nam het boek des verbonds en las het voor de oren van het volk en zij zeiden: Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen en daarnaar zullen wij horen. (Ex 24:7)

Daarna kwamen Mozes en Aäron tot Farao en zeiden tot hem: Zo zegt de HERE, de God van Israël: laat mijn volk gaan om te mijner ere in de woestijn een feest te vieren. (Ex 5:1)

Pas als er een door Hem bepaald signaal gegeven wordt, wordt de berg vrijgegeven.

Het volk handelt in overeenstemming met Gods voorschriften. Mozes heiligt het volk en zij maken hun kleding passend voor de verschijning van God. Drie dagen moeten ze zo leven, in het uitzien naar die verschijning. Ook de seksuele omgang tussen man en vrouw moet die tijd achterwege blijven. Alles moet geconcentreerd zijn op de verschijning van de HERE.

Hierin zit wel een les voor ons. Heiligen wij ons leven met het oog op onze ontmoeting met Hem als Hij komt (1 Joh.3:3)? Maar zijn komst is niet het enige. Als wij God als Vader mogen aanroepen, is de opdracht om heilig te zijn zoals Hij heilig is (1 Petr.1:15-17). Is het ons verlangen heilig te leven juist vanwege onze dagelijkse omgang met Hem? Kunnen wij ook de op zichzelf geoorloofde dingen voor een bepaalde tijd achterwege laten om ons eens volledig te concentreren op Hem en het zoeken van zijn wil (1 Kor.7:5)?

De vrouw heeft geen gezag over haar eigen lichaam, maar de man; en evenzo heeft ook de man geen gezag over zijn lichaam, maar de vrouw. Onttrekt u niet aan elkaar, tenzij dan met onderling goedvinden, voor een tijd, opdat u zich aan het gebed wijdt en daarna weer samen bent, opdat de satan u niet verzoekt, omdat u zich niet kunt onthouden. (1Ko 7:4,5)

Er is wel een groot verschil in het motief van handelen tussen een lid van Gods volk toen en een lid van Gods volk nu. Israël handelde uit angst voor vergelding. Wij mogen handelen uit liefde voor de Vader.

Als de HERE verschijnt, gebeurt dat onder begeleiding van verschijnselen die angst inboezemen en beving veroorzaken. Tot deze openbaring van God wordt het volk door Mozes meegevoerd. In *Hebreeën 12:18-24* stelt Paulus dit naderen tot God vol vrees en beven, het naderen op de grondslag van de wet, tegenover het naderen tot God dat door het werk van de Heer Jezus het deel van de gelovige nu is, het naderen op de grondslag van de genade. Het contrast is enorm.

Want u bent niet genaderd tot de tastbare berg en het brandende vuur, tot donkerheid, duisternis, onweer, bazuïngeschal en een geluid van woorden waarvan zij die ze gehoord hadden, smeekten dat het woord niet tot hen zou worden gericht (want zij konden niet verdragen wat geboden werd: 'Zelfs als een dier de berg aanraakt, zal het worden gestenigd'; en zo vreselijk was het gezicht, dat Mozes zei: 'Ik ben vol vrees en ik beef zeer'), maar u bent genaderd tot de berg Sion; en tot de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem; en tot tienduizenden van engelen, de algemene vergadering; en tot de gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen staan opgeschreven, en tot God, de Rechter van allen; en tot de geesten van de tot volmaaktheid gekomen rechtvaardigen; en tot Jezus, de middelaar van een nieuw verbond; en tot het bloed van de besprenkeling, dat beter spreekt dan Abel. (Hb 12:18-24)

21 Daarna zeide de HERE tot Mozes: Daal af, waarschuw het volk, dat zij niet doordringen tot de HERE om iets te zien; dan zouden velen van hen vallen. 22 En ook de priesters die tot de HERE naderen, zullen zich heiligen, opdat de HERE niet tegen hen losbreke. 23 Toen zeide Mozes tot de HERE: Het volk kan de berg Sinai niet bestijgen, want Gij hebt ons gewaarschuwd: zet de berg af en heilig hem.

24 Daarop zeide de HERE tot hem: Ga, daal af en klim met Aäron naar boven; maar de priesters en het volk mogen niet doordringen om tot de HERE op te klimmen, opdat Hij niet tegen hen losbreke.

25 Toen daalde Mozes af tot het volk en zeide het hun.

Mozes was de enige die tot God mocht komen. Hij moet met een waarschuwing voor het volk weer naar beneden. Die waarschuwing is dat niemand moet proberen iets van God te zien. Hem zien is sterven. De priesters, die als enige klasse van het volk mogen naderen, moeten dat op gepaste wijze doen.

Voor ons, die kinderen van God zijn, gaat van God geen dreiging meer uit. De heerlijkheid van God jaagt geen angst meer aan, want die zien we in het aangezicht van Jezus Christus (2 Kor.4:6; zie ook Joh.1:18; 2 Kor.3:18).

Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon die in de schoot van de Vader is, die heeft Hem verklaard. (Jh 1:18)

En ieder die deze hoop op Hem heeft, reinigt zich zoals Hij rein is. (1Jh 3:3)

..., maar wordt, zoals Hij die u geroepen heeft heilig is, ook zelf heilig in al uw wandel; want er staat geschreven: 'Weest heilig, want Ik ben heilig'. En als u als Vader Hem aanroept die zonder aanzien des persoons oordeelt naar het werk van ieder, wandelt dan in vrees de tijd van uw bijwoning, ... (1Pt 1:14-17)

Want de God die gezegd heeft: 'Uit duisternis zal licht schijnen', Die heeft geschenen in onze harten tot de lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus. (2Ko 4:6)

Wij allen nu, die met onbedekt gezicht de heerlijkheid van de Heer aanschouwen, worden naar hetzelfde beeld veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als door de Heer, de Geest. (2Ko 3:18)

Mozes en Aäron mogen, nadat Mozes de waarschuwing van God aan het volk heeft doorgegeven, tot God opklimmen. Samen zijn zij een beeld van de Heer Jezus. Mozes als degene die namens God tot het volk spreekt en Aäron als degene die het volk bij God vertegenwoordigt. De Heer Jezus wordt *"de apostel [Mozes] en hogepriester [Aäron] van onze belijdenis"* genoemd (Hebr. 3:1).

Daarom, heilige broeders, deelgenoten van de hemelse roeping, beschouwt de apostel en hogepriester van onze belijdenis, Jezus, die trouw is aan Hem die Hem heeft aangesteld, zoals ook Mozes was in heel zijn huis. (Hb 3:1, 2)

INHOUD:

Vs.1-17: De tien geboden

Vs.18-21: Israël vreest voor de verschijning van de HERE

Vs.22-26: Voorschriften voor de offerdienst

TOELICHTING:

1 Toen sprak God al deze woorden: **2** Ik ben de HERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heb. **3** Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben.

4 Gij zult u geen gesneden beeld maken noch enige gestalte van wat boven in de hemel, noch van wat beneden op de aarde, noch van wat in de wateren onder de aarde is. **5** Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HERE, uw God, ben een naijverig God, die de ongerechtigheid der vaders bezoekt aan de kinderen, aan het derde en aan het vierde geslacht van hen die Mij haten, **6** en die barmhartigheid doet aan duizenden van hen die Mij liefhebben en mijn geboden onderhouden.

7 Gij zult de naam van de HERE, uw God, niet ijdel gebruiken, want de HERE zal niet onschuldig houden wie zijn naam ijdel gebruikt.

8 Gedenk de sabbatdag, dat gij die heiligt; **9** zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; **10** maar de zevende dag is de sabbat van de HERE, uw God; dan zult gij geen werk doen, gij noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch de vreemdeling die in uw steden woont.

11 Want in zes dagen heeft de HERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte op de zevende dag; daarom zegende de HERE de sabbatdag en heiligde die.

12 Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de HERE, uw God, u geven zal.

13 Gij zult niet doodslaan.

14 Gij zult niet echtbreken.

15 Gij zult niet stelen.

16 Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste.

17 Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn rund, noch zijn ezel, noch iets dat van uw naaste is.

De tien geboden zijn volgens Exodus 34:28 "de woorden van het verbond, de tien woorden". De HERE sloot dit verbond met Israël, bij de Sinäi en nergens anders en met niemand anders. Het getal tien ziet op verantwoordelijkheid.

Deze woorden worden gericht tot een volk dat verlost is uit Egypte. De betekenis van de wet is: doe dit en gij zult leven. De brief aan de Galaten maakt duidelijk dat geen mens op die basis het leven heeft verworven. Integendeel, op die basis is er geen hoop voor de mens (Gal.3:10,11).

Voor de gelovige die tot de gemeente behoort is het niet 'doe en leef', maar 'leef en doe'. Dat betekent niet dat hij nu, als gelovige, wel in staat is de wet te houden. De wet is niet gegeven aan een gelovige, een rechtvaardige, maar aan mensen in het vlees (1 Tim.1:8-11). De wet is een spiegel die de mens voorhoudt, waarin hij faalt, opdat hij zijn zonden belijdt en tot Christus de toevlucht neemt. De wet maakt zonden openbaar, maar is of verschaft geen middel om de zonden af te wassen. Iemand die de wet overtreedt, sterft zonder barmhartigheid. Dat is de eis van de wet (Hebr.10:28).

Iemand die de wet van Mozes verworpen heeft, sterft zonder ontferming op het woord van twee of drie getuigen: (Hb 10:28)

De rechtvaardige leeft uit geloof. De hele brief aan de Galaten maakt duidelijk dat wet en geloof elkaar volledig uitsluiten (Gal.3:12). Wie gelooft, is niet onder de wet maar onder de genade (Rom.6:14).

Want allen die op grond van werken van de wet zijn, zijn onder de vloek; want er staat geschreven: 'Vervloekt is ieder die niet volhardt in alles wat geschreven staat in het boek van de wet, om dat te doen'. En dat door de wet niemand voor God gerechtvaardigd wordt, is duidelijk, want 'de rechtvaardige zal op grond van geloof leven'. (Gl 3:10,11)

Maar wij weten dat de wet goed is als iemand haar wetmatig gebruikt, doordat hij dit weet dat de wet niet bestemd is voor een rechtvaardige, maar voor wettelozen en weerspannigen, voor goddelozen en zondaars, voor onheiligen en ongoddelijken, voor vadermoorders en moedermoorders, voor doodslagers, hoereerders, hen die bij mannen liggen, mensenrovers, leugenaars, meinedigen en al wat verder ingaat tegen de gezonde leer, volgens het evangelie van de heerlijkheid van de gelukkige God dat mij is toevertrouwd. (1Tm 1:8-11)

Maar de wet is niet op grond van geloof, maar 'hij die deze dingen gedaan zal hebben, zal door die dingen leven'. (Gl 3:12)

Want de zonde zal over u niet heersen; want u bent niet onder de wet, maar onder de genade. (Rm 6:14)

De wet laat niet zien wie God is. Dat zien we alleen in de Heer Jezus. De wet geeft aan wat de mens moet zijn en maakt openbaar wat hij is. De mens is geneigd alles wat hier geboden en verboden wordt te overtreden. De eerste vier geboden betreffen de verhouding tot God, de volgende zes die tot de naaste.

Eerste gebod

Dit gebod bekrachtigt dat er maar één God en dat die God absoluut soeverein is (1 Kor.8:4-6). God duldt niets naast Zich aan wie of waaraan eer wordt gegeven. De mens is een zondaar. Hij heeft zich van God afgewend. Maar hij kan niet zonder een voorwerp van verering. God weet dat. Hij kent het hart van de mens. Daarom verbiedt Hij om andere goden te bezitten.

- wat dan het eten van de afgodenoffers betreft, wij weten dat een afgod niets is in de wereld, en dat er geen God is dan Eén. Want al zijn er ook die goden genoemd worden, hetzij in de hemel, hetzij op aarde (zoals er vele goden en vele heren zijn), dan is er toch voor ons maar één God, de Vader, uit Wie alle dingen zijn, en wij voor Hem; en één Heer, Jezus Christus, door Wie alle dingen zijn, en wij door Hem. (1Ko 8:4-6)

Tweede gebod

Elke afbeelding van God die een mens maakt, is een product van zijn menselijke door de zonde verdorven geest. Dit moet een gedrocht zijn, een belediging van God. Het is het naar beneden halen van de enige soevereine God naar het niveau van de mens of van het schepsel. Alsof God gelijk is aan wat Hij heeft gemaakt.

De oproep in het *Nieuwe Testament* is: ontvlucht de afgoderij (1 Kor.10:14), zich voor de afgoden te wachten (1 Joh.5:21). Afgoderij is alles wat van God en de Heer Jezus afvoert en zijn plaats inneemt.

*Daarom, mijn geliefden, ontvlucht de afgodendienst. (1Ko 10:14)
Kinderen, wacht u voor de afgoden. (1Jh 5:21)*

Het maken van een beeld wil ook zeggen het jezelf een idee van God vormen dat je wel past. Het is een god die je zelf hebt uitgedacht. Het is niet de God van de Bijbel, waarin Hij Zich voorstelt als Licht en als Liefde. Wie één van beide wezenskenmerken van God benadrukt ten koste van de andere, heeft een voorstelling van God die verkeerd is. Als de mens de ware kennis van God - zoals Hij wordt geopenbaard in de Bijbel - opgeeft, zal hij vervallen tot afgoderij, de verering van de materie, waarachter demonen schuilgaan.

In het dienen van God mag niets van de schepping worden ingevoerd. Elke dienst die door de mens in een bepaalde vorm is gegoten mag geen plaats hebben (liturgie).

Derde gebod

De naam is het wezen van God. Eerbied voor die naam past de mens. Het ijdel gebruik wil zeggen zijn naam noemen om de eigen woorden kracht bij te zetten (vgl. *Matth.5:33-37*) of in situaties waarbij zijn naam wordt verbonden aan eigen wil en zonde.

U hebt eveneens gehoord dat tot de ouden gezegd is: U zult geen valse eed zweren, maar de Heer uw eden houden. Maar Ik zeg u helemaal niet te zweren, niet bij de hemel, want hij is de troon van God; niet bij de aarde, want zij is de voetbank voor zijn voeten; niet bij Jeruzalem, want zij is de stad van de grote Koning; niet bij uw hoofd zult u zweren, want u kunt niet een haar wit of zwart maken. Laat uw woord ja echter ja zijn, en uw nee nee; en wat meer is dan dit, is uit de boze. (Mt 5:33-37)

Als we belijden tot de naam van de Heer Jezus samen te komen, maar we regelen de dienst zelf, wordt zijn naam ook ijdel gebruikt.

Vierde gebod

Op de zevende dag gebiedt God de mens zich van elk werk te onthouden. Hij verbindt het met zijn rust, nadat Hij de hemel en de aarde had geschapen. Door het houden van deze dag kon de mens bij uitstek laten zien dat hij zijn plaats in de schepping kent en die wil innemen ten opzichte van God.

De zondag is niet in de plaats van de sabbat gekomen.

Vijfde gebod

Na God behoort de mens eerbied voor zijn ouders te hebben. De ouders vertegenwoordigen het gezag van God in de schepping. God koppelt aan gehoorzaamheid aan dit gebod een bijzondere belofte (*Ef.6:1-3*).

Kinderen, weest jullie ouders gehoorzaam in de Heer, want dat is terecht. 'Eer uw vader en uw moeder', -dit is het eerste gebod met een belofte: 'opdat het u goed gaat en u lang leeft op de aarde'. (Ef 6:1-3)

Het zesde tot en met het negende gebod gaan over ons gedrag ten opzichte van de naaste in de samenleving. Elk van die geboden heeft een nieuwtestamentische tegenhanger.

Zesde gebod

Eerbied voor het leven als door God geschapen. Het leven behoort Hem toe. In plaats van het gebod om niet te doden, is de gelovige door het nieuwe leven (dat is de Heer Jezus, die zijn leven is) in staat gesteld zijn leven te geven voor de broeder (1 Joh.3:16).

Hieraan hebben wij de liefde gekend, dat Hij zijn leven voor ons heeft afgelegd; ook wij behoren het leven voor de broeders af te leggen. (1Jh 3:16)

Zevende gebod

Het huwelijk is een instelling van God. Wat Hij heeft samengevoegd mag een mens niet verbreken. Gods bedoeling is dat in huwelijken van de gelovigen de verbinding gezien wordt die bestaat tussen Christus en de gemeente (Ef.5:22-33).

Vrouwen, weest aan uw eigen mannen onderdanig als aan de Heer, want de man is het hoofd van de vrouw, evenals ook Christus het hoofd is van de gemeente: Hij is de Behouder van het lichaam. Maar zoals de gemeente aan Christus onderdanig is, zo ook de vrouwen aan hun mannen in alles. Mannen, hebt uw vrouwen lief, evenals ook Christus de gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door het woord, opdat Hij de gemeente voor Zich zou stellen, heerlijk, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, maar opdat zij heilig en onberispelijk zou zijn. Zo behoren ook de mannen hun eigen vrouwen lief te hebben als hun eigen lichamen. Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief. Want niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, maar hij voedt en koestert het, evenals ook Christus de gemeente. Want wij zijn leden van zijn lichaam, van zijn vlees en van zijn gebeente. 'Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot een vlees zijn'. Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en op de gemeente. In elk geval, ook u, laat ieder van u zijn eigen vrouw zo liefhebben als zichzelf; en de vrouw moet ontzag hebben voor haar man. (Ef 5:22-33)

Achtste gebod

Eerbied voor de bezittingen van anderen, voor wat de ander van God heeft toevertrouwd gekregen. In plaats van iets te ontvreemden, wordt de gelovige opgeroepen aan anderen te geven (Ef.4:28).

*Laat hij die een dief was, niet meer stelen, maar veel-
eer arbeiden en met zijn eigen handen het goede wer-
ken, opdat hij kan meedelen aan hem die gebrek heeft.
(Ef 4:28)*

Negende gebod

Eerbied voor de ander als persoon. Vals getuigen gebeurt waar God niet voor de ziel staat. In plaats van het spreken van onwaarheid wordt de gelovige voorgelaten dat hij de waarheid spreekt en dingen zegt die de ander opbouwen en niet afbreken (Ef.4:25,29).

*Legt daarom de leugen af en spreekt de waarheid, ie-
der met zijn naaste, want wij zijn leden van elkaar. (Ef
4:25)*

*Laat geen vuil woord uit uw mond komen, maar veel-
eer een dat goed is tot opbouw waar dat nodig is,
opdat het genade geeft aan hen die horen. (Ef 4:29)*

Tiende gebod

Dit betreft onszelf, wat er in ons is ten opzichte van de naaste. Dit gebod legt de zonde in de diepten van ons hart bloot (Rom.7:7). De gelovige is door de Heilige Geest in staat begeerten te hebben die God verheerlijken. Hij mag daar om vragen (Fil.4:6).

*Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Volstrekt
niet! Maar ik zou de zonde niet gekend hebben dan
door de wet; want ook de begeerte zou ik niet gekend
hebben, als de wet niet gezegd had: 'U zult niet bege-
ren'. (Rm 7:7)*

*Weest in niets bezorgd, maar laat in alles, door gebed
en smeking met dankzegging, uw verlangens bekend
worden bij God. (Fp 4:6)*

18 En het gehele volk was getuige van de donderslagen, de bliksemstralen, het geluid van de bazuin en de rokende berg. Toen het volk het zag, beefde het en bleef van verre staan. 19 En zij zeiden tot Mozes: Spreek gij met ons, dan zullen wij horen; maar God spreke niet met ons, opdat wij niet sterven. 20 Maar Mozes zeide tot het volk: Vrees niet, want God is gekomen om u op de proef te stellen, en opdat er vrees voor Hem over u kome, dat gij niet zondigt. 21 Het volk nu bleef van verre staan, maar Mozes naderde tot de donkerheid waarin God was.

De HERE heeft zijn wet gegeven. Dit zijn de regels op grond waarvan het voor God kan bestaan. Maar wat is de situatie? Vrees en afstand. Ze willen niet eens tot God naderen. God wist dat wel. Hij geeft hun de wet om hun onwil voor henzelf bloot te leggen.

In hun wens dat God niet meer tot hen zou spreken, geven ze hun onwil aan. Ze vragen Mozes of hij als woordvoerder van God tot hen wil spreken. Deze geest van ongelof die hen ertoe brengt gebruik te maken van een middelaar, zal zich nog vaak openbaren. Het is die geest die voert tot afgoderij. Vandaar dat God in de slotverzen van dit hoofdstuk nog eens wijst op het gebod geen goden naast Hem te maken en hun ook vertelt hoe men Hem kan naderen met offers via het altaar.

Dit tafereel wordt in *Hebreeën 12:18-21* aangehaald om het verschil te laten zien tussen de positie van de gelovige onder de wet en onder de genade.

Want u bent niet genaderd tot de tastbare berg en het brandende vuur, tot donkerheid, duisternis, onweer, bazuïngeschal en een geluid van woorden waarvan zij die ze gehoord hadden, smeekten dat het woord niet tot hen zou worden gericht (want zij konden niet verdragen wat geboden werd: 'Zelfs als een dier de berg aanraakt, zal het worden gestenigd'; en zo vreselijk was het gezicht, dat Mozes zei: 'Ik ben vol vrees en ik beef zeer'), ... (Hb 12:18-21)

22 Toen zeide de HERE tot Mozes: Zó zult gij zeggen tot de Israëlieten: gij hebt gezien, dat Ik van de hemel met u gesproken heb: 23 gij zult naast Mij geen goden maken; noch van zilver noch van goud zult gij ze u maken.

24 Een altaar van aarde zult gij voor Mij maken en daarop offeren uw brandoffers en uw vredeoffers, uw kleinvee en uw runderen. Op elke plaats waar Ik mijn naam doe gedenken, zal Ik tot u komen en u zegenen. 25 Indien gij echter een altaar van stenen voor Mij maakt, dan moogt gij het niet bouwen van gehouwen steen; wanneer gij dat met uw houweel bewerkt, ontwijdt gij het. 26 Ook moogt gij niet langs een trap naar mijn altaar opklimmen, opdat daarop uw schaamte niet zichtbaar worde.

Het volk heeft de HERE horen spreken van de hemel. De inhoud van zijn spreken was: geen andere goden naast Hem. Dat brengt de HERE ertoe nu te gaan vertellen hoe Hij dan wel genaderd wil worden. Het contrast tussen vers 23 en 24 is groot.

Hij spreekt over een altaar van aarde en over brandoffers en vredeoffers. Het altaar, waarop het offer wordt aangeboden, en het offer stellen de Heer Jezus voor. Het is het altaar dat de gave heiligt (*Math.23:19*). Het offer dat Hij bracht was daarom zo welgevallig, omdat *Hij* het bracht.

Dwazen en blinden, want wat is groter: de gave of het altaar dat de gave heiligt? (Mt 23:19)

Het altaar mocht ook van steen zijn. Dat het een altaar van aarde of van steen kon zijn, stelt twee zijden in de persoon van Christus voor. De mens is gevormd uit het stof van de aarde. De Heer Jezus is mens geworden, heeft door de geboorte uit Maria aan het mens zijn en aan al de zwakheid van de mens deelgenomen, evenwel zonder zondige natuur. Hij is de Zoon des mensen.

Steen ziet op duurzaamheid, onvergankelijkheid. Het altaar van steen mocht niet door mensenhand bewerkt zijn. Hier zien we de Heer Jezus als de Zoon van God.

God wil dat de mens Hem als een aanbidder nadert op een wijze die Hij Zelf aangeeft. Niemand mag zelf bepalen hoe en waar God wordt aanbeden. Luisteren naar deze aanwijzingen van de Heer brengt zijn zegen over ons.

Aanbidding mag niet met menselijke middelen op een hoger plan worden gebracht. Elke inbreng van de mens, elk menselijk hulpmiddel, is verboden. Wie daarvan gebruik maakt, eert God niet, maar onteert zichzelf. In heel wat godsdienstige, vooral charismatische, kringen wordt gebruik gemaakt van een 'trap', om tot zogenaamd hogere vormen van aanbidding te komen. De meest onzinnige vormen worden bedacht: vallen, lachen, dansen, brullen in de geest. Zo zijn er wel meer van die 'ladders' te ontdekken. Het voert de mens tot een gedrag dat menonwaardig is.

Allen die aanbidden staan op dezelfde grondslag. Een trap staat ook symbool voor het zich verheffen van de een boven de ander. De geestelijke klasse tekent zich af. Maar ook dat is tot schande van de mens en tot oneer van God.

INHOUD:

- Vs.1-6: De Hebreeuwse slaaf
Vs.7-11: De Hebreeuwse slavin
Vs.12-14: Voorschriften bij doodslag
Vs.15: Straf bij slaan vader of moeder
Vs.16: Straf bij mensenroof
Vs.17: Straf bij vervloeken vader of moeder
Vs.18-27: Voorschriften bij toebrengen lichamelijke letsel
Vs.28-32: Aansprakelijkheid voor toegebracht lichamelijke letsel door een dier
Vs.33-36: Aansprakelijkheid voor toegebracht letsel aan een dier

TOELICHTING:

God, die alle dingen van te voren weet, geeft na de wet in het vorige hoofdstuk, in de volgende hoofdstukken (21-23) als het ware de jurisprudentie, de toepassing van de wet in een aantal voorkomende gevallen. Hieruit blijkt dat ook rekening wordt gehouden met bepaalde omstandigheden, dingen die in het leven van alle dag kunnen gebeuren. De besproken gevallen staan model voor alle zaken die onder Gods volk kunnen gebeuren.

Wij hebben zijn aanwijzingen voor het dagelijks leven in het Woord. Daarbij is ons de Heilige Geest gegeven, door Wie wij in staat Gods Woord te begrijpen en te leven tot Gods eer in gehoorzaamheid aan zijn Woord.

De Hebreeuwse slaaf

*1 Dit zijn de verordeningen die gij hun zult voorhouden.
2 Wanneer gij een Hebreeuwse slaaf koopt, zal hij zes jaar dienen, maar in het zevende jaar zal hij om niet als een vrij man weggaan.
3 Indien hij alleen gekomen is, zal hij alleen weggaan; indien hij gehuwd was, dan zal zijn vrouw met hem weggaan. 4 Indien zijn heer hem een vrouw gegeven heeft en zij hem zonen of dochters gebaard heeft, zal de vrouw met haar kinderen het eigendom blijven van haar heer, en hij zal alleen weggaan. 5 Maar indien de slaaf nadrukkelijk zegt: Ik heb mijn heer, mijn vrouw en mijn kinderen lief, ik wil niet als vrij man weggaan, 6 dan zal zijn heer hem bij de goden brengen, hij zal hem bij de deur of de deurpost brengen, en zijn heer zal zijn oor met een priem doorboren en hij zal hem voor altijd dienen.*

Slaaf zijn was niet normaal voor een verlost volk. Het kon het gevolg zijn van armoede, wat op zich al een oordeel was, want bij gehoorzaamheid aan God zou er onder hen geen arme zijn.

De Hebreeuwse slaaf biedt zichzelf aan om te werken voor het wegwerken van de schuld. God stelt de duur van de verbintenis vast op zes jaar. In het zevende jaar is hij weer vrij man. Als hij een vrouw mee had genomen, mocht die weer met hem vertrekken. Anders lag het in het geval hij een vrouw van zijn heer had gekregen. Dan blijft zijn vrouw en eventuele kinderen het eigendom van zijn heer. De slaaf was alleen gekomen, hij moest ook alleen weggaan.

Maar dan horen we de taal van de liefde. Die liefde betreft niet alleen zijn vrouw en kinderen, maar ook zijn heer en wel in de eerste plaats. In zijn liefde wenst hij zijn vrijheid in te ruilen voor een leven van dienstbaarheid. Van enige dwang, overreding of manipulatie is geen sprake. Dat is volkomen vreemd aan de liefde.

Als teken dat de slaaf voor altijd aan het huis van zijn heer verbonden blijft, wordt het oor (staat voor luisteren, doen wat gezegd wordt, gehoorzaamheid) bij de deurpost met een priem doorboord.

Het is niet moeilijk om in het beeld van de Hebreeuwse slaaf de Heer Jezus te herkennen. Hij bood Zichzelf als slaaf aan om de schuld die door de zonde op de wereld lag weg te nemen (*Zach.13:5; Fil.2:6,7*). Hij heeft een volmaakte dienst als slaaf verricht. Hij is de gehoorzame mens die als Enige de wet volmaakt vervulde. Hij had na zijn volmaakte leven kunnen terugkeren naar de hemel, zonder te sterven.

Maar in zijn volmaakte liefde wilde Hij voor eeuwig slaaf zijn (*Luk.12:37*). Liefde is de ware bron van dienst. Zijn liefde betrof in de eerste plaats "mijn heer" (zijn Vader), daarna "mijn vrouw" (de gemeente, de bruid) en "mijn kinderen" (de individuele gelovigen; wij zijn geen kinderen van de Heer Jezus, nooit noemt de Schrift ons zo, maar kinderen van God). Hij liet Zich het oor doorboren. Hij betaalde met zijn bloed en verwierf haar tot zijn eigendom.

In *Psalm 40:7* en *Jesaja 50:5* lezen we ook over geopende oren. *Psalm 40:7* slaat op zijn komen in de wereld (*zie Hebr.10:5¹*), *Jesaja 50:5* op zijn gaan door de wereld (elke morgen opende Hij zijn oor) en *Exodus 21:6* op zijn vertrek uit de wereld (Hij gaf Zich aan het eind van zijn leven over voor de zijnen tot eeuwige Dienstknecht).

1) In de Septuaginta (de Griekse vertaling van het *Oude Testament*) is de uitdrukking "voor Mij oren uitgegraven" (zoals letterlijk in *Psalm 40:7* in het Hebreeuws staat) vertaald met "een lichaam toebereid". Omdat dit laatste de ware betekenis weergeeft, wordt deze vertaling door de Heilige Geest in *Hebreeën 10:5* aangehaald. Het open oor was het middel waardoor Hij luisterde, het lichaam was het middel waardoor die wil werd uitgevoerd.

De Hebreeuwse slavin

7 En wanneer iemand zijn dochter als slavin verkoopt, zal zij niet weggaan zoals de slaven weggaan. 8 Indien zij haar heer niet bevalt, die haar voor zichzelf bestemd had, dan moet hij haar laten loskopen; hij heeft niet de bevoegdheid haar aan een vreemd volk te verkopen, omdat hij trouweloos tegen haar gehandeld heeft. 9 Indien hij haar voor zijn zoon bestemt, zal hij haar naar het recht der dochters doen. 10 Indien hij zich een andere neemt, zal hij haar voeding, haar kleding en de echtelijke gemeenschap met haar niet verminderen. 11 Indien hij haar deze drie dingen niet doet, zal zij weggaan, om niet, zonder geld.

De Hebreeuwse slaaf mocht na zes jaar dienst in het zevende jaar worden vrijgelaten. Die regeling bestond niet voor een Hebreeuwse slavin. Zij was gekocht om haar heer te behagen. Als zij hem tegenviel, moest hij haar laten loskopen. Voorwaarde was dat hij haar niet aan een vreemd volk zou verkopen. Deze regeling diende om haar tegen willekeur te beschermen (*Neh.5:8*).

Hij kon de slavin ook voor zijn zoon bestemd hebben. Dan moest hij haar als zijn dochter behandelen.

Als hij een andere vrouw nam, terwijl hij haar niet verkocht maar hield, mocht hij zich niet aan zijn echtelijke verplichtingen onttrekken. Deed hij dat wel, dan was zij vrij om weg te gaan, zonder dat daar een koopsom mee gemoeid was.

We kunnen in deze slavin een beeld van Israël zien. Israël mocht niet vrij uitgaan (zoals de Heer Jezus dat wel mocht). Het volk was door God gekocht, opdat het Hem zou behagen. Maar het volk had God niet gehaagd. Anders dan de heer in dit gedeelte, heeft God zijn volk wel in handen van vreemde volken verkocht (*Richt.2:14SV; Ps.44:13SV; Jes.50:1SV*).

Zo ontstak des HEEREN toorn tegen Israël, en Hij gaf hen in de hand der rovers, die hen beroofden; en Hij verkocht hen in de hand hunner vijanden rondom; en zij konden niet meer bestaan voor het aangezicht hunner vijanden. (Ri 2:14 SV)

Gij verkoopt Uw volk om geen waardij; en Gij verhoogt hun prijs niet. (Ps 44:13 SV)

Maar ieder zal zeggen: Ik ben geen profeet, ik ben een man die de akker bebouwt, want iemand heeft mij gekocht in mijn jeugd. (Zc 13:5)

Want laat die gezindheid in u zijn die ook in Christus Jezus was, die in de gestalte van God zijnde het geen roof geacht heeft God gelijk te zijn, maar Zichzelf ontledigd heeft, de gestalte van een slaaf aannemend, de mensen gelijk wordend. (Fp 2:6,7)

Gelukkig die slaven die de heer, als hij komt, wakend zal vinden. Voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, hen zal doen aanliggen en zal naderkomen om hen te dienen. (Lk 12:37)

In slachtoffer en spijsoffer hebt Gij geen behagen, – Gij hebt mij geopende oren gegeven –, brandoffer en zondoffer hebt Gij niet gevraagd. (Ps 40:7)

De Here HERE heeft mij het oor geopend en ik ben niet weerspannig geweest, ik ben niet teruggedeeind. (Js 50:5)

Maar indien de slaaf nadrukkelijk zegt: Ik heb mijn heer, mijn vrouw en mijn kinderen lief, ik wil niet als vrij man weggaan, dan zal zijn heer hem bij de goden brengen, hij zal hem bij de deur of de deurpost brengen, en zijn heer zal zijn oor met een priem doorboren en hij zal hem voor altijd dienen. (Ex 21:5,6)

Ook belegde ik tegen hen een grote vergadering en zeide tot hen: Wij hebben onze broeders, de Joden, die aan de heidenen verkocht waren, losgekocht, voor zover wij konden; maar gij gaat uw broeders verkopen en zij verkopen zich aan ons! En zij zwegen en vonden geen antwoord. (Nh 5:8)

Alzo zegt de HEERE: Waar is de scheidbrief van ulieder moeder, waarmede Ik haar weggezonden heb? Of wie is er van Mijn schuldeisers, aan wien Ik u verkocht heb? Ziet, om uw ongerechtigheden zijt gij verkocht, en om uw overtredingen is uw moeder weggezonden. (Js 50:1 SV)

Dat was geen trouweloos handelen van Hem. Integendeel, het was vanwege de ontrouw van het volk. Zijn doel ermee was het volk het verschil te leren tussen de dienst aan Hem en de dienst aan de volken (2 Kron.12:8). Ook anders dan in dit gedeelte was met 'de verkoop' geen geld mee gemoeid.

De slavin, Israël, zal uiteindelijk vrij worden. Ze zal de vrouw van de Zoon worden (Hos.2:18). Dan zal God met haar handelen naar die positie.

In afwachting van die tijd, heeft de Zoon "zich een andere" genomen, de gemeente. De betrekking met Israël is er, in de tijd dat de gemeente wordt gevormd, niet (Hos.3:3-5). Israël is nu Lo-Ammi en Lo-Ruchama (Hos.1:6-9).

En ik zeide tot haar: Vele dagen zult gij blijven zitten; gij zult geen ontucht bedrijven, geen man toebehoren; en ook ik zal tot u niet komen. Want vele dagen zullen de Israëlieten blijven zitten zonder koning en zonder vorst, zonder offer en zonder gewijde steen, zonder efod of terafim. Daarna zullen de Israëlieten zich bekeren, en de HERE, hun God, zoeken, en David, hun koning, en bevende komen tot de HERE en tot zijn heil – in de dagen der toekomst. (Hs 3:3-5)

Zij werd wederom zwanger en baarde een dochter; Hij zeide tot hem: Noem haar Lo-Ruchama, want Ik zal Mij voortaan niet meer over het huis Israëls ontfermen, dat Ik hun iets vergeven zou. Doch over het huis van Juda zal Ik mij ontfermen, en hen verlossen als de HERE, hun God. Maar Ik zal hen niet verlossen door boog of zwaard of oorlogstuig, door paarden of door ruiters.

Nadat zij Lo-Ruchama gespeend had, werd zij zwanger en baarde een zoon. Toen zeide Hij: Noem hem Lo-Ammi, want gij zijt mijn volk niet en Ik zal de uwe niet zijn. (Hs 1:6-9)

God erkent Israël is in deze tijd niet als zijn volk. Het is weggegaan, bij Hem vandaan.

In de volgende verzen (12-36) worden nadere bepalingen gegeven bij overtreding van een bepaald gebod. We zien hoe de HERE rekening houdt met verschillende omstandigheden en in hoeverre er opzet in het spel was. In *Mattheüs 5:17v* gaat de Heer Jezus ook in op de overtreding van de geboden. De Heer toont daar aan dat het niet alleen gaat om de daden, maar vooral om het hart, de gezindheid die achter daden en woorden schuilgaat. Hij heeft ook zijn eigen hart geopenbaard en laten zien hoezeer dat uitgaat boven wat de wet eist. De Heer Jezus heeft niet alleen de wet vervuld, maar ook wat daar bovenuit gaat. Nergens vraagt de wet het leven te geven voor de ander. Dat heeft de Heer Jezus wel gedaan. Daartoe brengt de liefde.

Voorschriften bij doodslag

12 Wie iemand zo treft, dat hij sterft, zal zeker ter dood gebracht worden. 13 Maar voor het geval, dat hij het er niet op toelagde, doch dat God het zijn hand deed overkomen, zal Ik u een plaats aanwijzen, waarheen hij kan vluchten. 14 Doch wanneer iemand misdadig handelt tegen zijn naaste en hem met list doodt, dan zult gij hem van mijn altaar weghalen, opdat hij sterve.

Nadere bepalingen bij overtreding van het 6e gebod. De meest radicale vorm van wetsovertreding jegens de naaste is hem doden, het leven benemen. De algemene regel is dat in geval van doodslag gehandeld moet worden naar wat tot Noach werd gezegd (Gen.9:6).

Wie een ander doodt, treedt in de rechten van God. Alleen God heeft zeggenschap over leven en dood. Deze zeggenschap heeft God aan de overheid overgedragen (Rom.13:1-7).

Elke ziel zij aan de over haar gestelde overheden onderdanig; want er is geen overheid dan door God, en die er zijn, zijn door God ingesteld. Wie zich dus tegen de overheid verzet, weerstaat de instelling van God; en zij die weerstaan, zullen oordeel voor zichzelf ontvangen. Want de overheidspersonen zijn niet voor het goede, maar voor het kwade werk te vrezen. Wilt u nu de overheid niet vrezen, doe het goede, en u zult lof van haar hebben, want zij is Gods dienaar, u ten goede. Maar als u het kwade doet,

Zij hebben zich verootmoedigd, Ik zal hen niet verdelgen, maar hun spoedig uitredding geven, zodat mijn toorn zich niet over Jeruzalem zal uitstorten door de hand van Sisak. Zij zullen hem echter tot knechten zijn, zodat zij mijn dienst en de dienst van de koninkrijken der landen leren kennen. (2Kr 12:7,8)

Ik zal u Mij tot bruid werven voor eeuwig; Ik zal u Mij tot bruid werven door gerechtigheid en recht, door goe-dertierenheid en ontferming; (Hs 2:18)

Wie des mensen bloed vergiet, diens bloed zal door de mens vergoten worden, want naar het beeld Gods heeft Hij de mens gemaakt. (Gn 9:6)

vrees dan; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; want zij is Gods dienaar, een wreester tot straf voor hem die het kwade bedrijft. Daarom is het nodig onderdanig te zijn, niet alleen om de straf, maar ook om het geweten. Want daarom betaalt u ook belasting; immers, zij zijn dienaars van God, juist daarin voortdurend werkzaam. Geef aan allen wat hun toekomt: belasting, aan wie belasting; tol, aan wie tol; vrees, aan wie vrees; eer, aan wie eer toekomt. (Rm 13:1-7)

Indien iemand een ander per ongeluk doodde, kon hij naar een vrijstad vluchten, waarvoor later regelingen worden getroffen (Num.35; Deut.19; Joz.20). Ook kon hij tot het altaar zijn toevlucht nemen. God deed het zijn hand overkomen. God wilde dit gebeuren gebruiken om hem bij zijn altaar, een beeld van het kruis, te brengen. Wie niet oprecht is, zal sterven (1 Kon.2:29).

Daarop meldde men koning Salomo: Joab is naar de tent des HEREN gevlucht, en zie, hij bevindt zich naast het altaar. Toen zond Salomo Benaja, de zoon van Jojada, uit met deze opdracht: Ga, stoot hem neer. (1Kn 2:29)

Straf bij slaan vader of moeder

15 Wie zijn vader of zijn moeder slaat, zal zeker ter dood gebracht worden.

Overtreding 5e gebod, het eerste gebod van de geboden die betrekking hebben op de verhouding tot de naaste. Ook hier is sprake van opstand tegen door God ingesteld gezag. Gods gezag wordt op aarde in de eerste plaats door ouders vertegenwoordigd. Kinderen die geen respect hebben voor hun ouders, hebben in het algemeen geen respect voor welke vorm van gezag ook.

Straf bij mensenroof

16 Wie een mens rooft, hetzij hij hem reeds verkocht heeft, hetzij deze nog in zijn bezit wordt aangetroffen, zal zeker ter dood gebracht worden.

Overtreding 8e gebod. Van alle vormen van diefstal is dit de ergste vorm. Het is iemand zijn vrijheid ontnemen en maken tot een voorwerp waar aan te verdienen is. In geestelijk opzicht gebeurt dit als iemand een ander volledig afhankelijk maakt van zichzelf en daardoor kan manipuleren.

De mens is gemaakt naar Gods gelijkenis (Jak.3:9). Daarom moet ieder mens met respect worden behandeld (1 Petr.2:17).

Met haar zegenen wij de Heer en Vader, en met haar vervloeken wij de mensen die naar Gods gelijkenis gemaakt zijn. (Jk 3:9)

Eert allen, hebt de broederschap lief, vreest God, eert de koning. (1Pt 2:17)

Straf bij vervloeken vader of moeder

17 Wie zijn vader of zijn moeder vervloekt, zal zeker ter dood gebracht worden.

Overtreding 5e gebod, nu niet door een wandaad als in vers 15, maar door schandelijk over de ouders te spreken.

Voorschriften bij toebrengen lichamelijk letsel

18 Wanneer mannen twisten en de een slaat de ander met een steen of met de vuist, zodat deze wel niet sterft, maar bedlegerig wordt, 19 dan zal hij die de slag gaf, ongestraft blijven, wanneer de ander opstaat en met zijn stok buiten wandelt; slechts diens gedwongen rusttijd zal hij vergoeden en voor genezing zorgen.

20 Wanneer iemand zijn slaaf of zijn slavin met een stok slaat, zodat deze onder zijn hand sterft, zal deze zeker gewroken worden. 21 Slechts indien hij een dag of twee in leven blijft, zal hij niet gewroken worden, want het is zijn eigen geld.

22 Wanneer mannen vechten en een van hen stoot een zwangere vrouw, zodat haar vrucht afgaat, maar zonder ander letsel, dan zal zeker een boete worden geëist, naardat de man van die vrouw hem oplegt, en hij zal het volgens besluit van de rechters geven. 23 Maar indien er een ander letsel is, zult gij geven leven voor leven, 24 oog voor oog, tand voor tand, hand voor hand, voet voor voet, 25 blaar voor blaar, wond voor wond, striem voor striem.

26 Wanneer iemand het oog van zijn slaaf – of het oog van zijn slavin – raakt en het vernielt, zal hij hem om zijn oog vrijlaten. 27 En indien hij een tand van zijn slaaf – of een tand van zijn slavin – uitslaat, zal hij hem om zijn tand vrijlaten.

Het toebrengen van lichamelijk letsel staat in verbinding met het 6e gebod. Een ruzie loopt uit de hand. Er vallen geen doden, maar wel gewonden. De gewonde kan een poos niet werken. De gedwongen rusttijd moet worden vergoed. Verdere straf wordt niet opgelegd als de gewonde zover herstelt, dat hij weer in staat is te lopen, al is het nog met behulp van een stok.

Als een slaaf of slavin door de eigenaar zo hard wordt geslagen dat deze sterft, zal de eigenaar daarvoor moeten boeten. Hij heeft iemand het leven benomen en dat komt hem niet toe. Als de slaaf niet onmiddellijk sterft, zal hij niet boeten. Zijn straf is het verlies van slaaf.

Mogelijk is de situatie in *vers 22* zo, dat de (zwangere) vrouw van een van de vechtende mannen tussenbeide wil komen. Ze krijgt een klap en als gevolg daarvan een miskraam. De man die dit heeft veroorzaakt moet een boete worden opgelegd, die wordt bepaald door de man van de vrouw en bekrachtigd door de rechters. In geestelijk opzicht kan een ruzie tot gevolg hebben dat geestelijk leven dat zich aandient in de kiem wordt gesmoord. Hoeveel geestelijke schade is er al veroorzaakt door ruzies tussen gelovigen!

In de *verzen 23-25* vinden we de hoofdzaak van de wet: vergelding, het betalen met gelijke munt. Dat is een volmaakt rechtvaardig beginsel.

Als God naar het beginsel "*leven voor leven*" had gehandeld met het oog op de dood van zijn Zoon had Hij de wereld weggevaagd. Maar juist op de plaats van de grootste misdaad, bad de Heer Jezus: "*Vader, vergeef hun.*" (*Lukas 23:34*)

God zorgt ook voor de rechten van slaven. Als de eigenaar het oog of de tand van een slaaf zo raakt dat ze niet meer kunnen worden gebruikt, moet de eigenaar de slaaf vrijlaten. De eigenaar mist daardoor de inzet van de slaaf en moet die vervangen, wat geld kost. De slaaf zelf kan niet beter af zijn. Hij heeft zijn vrijheid terug, hoewel hij gehandicapt is. Zijn gezichtsvermogen is beperkt en ook voedsel nuttigen gaat niet meer zo gemakkelijk als vroeger.

Aansprakelijkheid voor toegebracht lichamelijk letsel door een dier

28 Wanneer een rund een man of een vrouw stoot, zodat deze sterft, dan zal het rund zeker gestenigd worden en zijn vlees zal niet gegeten worden, maar de eigenaar van het rund zal vrijuit gaan. 29 Indien echter dat rund reeds vroeger stotig was en zijn eigenaar gewaarschuwd was, maar hij het niet bewaakte, en het doodt een man of een vrouw, dan zal het rund gestenigd worden, maar ook de eigenaar zal ter dood gebracht worden. 30 Indien hem een zoengeld opgelegd wordt, dan zal hij alles wat hem opgelegd wordt, als losprijs voor zijn leven geven. 31 Stoot het een zoon of een dochter, dan zal met hem gehandeld worden volgens dezelfde verordening. 32 Maar indien het rund een slaaf of een slavin stoot, dan zal hij dertig sikkels zilver aan de heer van deze geven, en het rund zal gestenigd worden.

Als een rund iemand doodde, moest het gedood worden. Het om die reden gedode dier mocht niet als voedsel dienen, omdat het door zijn afschuwelijke daad onrein moest worden geacht. De eigenaar was niet aansprakelijk. Hij kon niet vermoeden dat het dier dit zou doen.

De eigenaar is wel aansprakelijk in geval het bekend was dat het dier gevaarlijk was. Als hij het dier niet bewaakte en het doodde iemand, moest het dier worden gedood, maar de eigenaar ook.

Er wordt een mogelijkheid gegeven tot het betalen van zoengeld als een losprijs voor het leven.

Dingen die in ons bezit zijn, kunnen schade aan anderen toebrengen. Dat kan gebeuren door dingen die naar ons oordeel geen schade kunnen veroorzaken. Het kan ook gebeuren door dingen die in het gebruik wel schade bij anderen kunnen veroorzaken. In het laatste geval moeten we er attent op zijn hoe we die dingen gebruiken. Er zijn praktische en geestelijke toepassingen te maken.

Jezus nu zei: Vader, vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen. En om zijn kleren te verdelen wierpen zij het lot daarover. (Lk 23:34)

Vers 32. Dit is ook de prijs waarop de Zoon van God in de gestalte van een slaaf is geschat (*Math.26:15*).

Toen ging een van de twaalf, Judas Iskariot geheten, naar de overpriesters en zei: Wat wilt u mij geven? Dan zal ik Hem aan u overleveren. (Mt 26:14,15)

Aansprakelijkheid voor toegebracht letsel aan een dier

33 Wanneer iemand een put opent, of wanneer iemand een put graaft, zonder die te bedekken, en er valt een rund of een ezel in, 34 dan zal de eigenaar van de put vergoeding geven: hij zal er geld voor teruggeven aan de eigenaar ervan, maar het dode dier zal zijn eigendom zijn. 35 Wanneer iemands rund het rund van zijn naaste stoot, zodat het sterft, dan zal men het levende rund verkopen en zijn prijs verdelen en ook het dode dier zal men verdelen. 36 Of als het bekend was, dat het rund reeds vroeger stotig was, en als zijn eigenaar het desondanks niet bewaakte, dan zal hij volledig rund voor rund vergoeden, doch het dode dier zal zijn eigendom zijn.

Schade, toegebracht aan eigendommen van een ander, moest worden vergoed. In geval het niet was te voorzien, werd een regeling getroffen.

Alle genoemde voorvallen vinden plaats te midden van Gods volk. En wat hun overkomen is, is hun overkomen tot lering van ons (*1 Kor.10:6,11*). Het is dus geoorloofd te veronderstellen dat in alle gevallen een geestelijke toepassing te maken is. In het ene geval is deze voor de hand liggend, in het andere geval is deze minder duidelijk. Belangrijk is dat een toepassing niet berust op fantasie, maar op een waarheid die in het *Nieuwe Testament* naar voren wordt gebracht.

Als het gaat om ons bezit kunnen we denken aan alles wat ons in stoffelijk en geestelijk opzicht is toevertrouwd. Hoe gaan we om met ons geld, onze bezittingen, onze capaciteiten? Gebruiken we die tot zegen of tot schade van anderen? Als we anderen materieel of geestelijk schade hebben toegebracht, hoe vergoeden we dat dan? Ook materiële schade is niet altijd alleen met een geldbedrag te vereffenen.

... en deze dingen gebeurden tot voorbeelden voor ons, opdat wij geen begeerte in het kwade zouden hebben, zoals zij er begeerte in hadden. (1Ko 10:6)

Al deze dingen nu zijn hun overkomen als voorbeelden en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen zijn gekomen. (1Ko 10:11)

INHOUD:

- Vs.1-4: Voorschriften bij diefstal
 Vs.5, 6: Voorschriften bij bijzondere vormen van onteigening
 Vs.7-13: Voorschriften bij verlies van in bewaring gegeven eigendommen
 Vs.14,15: Regeling bij verlies van geleend goed
 Vs.16,17: Regeling bij verlies van maagd zijn
 Vs.18-20: Straffen bij zonden van afval
 Vs.21-27: Regelingen voor vreemdeling, weduwe, wees en arme
 Vs.28: Houding jegens de overheid
 Vs.29,30: Voorschrift aangaande de eerstelingen
 Vs.31: Voorschrift aangaande het verscheurde

TOELICHTING:**Voorschriften bij diefstal**

1 Wanneer iemand een rund of een stuk kleinvee steelt en het slacht of verkoopt, dan zal hij vijf stuks rundvee als vergoeding geven voor het rund en vier stuks kleinvee voor het stuk kleinvee. **2** Indien een dief bij een inbraak betrapt en zo getroffen wordt, dat hij sterft, dan rust daarop geen bloedschuld; **3** indien de zon was opgegaan, rust daarop wel bloedschuld. Hij zal volledig vergoeding geven; indien hij niets heeft, zal hij verkocht worden om wat hij gestolen heeft. **4** Indien werkelijk het gestolene levend in zijn bezit gevonden wordt, hetzij rund, ezel of een stuk kleinvee, zal hij het dubbele als vergoeding geven.

Er worden enkele verschillen gemaakt. Bij diefstal en slachten of doorverkopen moest er vijf of viervoudig (2 Sam.12:6; Luk.19:8) worden vergoed, afhankelijk van het dier dat gestolen was. Als het dier nog levend in bezit van de dief was, moest hij het dubbele als vergoeding geven.

De wet maakt ook verschil tussen diefstal overdag en bij nacht. Er wordt van uitgegaan dat de dief 's nachts inbreekt. Wordt hij dan betrapt en gedood, dan gaat degene die hem doodde vrijuit. Is de dief echter overdag werkzaam en wordt hij dan betrapt en gedood, dan gaat degene die hem doodde niet vrijuit. Er wordt verondersteld dat het niet nodig is een dief overdag te doden. Er moet dan om hulp geroepen kunnen worden. In de nacht echter is iedereen in slaap en is de situatie niet te overzien.

Het grote tegenbeeld van vergoeding bij diefstal is de Heer Jezus. Hij heeft door zijn werk op het kruis aan God teruggegeven wat Hij niet had gestolen: de eer van God (Ps.69:5).

Voorschriften bij bijzondere vormen van onteigening

5 Wanneer iemand een akker of een wijngaard laat afweiden door zijn vee erin los te laten, en dit weidt de akker van een ander af, dan zal hij het beste deel van zijn eigen akker of het beste deel van zijn wijngaard als vergoeding geven.

6 Wanneer brand ontstaat en doornstruiken aantast, doch ook een schoof of het staande koren of het gehele veld verteerd wordt, dan zal hij, die de brand aanstak, volledig vergoeding geven.

In vers 5 is sprake van opzet. Iemand steelt de vrucht van het land van een ander om zijn eigen vee mee te voeden, om de vrucht van zijn eigen land te ontzien.

En het oilam moet hij viervoudig vergoeden omdat hij dit gedaan heeft en geen medelijden had.
(2Sm 12:6)

Zacheus echter ging staan en zei tot de Heer: Zie, de helft van mijn bezittingen, Heer, geef ik aan de armen; en als ik iemand iets heb afgeperst, vergoed ik dat vierdubbel. (Lk 19:8)

... ; wat ik niet geroofd heb, moet ik toch teruggeven.
(Ps 69:5)

In vers 6 lijkt niet direct opzet in het spel. Het gaat om iemand te gaan die brand sticht om doornstruiken te verbranden. Hij houdt het vuur niet in de hand. Het wordt een uitslaande brand waardoor koren van het veld van een ander door het vuur wordt verteerd.

Een brand stelt oordeel voor. Doornstruiken zijn een gevolg van de zonde. Het oordeel over de zonde, een handeling van tucht, kan te ver worden doorgevoerd, zodat zegeningen van het land verloren gaan. Als tucht zijn doel heeft bereikt moet die worden opgeheven, "opdat zo iemand niet door de overmatige droefheid wordt verslonden" (2 Kor.2:7). De vergoeding die moet worden gegeven is "dat u hem van uw liefde verzekert." (2 Kor.2:8).

Voorschriften bij verlies van in bewaring gegeven eigendommen

7 Wanneer iemand aan zijn naaste geld of goed te bewaren geeft, en het uit het huis van die man gestolen wordt, zal de dief, indien hij gevonden wordt, het dubbele als vergoeding geven. 8 Indien de dief niet gevonden wordt, zal de heer des huizes tot de goden naderen, om te zweren, dat hij zijn hand niet uitgestoken heeft naar de have van zijn naaste. 9 Bij elke zaak van verduistering, hetzij van een rund, een ezel, een stuk kleinvee, een gewaad, hetzij van welk verloren voorwerp ook, waarvan (de eigenaar) zegt: dat is het – zal hun beider zaak tot de goden komen. Hij, die de goden schuldig verklaren, zal aan zijn naaste het dubbele als vergoeding geven.

10 Wanneer iemand aan zijn naaste een ezel of een rund of een stuk kleinvee of welk dier ook, te bewaren geeft en het sterft, of het wordt gewond of geroofd, zonder dat iemand het ziet, 11 dan zal de eed bij de HERE tussen hen beslissen, of hij niet zijn hand uitgestoken heeft naar de have van zijn naaste, en de eigenaar zal er genoeg mee nemen, de ander behoeft geen vergoeding te geven. 12 Maar indien het zonder meer van hem gestolen is, zal hij aan de eigenaar vergoeding geven. 13 Indien het zonder meer verscheurd is, zal hij het als bewijsstuk overleggen. Het verscheurde zal hij niet vergoeden.

Als ons iets wordt toevertrouwd, zijn we er verantwoordelijk voor dat het niet gestolen wordt. Het in bewaring geven is een zaak van vertrouwen. Wordt het wel gestolen, dan zal die dief, als hij gevonden wordt, het dubbele moeten vergoeden. Er is niet alleen teruggave, maar ook compensatie voor de schrik en het ongemak, terwijl de dief moet ervaren dat diefstal gestraft wordt.

Als de dief niet gevonden wordt, rust er verdenking op hem aan wie het geld of goed was toevertrouwd. De goden (rechters) nemen hem de eed af. Door het afleggen van de eed is de verdenking weggenomen.

Ons als gelovigen is veel in bewaring gegeven. Timotheüs krijgt de opdracht het hem toevertrouwde pand te bewaren (1 Tim.6:20; 2 Tim.1:14; vgl. Ezra 8:24-34).

Timotheüs, bewaar het jou toevertrouwde pand, terwijl je je afwendt van het ongoddelijk gezwets en de tegenstellingen van de ten onrechte zo genoemde kennis. (1Tm 6:20)

Bewaar het goede jou toevertrouwde pand door de Heilige Geest die in ons woont. (2Tm 1:14)

Vervolgens zonderde ik twaalf van de oversten der priesters af: Serebja, Hasabja, en met hen tien van hun broeders. Ik woog voor hen het zilver en het goud af en de voorwerpen die de heffing voor het huis van onze God waren, die de koning, zijn raadsheren, zijn vorsten en alle Israëlieten die zich daar bevonden, als heffing hadden gebracht; afgewogen stelde ik hun ter hand: zeshonderd vijftig talenten zilver; voor honderd talenten zilveren voorwerpen; honderd talenten goud; twintig gouden bekens ter waarde van duizend darieken, en twee voorwerpen van prachtig goudglanzend brons, kostbaar als goud. En ik zeide tot hen: Gij zijt de HERE geheiligd, evenzo zijn deze voorwerpen geheiligd, en het zilver en het goud zijn een vrijwillige gave voor de HERE, de God uwer vaders; bewaakt ze en houdt ze onder uw hoede, totdat gij ze kunt afwegen in het bijzijn van de oversten der priesters, van de Levieten en van de oversten van Israëls families te Jeruzalem, in de vertrekken van het huis des HEREN. Toen namen de priesters en de Levieten het afgewogen zilver en goud en de voorwerpen in ontvangst om ze te brengen naar Jeruzalem, naar het huis van onze God. Wij braken dan op van de rivier Ahava op de twaalfde van de eerste maand om naar Jeruzalem te gaan, en de hand van onze God was over ons en redde ons uit de macht van vijanden en strijkers. Zo kwamen wij te Jeruzalem aan. Nadat wij daar drie dagen vertoefd hadden, werden op de vierde dag het zilver en het goud en de voorwerpen gewogen in het huis

Voor zo iemand is deze straf genoeg, die door de velen uitgeoefend is, zodat u integendeel veeleer moet vergeven en vertroosten, opdat zo iemand niet door de overmatige droefheid wordt verslonden. Daarom spoor ik u aan, dat u hem van uw liefde verzekert. (2Ko 2:6-8)

van onze God onder toezicht van Meremoth, de zoon van Uria, de priester; met hem was daar ook Eleazar, de zoon van Pinehas, en tevens bevonden zich bij hen de Levieten Jozabad, de zoon van Jesua, en Noadja, de zoon van Binnui, – alles naar getal en gewicht, en het gehele gewicht werd opgetekend. (Ea 8:24-34)

Als we iets kwijt zijn geraakt, bijv. onze vrede, moeten we op zoek gaan naar de 'dief'. Mogelijk hebben we iets in ons leven toegelaten, waardoor we het zicht op de Heer zijn kwijtgeraakt. Onze aanbidding is verdwenen (rund), we zijn niet meer dienstbaar (ezel), ons gedrag als christenen zijn we kwijt (gewaad). Wordt het teruggevonden, dan komt het dubbele ervoor in de plaats. Christenen die zijn afgedwaald en weer terug zijn op het goede pad, zullen met verdubbelde ijver zich inzetten voor de Heer.

Regeling bij verlies van geleend goed

14 Wanneer iemand van zijn naaste (een dier) leent, en het wordt gewond of sterft, terwijl de eigenaar er niet bij was, dan zal hij volledig vergoeding geven. 15 Indien de eigenaar erbij was, zal hij geen vergoeding geven. Indien het gehuurd was, is de schade in de huurprijs inbegrepen.

Wat in bewaring wordt gegeven, heeft te maken met het vertrouwen van de eigenaar in hem aan wie hij iets in bewaring geeft. De zaak is: hoe gaat deze met dit vertrouwen om. Bij iets wat men leent, gaat het om het gebruik van iets wat men zelf mist, maar wel nodig heeft.

We mogen gebruik maken van wat een ander is toevertrouwd, maar dat niet misbruiken. Dat geldt in zowel materieel, als in geestelijk opzicht.

Regeling bij verlies van maagd zijn

16 Wanneer iemand een maagd verleidt, die niet ondertrouwd is, en gemeenschap met haar heeft, dan zal hij haar tegen de volle bruidsprijs tot vrouw nemen. 17 Indien haar vader ten stelligste weigert haar aan hem te geven, dan zal hij de bruidsprijs der maagden aan zilver afwegen.

Een ongehuwd meisje valt onder de zorg van haar vader. Verleidt iemand haar tot gemeenschap, dan is hij verplicht met haar te trouwen, tenzij de vader weigert haar aan hem te geven. In elk geval moest er een bruidsprijs worden betaald. Geslachtsgemeenschap is niet zonder gevolgen. Het meisje is haar eer kwijt en zal daardoor moeilijker uit te huwelijken zijn. De man die haar verleidde moet een bruidsprijs betalen. Ook hij moet zich goed realiseren dat hij een zonde heeft begaan door iets te doen dat alleen in het huwelijk thuishoort.

Straffen bij zonden van afval

**18 Een tovenaars zult gij niet in leven laten.
19 Alwie met een dier gemeenschap heeft, zal zeker ter dood gebracht worden.
20 Wie aan de goden offert, behalve aan de HERE alleen, zal met de ban geslagen worden.**

Tovenarij en afgoderij stammen uit de wereld van het occultisme, de wereld van de duivel. Deze afschuwelijke zonden zijn rechtstreekse opstand tegen God. Op meerdere plaatsen wordt Gods volk gewaarschuwd zich daarvan verre te houden (*Lev.20:6; Deut.18:10; 1 Sam.28*).

En iemand, die zich tot de geesten van doden of tot waarzeggende geesten wendt, om die overspelig na te lopen – tegen zo iemand zal Ik mijn aangezicht keren en hem uit het midden van zijn volk uitroeien. (Lv 20:6)

Onder u zal er niemand worden aangetroffen, die zijn zoon of zijn dochter door het vuur doet gaan, die waarzeggerij pleegt, geen wichelaar, uitlegger van voortekenen, of tovenaars, geen bezweerder, niemand, die de geest van een dode of een waarzeggende geest ondervraagt of die de doden raadpleegt. (Dt 18:10,11)

Lees ook 1Sm 28

Tussen deze twee vormen van occultisme wordt gewaarschuwd tegen gemeenschap met een beest. Dat Gods volk gewaarschuwd moet worden tegen deze wanstaltige uiting van gemeenschap, geeft aan dat het ertoe in staat is.

In geestelijke zin zien we deze zonde in *Openbaring 13*, waar gesproken wordt over een beest uit de zee en een beest uit de afgrond. Beide beesten worden geïnspireerd door satan. Het occultisme zal in deze beesten zijn hoogtepunt bereiken. Velen van hen die zich tot Gods volk rekenen zullen zich ervoor buigen en hun gemeenschap ermee betuigen (*Op.17*).

En hij voerde mij weg in de geest naar een woestijn. En ik zag een vrouw zitten op een scharlakenrood beest dat vol namen van laster was en zeven koppen en tien horens had. En de vrouw was bekleed met purper en scharlaken en versierd met goud en edelgesteente en parels, en had een gouden drinkbeker in haar hand, vol gruwelen en de onreinheden van haar hoerij. En op haar voorhoofd was een naam geschreven: Verborgenschap, het grote Babylon, de moeder van de hoeren en van de gruwelen van de aarde. (Op 17:3-5)

Regelingen voor vreemdeling, weduwe, wees en arme

21 Een vreemdeling zult gij niet onderdrukken, noch hem benauwen, want gij zijt vreemdelingen geweest in het land Egypte.

22 Geen enkele weduwe of wees zult gij verdrukken. 23 Indien gij dezen toch verdrukt, voorzeker zal Ik, indien zij luide tot Mij roepen, hun geroep horen, 24 en mijn toorn zal ontbranden en Ik zal u met het zwaard doden, zodat uw vrouwen weduwen worden en uw kinderen wezen.

25 Indien gij aan mijn volk, aan de arme bij u, geld leent, zult gij u niet als een schuldeiser jegens hem gedragen: gij zult hem geen rente opleggen.

26 Indien gij het opperkleed van uw naaste tot pand neemt, zult gij het hem vóór zonsondergang teruggeven, 27 want dat is zijn enige bedekking, dat is de bekleding voor zijn huid – waarin zal hij zich te ruste leggen? Wanneer hij tot Mij om hulp zal roepen, zal Ik horen, want Ik ben genadig.

Hier schittert de barmhartigheid van God ten aanzien van de zwakken in de samenleving. God komt voor hen op. Het gaat niet om een sociaal programma tot wereldverbetering of een oproep zich in te zetten voor asielzoekers. Het gaat om het weerspiegelen van Gods barmhartigheid, iets dat alleen kan gebeuren door zijn volk.

Gelovigen kunnen medelijden hebben met mensen in de wereld, omdat ze er vroeger ook toe behoorden. Een hooghartige houding tegenover de laagst gezonken mens past een gelovige niet.

God trekt zich bijzonder het lot van de weduwe of wees aan. Hen te verdrukken is pure uitbuiting en machtsmisbruik. God hoort hun hulpgeroep en zal hen wreken naar de wet van de vergelding.

Geld lenen aan een volksgenoot mocht, maar zonder rente te berekenen. Het moest een daad van barmhartigheid zijn. Verdienen aan de armoede van de volksgenoot zou harteloosheid verraden.

Als iemand zo arm was dat hij zelfs zijn kleed moest verpanden, moest dat kleed hem 's avonds worden teruggegeven. Zijn armoede en vervolgens naaktheid riepen bij God gevoelens van genade op. God wil dat wij in zijn gevoelens leren delen.

Houding jegens de overheid

28 De goden zult gij niet vervloeken en een vorst onder uw volk zult gij niet verwensen.

De overheid mocht niet vervloekt worden (*Rom. 13:1-8*). Dat zou opstand tegen het bevoegde gezag verraden. God wil dat de burger het bevoegde gezag erkent en zich eraan onderwerpt.

Elke ziel zij aan de over haar gestelde overheden onderdanig; want er is geen overheid dan door God, en die er zijn, zijn door God ingesteld. Wie zich dus tegen de overheid verzet, weerstaat de instelling van God; en zij die weerstaan, zullen oordeel voor

En ik zag uit de zee een beest opstijgen, dat tien horens en zeven koppen had en op zijn horens tien dia-demen en op zijn koppen namen van lastering. (Op 13:1)

En ik zag een ander beest opstijgen uit de aarde; en het had twee horens, aan die van een lam gelijk, en het sprak als de draak. (Op 13:11)

zichzelfontvangen. Want de overheidspersonen zijn niet voor het goede, maar voor het kwade werk te vrezen. Wilt u nu de overheid niet vrezen, doe het goede, en u zult lof van haar hebben, want zij is Gods dienaar, u ten goede. Maar als u het kwade doet, vrees dan; want zij draagt het zwaard niet tevergeefs; want zij is Gods dienaar, een wreester tot straf voor hem die het kwade bedrijft. (Rm 13:1-4)

Paulus vergiste zich en moest zich verontschuldigen, wat hij deed met aanhaling van dit vers (Hand.23:4,5).

Zij nu die daarbij stonden, zeiden: Scheldt u de hogepriester van God uit? En Paulus zei: Ik wist niet, broeders, dat het de hogepriester was; want er staat geschreven: 'Van een overste van uw volk zult u geen kwaad spreken'. (Hd 23:4,5)

Voorschrift aangaande de eerstelingen

29 Gij zult niet talmen, van uw graan- en van uw wijnoogst te geven. De eerstgeborene van uw zonen zult gij Mij geven. 30 Evenzo zult gij doen met uw runderen en met uw kleinvee: zeven dagen zullen zij bij de moeder blijven, op de achtste dag zult gij ze Mij geven.

In het geven van de eerstelingen van het land werd Gods recht op het land erkend. Het volk wordt gewaarschuwd daarmee niet te talmen. De verleiding om wat God toekomt voor zichzelf te houden is door de zonde in de mens ingebakken.

De eerstgeborenen behoorden de HERE toe en in hen het hele volk.

Voor de veestapel gold hetzelfde.

Voorschrift aangaande het verscheurde

31 Gij zult Mij heilige mensen zijn; vlees van dieren, die in het veld verscheurd zijn, zult gij niet eten, gij zult het voor de honden werpen.

Heilige mensen eten geen voedsel waaraan geweld verbonden is. Zulk voedsel was voor de onreine honden, die geen enkel besef van heiligheid hebben.

Gelovigen moeten zich niet voeden met dingen waaraan duidelijk het verderf van de wereld kleeft. De wereld heeft programma's om naar te kijken en zich geestelijk mee te voeden, waarvan de gelovigen - heilige mensen, dat zijn voor God afgezonderde mensen - zich ver moeten houden.

INHOUD:

- Vs.1-3: Gebod om geen valse verklaringen af te leggen
- Vs.4: Gevonden voorwerpen, toebehorend aan een vijand
- Vs.5: Hulp aan een vijand
- Vs.6-8: Voorschriften inzake eerlijke rechtspraak
- Vs.9: Houding jegens de vreemdeling
- Vs.10-12: Sabbat voor land, mens en dier
- Vs.13: Houding jegens de HERE en andere goden
- Vs.14-17: Drie jaarlijkse feesten
- Vs.18: Voorschrift aangaande bloed en vet van het offer
- Vs.19: Voorschrift aangaande eerstelingen en het koken van een bokje
- Vs.20-23: Waarschuwing te luisteren naar de engel van God
- Vs.24-33: God belooft zijn zegen en hulp bij gehoorzaamheid

TOELICHTING:

Gebod om geen valse verklaringen af te leggen

1 Gij zult geen vals gerucht verbreiden; gij moogt de schuldige niet helpen als misdadig getuige. 2 Gij zult de meerderheid in het kwade niet volgen, noch in een rechtsgeding getuigenis afleggen met de meerderheid mee, om het recht te buigen. 3 Ook zult gij een onaanzienlijke niet voortrekken in zijn rechtsgeding.

Een uitwerking van het 9e gebod. Woorden uitspreken is geen onschuldige bezigheid. Naar wat we zeggen zullen we geoordeeld worden (*Matth.12:36,37*). Onzin spreken is al erg, een kwaad gerucht verbreiden is nog erger. De leugen wordt gebruikt om de waarheid te verdoezelen. Hierdoor kan het kwaad blijven bestaan en zijn boos werk blijven doen. Voor de gelovige nu geldt *Efeziërs 4:25*.

De meerderheid van de mensen om ons heen wordt gedreven door het kwade en is op zoek naar het kwade, wil het kwade en sluit God buiten. Wat de meerderheid wil, wordt tot norm gemaakt (democratie). God wil dat de leden van zijn volk daaraan niet meedoen. Het recht mag niet gebogen worden, zoals ook nu veelvuldig gebeurt. Het recht wordt aangepast naar wat de meerderheid voor juist houdt. Omdat de meerderheid geen rekening houdt met God, wordt het recht gebogen (denk aan zaken als abortus, euthanasie, samenwonen en homohuwelijk).

Het recht moet zijn loop hebben. Aanpassen van de strafmaat uit medelijden met een onbeduidend iemand is net zo verkeerd als het geven van een voorkeursbehandeling aan iemand die in aanzien is.

Gevonden voorwerpen, toebehorend aan een vijand

4 Wanneer gij een verdwaald rund of ezel van uw vijand aantreft, zult gij ze hem zeker terugbrengen.

Het vergt een goede gezindheid om aan je vijand iets terug te geven wat hij verloren was en wat jij hebt gevonden. Maar door deze handelwijze kun je "vurige kolen op zijn hoofd hopen" (*Rom.12:20*).

Hulp aan een vijand

5 Wanneer gij de ezel van uw vijand onder zijn last ziet bezwijken, zult gij dit niet onverschillig aan hem overlaten. Gij zult hem zeker helpen met afladen.

Ik zeg u echter, dat van elk zinloos woord dat de mensen zullen spreken, zij rekenschap zullen geven in de dag van het oordeel. Want op grond van uw woorden zult u gerechtvaardigd en op grond van uw woorden zult u veroordeeld worden. (Mt 12:36)

Legt daarom de leugen af en spreekt de waarheid, ieder met zijn naaste, want wij zijn leden van elkaar. (Ef 4:25)

'Maar als uw vijand honger heeft, geef hem te eten; als hij dorst heeft, geef hem te drinken; want door dit te doen zult u vurige kolen op zijn hoofd hopen'. (Rm 12:20)

Ook de helpende hand bieden aan je vijand is een bewijs van een goede gezindheid. Onverschilligheid past niet bij een lid van Gods volk, dat ertoe geroepen is te laten zien wie God is. God is ook niet onverschillig geweest toen wij in de problemen raakten. Hij heeft ons geholpen lasten af te laden. In geestelijk opzicht verwacht God ook van ons dat we mensen helpen met het "afladen" van hun lasten.

Voorschriften inzake eerlijke rechtspraak

6 Gij zult het recht van de arme onder u in zijn rechtsgeding niet buigen. 7 Van een bedrieglijke zaak moet gij u ver houden. De onschuldige en de rechtvaardige moogt gij niet doden, want Ik verklaar de schuldige niet rechtvaardig. 8 Een geschenk zult gij niet aannemen, want een geschenk maakt zienden blind en verdraait de zaak der onschuldigen.

De waarschuwing om eerlijk recht te spreken komt steeds weer terug. De mens die zaken moet beoordelen (in feite heeft ieder mens daarmee te maken, niet alleen daartoe aangestelde rechters), loopt altijd gevaar zich te laten beïnvloeden of zich iets voor te laten spiegelen. Wie zich laat beïnvloeden stelt zich open voor aanzien des persoons of aanneming van geschenken. Persoonlijk gewin mag geen rol spelen in de rechtspraak of in de algemene afweging van wat recht is. Wie zich iets laat voorspiegelen, meegetrokken wordt in een bedrieglijke zaak, is te meegaand in het verhaal dat wordt opgehangen. In beide gevallen komt men tot een verkeerde beoordeling, terwijl God de schuldige niet rechtvaardig verklaart, maar veroordeelt.

Het "Ik verklaar de schuldige niet rechtvaardig" heeft door het kruis van Christus een ongedachte en ongekende wending gekregen. Ieder die zijn zonden belijdt, Christus als Heiland aanneemt en gelooft dat God Hem uit de doden heeft opgewekt, is gerechtvaardigd (Rom.4:24,25). "Maar hem die niet werkt, maar gelooft in Hem die de goddeloze rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot gerechtigheid" (Rom.4:5).

Het is echter niet alleen ter wille van hem geschreven dat het hem werd toegerekend, maar ook ter wille van ons, wie het zal worden toegerekend, ons die geloven in Hem die Jezus onze Heer uit de doden heeft opgewekt, die overgegeven is om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging. (Rm 4:23-25)

Houding jegens de vreemdeling

9 De vreemdeling zult gij niet benauwen, want gij kent de gemoedsgesteldheid van de vreemdeling, omdat gij vreemdelingen zijt geweest in het land Egypte.

Zie Exodus 22:21.

Sabbat voor land, mens en dier

10 Zes jaar zult gij uw land bezaaien en zijn opbrengst inzamelen, 11 maar in het zevende zult gij het braak laten liggen en het met rust laten, opdat de armen van uw volk eten, en wat zij overlaten zal het gedierte des velds eten. Evenzo zult gij doen met uw wijngaard en met uw olijfbomen. 12 Zes dagen zult gij uw werk doen, maar op de zevende dag zult gij rusten, opdat uw rund en uw ezel uitrusten, en de zoon van uw slavin en de vreemdeling adem scheppen.

God schreef voor dat het land een sabbatsjaar zou hebben. Dan mocht het niet bewerkt worden. Wat dan vanzelf opkwam, was voor de armen en de rest was voor de dieren van het veld. Dit sabbatsjaar was een test voor hun gehoorzaamheid en hun geloof. Het leek erop dat ze dan zelf niets zouden hebben en wat het land nog opleverde was ook nog eens voor een ander. Uit gehoorzaamheid aan dit gebod zou hun vertrouwen op God blijken. Er was geloof nodig om zo te handelen. Gehoorzaamheid wordt door God altijd beloond.

Zelf moest de Israëliet elke zevende dag van de week rusten. En niet alleen hijzelf, maar ook alles wat hem ten dienste stond aan slaven en werkdieren.

In een tijd waarin productiecijfers het leven bepalen (iets wat altijd in de mens van nature heeft gezeten) is het van belang niet meegesleept te worden door de zucht naar meer. Hebzucht en ongeloof heersen. God verlangt ernaar

mensen in zijn rust te laten delen en met hen gemeenschap te hebben. Het is goed daarvoor de dagelijkse zaken een ogenblik te laten voor wat ze zijn.

Houding jegens de HERE en andere goden

13 Ten aanzien van alles, wat Ik u bevolen heb, zult gij op uw hoede zijn; de naam van andere goden zult gij niet noemen, hij zal uit uw mond niet gehoord worden.

Het dienen van de Heer blijkt uit de mate waarin rekening wordt gehouden met zijn verlangens. Om ze te kennen moeten we ze leren kennen. Het hart dat met Hem leeft, zal ze in praktijk willen brengen. Als andere goden onze belangstelling krijgen, verdwijnt de Heer en zijn dienst uit onze belangstelling. Belangstelling voor andere goden begint al met het noemen van hun namen. Neem de namen niet in de mond, acht het ze niet waard om uitgesproken te worden (Ps.16:4).

Vele zijn de smarten van hen die dingen naar de gunst van een andere (god); ik zal hun plengoffers van bloed niet plengen, zelfs hun namen op mijn lippen niet nemen. (Ps 16:4)

Drie jaarlijkse feesten

14 Driemaal in het jaar zult gij Mij een feest houden. 15 Het feest der ongezuurde broden zult gij onderhouden; zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten, zoals Ik u geboden heb, op de bepaalde tijd van de maand Abib, want daarin zijt gij uit Egypte getrokken; maar men zal niet met ledige handen voor mijn aangezicht verschijnen. 16 Ook het feest van de oogst, der eerstelingen van uw vruchten, die gij op de akker zaaien zult; en het feest der inzameling aan het einde des jaars, wanneer gij uw vruchten van de akker ingezameld hebt. 17 Driemaal in het jaar zullen al uw mannen voor het aangezicht van de Here HERE verschijnen.

Andere goden zullen hun aantrekkelijkheid voor ons verliezen en onze belangstelling niet waard zijn, als ons leven draait om de feesten die de Heer graag wil dat we houden. Dan wordt Hij het middelpunt van ons leven. Dan komen we niet met lege handen (voor ons wil dat zeggen: niet met lege harten) voor Hem.

De keren dat alle mannen van Israël moesten optrekken naar Jeruzalem hadden te maken met: het feest van de ongezuurde broden, het feest van de eerstelingen en het loofhuttenfeest. Voor ons betekent het een leven leiden waarin de zonde geen ruimte krijgt, waarin het beste voor de Heer is, terwijl we Hem eren voor alle zegeningen die Hij ons heeft gegeven.

Voorschrift aangaande bloed en vet van het offer

18 Gij zult het bloed van mijn slachtoffer niet met iets gezuurds offeren, noch zal het vet van mijn feestoffer de nacht overblijven tot de morgen.

De HERE spreekt over "mijn" slachtoffer en "mijn" feestoffer. Wat we Hem brengen, is van Hem (1 Kron.29:14b).

Wie toch ben ik, en wat is mijn volk, dat wij in staat zouden zijn zulke vrijwillige gaven te schenken? Want het komt alles van U, en wij geven het U uit uw hand. (1Kr 29:14)

Voorschrift aangaande eerstelingen en het koken van een bokje

19 Het beste der eerstelingen van uw bodem zult gij in het huis van de HERE, uw God, brengen. Gij zult een bokje niet koken in de melk van zijn moeder.

De eerstelingen van de opbrengst van het land behoren de HERE toe. Hiermee komt het recht van de HERE op de hele opbrengst van het land tot uiting. Hier is zelfs sprake van het "beste" van de eerstelingen. Die moesten gebracht worden "in het huis van de HERE, uw God". Het zou volkomen tegen-natuurlijk zijn, dit "beste van de eerstelingen" zichzelf toe te eigenen om zelf te nuttigen.

Het voorschrift een bokje niet te koken in de melk van zijn moeder lijkt een verwaalde tekst te zijn, maar dat is natuurlijk slechts schijn. Alles in Gods

Woord staat op de juiste plaats. Het sluit aan op het voorgaande. Melk dient om het bokje te voeden, in leven te houden, niet om het ermee te doden. Het is volkomen tegennatuurlijk zo te handelen. Wie dit doet, toont gemis aan natuurlijke gevoelens.

God heeft zijn voorschriften gegeven, opdat de mens daardoor zou leven: "doe dit en gij zult leven" (Lev.18:5). Dat het gebod, dat ten leven was, toch ten dode bleek te zijn (Rom.7:10), lag niet aan het gebod, maar aan de mens zelf. Omdat de mens een zondaar is, is hij niet in staat de hele wet te houden.

Ja, gij zult mijn inzettingen en mijn verordeningen in acht nemen; de mens die ze doet, zal daardoor leven: Ik ben de HERE. (Lv 18:5)

En het gebod dat ten leven was, bleek mij ten dode te zijn. (Rm 7:10)

Waarschuwing te luisteren naar de engel van God

20 Zie, Ik zend een engel vóór uw aangezicht, om u te bewaren op de weg en om u te brengen naar de plaats, die Ik bereid heb. 21 Neem u voor hem in acht en luister naar hem, wees tegen hem niet wederspanning, want hij zal uw overtredingen niet vergeven, want mijn naam is in hem. 22 Maar indien gij aandachtig naar hem luistert, en alles doet, wat Ik zeg, zal Ik uw vijanden vijandig bejegenen, en benauwen die u benauwen. 23 Want mijn engel zal voor uw aangezicht gaan en u brengen naar de Amoriet, de Hethiet, de Fereziet, de Kanaäniet, de Heviet en de Jebusiet, en Ik zal hen vernietigen.

Na alle voorschriften geeft God hier een geweldige bemoediging. Hij geeft zijn engel om hen te bewaren en te leiden. Ook wijst Hij op het doel: "de plaats, die Ik bereid heb." Als Hij die plaats bereidt, wat moet dat dan een goede plaats zijn! En als Hij bewaart en leidt, hoe zeker moet dan de aankomst zijn.

Maar het volk is verantwoordelijk om naar de engel te luisteren. Alleen als ze naar Hem luisteren is de zegen gegarandeerd. God zal dan Zelf de bescherming van zijn volk op Zich nemen en opkomen voor zijn volk als vijanden het benauwen. Hij zal hun vijanden vernietigen.

Door het "want mijn naam is in hem" lijkt het erop dat met "mijn engel" de Heer Jezus wordt bedoeld. De verschijningsvorm van de Heer Jezus in het Oude Testament, dus voor zijn menswording, is die van een engel, meestal aangeduid als 'Engel des HEREN'.

God belooft zijn zegen en hulp bij gehoorzaamheid

24 Gij zult u niet nederbuigen voor hun goden noch hen dienen en gij zult niet doen naar hun werken, maar gij zult ze volkomen vernielen en hun gewijde stenen zult gij geheel verbrijzelen. 25 Maar gij zult de HERE, uw God, dienen; dan zal Hij uw brood en uw water zegenen en Ik zal ziekte uit uw midden verwijderen. 26 Geen vrouw in uw land zal een misgeboorte hebben of onvruchtbaar zijn. Het getal uwer dagen zal Ik vol maken.

27 De schrik voor Mij zal Ik voor u uit zenden; Ik zal in verwarring brengen elk volk, waarmee gij in aanraking komt, en Ik zal al uw vijanden voor u doen vluchten. 28 Ook zal Ik hoornaars voor u uit zenden, opdat zij de Heviet, de Kanaäniet en de Hethiet voor u uit verdrijven. 29 Ik zal hen niet in één jaar voor u uit verdrijven, opdat het land geen woestijn worde en het wild gedierte u niet te veel worde. 30 Langzamerhand zal Ik hen voor u uit verdrijven, totdat gij zo vruchtbaar wordt, dat gij het land in bezit kunt nemen. 31 En Ik zal u het gebied geven van de Schelfzee tot de Zee der Filistijnen en van de woestijn tot de Rivier, want Ik zal de inwoners van het land in uw macht geven, zodat gij hen voor u uit verdrijft. 32 Gij zult noch met hen noch met hun goden een verbond sluiten. 33 Zij zullen in uw land niet blijven wonen, opdat zij u niet tegen Mij doen zondigen, doordat gij hun goden gaat dienen, want dit zou u tot een valstrik zijn.

In vers 13 was ervoor gewaarschuwd de naam van andere goden niet te noemen. Hier wordt ervoor gewaarschuwd niet te buigen voor de goden van volken die in het beloofde land wonen. Ze moesten die goden volkomen vernietigen. Die goden vormden een gevaar voor hun dienst aan de HERE

God. Alleen Hem moesten ze dienen. Hij verdraagt geen andere god naast Zich.

Dienst aan Hem zou zegen geven op brood en water, zou ziekte weren, er zou geen misgeboorte of onvruchtbaarheid zijn, ze zouden lang leven in het genot van de zegen.

Voor ons geldt wat in *1 Thessaloniërs 1:9,10* staat: dat wij ons hebben bekeerd van de afgoden (vernietigen) om de levende en waarachtige God te dienen en zijn Zoon uit de hemelen te verwachten. Dienen van God is ook onze roeping. We mogen weten dat ons werk voor de Heer niet vergeefs (of: zonder gevolg) is (*1 Kor.15:58*).

Daarom, mijn geliefde broeders, weest standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig in het werk van de Heer, daar u weet, dat uw arbeid niet vergeefs is in de Heer. (1Ko 15:58)

De HERE neemt op Zich het land te ontdoen van hun vijanden. Hij doet dat niet in een bliksemactie, maar geleidelijk. Dat is zijn wijsheid. Als Hij het snel zou doen, zou het volk het hele gebied nooit in een keer kunnen bewerken. Dan zou het een woestijn worden. Als zij stap voor stap het land in bezit zouden nemen, konden ze het rustig bewerken. Hun werk zou gelijke tred houden met hun getalsmatige groei. Zo zouden ze het werk aan kunnen.

In geestelijk opzicht is dit ook zo. Het kennis nemen van Gods gedachten gebeurt geleidelijk. God opent niet ineens ons verstand op zo'n manier dat we de hele waarheid in een keer zouden kennen. Het in bezit nemen van de geestelijke zegeningen is een proces, het houdt gelijke tred met onze geestelijke groei. Als we een stukje van de waarheid hebben leren kennen, moeten we dat eerst in praktijk brengen. Vervolgens geeft de Heer ons een nieuw aspect ervan te zien, ontdekken we weer iets in het Woord. Vaak gebeurt dat nadat we iets uit ons leven hebben verwijderd, een bepaalde zonde, een verkeerde gewoonte, waardoor we in onze groei gehinderd werden.

Vandaar dat er aan het slot van dit hoofdstuk nog eens op wordt gewezen geen enkele verbinding aan te gaan met de inwoners van het land of hun goden. Ze mochten hen er niet laten wonen, geen ruimte geven. Nonchalant met dit gebod omgaan zou hun tot een valstrik worden.

Ook wij moeten in ons leven geen ruimte geven aan de wereld en zijn afgoden.

... , en hoe u zich van de afgoden tot God hebt bekeerd om de levende en waarachtige God te dienen en zijn Zoon uit de hemelen te verwachten, die Hij uit de doden heeft opgewekt, Jezus, die ons redt van de komende toorn. (1Th 1:9,10)

INHOUD:

- Vs.1,2: Naderen, maar van verre
 Vs.3-8: Verbondssluiting
 Vs.9-11: Vertegenwoordiging van het volk ziet God
 Vs.12-14: Mozes en Jozua klimmen hoger op
 Vs.15-18: Mozes alleen ontmoet de HERE

TOELICHTING:

Dit gedeelte sluit aan op *Exodus 20:21*. Het gedeelte dat ertussen ligt geeft de inhoud weer van wat Mozes van de HERE te horen had gekregen.

Naderen, maar van verre

1 Tot Mozes zeide Hij: Klim op tot de HERE, gij en Aäron, Nadab en Abihu en zeventig van de oudsten van Israël en buigt u van verre neder. 2 Maar Mozes alleen zal tot de HERE naderen, zij echter zullen niet naderen, en het volk zal niet met hem opklimmen.

Mozes wordt door de HERE geroepen om samen met Aäron en diens oudste zonen en een vertegenwoordiging van het volk tot Hem te komen. Maar... van verre. Deze afstand is kenmerkend voor de verhouding tussen de HERE en zijn in volk in het *Oude Testament*. Voor de gemeente van het *Nieuwe Testament* is die afstand er niet meer. De brief aan de *Hebreeën* laat uitvoerig zien dat we vrijmoedig mogen naderen en waardoor dat mogelijk is geworden: Christus en zijn werk.

Verbodssluiting

3 Toen kwam Mozes en deelde het volk al de woorden des HEREN en al de verordeningen mee, en het gehele volk antwoordde eenstemmig: Al de woorden, die de HERE gesproken heeft, zullen wij doen. 4 En Mozes schreef al de woorden des HEREN op. Vroeg in de morgen bouwde hij een altaar onder aan de berg, met twaalf opgerichte stenen overeenkomstig de twaalf stammen van Israël. 5 Toen zond hij de jongelingen der Israëlieten heen, en zij brachten brandoffers en offerden stieren als vredeoffers voor de HERE. 6 Daarop nam Mozes de helft van het bloed en deed het in bekkens, en de andere helft van het bloed spengde hij op het altaar. 7 Hij nam het boek des verbonds en las het voor de oren van het volk en zij zeiden: Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen en daarnaar zullen wij horen. 8 Toen nam Mozes het bloed en spengde het op het volk en hij zeide: Zie, het bloed van het verbond dat de HERE met u sluit, op grond van al deze woorden.

De in de vorige hoofdstukken meegedeelde verordeningen werden door Mozes aan het volk meegedeeld. Evenals in *Exodus 19:8* belooft het volk alles te doen wat de HERE heeft gezegd. In *Exodus 19:8* zeiden ze dat voordat ze hadden gehoord wat de HERE dan wel wilde. Nu hadden ze zijn verordeningen gehoord en zeiden ze hetzelfde. Helaas was er geen kennis van zichzelf. Die kennis zouden ze opdoen juist aan de hand van de verordeningen van de HERE. Hierdoor zou duidelijk worden hoezeer ze faalden in hun belofte.

Mozes stelt alles op schrift en legt het daarmee vast voor de komende geslachten. Daarna bouwt hij onder aan de berg een altaar van twaalf stenen. Het is alsof hij beseft dat het volk nooit zal kunnen volbrengen wat het heeft beloofd en dat het alleen voor God kan bestaan op de grondslag van een offer. De offers spreken van het werk van de Heer Jezus. Het brandoffer was geheel voor de HERE, het vredeoffer was een gemeenschapsoffer waarin de gemeenschap tussen de HERE en zijn volk tot uitdrukking werd gebracht.

En het gehele volk antwoordde eenparig: Alles wat de HERE gesproken heeft, zullen wij doen. En Mozes bracht de woorden van het volk weder aan de HERE over. (Ex 19:8)

Hij laat jongelingen, waarschijnlijk de eerstgeborenen, brandoffers en vredeoffers brengen. Dit werk zou later door priesters en Levieten (die de plaats van de eerstgeborenen zouden innemen, (Num.3:12) worden overgenomen. Mozes nam jongelingen, een nieuwe generatie, om daarin als het ware het nieuwe geslacht te laten zien dat de enig ware grondslag voor God innam. De oudsten waren verbonden met de wet en op die grondslag zou het onmogelijk blijken tot God te naderen.

Intussen houdt Mozes het volk aan zijn woord. Even plechtig als het volk had verklaard zich aan het verbond van de HERE te houden, legt Mozes dit verbond vast. Dit gebeurt door bloed te sprenkelen op het altaar en op het volk en het boek. Hier, in *Exodus 24*, is geen sprake van besprenkeling van het boek. Toch is dat wel gebeurd, getuige het verslag in *Hebreeën 9:19*.

De besprenkeling van het volk lijkt te betekenen dat ze erdoor aan de dood als straf voor de ongehoorzaamheid werden herinnerd. De besprenkeling van het boek toont dat de dood als grondslag van alles nodig was, daarom was zelfs het hele systeem van de wet niet zonder bloed ingewijd. Het boek bevatte de voorwaarden voor het verbond; het volk was het verbondsvolk; het altaar stelde de HERE voor, de oorsprong van het verbond.

Het bloed is Gods antwoord op de herhaalde geloften van het volk. Het bloed is leven uitgestort in de dood, en dit is wat met Israël zou gebeuren als het de woorden van de HERE overtrad. Van dit bloed ging dreiging uit.

Dit staat tegenover het bloed van het nieuwe verbond. Daarvan gaat verzoening, vergeving en zegen uit. Daarmee zijn wij besprenkeld (*1 Petr.1:2; Hebr. 12:24*). In de waarde van dat bloed kunnen wij, die niet beter zijn dan zij die onder het oude verbond waren, voor God staan. Dat is wat de brief aan de Hebreeën duidelijk maakt.

Vertegenwoordiging van het volk ziet God

9 En Mozes klom op met Aäron, Nadab en Abihu en zeventig van de oudsten van Israël. 10 En zij zagen de God van Israël en het was alsof onder zijn voeten een plaveisel lag van lazuur, als de hemel zelf in klaarheid. 11 Maar tot de vooraanstaanden der Israëlieten strekte Hij zijn hand niet uit; zij aanschouwden God en zij aten en dronken.

Hoewel op afstand, zagen ze toch iets van Gods heerlijkheid (vgl. *Ez.1:26,27*). Het was wel de heerlijkheid van zijn heiligheid en niet die van zijn genade. Het was ook niet zozeer de heerlijkheid van zijn Persoon. Wat ze van Hem zagen, was verbonden met zijn voeten, wat spreekt van de weg die Hij in heiligheid ging. Daarin wordt "*de hemel zelf in klaarheid*" zichtbaar.

Volmaakt is dat te zien in het leven van de Zoon van God, die uit de hemel op aarde kwam. In Hem woonde de volheid van de Godheid lichamenlijk. God kwam bij de mensen, maar op een manier dat ze niet verteerd werden door zijn heiligheid, maar aangetrokken werden door zijn genade.

Dat er van God geen verterend vuur uitgaat naar dit gezelschap, maar dat ze integendeel dit tafereel mogen aanschouwen terwijl ze eten en drinken, is een straal van zijn genade te midden van donkerheid en dreiging van de Sinai.

Mozes en Jozua klimmen hoger op

12 De HERE zeide tot Mozes: Klim op tot Mij, de berg op, en blijf daar, dan zal Ik u de stenen tafelen geven, de wet en het gebod, die Ik opgeschreven heb, om hen te onderwijzen. 13 Toen stond Mozes op met zijn dienaar Jozua, en Mozes besteeg de berg Gods. 14 Maar tot de oudsten zeide hij: Wacht hier op ons, totdat wij bij u terugke-

Zie, Ik zelf neem uit de Israëlieten de Levieten in plaats van alle eerstgeborenen der Israëlieten, die het eerst uit de moederschoot voortkomen, opdat de Levieten mijn eigendom zijn, want alle eerstgeborenen zijn mijn eigendom. (Nm 3:12)

Want toen door Mozes naar de wet elk gebod tot het hele volk gesproken was, nam hij het bloed van de kalveren en de bokken met water en scharlaken wol en hysop en besprenkelde zowel het boek zelf als het hele volk, en zei: 'Dit is het bloed van het verbond dat God u geboden heeft'. (Hb 9:19, 20)

Petrus, apostel van Jezus Christus aan de vreemdelingen in de verstrooiing in Pontus, Galatie, Kappadocie, Asia, en Bithynie, uitverkorenen naar de voorkennis van God de Vader, door heiliging van de Geest, tot gehoorzaamheid en besprenkeling met het bloed van Jezus Christus; genade en vrede zij u vermenigvuldigd. (1Pt 1:1,2)

... en tot Jezus, de middelaar van een nieuw verbond; en tot het bloed van de besprenkeling, dat beter spreekt dan Abel. (Hb 12:24)

Boven het uitspansel boven hun hoofden was wat er uitzag als lazuursteen, dat de vorm had van een troon; en daarboven, op hetgeen een troon geleek, een gedaante, die er uitzag als een mens. En ik zag iets schitteren als metaal; vanaf wat op zijn lendenen leek naar boven als vuur omvat door een hulsel; en vanaf wat op zijn lendenen leek naar beneden, zag ik iets als vuur omgeven door een glans. (Ez 1:26,27)

ren; Aäron en Hur zijn immers bij u, wie zaken heeft, moet zich tot hen wenden.

Mozes wordt door de HERE geroepen om tot Hem te komen. Het lijkt erop dat Jozua hem nog een eind mag vergezellen. Na *Exodus 17:9* vinden we hier de tweede vermelding van Jozua. Ook hier weer in verbinding met Mozes. Hij mag de ervaring opdoen dichter bij de HERE te komen.

De anderen moeten achterblijven. Zij mogen niet verder opklimmen tot de HERE.

Mozes alleen ontmoet de HERE

15 Daarop besteeg Mozes de berg, en de wolk bedekte de berg. 16 De heerlijkheid des HEREN rustte op de berg Sinäi, en de wolk bedekte hem zes dagen lang; op de zevende dag riep Hij tot Mozes midden uit de wolk. 17 De verschijning van de heerlijkheid des HEREN was als verterend vuur op de top van de berg ten aanschouwen van de Israëlieten.

18 Mozes ging de wolk in en besteeg de berg. En hij bleef op de berg veertig dagen en veertig nachten.

Uiteindelijk moet ook Jozua achterblijven en gaat Mozes alleen verder. Zes dagen lang bedekt de wolk, beeld van de woonplaats van de heerlijkheid God, de berg. Al die tijd wacht Mozes. Op de zevende dag roept de HERE tot hem. Dan gaat Mozes de wolk in, hij gaat Gods heerlijkheid binnen, om er veertig dagen en veertig nachten te verblijven. In die tijd krijgt hij schitterende dingen van God te horen en te zien met het oog op Gods wonen te midden van zijn volk.

De heerlijkheid die Mozes binnenging, leek voor de Israëlieten een verterend vuur. Hier zien we het grote verschil. Wie geschikt is gemaakt voor de tegenwoordigheid van God, zal zich daar thuis voelen. Wie meent op de grondslag van de wet God te kunnen behagen, zal altijd met vrees en beven aan Gods tegenwoordigheid denken.

En Mozes zeide tot Jozua: Kies ons mannen uit, trek uit, strijd tegen Amalek, morgen zal ik op de heuveltop staan met de staf Gods in mijn hand. (Ex 17:9)

INHOUD:

- Vs.1-9: In te zamelen materialen voor de bouw van de tabernakel
- Vs.10-16: De ark
- Vs.17-21: Het verzoendeksel
- Vs.22: Gods plaats van samenkomen
- Vs.23-30: De tafel met de toonbroden
- Vs.31-40: De kandelaar

TOELICHTING:

Inleiding op de tabernakel

De tastbare, materiële tabernakel is een beeld van de hemel en de dingen die daar zijn (Hebr.9). Hij stelt de woonplaats van God voor. God woont niet in een met handen gemaakt heiligdom (Hebr.9:24; 2 Kron.6:18).

Zou God dan waarlijk bij de mensen op aarde wonen? Zie, de hemel, zelfs de hemel der hemelen, kan U niet bevatten, hoeveel te min dit huis dat ik gebouwd heb! (2Kr 6:18)

Want Christus is niet ingegaan in het met handen gemaakte heiligdom, een tegenbeeld van het ware, maar in de hemel zelf, om nu te verschijnen voor het aangezicht van God voor ons; ... (Hb 9:24)

In de Schrift is sprake van **drie** echte woonplaatsen van God:

- 1 de hemel (Ps.115:3,16);
Onze God is in de hemel, Hij doet al wat Hem behaagt. (Ps 115:3)
De hemel is de hemel van de HERE, maar de aarde heeft Hij de menskinderen gegeven. (Ps 115:16)
- 1 de Heer Jezus (Kol.1:19; 2:9; Joh.1:14a, waar "gewoond" letterlijk is 'getabernakeld');
Want het behaagde de hele Volheid in Hem te wonen ... (Ko 1:19)
Want in Hem woont de hele volheid van de Godheid lichamenlijk, ... (Ko 2:9)
En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond ... (Jh 1:14a)
- 1 de gemeente (Ef.2:22; 1 Tim.3:15; Hebr.3:1-6).
..., opgebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, terwijl Jezus Christus Zelf hoeksteen is, in Wie het hele gebouw, goed samengevoegd, opgroeit tot een heilige tempel in de Heer; in Wie ook u mee opgebouwd wordt tot een woonplaats van God in de Geest. (Ef 2:20-22)
Maar als ik uitblijf, schrijf ik opdat je weet hoe men zich moet gedragen in het huis van God, dat is de gemeente van de levende God, de pilaar en grondslag van de waarheid. (1Tm 3:15)
Daarom, heilige broeders, deelgenoten van de hemelse roeping, beschouwt de apostel en hogepriester van onze belijdenis, Jezus, die trouw is aan Hem die Hem heeft aangesteld, zoals ook Mozes was in heel zijn huis. Want Deze is zoveel groter heerlijkheid waard geacht dan Mozes, als hij die het huis gebouwd heeft, groter eer heeft dan het huis. Want elk huis wordt door iemand gebouwd, maar die alles heeft gebouwd is God. En Mozes was wel trouw in heel zijn huis als dienaar tot getuigenis van wat gesproken zou worden, maar Christus als Zoon over zijn huis, Wiens huis wij zijn, als wij de vrijmoedigheid en het roemen in de hoop tot het einde toe onwrikbaar vasthouden. (Hb 3:1-6)

De tabernakel is een tent die in de woestijn staat. Dat ziet op de gemeente op aarde, waarin God de Heilige Geest woont.

De tabernakel is:

- 1 een beeld van de woonplaats van God temidden van zijn volk;
- 1 een beeld van zijn heerlijkheid zoals Hij die volkomen heeft geopenbaard in de Heer Jezus;
- 1 een beschrijving in beeld van de weg van de zondaar tot God.

De beschrijving van de tabernakel wordt door de HERE in één lange redevoering van hoofdstuk 25-31 aan Mozes gegeven. Die redevoering (zeven maal onderbroken door "en de HERE zei") is in vier delen te verdelen:

- 1 hoofdstuk 25-27 bevat die onderdelen die in beeld de openbaring van God in Christus aan de mens geven;
- 1 hoofdstuk 28, 29 toont het priesterschap als het middel waardoor de mens tot God kan naderen;

- | hoofdstuk 30 bevat die onderdelen die in beeld laten zien hoe en waarmee de mens tot God kan naderen;
- | hoofdstuk 31 wie God aanwijst om de tabernakel te bouwen.

In te zamelen materialen voor de bouw van de tabernakel

1 De HERE sprak tot Mozes: 2 Zeg tot de Israëlieten, dat zij voor Mij een heffing inzamelen; van iedere man, wiens hart hem dringt, zult gij voor Mij een heffing inzamelen. 3 Dit nu is de heffing die gij van hen inzamelen zult: goud, zilver, koper; 4 blauwpurper, roodpurper, scharlaken, fijn linnen, geitewool; 5 roodgeverfde ramsvellen, tachasvellen en acaciahout; 6 olie voor het licht, specerijen voor de zalfolie en voor het welriekend reukwerk; 7 chrysopraasstenen en vulstenen voor de efod en voor het borstschild. 8 En zij zullen Mij een heiligdom maken, en Ik zal in hun midden wonen. 9 Gij zult het maken overeenkomstig alles wat Ik u toon, het model van de tabernakel en het model van al zijn gerei.

De tabernakel is de openbaring van God aan de mens. In alle materialen wordt iets zichtbaar van God.

Er waren **zeven** soorten materialen:

- | metalen - wat Gods wezen en natuur kenmerkt,
- | stoffen - spreken van de heerlijkheid van de Heer Jezus als Mens op aarde,
- | huiden - zie stoffen,
- | hout - ziet op de volkomen mensheid van de Heer Jezus,
- | olie - stelt de Heilige Geest voor,
- | specerijen voor zalfolie en reukwerk - innerlijke persoonlijke heerlijkheden van de Heer Jezus,
- | edelstenen - de heerlijkheden van God, zoals die weerkaatst worden in de afzonderlijke gelovigen.

De ark

10 Zij moeten dan een ark van acaciahout maken, twee en een halve el lang, anderhalve el breed, en anderhalve el hoog. 11 Gij zult die overtrekken met louter goud; van binnen en van buiten zult gij die overtrekken en er rondom een gouden omlijsting op maken. 12 Gij zult er vier gouden ringen voor gieten en die bevestigen aan de vier voetstukken en wel twee ringen aan de ene zijwand en twee ringen aan de andere zijwand. 13 Gij zult draagstokken van acaciahout maken en die met goud overtrekken. 14 Gij zult de draagstokken steken in de ringen aan de zijwanden van de ark, om daarmee de ark te dragen. 15 De draagstokken zullen in de ringen van de ark blijven, zij zullen er niet uit verwijderd worden. 16 In de ark zult gij de getuigenis leggen, die Ik u geven zal.

God begint met een beschrijving van het middelpunt van de tabernakel, de ark. Deze is het meest verborgen voor de mens, maar het kostbaarst voor God. Daar woont Hij. De ark stelt voor:

- | de waarheid aangaande de persoon van de Heer Jezus: Hij is God (*louter goud*) en Mens (*hout*) in één persoon;
- | de waarheid van zijn werk, waarvan het verzoendeksel spreekt.

In de ark werd de wet gelegd. Spreekt ervan dat de Heer Jezus zegt: uw wet is in mijn ingewand (Ps.40:9). Zijn lust was om Gods wil te doen. In alles kwam zijn gehoorzaamheid aan God tot uiting.

De ark werd gedragen door de Levieten. De zorg voor de ark wordt toevertrouwd aan mensen die daarvoor door God zijn aangewezen. Nu zijn dat alle gelovigen, geen speciale klasse.

Toen zeide ik: Zie, ik kom; in de rol des boeks is van mij geschreven. Ik heb lust, o mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden mijns ingewands. (Ps 40:8,9 SV)

Het verzoendeksel

17 Ook zult gij een verzoendeksel van louter goud maken, twee en een halve el lang en anderhalve el breed. 18 En gij zult twee cherubs van goud maken, van gedreven werk zult gij ze maken, aan de beide einden van het verzoendeksel. 19 Maak één cherub aan het ene einde en één cherub aan het andere einde; uit één stuk met het verzoendeksel zult gij de cherubs op zijn beide einden maken. 20 De cherubs zullen twee vleugels uitgespreid houden naar boven, met hun vleugels het verzoendeksel bedekkende en hun aangezicht naar elkander gericht; naar het verzoendeksel zullen de aangezichten der cherubs gericht zijn.

21 Gij zult het verzoendeksel bovenop de ark leggen en in de ark zult gij de getuigenis leggen, die Ik u geven zal.

Het verzoendeksel bedekt de ark waarin de wet ligt. De wet veroordeelt de mens. Op het verzoendeksel zijn twee cherubs, die één geheel vormen met het verzoendeksel. Cherubs waken over de heiligheid van God en zijn de uitvoerders van zijn oordeel. Maar op het verzoendeksel wordt bloed gesprengd. Aan Gods heilige en rechtvaardige eisen is voldaan. Het oordeel is uitgeoefend, maar het is voltrokken aan een onschuldig offer, zodat de schuldigen vergeving konden ontvangen en vrijuit konden gaan.

Gods plaats van samenkomen

22 En Ik zal dáár met u samenkomen en van het verzoendeksel af, tussen de beide cherubs op de ark der getuigenis, over alles met u spreken wat Ik u voor de Israëlieten gebieden zal.

Het is geen wonder dat dit de plaats is waar God kan samenkomen met het volk. God heeft zijn volle welbehagen gevonden in zijn Zoon en in het werk dat Hij heeft volbracht. De mens Christus Jezus is de Middelaar tussen God en mensen (1 Tim.2:5), Hem heeft God gesteld tot een genadetroon, dat is het verzoendeksel (Rom.3:25).

Want er is een God en een middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus, ... (1Tm 2:5)

... door de verlossing die in Christus Jezus is. Hem heeft God gesteld tot een genadetroon door het geloof, in zijn bloed, tot betoning van zijn gerechtigheid wegens het voorbij laten gaan van de zonden die tevoren hadden plaatsgevonden onder de verdraagzaamheid van God; ... (Rm 3:24b,25)

God wil met zijn kinderen, de gemeente, samenkomen daar waar de Heer Jezus het middelpunt is en waar gedacht wordt aan zijn werk (1 Kor.11:23-26; 10:15-18).

Want ik heb van de Heer ontvangen, wat ik u ook heb overgegeven, dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij overgeleverd werd, brood nam; en nadat Hij gedankt had, brak Hij het en zei: 'Dit is mijn lichaam, dat voor u is; doet dit tot mijn gedachtenis'. Evenzo ook de drinkbeker na de maaltijd, en Hij zei: 'Deze drinkbeker is het nieuwe verbond in mijn bloed; doet dit, zo dikwijls u die drinkt, tot mijn gedachtenis'. Want zo dikwijls u dit brood eet en de drinkbeker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt. (1Ko 11:23-26)

Ik spreek als tot verstandigen; beoordeelt u wat ik zeg. De drinkbeker der zegening die wij zegenen, is die niet de gemeenschap van het bloed van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet de gemeenschap van het lichaam van Christus? Want wij, de velen, zijn één brood, één lichaam; want wij allen nemen deel aan het ene brood. Kijkt u naar Israël naar het vlees. Hebben niet zij die offers eten, gemeenschap met het altaar? (1Ko 10:15-18)

De tafel met de toonbroden

23 Gij zult een tafel van acaciahout maken, twee el lang, een el breed en anderhalve el hoog. 24 Gij zult die overtrekken met louter goud en er een gouden omlijsting omheen maken. 25 Gij zult er een rand van een handbreedte omheen maken en een gouden omlijsting rondom haar rand. 26 Gij zult vier gouden ringen ervoor maken en de ringen zetten op de vier hoeken aan haar vier poten. 27 Dicht bij de rand zullen zich de ringen bevinden als houders voor draagstokken, om de tafel te dragen. 28 Gij zult de draagstokken van acaciahout maken en ze met goud overtrekken, opdat daarmee de tafel gedragen worde. 29 Gij zult schotels, schalen, kannen en kommen maken, waarmee geplengd wordt; van louter goud zult gij ze maken. 30 En gij zult op de tafel geregeld toonbrood leggen voor mijn aangezicht.

De ark stond in het heilige der heiligen, de tafel stond in het heilige. In het heilige vond de priesterdienst plaats. De tafel is ook een beeld van de Heer Jezus. De twaalf broden daarop stellen het volk van God voor. Het volk van God wordt door de Heer Jezus aan God voorgehouden als voedsel voor Hem. God verheugt Zich als Hij zijn volk zo verbonden ziet aan zijn Zoon.

In afmeting is de tafel kleiner dan de ark. De gemeenschap van Gods kinderen is een kleinere kring dan waartoe de ark zich uitstrekt. De ark als symbool voor de Heer Jezus strekt zich uit naar alle mensen. Iedereen mag komen. De tafel stelt hen voor die gekomen zijn, met wie God gemeenschap kan hebben.

De hoogte van de tafel is wel gelijk aan die van de ark. Zowel de zondaar als de gelovige kan alleen tot God komen door en in de Heer Jezus.

Ook aan de tafel zitten draagstokken. Ook de waarheid die verbonden is aan de gemeenschap met God moeten wij in de wereld met ons meevoeren.

De kandelaar

31 Gij zult een kandelaar van louter goud maken, van gedreven werk zal de kandelaar gemaakt worden, het voetstuk zowel als de schacht; de bloemkelken, met knoppen en bloesems, zullen daarmee één geheel vormen. 32 Zes armen nu zullen uit zijn zijden uitsteken: drie armen van de kandelaar uit de ene zijde en drie armen van de kandelaar uit de andere zijde. 33 Drie bloemkelken in de vorm van amandelbloesem aan de ene arm, met knop en bloesem; en drie bloemkelken in de vorm van amandelbloesem aan de andere arm, met knop en bloesem; aldus voor de zes armen, die uit de kandelaar uitsteken. 34 Op de kandelaar vier bloemkelken in de vorm van amandelbloesem, met zijn knoppen en bloesems. 35 Ook een knop onder het eerste paar armen, die uit hem voortkomen, en een knop onder het tweede paar armen, die uit hem voortkomen, en een knop onder het derde paar armen, die uit hem voortkomen; (aldus) bij de zes armen, die uit de kandelaar uitsteken. 36 De knoppen en de armen zullen uit hem voortkomen, terwijl het geheel één gedreven werk van louter goud is. 37 Gij zult er zeven lampen voor maken en men zal die lampen erop zetten en het licht laten vallen naar de voorkant. 38 Zijn snuiters en zijn bakjes zullen van louter goud zijn. 39 Van een talent louter goud zal men hem maken, met al dit gerei. 40 Zie nu toe, dat gij alles maakt naar het model dat u daarvan op de berg getoond is.

De kandelaar stond evenals de tafel in het heilige. Van de kandelaar worden geen maten genoemd, wel het gewicht. De heerlijkheid van de Heer Jezus is door ons niet te meten, maar wel te wegen in onze harten.

De kandelaar droeg zeven lampen. Hierin kunnen we een beeld zien van de Heer Jezus die de zeven gemeenten draagt (*Openb.1:20*, vgl. ook de tafel met de toonbroden). Een kandelaar geeft licht, dat is ook de taak van de gemeenten. De gemeenten kunnen alleen licht geven in verbinding met de Drager.

Dit licht wordt verspreid in het heilige, in de tegenwoordigheid van God. Het licht van de kandelaar valt allereerst op de kandelaar zelf. In het heiligdom mogen we steeds meer zicht krijgen op de Heer Jezus. Maar het licht valt ook op de tafel, de gemeenschap van de heiligen.

De armen van de kandelaar kwamen uit de schacht voort en vormden er één geheel mee. Zo is de gemeente ontstaan door het werk van de Heer Jezus en vormt zij één geheel met Hem. De versiering van de armen van de kandelaar spreekt van de vruchten van het werk van de Heer Jezus.

Het gereedschap (*vers 38*) diende om het licht helder te laten schijnen. De gelovigen worden vermaand de Geest niet uit te blussen (*1 Thess.5:19*).

De verborgenheid van de zeven sterren die u hebt gezien op mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaars: de zeven sterren zijn de engelen van de zeven gemeenten, en de zeven kandelaars zijn de zeven gemeenten. (Op 1:20)

Blust de Geest niet uit. (1Th 5:19)

INHOUD:

- Vs.1-6: Tentkleden van fijn linnen
 Vs.7-13: Tentkleden van geitenhaar
 Vs.14a: Dekkleed van ramsvellen
 Vs.14b: Dekkleed van tachasvellen
 Vs.15-25: De planken
 Vs.26-30: De dwarsbalken
 Vs.31-35: Het voorhangsel in de tabernakel
 Vs.36,37: Het gordijn voor de ingang

TOELICHTING:**Tentkleden van fijn linnen**

1 De tabernakel zult gij maken van tien tentkleden; van getweerd fijn linnen, blauwpurper, roodpurper en scharlaken, met kunstig geweven cherubs zult gij ze maken. 2 De lengte van elk tentkleed zal achtentwintig el zijn en de breedte van elk tentkleed vier el: eenzelfde maat voor al de tentkleden. 3 Vijf van de tentkleden zullen verbonden zijn aan elkander, en nog eens vijf tentkleden zullen verbonden zijn aan elkander. 4 Ook zult gij blauwpurperen lussen maken op de rand van het ene tentkleed aan het einde, aan het ene stel, en evenzo zult gij doen op de rand van het laatste tentkleed aan het andere stel. 5 Vijftig lussen zult gij maken op het ene tentkleed en vijftig lussen zult gij maken aan het einde van het tentkleed, dat tot het andere stel behoort, zodat de lussen tegenover elkaar staan, de éne tegenover de andere. 6 En gij zult vijftig gouden haken maken en de tentkleden aan elkander door de haken verbinden, zodat de tabernakel één geheel is.

God begint de beschrijving van het gebouw zelf met wat het heiligdom bedekt. En van die bedekking noemt Hij eerst wat het meest aan het oog van de mens is onttrokken. Alleen de priesters konden, als zij in het heiligdom waren, in het licht van de kandelaar, de gekleurde tentkleden zien.

- 1 Het linnen spreekt van reinheid en zuiverheid (evangelie naar Markus). Dat zien we in het leven van de Heer Jezus.
- 1 Het blauwpurper doet eraan denken dat Hij de mens uit de hemel was (evangelie naar Johannes).
- 1 Het roodpurper toont Hem in zijn heerlijkheid als de Zoon des Mensen (evangelie naar Lukas).
- 1 Het scharlaken toont Hem in zijn aardse heerlijkheid als Messias (evangelie naar Mattheüs).

Er zijn tien tentkleden. Het getal tien wijst op verantwoordelijkheid. De Heer Jezus heeft in alles volmaakt beantwoord aan de wil van God.

De haken en de lussen, waarmee de tentkleden aan elkaar worden verbonden, zijn wel eens vergeleken met de groeten die worden gedaan. Groeten die worden meegegeven en gedaan van de ene gemeente aan de andere of van de ene gelovige aan de andere, zijn een praktische uiting van de verbinding die er is tussen plaatselijke gemeenten of tussen gelovigen. We vinden die groeten aan het eind van meerdere brieven in het *Nieuwe Testament*.

Tentkleden van geitenhaar

7 Ook zult gij tentkleden van geitehaar maken tot een tent over de tabernakel, elf tentkleden zult gij maken. 8 De lengte van elk tentkleed zal dertig el zijn en de breedte van elk tentkleed vier el: eenzelfde maat voor de elf tentkleden. 9 Gij zult vijf van de tentkleden afzonderlijk verbinden en zes van de tentkleden afzonderlijk,

en gij zult het zesde tentkleed dubbel leggen, aan de voorkant van de tent. 10 Gij zult vijftig lussen maken op de rand van het ene tentkleed, het laatste aan het ene stel, en vijftig lussen op de rand van het tentkleed, aan het andere stel. 11 Gij zult vijftig koperen haken maken en de haken in de lussen steken en de tent samenvoegen, zodat zij één geheel is. 12 Wat het overhangende betreft, dat overhangt aan de tentkleden der tent, de helft van het overhangende tentkleed zal overhangen aan de achterkant van de tabernakel. 13 Een el aan deze zijde en een el aan gene zijde van wat overhangt in de lengte van de tentkleden der tent zal overhangen aan de zijde van de tabernakel, aan deze en aan gene zijde, om haar te bedekken.

Over de tien gekleurde tentkleden gingen elf tentkleden van geitenhaar. Geitenhaar was de kleding van profeten. Profeten spraken tot het volk als het was afgeweken. Zelf deden ze niet mee aan die afwijking. Zij waren voor God afgezonderd.

Een geit was ook bij uitstek het dier dat als zondoffer werd gebruikt. In het zondoffer werd alles geoordeeld dat niet bij God hoorde.

De tentkleden van geitenhaar spreken van de volkomen afzondering van de zonde in het leven van de Heer Jezus en zijn dienst als Profeet die namens God tot het volk spreekt.

Dekkleed van ramsvellen

14a Ook zult gij een dekkleed voor de tent maken van roodgeverfde ramsvellen,

De ram was bij uitstek het offer van inwijding van de priester. Het spreekt van toewijding aan God. Ook dat was in het leven van de Heer Jezus volmaakt aanwezig.

Dekkleed van tachasvellen

14b ... en een dekkleed van tachasvellen daaroverheen.

Dit bovenste dekkleed van dassenvellen of zeekoevellen was niet mooi om te zien, maar het was weer- en windbestendig. Er drong niets van het vuil van de woestijn doorheen.

Voor de wereld had de Heer Jezus gedaante noch heerlijkheid. Voor het ongeloof is er niets begeerlijk aan Hem. *Zie Jesaja 53:2,3.* Maar niets van de wereld, geen enkele verzoeking van satan had vat op Hem.

Want als een loot schoot hij op voor zijn aangezicht, en als een wortel uit dorre aarde; hij had gestalte noch luister, dat wij hem zouden hebben aangezien, noch gedaante, dat wij hem zouden hebben begeerd. Hij was veracht en van mensen verlaten, een man van smarten en vertrouwd met ziekte, ja, als iemand, voor wie men het gelaat verbergt; hij was veracht en wij hebben hem niet geacht. (Js 53:2,3)

De planken

15 Gij zult de planken voor de tabernakel maken van acaciahout, rechtopstaande; 16 tien el zal een plank lang zijn en anderhalve el breed. 17 Elke plank zal twee tappen hebben, zodat zij aan elkaar kunnen worden verbonden; zo zult gij met al de planken van de tabernakel doen. 18 Gij zult de planken voor de tabernakel maken, twintig planken aan de zuidkant. 19 En veertig zilveren voetstukken zult gij maken onder de twintig planken, twee voetstukken onder de ene plank voor haar beide tappen, en twee voetstukken onder de andere plank voor haar beide tappen. 20 Evenzo voor de andere zijde van de tabernakel aan de noordkant twintig planken 21 met veertig zilveren voetstukken: twee voetstukken onder de ene plank en twee voetstukken onder de andere plank. 22 Voor de achterzijde van de tabernakel aan de westkant zult gij zes planken maken. 23 Twee planken zult gij maken voor de hoeken van de tabernakel aan de achterkant. 24 Volkomen gelijk nu zullen zij zijn aan de onderkant en aan de bovenkant, tot de ene ring; zo zal het voor die beide zijn: zij zullen de beide hoeken vormen. 25 Er zullen dus acht planken zijn met haar zilveren voetstukken: zestien voetstukken; twee voetstukken onder de ene plank en twee voetstukken onder de andere plank.

De planken waren van hout en werden overtrokken met goud. Elke plank stelt een gelovige voor. Hij is een mens (*hout*), maar in Christus (*goud*) aangenaam gemaakt voor God (Ef.1:6). Alle planken samen vormen de tabernakel. Alle gelovigen samen vormen de gemeente van de levende God.

De planken stonden rechtop, op twee voetstukken van zilver. Zilver spreekt van de prijs die voor de verzoening met God is betaald (Ex.30:11,12; 1 Petr.1:18, 19).

De HERE sprak tot Mozes: Wanneer gij het getal der Israëlieten bij de telling opneemt, dan zullen zij, ieder voor zijn leven, aan de HERE een zoengeld geven, wanneer men hen telt, opdat er onder hen geen plaag zij bij de telling. (Ex 30:11,12)

En als u als Vader Hem aanroept die zonder aanzien des persoons oordeelt naar het werk van ieder, wandelt dan in vrees de tijd van uw bijwoning, daar u weet dat u niet door vergankelijke dingen zilver of goud, verlost bent van uw onvruchtbare, door de vaders overgeleverde wandel, maar door kostbaar bloed, als van een vlekkeloos en onbesmet lam het bloed van Christus. (1Pt 1:17-19)

Gelovigen zijn verlost door het kostbare bloed van het Lam. Zij weten **twee** dingen (de **twee** voetstukken, de basis van hun geloof):

- 1 dat God de Heer Jezus heeft overgeven voor hun zonden;
- 1 dat Hij Hem uit de doden heeft opgewekt voor hun rechtvaardiging (Rom. 4:25; 1 Kor.15:3,4).

... Hem die Jezus onze Heer uit de doden heeft opgewekt, die overgegeven is om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging. (Rm 4:24b,25)

Want ik heb u in de eerste plaats overgegeven wat ik ook ontvangen heb: dat Christus voor onze zonden gestorven is, naar de Schriften; en dat Hij is begraven, en dat Hij op de derde dag is opgewekt, naar de Schriften; (1Ko 15:3,4)

In die zekerheid staan zij rechtop voor God (Rom.5:1,2).

Wij dan, gerechtvaardigd op grond van geloof, hebben vrede met God door onze Heer Jezus Christus, door Wie wij ook de toegang verkregen hebben door het geloof tot deze genade waarin wij staan, en wij roemen in de hoop op de heerlijkheid van God. (Rm 5:1,2)

Alle planken hebben gelijke afmetingen. Maar enkele planken hebben een bijzondere plaats. De hoekplanken dienden ertoe om de zijden bij elkaar te houden. Er zijn gelovigen die speciale zorg hebben dat de gelovigen bij elkaar blijven. Zij steunen het geheel.

De dwarsbalken

26 Ook zult gij dwarsbalken maken van acaciahout: vijf voor de planken van de ene zijde van de tabernakel, 27 vijf dwarsbalken voor de planken van de andere zijde van de tabernakel, en vijf dwarsbalken voor de planken van de zijde van de tabernakel aan de achterkant naar het westen, 28 met de middelste dwarsbalk, in het midden der planken, dwars dóórlappende van het ene einde naar het andere. 29 De planken nu zult gij met goud overtrekken, de ringen zult gij van goud maken als houders voor de dwarsbalken, en de dwarsbalken zult gij met goud overtrekken. 30 Dan zult gij de tabernakel oprichten overeenkomstig het plan dat u daarvan op de berg getoond werd.

De vier zichtbare dwarsbalken zorgden ervoor dat het geheel goed samengevoegd bleef (Ef.2:22). Dit is toe te passen op de gaven die de Heer Jezus geeft voor de opbouw van de gemeente: apostelen, profeten, evangelisten, herders en leraars (Ef.4:11).

En Hij heeft sommigen gegeven als apostelen, anderen als profeten, anderen als evangelisten, anderen als herders en leraars, om de heiligen te volmaken, tot het werk van de bediening, tot de opbouw van het lichaam van Christus; (Ef 4:11,12)

De vijfde dwarsbalk liep door de planken heen en was dus onzichtbaar. Hierin kunnen we de Heer Jezus zien, die als het voor ons onzichtbare verheerlijkte Hoofd in de hemel aan zijn gemeente op aarde de hiervoor genoemde gaven geeft.

... , tot lof van de heerlijkheid van zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd (of: aangenaam gemaakt) heeft in de Geliefde, in Wie wij de verlossing hebben door zijn bloed, (Ef 1:6)

..., terwijl Jezus Christus Zelf hoeksteen is, in Wie het hele gebouw, goed samengevoegd, opgroeit tot een heilige tempel in de Heer; in Wie ook u mee opgebouwd wordt tot een woonplaats van God in de Geest. (Ef 2:20b-22)

Het voorhangsel in de tabernakel

31 Gij zult een voorhangsel maken van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen; met kunstig geweven cherubs zult gij het maken. 32 Gij zult het hangen aan vier pilaren van acaciahout, met goud overtrokken, van gouden haken voorzien, op vier zilveren voetstukken. 33 Gij zult het voorhangsel onder de haken hangen en daarheen, binnen het voorhangsel, de ark der getuigenis brengen, zodat het voorhangsel voor u scheiding maakt tussen het heilige en het heilige der heiligen. 34 Gij zult het verzoendeksel op de ark der getuigenis leggen in het heilige der heiligen. 35 Gij zult de tafel buiten het voorhangsel zetten, en de kandelaar tegenover de tafel aan de zuidzijde van de tabernakel, en de tafel zult gij plaatsen aan de noordzijde.

Dit voorhangsel vormde de scheiding tussen het heilige en het heilige der heiligen. Het had de kleuren van de binnenste tentkleden en hing aan vier pilaren. Als extra kenmerk had het cherubs. Achter het voorhangsel was de ark, de troon van God. De cherubs bewaakten de weg tot de troon. Niemand mocht daar naar binnen, behalve eens per jaar de hogepriester en Mozes.

Hebreeën 10:20 leert ons dat dit voorhangsel een beeld is van 'het vlees' van de Heer Jezus, dat wil zeggen van zijn Persoon zoals Hij op aarde wandelde. Toen Hij stierf scheurde de voorhang en was de weg tot God vrij.

De vier pilaren zijn toe te passen op de vier evangeliën die ons het leven van de Heer Jezus op aarde schilderen.

Het gordijn voor de ingang

36 Ook zult gij een gordijn voor de ingang der tent maken van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen: veelkleurig weefwerk. 37 Gij zult voor het gordijn vijf pilaren van acaciahout maken en ze met goud overtrekken, van gouden haken voorzien, en gij zult daarvoor vijf koperen voetstukken gieten.

In dit gordijn waren geen cherubs. Door dit gordijn kwamen de priesters in het heilige. Voordat ze daar binnengingen werden ze door het gordijn als het ware herinnerd aan de heerlijkheden van de Heer Jezus.

Dit gordijn hing aan vijf pilaren. Het getal vijf spreekt evenals het getal tien van verantwoordelijkheid. Het gaat erom dat wij weten hoe we ons moeten gedragen in het huis van God (*1 Tim.3:15*). Dat wordt ons verteld door de vijf schrijvers van de brieven van het *Nieuwe Testament*: Paulus, Jakobus, Petrus, Johannes en Judas.

Daar wij dus, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, langs de nieuwe en levende weg die Hij ons heeft ingewijd door het voorhangsel heen, dat is zijn vlees, ... (Hb 10:20)

- maar als iemand zijn eigen huis niet weet te besturen, hoe zal hij zorg dragen voor de gemeente van God? - (1Tm 3:5)

INHOUD:

- Vs.1-8: Het koperen brandofferaltair
- Vs.9-19: De voorhof
- Vs.20,21: Olie voor de kandelaar

TOELICHTING:

Het koperen brandofferaltair

1 Gij zult het altaar van acaciahout maken, vijf el lang en vijf el breed, zodat het altaar vierkant is, en drie el hoog. 2 Gij zult hoornen aan de vier hoeken maken; de hoornen zullen daarmee één geheel vormen, en gij zult het overtrekken met koper. 3 Ook zult gij er potten voor maken, om het van as te reinigen, en scheppen, sprengbekkens, vorken en vuurpannen; al zijn gerei zult gij van koper maken. 4 Gij zult een traliwerk ervoor maken, een koperen netwerk, en op het net vier koperen ringen maken aan de vier einden. 5 Gij zult het onder de rand van het altaar van onderen bevestigen, zodat het netwerk halverwege het altaar reikt. 6 Gij zult draagstokken voor het altaar maken, draagstokken van acaciahout en die met koper overtrekken. 7 Zijn draagstokken moeten in de ringen gestoken worden en de draagstokken zullen zich aan de beide zijden van het altaar bevinden, wanneer men het draagt. 8 Hol, van planken, zult gij het maken; zoals Hij u op de berg getoond heeft, zó zal men het maken.

Het koperen altaar staat in de voorhof. Hier ontmoet God de mens. Het altaar spreekt niet zozeer van het kruis, maar van de Heer Jezus Zelf (Matth.23:19). Hij is het offer op het altaar, maar Hij is ook Degene die Zichzelf opoffert, aanbiedt aan God.

Als offer werd Hij volkomen verteerd, maar als altaar niet. Het altaar was van hout (zijn mensheid), maar het was overtrokken met koper. Dit koper kwam van de wierookvaten waarover Gods oordeel was gegaan en die niet verteerd waren (Num.16:38). Koper spreekt dus van de gerechtigheid van God die door het oordeel is heengegaan en niet is verteerd. De opstanding van de Heer Jezus is het bewijs van Gods gerechtigheid.

De vier hoornen van het altaar tonen de kracht (hoornen) en de reikwijdte (vier spreekt van de hele aarde) van het offer. Alle mensen kunnen op grond van het offer behouden worden.

Op de helft van het altaar was een rooster. Daarop werd het offer door vuur verteerd. Het offer bevond zich in het altaar. Het was alleen door de priester te zien als hij over de rand keek. Het lijden van de Heer Jezus, het vuur dat in Hem woedde, kan alleen door gelovigen worden gezien die zich bewust zijn priester te zijn. Alle gelovigen zijn priesters (1 Petr.2:5), maar niet allen zijn zich dit voorrecht bewust.

Aan het altaar waren ook ringen voor de draagstokken. Dat wijst erop dat we niet slechts moeten weten dat onze zonden op grond van het offer zijn weggedaan, maar dat we deze wetenschap elke dag met ons omdragen.

De voorhof

9 Gij zult de voorhof van de tabernakel maken; aan de zuidzijde gordijnen voor de voorhof van getweerd fijn linnen, honderd el lengte aan de ene zijde; 10 en daarvoor twintig pilaren, en twintig voetstukken van koper, voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 11 Zo ook aan de noordzijde in de lengte gordijnen van honderd el lengte en daarvoor twintig pilaren, en twintig voetstukken van koper, voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 12 In de breedte nu van de voorhof aan de westzijde gordijnen van

Dwazen en blinden, want wat is groter: de gave of het altaar dat de gave heiligt? (Mt 23:19)

De HERE nu sprak tot Mozes: Zeg tot Eleazar, de zoon van de priester Aäron, dat hij de vuurpannen uit de brand wegneme, en strooi het vuur ver weg, omdat zij heilig zijn, te weten de vuurpannen dergenen die ten koste van hun leven gezondigd hebben, en maakt deze tot dunne platen, tot een overtrek voor het altaar, want zij hebben ze voor het aangezicht des HEREN gebracht, zodat deze geheiligd zijn: zo zullen zij de Israëlieten tot een teken zijn. (Nm 16:36-38)

..., en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

vijftig el, met hun tien pilaren en de tien voetstukken daarvan. 13 De breedte nu van de voorhof aan de oostzijde: vijftig el. 14 En vijftien el gordijnen voor het ene zijstuk, met hun drie pilaren en de drie voetstukken daarvan. 15 Ook voor het andere zijstuk vijftien el gordijnen, met hun drie pilaren en de drie voetstukken daarvan. 16 En voor de poort van de voorhof een gordijn van twintig el van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en van getweerd fijn linnen – veelkleurig weefwerk – met de vier pilaren en de vier voetstukken daarvan. 17 Al de pilaren rondom de voorhof door zilveren dwarsstangen verbonden, en hun haken van zilver en hun voetstukken van koper. 18 De lengte van de voorhof honderd el, de breedte telkens vijftig en de hoogte vijf el van getweerd fijn linnen, en de voetstukken ervan van koper.

19 *Wat al het gerei voor de gehele inrichting van de tabernakel betreft, en al zijn pinnen en al de pinnen van de voorhof – dat moet van koper zijn.*

De voorhof is een beeld van:

- | de aarde, waar de Heer Jezus het werk heeft volbracht waarvan het koperen altaar spreekt;
- | de Heer Jezus, gezien in het witte linnen van de omheining waar de mensen van buiten tegenaan keken;
- | de gelovige, bij wie de mensen ook het witte linnen moeten zien.

De pilaren houden het witte linnen omhoog, maar worden zelf niet gezien. Zo moet het ook zijn bij de gelovige. Hij moet de Heer Jezus laten zien en niet zichzelf.

De pilaren stonden op koperen voetstukken en waren met zilveren stangen aan elkaar verbonden. Het koper wijst erop dat door praktische gerechtigheid in de wandel het linnen zichtbaar wordt. Het zilver wijst erop dat gelovigen in deze opdracht met elkaar verbonden zijn door de prijs die voor hun verzoening met God is betaald.

In de voorhof was aan de oostkant een ingang. Die ingang was ruim en werd gevormd door een gekleurd kleed, zonder cherubs. Het is de uitnodiging aan de mens om tot God te naderen. Er is slechts één deur. De Heer Jezus heeft gezegd: Ik ben de deur (*Joh.10:7*). De deur is aan de oostkant, dat is de kant waarheen de zondaar is gegaan (*Gen.3:24; 4:16*). Het is tegelijk de kant die spreekt van hoop voor de zondaar, de kant vanwaar de Zon der gerechtigheid opgaat (*Mal.4:2*).

Maar voor u, die mijn naam vreest, zal de zon der gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder haar vleugelen; gij zult uitgaan en springen als kalveren uit de stal. (Ml 4:2)

Olie voor de kandelaar

20 *Gij zult de Israëlieten bevelen, dat zij u brengen zuivere olie, uit gestoten olijven, voor het licht, om voortdurend een lamp te kunnen laten branden. 21 In de tent der samenkomst buiten het voorhangsel dat vóór de getuigenis is, zal Aäron met zijn zonen die verzorgen, van de avond tot de morgen, voor het aangezicht des HEREN: een altoosdurende inzetting bij de Israëlieten voor hun geslachten.*

De indeling van de tabernakel is nu zover klaar dat God kan spreken over wat nodig is voor het licht. Het licht is weer nodig voor de priester om dienst te kunnen doen in het heiligdom, dat hier genoemd wordt "tent der samenkomst". Voor het eerst wordt hier gesproken over "Aäron met zijn zonen", het priestergeslacht en wel in verbinding met het zorgdragen voor de olie zodat het licht kan branden. Dit priesterschap wordt in de volgende twee hoofdstukken eerst uitvoerig belicht, voordat de overige delen van de tabernakel worden besproken.

De olie spreekt van de Heilige Geest. De dienst in het heiligdom kan alleen tot een vreugde voor God zijn als die gebeurt onder leiding en in de kracht van Heilige Geest. De kandelaar moest branden "van de avond tot de morgen": terwijl het nacht is in deze wereld, is er licht in het heiligdom.

Jezus dan zei opnieuw: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Ik ben de deur van de schapen. (Jh 10:7)

En Hij verdreef de mens en Hij stelde ten oosten van de hof van Eden de cherubs met een flikkerend zwaard, dat zich heen en weer wendde, om de weg tot de boom des levens te bewaken. (Gn 3:24)

Toen ging Kaïn weg van het aangezicht des HEREN, en ging wonen in het land Nod, ten oosten van Eden. (Gn 4:16)

INHOUD:

- Vs.1: Wie het priesterambt bekleden
 Vs.2-5: De klederen van Aäron
 Vs.6-14: De efod
 Vs.15-30: Het borstschild
 Vs.31-35: Het opperkleed
 Vs.36-40: De tulband met de gouden plaat
 Vs.40-43: De klederen voor de zonen van Aäron

TOELICHTING:

In de hoofdstukken 25-27 zien we hoe God uitgaat tot de zondige mens. In hoofdstuk 30 zien we hoe de zondige mens tot God kan naderen. In hoofdstuk 28,29 zien we de wijze waarop de mens tot God kan naderen: alleen door de priester.

1 Gij dan, doe tot u naderen uw broeder Aäron, en zijn zonen met hem, uit het midden der Israëlieten, om voor Mij het priesterambt te bekleden: Aäron, Nadab en Abihu, Eleazar en Ithamar, de zonen van Aäron.

Niet iedereen mocht zomaar naderen. God koos Zelf uit wie van het volk dat mochten doen. Alles moest voldoen aan Gods eisen. Alleen de priester mocht naderen. Niet het hele volk was daadwerkelijk priester, hoewel God ervan had gezegd: "*Gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn*" (Ex.19:6).

Er is een duidelijke toepassing op de christenheid. Niet dat er in de christenheid een categorie mensen zou zijn die door God speciaal als priester geroepen is. Dat is de ernstige dwaling van de Rooms-Katholieke kerk. Voor de gelovigen van de gemeente geldt een algemeen priesterschap (1 Petr.2:5). De toepassing is dat slechts zij die daadwerkelijk naderen tot God dit priesterschap uitoefenen het. Veel gelovigen maken van dit voorrecht geen gebruik, kennen het helaas niet, vaak door verkeerd onderwijs.

2 Gij zult heilige klederen maken voor uw broeder Aäron, tot een prachtig sieraad. 3 Gij zult zeggen tot allen die kunstvaardig zijn, welke Ik met een geest van wijsheid vervuld heb, dat zij de klederen van Aäron maken, om hem te heiligen, om voor Mij het priesterambt te bekleden. 4 Dit nu zijn de klederen die zij maken zullen: een borstschild, een efod, een opperkleed, een onderkleed van bewerkte stof, een tulband en een gordel. Zo zullen zij heilige klederen maken voor uw broeder Aäron, en voor zijn zonen, om voor Mij het priesterambt te bekleden. 5 Daartoe zullen zij nemen goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en fijn linnen.

De klederen van Aäron dienden tot "*heerlijkheid en sieraad*" (SV). In de Griekse vertaling van het Oude Testament staat hier: "*met heerlijkheid en eer gekroond*". Dit wordt in Hebr.2:9 aangehaald in toepassing op de Heer Jezus.

De klederen bestaan uit zes delen. Het materiaal en de kleuren zijn dezelfde als waarvan ook de tabernakel is vervaardigd.

De kleren moesten worden gemaakt door allen die wijs van hart zijn. Voor ons geldt dat de kleren laten zien wie de persoon is. In de kleren komt dat tot uitdrukking. Aäron is een beeld van de Heer Jezus. In de kleren van Aäron zien we dan ook de heerlijkheden van de Heer Jezus weerspiegeld. Als wij wijs van hart zijn, zullen we steeds meer heerlijkheid in Hem ontdekken.

En gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn en een heilig volk. (Ex 19:6a)

... en u wordt ook zelf als levende stenen gebouwd, als een geestelijk huis tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus. (1Pt 2:5)

..., maar wij zien Jezus, die een weinig minder dan de engelen gemaakt was vanwege het lijden van de dood met heerlijkheid en eer gekroond, opdat Hij door de genade van God voor alles de dood smaakte. (Hb 2:9)

6 Zij zullen de efod maken van goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen: kunstig werk. 7 Twee verbonden schouderstukken zal hij hebben, aan de beide einden moet hij verbonden worden. 8 De gordel aan de efod om die aan te binden, op dezelfde wijze vervaardigd, zal daarmee één geheel vormen, van goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen. 9 Gij zult twee chrysopraasstenen nemen en de namen der zonen van Israël daarin graveren, 10 zes van hun namen op de éne steen en de zes overige namen op de andere steen, naar de volgorde van hun geboorte. 11 Als kunstwerk van een steensnijder, als zegelgraveerwerk, zult gij de twee stenen met de namen der zonen van Israël graveren; ingevat in gouden kassen zult gij ze maken. 12 Dan zult gij de twee stenen op de schouderstukken van de efod zetten als gedachtenisstenen voor de Israëlieten: Aäron zal hun namen ter gedachtenis voor het aangezicht des HEREN op zijn beide schouderstukken dragen. 13 Gij zult kassen van goud maken 14 en twee kettinkjes van louter goud; als snoeren zult gij ze maken, vlechtwerk, en gij zult de gevlochten kettinkjes aan de kassen bevestigen.

Het eerste kledingstuk dat beschreven wordt, is de efod. Dit kledingstuk is het meest kenmerkend voor de hogepriester. Door middel van een gordel, gemaakt van hetzelfde materiaal als de efod, wordt de efod vastgemaakt. Op elk van de beide schouderstukken van de efod komt een edelsteen. Op de ene steen staan, in volgorde van geboorte, de namen van de zes oudste zonen van Israël; op de andere steen, ook in die volgorde, staan de namen van de zes jongste zonen.

De kleuren spreken van de verschillende heerlijkheden van de Heer Jezus, zoals die in vier evangeliën gezien worden. De gordel laat diezelfde heerlijkheden (kleuren) zien. De gordel spreekt van dienst (Luk.12:37).

In de stenen op de schouders van de hogepriester zien we in beeld hoe de Heer Jezus al Gods kinderen, allen die uit God geboren zijn, op zijn schouders draagt om hen in gedachtenis te brengen bij God. Zijn kracht, waarvan de schouders spreken, ondersteunt ons in onze reis door de woestijn. God ziet al de zijnen verenigd met de Heer Jezus. De Heer Jezus vertegenwoordigt zijn volk bij God.

De Heer Jezus draagt de zijnen op zijn schouders. Hij draagt ook het verloren en gevonden schaap op zijn schouders (meervoud, Luk.15:5). De heerschappij over de schepping draagt Hij op zijn schouder (enkelvoud, Jes.9:5). Voor het dragen van de schepping heeft Hij aan één schouder genoeg.

15 Gij zult een borstschild der beslissing maken, kunstig werk. Op dezelfde wijze als de efod zult gij het maken: van goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen zult gij het maken. 16 Vierkant zal het zijn, dubbel, een span lang en een span breed. 17 Gij zult het vullen met een steenvulling, vier rijen stenen: een rij rode jaspis, chrysoliet en malachiet, de eerste rij; 18 de tweede rij: hematiet, lazuursteen en prasem; 19 de derde rij: barnsteen, agaath en amethyst; 20 de vierde rij: turkoois, chrysopraas en nefriet. Met goud omgeven zullen zij in hun zettingen gevat zijn. 21 En de stenen zullen overeenkomstig de namen der zonen van Israël twaalf in getal zijn, overeenkomstig hun namen; als zegelgraveerwerk zullen zij, elk met zijn naam, zijn voor de twaalf stammen. 22 Ook zult gij op het borstschild gedraaide kettinkjes maken, vlechtwerk, van louter goud. 23 Gij zult op het borstschild twee gouden ringen maken en de beide ringen aan de beide einden van het borstschild zetten. 24 Gij zult de beide gevlochten kettinkjes van goud in de beide ringen aan de einden van het borstschild doen. 25 De beide andere einden der beide gevlochten kettinkjes zult gij aan de beide kassen vastmaken en op de schouderstukken van de efod zetten, aan de voorkant. 26 Gij zult twee gouden ringen maken en ze aan de beide einden van het borstschild zetten, op de binnenrand, die naar de efod toegekeerd is. 27 Ook zult gij twee gouden ringen maken en ze op de beide schouderstukken van de efod zetten, onderaan, aan de voorkant, dicht bij de plaats waar hij verbonden is, boven de gordel van de efod. 28 Dan zal men het borstschild met

Gelukkig die slaven die de heer, als hij komt, wakend zal vinden. Voorwaar, Ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, hen zal doen aanliggen en zal naderkomen om hen te dienen. (Lk 12:37)

En als hij het vindt, legt hij het blij op zijn schouders. (Lk 15:5)

Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij rust op zijn schouder en men noemt hem Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst. (Jes 9:5)

zijn ringen aan de ringen van de efod vastbinden met een blauw-purperen snoer, zodat het op de gordel van de efod vastzit, en het borstschild niet van de efod kan afschuiven. 29 Zo zal Aäron de namen der zonen van Israëel in het borstschild der beslissing op zijn hart dragen, wanneer hij in het heiligdom komt, tot een voortdurende gedachtenis voor het aangezicht des HEREN. 30 En gij zult in het borstschild der beslissing de Urim en de Tummim leggen; zij zullen op het hart van Aäron zijn, wanneer hij voor het aangezicht des HEREN komt, en Aäron zal de beslissing voor de Israëlieten voortdurend op zijn hart dragen, voor het aangezicht des HEREN.

Op de efod is een borstschild zichtbaar. Op dit borstschild zijn vier rijen van drie edelstenen aangebracht en ingelegd in goud, twaalf stenen in getal. Elke steen stelt een stam voor. Aäron droeg ze op zijn hart en bracht zo het hele volk in gedachtenis voor God. Het borstschild werd met gouden kettinkjes en ringen onlosmakelijk verbonden aan de efod. In het borstschild zaten de Urim en Tummim. Daardoor maakte God zijn beslissing duidelijk bij vragen van zijn volk.

Het borstschild was op het hart. Het hart is de plaats van de liefde. Iedere afzonderlijke gelovige heeft een eigen plaats in het hart van de Heer Jezus. Iedere gelovige is een unieke edelsteen met een eigen heerlijkheid en glans. Een stam is ook toe te passen op een plaatselijke gemeente. In de brieven van het *Nieuwe Testament* zien we dat elke plaatselijke gemeente voor de Heer Jezus een eigen glans heeft. Het hart van de Heer Jezus gaat ernaar uit dat die ook zichtbaar wordt. Daarom wordt elke plaatselijke gemeente aangesproken in wat die glans verhindert.

In het borstschild bevonden zich ook de Urim en Tummim. Met persoonlijke en gemeenschappelijke problemen kunnen we ons tot de Heer Jezus wenden. De beslissing die Hij naar voren brengt, komt voort uit zijn hart. Dat te bedenken, zorgt ervoor dat we ook de naar ons idee onaangename beslissingen aanvaarden als bewijzen van zijn liefde.

31 Gij zult het opperkleed van de efod geheel van blauwpurper maken. 32 De halsopening zal in het midden ervan zijn: de halsopening zal rondom een rand hebben van weefsel als bij een pantser, opdat het niet scheure. 33 En gij zult op zijn zomen granaatappels in blauwpurper, roodpurper en scharlaken, rondom op zijn zomen, zetten, en gouden belletjes overal daartussen: 34 telkens een gouden belletje en een granaatappel, rondom op de zomen van het opperkleed. 35 Aäron nu zal dit aanhebben, als hij dienst doet, en het geluid ervan zal gehoord worden, wanneer hij in het heiligdom komt voor het aangezicht des HEREN en wanneer hij naar buiten komt, opdat hij niet sterve.

Het opperkleed. Dit kleed was helemaal blauw, de kleur van de hemel. De Heer Jezus is de mens uit de hemel (1 Kor.15:47). De halsopening is zo gemaakt dat die niet kan scheuren. Dat wijst erop dat niets het hogepriesterlijk werk ongedaan kan maken. Hij is Hogepriester uit kracht van een onvergankelijk leven (Hebr.7:16,24).

En dit is nog aanmerkelijk duidelijker als er naar de gelijkenis van Melchizedek een andere priester opstaat, die het niet geworden is naar de wet van een vleselijk gebod, maar naar de kracht van een onvergankelijk leven; ... (Hb 7:15,16)

En zij zijn wel vele priesters geworden, omdat zij door de dood werden verhinderd aan te blijven, maar Hij, omdat Hij blijft tot in eeuwigheid, heeft een onveranderlijk priesterschap. (Hb 7:23,24)

Zijn hogepriesterschap oefent Hij uit in de hemel. De resultaten ervan worden op aarde merkbaar. Dat zien we in de zoom van het kleed. Aan de zoom zitten om en om een gouden belletje en een granaatappel. Er wordt een goddelijk getuigenis gegeven en er is vrucht voor God. Het geluid werd gehoord bij het ingaan in het heiligdom. Toen de Heer Jezus de hemel was ingegaan, kwam de Heilige Geest op aarde om te getuigen en de gemeente te vormen. De komst van de Heilige Geest ging gepaard met geluid (Hand.2:2).

De eerste mens is uit de aarde, stoffelijk, de tweede mens is uit de hemel. (1Ko 15:47)

En er kwam plotseling uit de hemel een geluid als van een geweldige, voortgedreven wind en deze vulde het hele huis waar zij zaten. (Hd 2:2)

Als de Heer Jezus weer naar buiten komt zal dat zijn voor Israël. Ook dat zal gepaard gaan met geluid, want de Heilige Geest zal dan ook over het overblijfsel worden uitgegoten (*Joël 2:28-32*).

Daarna zal het geschieden, dat Ik mijn Geest zal uitstorten op al wat leeft, en uw zonen en uw dochters zullen profeteren; uw ouden zullen dromen dromen; uw jongelingen zullen gezichten zien. Ook op de dienstknechten en op de dienstmaagden zal Ik in die dagen mijn Geest uitstorten. Ik zal wonderen geven in de hemel en op de aarde, bloed en vuur en rookzuilen. De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, voordat de grote en geduchte dag des HEREN komt. En het zal geschieden, dat ieder die de naam des HEREN aanroept, behouden zal worden, want op de berg Sion en te Jeruzalem zal ontkoming zijn, zoals de HERE gezegd heeft; en tot de ontkomenen zullen zij behoren, die de HERE zal roepen. (Jl 2:28-32)

36 Ook zult gij een plaat van louter goud maken en daarop graveren als zegelgraveerwerk: Den HERE heilig. 37 Gij zult haar aan een blauwpurperen snoer bevestigen, en zij zal zich bevinden op de tulband, aan de voorkant van de tulband. 38 Zij zal op het voorhoofd van Aäron zijn, en Aäron zal de schuld dragen, gelegen in de heilige dingen die de Israëlieten heiligen bij al de gaven van hun heilige dingen; ja, zij zal voortdurend op zijn voorhoofd wezen, zodat zij welgevallig zijn vóór het aangezicht des HEREN.

Er is niet alleen sprake van *zwakheid* bij het volk, waarbij het volk de kracht en liefde van de Hogepriester nodig heeft. Er is ook sprake van *zonde*. Met het oog daarop draagt Hij de gouden plaat op zijn voorhoofd. Hij zorgt ervoor dat alle ongerechtigheid die kleeft aan het handelen van het volk, voor Gods aangezicht wordt weggedaan. Hij is heilig en door Hem wordt zijn volk geheiligd.

De tulband als hoofdbedekking spreekt van onderdanigheid (*1 Kor.11:2-16*).

En ik prijs u, dat u in alles aan mij denkt en de inzettingen vasthoudt, zoals ik ze u heb overgeleverd. Maar ik wil dat u weet, dat Christus het hoofd is van iedere man, en de man het hoofd van de vrouw, en God het hoofd van Christus. Iedere man die bidt of profeteert met iets op zijn hoofd, onteert zijn hoofd; en iedere vrouw die bidt of profeteert met ongedekt hoofd, onteert haar hoofd; want het is een en hetzelfde alsof zij geschoren was. Want als een vrouw niet gedekt is, laat zij zich ook maar het haar laten afknippen; maar als het voor een vrouw een schande is zich het haar te laten afknippen of zich te laten scheren, laat zij zich dan dekken. Want de man behoort zijn hoofd niet te dekken, daar hij het beeld en de heerlijkheid van God is; maar de vrouw is de heerlijkheid van de man. Want de man is niet uit de vrouw, maar de vrouw uit de man; want de man is ook niet geschapen om de vrouw, maar de vrouw om de man. Daarom behoort de vrouw een macht op haar hoofd te hebben terwille van de engelen. Evenwel is noch de vrouw zonder de man, noch de man zonder de vrouw, in de Heer. Want zoals de vrouw uit de man is, zo is ook de man door de vrouw; maar alle dingen zijn uit God. Oordeelt bij uzelf: is het gepast dat een vrouw ongedekt tot God bidt? Leert ook de natuur zelf u niet, dat als een man lang haar draagt het een oneer voor hem is? Maar als een vrouw lang haar draagt, is het een eer voor haar, omdat haar het lange haar tot een sluier gegeven is. Maar als iemand meent te moeten twisten wij hebben zo'n gewoonte niet, en evenmin de gemeenten van God. (1Ko 11:2-16)

De Heer Jezus is als Hogepriester onderdanig aan de wil van God. Het witte linnen spreekt van zijn volmaaktheid als mens. De veelkleurigheid van de gordel doet denken aan zijn heerlijkheid in elke vorm van dienst.

39 Gij zult het onderkleed van fijn linnen met ingeweven patroon weven, en een tulband maken van fijn linnen en een gordel zult gij maken van veelkleurig weefwerk. 40 Voor de zonen van Aäron zult gij onderklederen maken en gij zult voor hen gordels maken, en hoofddoeken zult gij voor hen maken tot een prachtig sieraad. 41 Dan zult gij daarmede uw broeder Aäron en zijn zonen bekleeden en hen zalven, wijden en heiligen, zodat zij voor Mij het priesterambt bekleeden kunnen. 42 Maak voor hen linnen broeken, om hun schaamte te bedekken: van de heupen tot aan de dijnen zullen zij reiken. 43 Aäron en zijn zonen zullen die dragen, wanneer zij komen naar de tent der samenkomst of wanneer zij naderen tot het altaar, om dienst te doen in het heiligdom, opdat zij geen ongerechtigheid op zich laden en sterven. Het is een altoosdurende inzetting voor hem en voor zijn nakomelingschap.

De klederen van de zonen van Aäron zijn beperkter dan die van de hogepriester. Ze zijn hetzelfde als de gewone klederen van Aäron. Maar ook deze klederen zijn "*tot een prachtig sieraad*" (vers 2,40). Wij mogen als priesters voor God verschijnen in dezelfde volmaaktheid als de Heer Jezus. Hij is onze volmaaktheid. Alleen in Hem zijn we voor God aangenaam. Zonder Hem komt onze schaamte, onze naaktheid openbaar. Dan kan God ons niet handhaven in zijn tegenwoordigheid.

De wijding van Aäron en zijn zonen wordt in het volgende hoofdstuk uitvoerig behandeld. Benadrukt wordt nog dat het priesterambt bekleed wordt voor Góð.

INHOUD:

- Vs.1-3: Offers voor de wijding
 Vs.4: De wassing
 Vs.5-9: Aäron en zijn zonen in de priesterkleding
 Vs.10-14: De stier als zondoffer
 Vs.15-18: De ene ram als brandoffer
 Vs.19-21: De andere ram als inwijdingsoffer
 Vs.22-28: Het beweeg- en hefoffer
 Vs.29,30: De opvolging van Aäron
 Vs.31-35 Het inwijdingsoffer als voedsel
 Vs.36,37: Verzoening van het altaar
 Vs.38-42: Het dagelijks morgen- en avondoffer
 Vs.43-46: God komt samen met zijn volk

TOELICHTING:

1 Dit nu is wat gij hun doen zult, om hen te heiligen om voor Mij het priesterambt te bekleden: Neem één jonge stier, en twee gave rammen, 2 ongezuurd brood en ongezuurde koeken, met olie aangemaakt, en ongezuurde, dunne koeken, met olie bestreken; van fijn tarwemeel zult gij ze maken. 3 Leg ze in een korf en draag ze in de korf naderbij, met de stier en de beide rammen.

Hoofdstuk 28 en 29 horen bij elkaar. Priesterkleding alleen is niet voldoende. Er moet ook een wijding plaatsvinden. Priester zijn is één ding, priesterdienst doen is een ander ding. Om priesterdienst te doen is het nodig zich bezig te houden met de Heer Jezus en zijn werk. Dat laten de offers zien die hier worden genoemd.

4 Ook zult gij Aäron en zijn zonen doen naderen tot de ingang van de tent der samenkomst en gij zult hen met water wassen.

Voor we zicht kunnen krijgen op het werk van de Heer Jezus is eerst de wassing met water nodig. Water stelt het woord van God voor in zijn reinigende kracht (Ef.5:26). Afwassen van alle onreinheid (door belijdenis, waartoe we komen als we in Gods woord lezen hoe Hij over de dingen denkt) gaat vooraf aan heiliging, toewijding (1 Kor.6:11).

5 Dan zult gij de klederen nemen en Aäron bekleden met het onderkleed, het opperkleed van de efod, de efod en het borstschild; gij zult hem de gordel van de efod ombinden, 6 gij zult de tulband op zijn hoofd zetten en de heilige diadeem aan de tulband vastmaken. 7 Dan zult gij de zalfolie nemen en over zijn hoofd uitgieten, en hem zalven. 8 Gij zult zijn zonen doen naderen en hen met onderklederen bekleden. 9 Gij zult hen omgorden met een gordel, Aäron en zijn zonen, en hun de hoofddoeken ombinden, en zij zullen het priesterambt hebben tot een altoosduurende inzetting; zo zult gij Aäron en zijn zonen wijden.

Na de wassing, reiniging kan het aantrekken van de priesterkleding gebeuren. We mogen ons bewust zijn dat God ons in zijn tegenwoordigheid kan aanvaarden. We hebben daarvoor de geschikte kleding: we zijn bekleed met Christus, aangenaam gemaakt in Hem (Ef.1:6). Wat nog nodig is, is de grondslag, de basis waardoor we met Christus bekleed konden worden. Daarvoor zijn de offers.

..., evenals ook Christus de gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door het woord, (Ef 5:25b,26)

En dit waren sommigen van u; maar u bent afgewassen, maar u bent geheiligd, maar u bent gerechtvaardigd door de naam van de Heer Jezus Christus en door de Geest van onze God. (1Ko 6:11)

..., tot lof van de heerlijkheid van zijn genade, waarmee Hij ons begenadigd (of: aangenaam gemaakt) heeft in de Geliefde, ... (Ef 1:6)

Hoewel Aäron en zijn zonen samen hun klederen aankrijgen, neemt de hogepriester toch een speciale plaats in. Hij krijgt de bijzondere kleding aan en hij wordt gezalfd met olie, voordat er van bloed sprake is. Dat is ook het onderscheid tussen ons als priesters en de Heer Jezus. De Heer Jezus is ook gezalfd met de Heilige Geest nog voordat Hij het werk op het kruis had volbracht (*Hand.10:38; Matth.3:17*). Wij konden pas gezalfd worden, de Heilige Geest ontvangen, nadat Hij zijn bloed had vergoten.

De zonen zagen hoe Aäron gezalfd werd. Zo moeten wij eerst enig begrip hebben van de Heer Jezus als Hogepriester, om in staat te zijn ons priesterschap uit te oefenen zoals God het heeft bedoeld.

10 Voorts zult gij de stier doen naderen vóór de tent der samenkomst, en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op de kop van de stier leggen. 11 Gij zult de stier slachten voor het aangezicht des HEREN bij de ingang van de tent der samenkomst. 12 Gij zult van het bloed van de stier nemen en dat met uw vinger aan de hoornen van het altaar strijken, en al het bloed zult gij aan de voet van het altaar uitgieten. 13 Dan zult gij nemen al het vet dat de ingewanden bedekt, het aanhangsel aan de lever, de beide nieren en het vet dat daaraan zit, en gij zult het op het altaar in rook doen opgaan. 14 Maar het vlees van de stier, zijn huid en zijn mest zult gij met vuur buiten de legerplaats verbranden; het is een zondoffer.

Van de drie dieren die werden geslacht, was de stier als zondoffer het eerste. Aäron en zijn zonen moesten zich met dit zondoffer één maken (is betekenis handoplegging). Dit wil zeggen dat wij ons in de geest één moeten maken met de Heer Jezus als het zondoffer, als Degene die onze zonden op Zich nam (*1 Petr.2:24*) en voor ons tot zonde werd gemaakt (*2 Kor.5:21*). Zo heeft Hij onze zonden van ons weggenomen en staan we voor God zonder zonde.

Het altaar moest ook worden gereinigd met het bloed van het zondoffer. Het altaar spreekt van de tafel van de Heer (*1 Kor.10:15-18; Mal.1:7*).

Ik spreek als tot verstandigen; beoordeelt u wat ik zeg. De drinkbeker der zegening die wij zegenen, is die niet de gemeenschap van het bloed van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet de gemeenschap van het lichaam van Christus? Want wij, de velen, zijn een brood, een lichaam; want wij allen nemen deel aan het ene brood. Kijkt u naar Israël naar het vlees. Hebben niet zij die offers eten, gemeenschap met het altaar? Vooral aan de tafel van de Heer vindt priesterdienst plaats. Daar mag niets zijn dat aan de zonde herinnert. (1Ko 10:15-18)

Gij brengt minderwaardige offerspijze op mijn altaar. En dan zegt gij: Waarmee hebben wij U minderwaardig behandeld? Doordat gij zegt: Des HEREN tafel, zij is verachtelijk. (Ml 1:7)

Alles van het zondoffer moest buiten de legerplaats worden verbrand, als een gruwel voor God. Het vet van het zondoffer was geen gruwel voor God. Het kwam op het altaar. Het vet spreekt van de kracht, de energie waarmee de Heer Jezus het werk voor de zonde volbracht. Dat is aangenaam voor God en dat mogen wij Hem vertellen, Hem offeren.

15 Dan zult gij de éne ram nemen en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op de kop van de ram leggen. 16 Gij zult de ram slachten en zijn bloed nemen en sprengen rondom op het altaar. 17 De ram zult gij in zijn delen verdelen, zijn ingewanden en onderschenkels wassen en op zijn delen en zijn kop leggen. 18 Dan zult gij de gehele ram op het altaar in rook doen opgaan; het is een brandoffer voor de HERE, met een liefelijke reuk; het is een vuuroffer voor de HERE.

Ook op de ene ram als brandoffer moesten de handen worden gelegd. Door de eenmaking met het zondoffer ging als het ware de onwaardigheid van de priester over op het zondoffer. Door de eenmaking met het brandoffer gaat de waardigheid van het brandoffer over op de priester. Het brandoffer is in zijn geheel voor God en is voor Hem een lieflijke reuk. De Heer Jezus heeft op het kruis God verheerlijkt. Hij heeft God geopenbaard in al zijn liefde en genade en in zijn gerechtigheid en heiligheid.

..., met Jezus van Nazareth, hoe God Hem heeft gezalfd met de Heilige Geest en met kracht. Hij is het land doorgestaan, terwijl Hij goeddeed en allen gezond maakte die door de duivel waren overweldigd, want God was met Hem. (Hd 10:38)

...; en zie, een stem uit de hemelen zei: Deze is mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden. (Mt 3:17)

...; die Zelf onze zonden in zijn lichaam heeft gedragen op het hout, opdat wij, voor de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid leven: 'door zijn striemen bent u gezond geworden'. (1Pt 2:24)

Hem die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem. (2Ko 5:21)

19 Dan zult gij de andere ram nemen, en Aäron en zijn zonen zullen hun handen op de kop van de ram leggen. 20 Gij zult de ram slachten, van zijn bloed nemen en het strijken aan de rechter oorlel van Aäron en aan die van zijn zonen, aan hun rechterduim en aan hun rechter grote teen, en gij zult de rest van het bloed rondom op het altaar sprengen. 21 Gij zult van het bloed, dat op het altaar is, en van de zalfolie nemen en sprenkelen op Aäron en op zijn klederen, en ook op zijn zonen en op de klederen van zijn zonen; en hij zal heilig zijn, hij en zijn klederen, en ook zijn zonen en de klederen van zijn zonen.

Na het zien van de Heer Jezus als het zondoffer en het brandoffer komt pas de eigenlijke inwijding. Dit gebeurde door een andere ram te nemen en die als inwijdingsoffer te offeren. Het was een bijzonder soort vredeoffer. Het vredeoffer is een gemeenschapsoffer.

Ook op dit offerdier moesten Aäron en zijn zonen hun handen leggen, zich daarmee één maken. Het brengen van dit offer brengt tot uitdrukking dat wij zien hoe de Heer Jezus in gemeenschap met zijn Vader en in volle toewijding aan Hem zijn weg op aarde ging tot in de dood.

Het bloed moest worden gedaan op de rechter oorlel, de rechterduim, de rechter grote teen. Dat spreekt van ons luisteren, gehoorzamen, onze handel en onze wandel. Ons hele wezen is geheiligd door het bloed van de Heer Jezus. We moeten alleen luisteren naar Hem, alleen dat doen wat Hij tegen ons zegt, alleen daarheen gaan waar Hij ons hebben wil. De hele persoon moet aan God toegewijd zijn, pas dan zal onze priesterdienst Hem aangenaam zijn. Daarom wordt weer vermeld dat ook op het altaar bloed moet worden gesprengd.

Verder worden ook de klederen met bloed besprenkeld. Het hele uiterlijk gedrag als priesters moet in overeenstemming zijn met de waarde van het bloed. Daarna werd er zalfolie op gesprenkeld. Alleen door de kracht van de Heilige Geest is uitoefening van ware priesterdienst mogelijk en aangenaam voor God. Het gaat om aanbidding in Geest en waarheid (*Joh.4:24*).

God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Jh 4:24)

Het beweeg- en hefoffer

22 Gij zult van de ram nemen het vet, de vetstaart, het vet dat de ingewanden bedekt, het aanhangsel aan de lever, de beide nieren, het vet dat daaraan zit, de rechterschenkel – het is een ram ter inwijding –, 23 één brood, één geoliede broodkoek en één dunne koek uit de korf met ongezuurde broden, die voor het aangezicht des HEREN is. 24 Gij zult alles op de handen van Aäron en op die van zijn zonen leggen en gij zult dat bewegen als een beweegoffer voor het aangezicht des HEREN. 25 Daarna zult gij het van hen aannemen en op het altaar op het brandoffer in rook doen opgaan tot een liefelijke reuk voor het aangezicht des HEREN; het is een vuuroffer voor de HERE. 26 Vervolgens zult gij de borst van de ram ter inwijding voor Aäron nemen en die bewegen als een beweegoffer voor het aangezicht des HEREN, en zij zal u ten deel vallen. 27 Zo zult gij de beweegborst heiligen en de hefschenkel, die bewogen en geheven zijn van de ram der inwijding, die zowel voor Aäron als voor zijn zonen is.

28 Het zal ten behoeve van Aäron en ten behoeve van zijn zonen tot een altoosdurende verplichting zijn voor de Israëlieten, want dat is een heffing, en als zodanig zal zij geheven worden van de Israëlieten, van hun vredeoffers, hun heffing voor de HERE.

Van de ram moesten bepaalde delen samen met bepaalde spijsoffers worden gelegd op de handen van Aäron en op die van zijn zonen. Dat alles moest worden bewogen voor het aangezicht des HEREN. Daarna moest het als een brandoffer op het altaar aan God worden geofferd. Speciaal worden de borst van de ram als een beweegoffer en de schouder als een hefoffer genoemd.

Met deze handelingen werd de inwijding voortgezet. Er was iets *voor* hen gebeurd: offers waren geslacht. Er was iets *met* hen gebeurd: zij waren met bloed geheiligd en gezalfd met olie. Nu moest er iets *door* hen gebeuren.

Wij mogen als priesters het werk kennen dat Christus voor ons volbracht heeft. We mogen weten dat we door zijn bloed geheiligd zijn om priester te zijn. We mogen onze priesterdienst uitoefenen in de kracht van de Heilige Geest. We krijgen vervolgens inzicht in de kwaliteiten die bij de Heer Jezus aan het licht kwamen toen Hij het werk volbracht. Het vet spreekt van de energie, de volharding die Hij toonde op de weg die Hij ging. Zijn hele weg op aarde tot in de dood aan het kruis (spijsoffer) was volmaakt rein en God toegewijd. Dat mogen we alles voor Gods aangezicht heen en weer bewegen en optillen in bewondering en daarvoor God aanbidden (brandoffer).

We mogen zijn liefde (borst) bewonderen, die Hem dreef om dit werk te doen. We mogen de kracht (schouder) zien, waardoor Hij dit werk volbracht. De borst en de schouder zijn voor Aäron en zijn zonen. Als priesters mogen we ons bijzonder bezighouden met de liefde en de kracht van de Heer Jezus. Hoe meer we daarvan zien, hoe meer dat in onze toewijding als priesters tot uiting zal komen.

De opvolging van Aäron

29 De heilige klederen nu van Aäron zullen voor zijn zonen na hem zijn, om hen daarin te zalven en te wijden. 30 Zeven dagen zal de priester, die uit zijn zonen in zijn plaats komen zal naar de tent der samenkomst, om in het heiligdom dienst te doen, ze aantrekken.

De dienst van het priesterschap wordt steeds door een volgend geslacht overgenomen. Zolang de gemeente op aarde is, zal God ervoor zorgen dat Hij en zijn Zoon geëerd worden. De priesterdienst op zich is voor het hele leven en staat speciaal in verbinding met de plaats van samenkomen.

Het inwijdingsoffer als voedsel

31 De ram der inwijding zult gij nemen en zijn vlees koken op een heilige plaats. 32 Aäron en zijn zonen zullen het vlees van de ram en het brood dat in de korf is, eten bij de ingang van de tent der samenkomst. 33 Zij zullen dan eten die dingen, waarmede verzoening gedaan werd, om hen te wijden en te heiligen, maar een onbevoegde zal er niet van eten, want het is iets heiligs. 34 Indien er van het vlees der inwijding en van het brood overblijft tot de morgen, zult gij het overgeblevene met vuur verbranden, het zal niet gegeten worden, want het is iets heiligs. 35 Gij zult voor Aäron en zijn zonen zó doen, naar alles wat Ik u geboden heb; gedurende zeven dagen zult gij hen wijden.

Het vlees van de ram mocht door de priesters worden gegeten. Zo werd het offer een deel van henzelf. Eten is voor ons in geestelijk opzicht bedoeld. Als wij in Gods Woord lezen met honger om Hem te kennen, zullen we door dat voedsel worden gevormd.

Verzoening van het altaar

36 Dagelijks zult gij een stier als zondoffer ter verzoening bereiden en het altaar ontzondigen, doordat gij er verzoening over doet; gij zult het zalven om het te heiligen. 37 Zeven dagen zult gij over het altaar verzoening doen; gij zult het heiligen en het altaar zal allerheiligst zijn; ieder die het altaar aanraakt, zal heilig zijn.

De plaats waar de wijding plaatsvond moest voortdurend in verbinding worden gebracht met het bloed. Wij moeten telkens nagaan of de plaats van wijding nog rein is, of er niets is binnengeslopen dat in strijd is met de betekenis van het bloed. Ongeoordeelde zonde kan niet bestaan op de plaats waar gelovigen als gewijde priesters komen om hun dienst te doen.

Het dagelijks morgen- en avondoffer

38 Dit is, wat gij op het altaar zult bereiden: twee éénjarige lammen, geregeld elke dag. 39 Het éne lam zult gij in de morgen bereiden en het andere lam zult gij in de avondschemering bereiden, 40

benevens een tiende fijn meel aangemaakt met een vierde hin gestoten olie, en een plengoffer van een vierde hin wijn voor het éne lam. 41 Het andere lam zult gij in de avondschemering bereiden; zoals het morgenspijsoffer en het daarbij behorende plengoffer zult gij het bereiden tot een liefelijke reuk, een vuuroffer voor de HERE, 42 een dagelijks brandoffer voor uw geslachten bij de ingang van de tent der samenkomst voor het aangezicht des HEREN, waar Ik met u zal samenkomen, om daar tot u te spreken.

God wil dat zijn volk zich dagelijks herinnert dat Hij slechts bij hen kan wonen op grond van een gedurig offer. Omdat het werk van de Heer Jezus altijd voor zijn aandacht staat, kan Hij bij zijn volk zijn. Maar Hij wil dat zijn volk zich dat ook bewust is. Als het volk de waarde van dat offer voor God vergeet, vergeet het de reden van zijn bestaan als volk van God. Dan komt er ruimte voor de mens, gaan ze zichzelf belangrijk vinden en wijken ze af van God.

God komt samen met zijn volk

43 Ik zal dan dáár samenkomen met de Israëlieten, en zij zullen door mijn heerlijkheid geheiligd worden. 44 Ik zal de tent der samenkomst en het altaar heiligen, en Aäron en zijn zonen zal Ik heiligen om voor Mij het priesterambt te bekleden. 45 Ik zal in het midden van de Israëlieten wonen en Ik zal hun tot een God zijn. 46 En zij zullen weten, dat Ik, de HERE, hun God ben, die hen uit het land Egypte geleid heb, opdat Ik in hun midden wone; Ik ben de HERE, hun God.

Het gedurig brandoffer staat bij de ingang van de tent der samenkomst. De Heer Jezus heeft God verheerlijkt. God ziet zijn volk aan in Hem en de waarde van zijn offer. Dat is de grondslag waarop God bij zijn volk wil wonen en met hen samenkomen. Hij wil hun God zijn. Hij wil dat ze bij Hem komen om Hem te eren, te aanbidden. Daartoe had Hij hen bevrijd.

INHOUD:

Vs.1-10: Het reukofferaltaar

Vs.11-16: De heffing bij de telling

Vs.17-21: Het wasvat

Vs.22-33: De heilige zalfolie

Vs.34-38: Het heilig reukwerk

TOELICHTING:

In dit hoofdstuk komen de voorwerpen aan de orde die nodig zijn om tot God te naderen.

1 Gij zult een altaar, een offerplaats voor reukwerk, maken; van acaciahout zult gij het maken; 2 een el lang en een el breed, zodat het vierkant is, en twee el zal zijn hoogte zijn; de hoornen zullen daarmee één geheel vormen. 3 Gij zult het overtrekken met louter goud, het bovenvlak en de zijvlakken rondom, en de hoornen. Gij zult er een gouden omlijsting omheen maken. 4 Twee gouden ringen zult gij ervoor maken onder de omlijsting, aan de beide zijanten zult gij ze maken, op de beide zijden, en zij zullen dienen als houders voor draagstokken om het daarmede te dragen. 5 Gij zult dan de draagstokken van acaciahout maken en ze overtrekken met goud. 6 Gij zult het zetten vóór het voorhangsel, dat vóór de ark der getuigenis is, vóór het verzoendeksel, dat boven de getuigenis is, waar Ik met u zal samenkomen.

7 Aäron nu zal daarop welriekend reukwerk in rook doen opgaan; elke morgen, wanneer hij de lampen in orde maakt, zal hij het in rook doen opgaan. 8 Ook wanneer Aäron de lampen aansteekt in de avondschemering, zal hij het in rook doen opgaan voor het aangezicht des HEREN als een bestendig reukwerk voor uw geslachten. 9 Gij zult daarop geen vreemd reukwerk brengen noch brandoffer noch spijsoffer, ook een plengoffer zult gij er niet op plengen. 10 Aäron zal met het bloed van het zondoffer der verzoening eenmaal per jaar op zijn hoornen verzoening doen; eenmaal per jaar zal hij er verzoening op doen voor uw geslachten; allerheiligst is het voor de HERE.

Het reukofferaltaar is het tweede altaar. Het staat in het heilige, vlak voor de voorhang. Het eerste is het brandofferaltaar in de voorhof. Het brandofferaltaar is van koper, het reukofferaltaar is van goud. Koper spreekt van de gerechtigheid van God, goud spreekt van de heerlijkheid van God.

Het reukwerk stelt gebed, aanbidding voor (*Ps.141:2; Openb.5:8*).

Laat mijn gebed als reukoffer voor uw aangezicht staan, het opheffen van mijn handen als avondoffer. (Ps 141:2)

En toen het dat boek had genomen, vielen de vier levende wezens en de vierentwintig oudsten voor het Lam neer; zij hadden elk een harp en gouden schalen vol reukwerken, welke zijn de gebeden van de heiligen. (Op 5:8)

Het altaar is een beeld van de Heer Jezus. Hij draagt ons reukwerk op aan God (*Openb.8:3,4*), waardoor het voor God aangenaam wordt.

En een andere engel kwam en ging bij het altaar staan met een gouden wierookvat; en hem werden veel reukwerken gegeven, opdat hij kracht zou geven aan de gebeden van alle heiligen op het gouden altaar dat voor de troon was. En de rook van de reukwerken steeg op met de gebeden van de heiligen uit de hand van de engel voor God. (Op 8:3,4)

De maten van het reukofferaltaar zijn kleiner dan van het brandofferaltaar. Het brandofferaltaar is er dan ook voor alle mensen: iedereen kan behouden worden op grond van het werk van de Heer Jezus. Het reukofferaltaar is alleen voor hen die behouden zijn, die als priesters met aanbidding tot God kunnen naderen.

De draagstokken wijzen erop dat het een dienst is die in de woestijn plaats vindt. We mogen in de geest ingaan in het heiligdom, terwijl onze voeten nog op aarde staan.

Het offeren van het reukwerk wordt direct verbonden aan het aansteken van de lampen door Aäron. Dat spreekt ervan dat Goddelijk licht nodig is om God te aanbidden zoals Hij het wil (Joh.4:24). Er mag niets bij zijn van onszelf, van onze eigen gedachten. God wil van ons over zijn Zoon horen wat Hij in Hem ziet. In zijn Woord heeft Hij bekend gemaakt hoe Hij over zijn Zoon denkt (Math.3:17) en door zijn Geest mogen wij dat ook zien.

11 De HERE sprak tot Mozes: 12 Wanneer gij het getal der Israëlieten bij de telling opneemt, dan zullen zij, ieder voor zijn leven, aan de HERE een zoengeld geven, wanneer men hen telt, opdat er onder hen geen plaag zij bij de telling. 13 Dit zal ieder die tot de getelden gaat behoren, geven: een halve sikkel, gerekend naar de heilige sikkel – deze sikkel is twintig gera – een halve sikkel is de heffing voor de HERE. 14 Ieder die tot de getelden gaat behoren van twintig jaar oud en daarboven, zal de heffing voor de HERE geven. 15 De rijke zal niet meer noch de arme minder dan een halve sikkel opbrengen, om die te geven als heffing voor de HERE ter verzoening voor uw leven. 16 En gij zult het geld der verzoening van de Israëlieten nemen en het bestemmen voor de dienst in de tent der samenkomst; het zal voor de Israëlieten tot een gedachtenis zijn voor het aangezicht des HEREN ter verzoening voor hun leven.

De heffing bij de telling laat zien ten behoeve van wie de priesterdienst wordt uitgeoefend: een verlost volk. Bij de telling komt ieder mens persoonlijk voor Gods aangezicht. Dat betekent oordeel. Maar dat oordeel gaat voorbij aan hen voor wie is betaald. Hier gaat het niet om bloed, maar om geld. Bloed spreekt van verzoening. Geld wordt betaald als een erkenning van het recht dat God op ieder heeft, hier in het bijzonder in verbinding met het heiligdom.

Bij deze heffing is het bedrag voor ieder gelijk. De arme en de rijke betalen evenveel. Ieder kind van God moet zich bewust zijn van het volle recht dat God op hem heeft, of hij nu pas bekeerd is of al langer de Heer kent.

David wilde het volk tellen. Toen hij dat had gedaan, kwam er een plaag over het volk. De oorzaak ervan was dat hij de sterkte van zijn volk wilde weten voor zichzelf. Hij vergat de heffing, waarin de erkenning van het recht dat God op zijn volk heeft tot uitdrukking wordt gebracht (1 Kron.21).

Satan keerde zich tegen Israël en zette David aan, Israël te tellen. Toen zeide David tot Joab en tot de oversten van het volk: Gaat Israël tellen van Berseba tot Dan, en brengt mij de uitslag, opdat ik het getal wete. Toen zeide Joab: De HERE moge aan zijn volk nog honderdmaal zoveel toevoegen als er nu zijn. Zijn zij, mijn heer de koning, niet allen dienaren van mijn heer? Waarom verlangt mijn heer dit? Waarom moet daardoor een schuld op Israël komen? Maar het bevel van de koning was sterker dan Joabs verzet; dus ging Joab heen en trok geheel Israël door, waarna hij te Jeruzalem terugkwam. Toen meldde Joab aan David de uitkomst van de volkstelling: alle Israëlieten tezamen waren één miljoen honderdduizend man, die het zwaard konden voeren; en Juda telde vierhonderdzeventigduizend man, die het zwaard konden voeren. Levi en Benjamin echter had hij niet meegeteld, want het bevel des konings was Joab een gruwel.

Maar deze zaak was kwaad in Gods ogen, en Hij sloeg Israël. Toen zeide David tot God: Ik heb zwaar gezondigd, doordat ik dit gedaan heb; nu dan, doe toch de ongerechtigheid van uw knecht weg, want ik heb zeer dwaas gehandeld. En de HERE sprak tot Gad, de ziener van David: Ga heen en spreek tot David: Zo zegt de HERE: drie dingen leg Ik u voor; kies u er één van; dan zal Ik dat over u doen komen.

Daarop kwam Gad bij David en zeide tot hem: Zo zegt de HERE: kies of drie jaren hongersnood, of drie maanden vluchten voor uw tegenstanders, terwijl het zwaard van uw vijanden u achterhaalt, of drie dagen dat het zwaard des HEREN, de pest, in het land heerst en de engel des HEREN in het gehele gebied van Israël verderfbrengt. Overweeg dan nu, wat ik mijn Zender moet antwoorden. Toen zeide David tot Gad: Het is mij zeer bang te moede; laat mij toch vallen in de hand des HEREN, want zijn barmhartigheid is zeer groot; maar laat mij niet vallen in de hand van mensen.

Dus bracht de HERE de pest over Israël, en er vielen van Israël zeventigduizend man. (1Kr 21:1-14)

God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid. (Jh 4:24)

...; en zie, een stem uit de hemelen zei: Deze is mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden. (Mt 3:17)

17 De HERE sprak tot Mozes: 18 Gij nu zult een vat van koper maken met een voetstuk van koper, voor de afwassingen, het plaatsen tussende tent der samenkomst en het altaar, en daar water in doen. 19 En Aäron en zijn zonen zullen daarin hun handen en voeten wassen. 20 Wanneer zij naar de tent der samenkomst komen, zullen zij zich met water wassen, opdat zij niet sterven; of wanneer zij naderen tot het altaar, om dienst te doen en een vuuroffer in rook te doen opgaan voor de HERE. 21 Zij zullen dan hun handen en voeten wassen, opdat zij niet sterven; het zal voor hen een altoosdurende inzetting zijn, voor hem en voor zijn nakomelingen naar hun geslachten.

Het wasvat laat zien op welke voorwaarde de priesterdienst wordt uitgeoefend. Bij deze reiniging gaat het niet om de reiniging van de zondaar. In het wasvat worden alleen de handen en de voeten gewassen, terwijl de zondaar geheel gewassen moet worden. Dat was bij de priester al gebeurd (Ex.29:4). Het gaat hier om de dagelijkse reiniging, omdat we dagelijks bezoedeld worden vanwege onze wandel door de wereld.

Er zijn vier reinigingen van de gelovige:

- 1 De ergste vorm van verontreiniging is die vanwege een zonde die we hebben toegelaten in ons leven. Reiniging daarvan gebeurt door een zondoffer (Lev.4). We moeten die zonde belijden, en opnieuw verwerklijken, dat is zien en erkennen, dat de Heer Jezus voor die zonde in de dood moest gaan.
- 1 De tweede verontreiniging ontstaat door aanraking met de dood. Numeri 19 geeft aan hoe we daarvan gereinigd kunnen worden. Dit is het geval als we bij ons gaan door de wereld dingen zien of horen die onze geest bevuilden. Dan is er reinigingswater nodig. Door het lezen van Gods Woord worden we rein.
- 1 De derde vorm is het zelfonderzoek in het licht van Gods Woord voordat we het heiligdom binnengaan om priesterdienst te doen. Dat zien we in het wasvat.
- 1 De vierde vorm heeft te maken met een nog hogere vorm van gemeenschap, die met de Vader en de Zoon. Daarvan is geen beeld in het Oude Testament. Daarvoor zien we de Heer Jezus bezig in Johannes 13, om de zijnen deel te geven met Hem.

*Voor het feest van het pascha nu heeft Jezus, die wist dat zijn uur was gekomen dat Hij uit deze wereld zou overgaan naar de Vader en die de zijnen die in de wereld waren, had liefgehad, hen liefgehad tot het einde. En tijdens de maaltijd, toen de duivel Judas Iskariot, de zoon van Simon, al in het hart gegeven had Hem over te leveren, stond Hij, terwijl Hij wist dat de Vader Hem alles in de handen had gegeven en dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging, van de maaltijd op en legde zijn kleren af; en Hij nam een linnen doek en omgordde Zich. Daarna goot Hij water in het bekken en begon de voeten van de discipelen te wassen en af te drogen met de linnen doek waarmee Hij omgord was. Hij kwam dan tot Simon Petrus; deze zei tot Hem: Heer, wast U mijn voeten? Jezus antwoordde en zei tot hem: Wat Ik doe, weet jij nu niet, maar je zult het hierna begrijpen. Petrus zei tot Hem: U zult mijn voeten geenszins wassen tot in eeuwigheid. Jezus antwoordde hem: Als Ik je niet was, heb je geen deel met Mij. Simon Petrus zei tot Hem: Heer, niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en mijn hoofd! Jezus zei tot hem: Wie gebaad is, heeft alleen nodig zich de voeten te laten wassen, maar is geheel rein. En u bent rein, maar niet allen.
(Jh 13:1-11)*

Van het wasvat worden geen afmetingen gegeven. Dat wijst erop dat er geen grens is aan Gods geduld om te reinigen.

22 De HERE sprak tot Mozes: 23 Gij nu, neem u zeer fijne specerijen: vijfhonderd sikkels vanzelf gevloeiende mirre, en half zoveel: tweehonderd en vijftig sikkels, welriekende kaneel, en tweehonderd en vijftig sikkels welriekende kalmoes, 24 en vijfhonderd sikkels kassie, naar de heilige sikkels, en een hin olijfolie. 25 Gij zult het tot een heilige zalfolie maken, als een zorgvuldig bereid mengsel, zoals een zalfbereider dat bereidt; het zal een heilige zalfolie zijn.

26 Gij zult daarmede zalven de tent der samenkomst en de ark der getuigenis, 27 de tafel met al haar gerei, de kandelaar met al zijn gerei, en het reukofferaltaar; 28 het brandofferaltaar met al zijn gerei, het wasvat met zijn voetstuk. 29 Gij zult ze heiligen, zodat zij

Ook zult gij Aäron en zijn zonen doen naderen tot de ingang van de tent der samenkomst en gij zult hen met water wassen. (Ex.29:4)

allerheiligst zijn; ieder die ze aanraakt, zal heilig zijn. 30 Ook Aäron en zijn zonen zult gij zalven en heiligen om voor Mij het priesterambt te bekleden.

31 En tot de Israëlieten zult gij spreken: Dit is voor Mij een heilige zalfolie van geslacht tot geslacht. 32 Op het lichaam van een mens zal zij niet uitgegoten worden, en volgens deze bereidingswijze moogt gij niets soortgelijks maken: zij is iets heiligs, heilig zal zij u zijn. 33 De man die iets soortgelijks zal bereiden en iets daarvan op een onbevoegde laat komen, zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

De heilige zalfolie stelt de Heilige Geest voor. De verschillende specerijen zien op de heerlijkheden van Christus. Die heerlijkheden worden openbaar in gelovigen die de genadegave die ze van de Geest ontvangen hebben, gebruiken. Waar Hij in en onder de gelovigen werkt, zal dat een kostelijke geur verspreiden (Ps.133:2). Waar Hij werkt, wordt de heerlijkheid van Christus openbaar.

Alle voorwerpen van de tabernakel werden pas gebruikt nadat ze gezalfd waren. Alles in de dienst voor God heeft alleen waarde als het gebeurt als een werk van de Heilige Geest. In onze dienst moet in elk element ervan de heerlijkheid van Christus zichtbaar worden.

Alleen wat aan God geheiligd is, mag met deze olie worden gezalfd. Mensen die geen leven uit God hebben, kunnen de indruk wekken dat zij in dienst van God staan. Er kunnen ook elementen in een dienst aan God zijn die wel de schijn hebben gezalfd te zijn, maar het niet zijn. We herkennen bedoelde mensen bijvoorbeeld in vrijzinnige theologen en bedoelde elementen bijvoorbeeld in vrouwelijke predikanten.

34 De HERE zeide tot Mozes: Neem u welriekende stoffen: druipende hars, onyx en galbanum, welriekende stoffen en reine wierook, in gelijke delen. 35 Gij zult dit alles maken tot een reukwerk, een mengsel, zoals een zalfbereider bereidt, gezouten, zuiver, heilig. 36 Een gedeelte daarvan zult gij uiterst fijn wrijven, en iets ervan leggen vóór de Getuigenis in de tent der samenkomst, waar Ik met u zal samenkomen; allerheiligst zal dit voor u zijn. 37 En wat het reukwerk betreft, dat gij bereiden zult, volgens deze bereidingswijze zult gij niets voor u zelf maken; het zal u iets heiligs zijn, voor de HERE. 38 De man die iets soortgelijks maken zal, om daaraan te ruiken, zal uit zijn volksgenoten uitgeroeid worden.

De zalfolie was voor de dienst, het reukwerk is direct voor God. Het is de toegevoegde waarde aan de offers. Het offer van de Heer Jezus was daarom zo aangenaam voor God omdat Hij het bracht. De heerlijkheid van zijn Persoon maakte het offer zo volmaakt welgevallig. Alles bij Hem was volmaakt in evenwicht ("gelijke delen"). Hij toonde volmaakte liefde waar dat nodig was en volmaakte heiligheid waar dat nodig was. God wil daaraan door ons herinnerd worden.

Wij kunnen slechts per 'deel' naar Hem kijken. Ons kennen is ten dele (1Kor. 13:12). Alleen God ziet alle delen in hun volkomen samenhang; niemand kent de Zoon dan de Vader (Matth.11:27a). Maar wij mogen er wel van genieten. Als wij dit reukwerk aan God offeren, aan Hem vertellen over de volmaakt-heden van zijn Zoon, ruiken wij er ook de heerlijkheid van.

Het is als de kostelijke olie op het hoofd, nedervloeiende op de baard, de baard van Aäron, die nedergolft op de zoom van zijn klederen. (Ps 133:2)

Want wij kijken nu door een spiegel, wazig, maar dan van aangezicht tot aangezicht, nu ken ik ten dele, maar dan zal ik kennen zoals ik ook gekend ben. (1Ko 13:12)

Alles is Mij overgegeven door mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon, en hij aan wie de Zoon Hem wil openbaren. (Mt 11:27)

INHOUD:

- Vs.1-11: Wie de tabernakel mogen bouwen
 Vs.12-17: De sabbat
 Vs.18: De stenen tafelen

TOELICHTING:

1 De HERE sprak tot Mozes: 2 Zie, Ik heb bij name geroepen Bezaleël, de zoon van Uri, de zoon van Hur, uit de stam Juda, 3 en hem vervuld met Gods Geest, met wijsheid, inzicht en kennis, en dat voor allerlei werk, om ontwerpen te bedenken, 4 om die uit te voeren in goud, zilver en koper; 5 om stenen te bewerken, om die in te zetten; om hout te snijden en werkzaam te zijn in allerlei arbeid. 6 En zie, Ik heb naast hem gesteld Aholiab, de zoon van Ahisamach, uit de stam Dan; in het hart van ieder die kunstvaardig is, heb Ik wijsheid gelegd. Zij zullen alles maken, wat Ik u geboden heb: 7 de tent der samenkomst, de ark voor de getuigenis, het verzoendeksel dat daarop ligt, en al het gerei der tent, 8 de tafel met haar gerei, de kandelaar van louter goud met al zijn gerei, het reukofferaltaar, 9 het brandofferaltaar met al zijn gerei, het wasvat met zijn voetstuk, 10 de ambtsklederen, zowel de heilige klederen van de priester Aäron als de klederen van zijn zonen, om het priesterambt te bekleden, 11 de zalfolie en het welriekend reukwerk voor het heiligdom; naar alles wat Ik u geboden heb, zullen zij dit maken.

God heeft aan Mozes uitgelegd hoe de tabernakel, zijn woonplaats, eruit moet zien. Nu maakt Hij bekend wie de tabernakel mogen bouwen. Dit kunnen niet zomaar mensen zijn die daar wel zin in hebben. God wijst ze Zelf aan. Hij kent de kwaliteiten van elk lid van zijn volk. Die heeft Hij hun bij de geboorte gegeven. Maar ook de kwaliteiten zijn op zich niet voldoende. Het is nodig dat Hij hun bij hun natuurlijke kwaliteiten voorziet van zijn Geest en de nodige wijsheid.

Hij roept bij name Bezaleël. Die naam betekent 'in de schaduw van God'. Hierin ligt een belangrijk kenmerk voor de dienst: dienst kan alleen in afhankelijkheid van God en niet in eigen kracht of naar eigen inzicht. Hij is de zoon van Uri, dat 'verlicht' betekent. De verlichting door de Geest is nodig voor dit werk. Ook is hij de zoon van Hur, dat 'rein' betekent. In de dienst moet alles in overeenstemming met Gods heiligheid en reinheid zijn. Er mag niets van de mens, van de zonde aan kleven. Hij komt uit de stam Juda, dat 'Godlover' betekent.

Deze Bezaleël krijgt van God alles wat nodig is om te werken met alles wat door het volk wordt gebracht voor de bouw van de tabernakel. Maar hij hoeft niet alleen te werken. Hij krijgt hulp. Die hoeft hij niet zelf uit te zoeken. God zorgt daarvoor. Hij weet wie bij hem past. Zo plaatst God elk lid in het lichaam opdat de leden elkaar kunnen dienen. Geen lid kan op eigen houtje functioneren. De leden hebben elkaar nodig. Maar God bepaalt de functie (1Kor.12).

Aholiab betekent 'de tent van de vader'. Hij is doordrongen van zijn taak. Hij is de zoon van Ahisamach, dat 'broeder der ondersteuning' betekent. Hij weet dat hij er voor de ander (in dit geval Bezaleël) is. Hij komt uit de stam Dan. Dit is de meest duistere stam. Maar God gebruikt in zijn genade ook mensen uit die stam. De genade van God is groter dan onze afkomst.

Naast Bezaleël en Aholiab heeft God nog meer mensen aan de bouw toegevoegd. Dit betreft allemaal mensen die van nature kunstvaardig of wijs zijn. God legt in hun hart zijn wijsheid erbij. Zo zijn ze in staat om alles te maken wat Hij aan Mozes geboden had.

Het oog nu kan niet zeggen tot de hand: Ik heb je niet nodig; of ook het hoofd tot de voeten: Ik heb jullie niet nodig. Integendeel, de leden van het lichaam die de zwakkere schijnen te zijn, zijn des te noodzakelijker; (1Ko 12:21,22)

Maar nu heeft God de leden, elk van hen, in het lichaam gesteld zoals Hij heeft gewild. (1Ko 12:18)

In de opsomming van de te maken onderdelen en voorwerpen zien we de onderscheiden taken die ieder krijgt. Zij die de tent der samenkomst mogen bouwen, stellen hen voor die speciaal inzicht hebben in de gemeente van God en het samenkomen ervan. Zij die de ark der getuigenis mogen bouwen, stellen hen voor die bijzonder inzicht hebben in de persoon van de Heer Jezus. Zij die het verzoendeksel mogen vervaardigen, stellen hen voor die veel begrip hebben van de verzoening.

De tafel en haar gereedschap ziet op de gemeenschap van de gelovigen. Zij die daaraan werken, stellen hen voor die ervoor willen zorgen dat die onderlinge gemeenschap in stand kan blijven als iets waarin God zijn vreugde, zijn voedsel vindt. De kandelaar stelt het licht voor dat in het heiligdom verspreid wordt. Zij die daaraan werken, stellen hen voor die veel inzicht hebben in de zegeningen van de hemelse gewesten en daarover veel kunnen vertellen aan hun medegelovigen. Het reukaltaar stelt Christus voor die voor God een lieflijke reuk is.

Het brandofferaltaar wordt gemaakt door mensen die inzicht hebben in wat het werk van de Heer Jezus op het kruis voor God betekent. Het wasvat wordt gemaakt door mensen die ernst maken met hun heiliging.

De klederen worden gemaakt door hen die ingewijd zijn in de priesterdienst van de Heer Jezus en van henzelf, die weten dat zij priesters zijn en die dienst ook verrichten.

De zalfolie wordt bereid door mensen die zich door de Heilige Geest willen laten leiden in alles wat zij doen. Het reukwerk wordt samengesteld door hen die weten wat gebed is.

Zo werken allen samen aan de opbouw van de gemeente, het huis van God, ieder met zijn specifieke gave.

12 De HERE zeide tot Mozes: 13 Gij dan, spreek tot de Israëlieten: maar mijn sabbatten moet gij onderhouden, want dat is een teken tussen Mij en u, van geslacht tot geslacht, zodat gij weet, dat Ik de HERE ben, die u heilig. 14 Gij zult de sabbat onderhouden, want deze is iets heiligs voor u; wie hem ontheiligt, zal zeker ter dood gebracht worden, want ieder die daarop werk verricht, zal uitgeroeid worden uit het midden van zijn volksgenoten. 15 Zes dagen mag men arbeiden, maar op de zevende dag zal er een volledige sabbat zijn, de HERE geheiligd: ieder die op de sabbatdag werk verricht, zal zeker ter dood gebracht worden. 16 De Israëlieten zullen de sabbat onderhouden, door de sabbat te vieren, zij en hun nageslacht, als een altoosdurend verbond. 17 Tussen Mij en de Israëlieten is deze een teken voor altoos, want in zes dagen heeft de HERE de hemel en de aarde gemaakt, en op de zevende dag heeft Hij gerust en adem geschept.

De HERE is bijna klaar met zijn spreken tot Mozes. Voor de zevende keer en laatste keer lezen we in zijn toespraak tot Mozes: "De HERE zei tot Mozes". En deze zevende keer is de inleiding op de sabbat, de zevende dag van de week, de rustdag voor Israël.

Deze dag ziet vooruit naar de rust van het 1000-jarig vrederijk. Daar loopt alle werk van God en alles wat voor Hem gedaan is op uit. God wil zijn volk daaraan herinneren en dat zij dit voortdurend in herinnering zullen houden en die dag dan ook zullen houden. Werken op die dag betekent geen rekening houden met Gods gebod. Daarop stond de doodstraf.

De sabbat was het teken van het verbond tussen God en zijn volk. God had die dag zelf ingesteld, nadat Hij zijn scheppingswerk had volbracht. Op die dag had Hij "gerust en adem geschept" (of: "Zich verkwikt", sv). God wilde zijn volk daarin met Hem laten delen.

Hiermee eindigt de toespraak van God tot Mozes.

18 En Hij gaf aan Mozes, toen Hij geëindigd had met hem te spreken op de berg Sinai, de twee tafelen der getuigenis, tafelen van steen, beschreven door de vinger Gods.

De stenen tafelen bepalen ons bij de verantwoordelijkheid van het volk. Die staat in zo scherp contrast tot het voornemen van God waarover Hij heeft gesproken met Mozes. Terwijl Hij de stenen tafelen gaf, wist Hij hoe het volk zich gedroeg onder aan de berg. Het volgende hoofdstuk geeft daarvan de bijzonderheden.

INHOUD:

- Vs.1: Het volk vraagt om afgoden
- Vs.2-6: Aäron maakt het gouden kalf
- Vs.7-10: God zegt Mozes wat het volk doet en wat Hij met het volk wil doen
- Vs.11-14: Mozes pleit voor het volk
- Vs.15-20: Mozes verbrijzelt de stenen tafelen en verbrandt het gouden kalf
- Vs.21-24: Mozes roept Aäron ter verantwoording
- Vs.25-29: De Levieten kiezen voor de HERE
- Vs.30-34: Mozes wil sterven in plaats van het volk
- Vs.35: De straf van de HERE voor het volk

TOELICHTING:

1 Toen het volk zag, dat Mozes toefde van de berg af te dalen, verzamelde het zich rondom Aäron, en zeide tot hem: Welaan, maak ons goden, die vóór ons uit gaan, want deze Mozes, die man, die ons uit het land Egypte heeft gevoerd – wij weten niet, wat er van hem geworden is.

In de vorige hoofdstukken zagen we wie God is. Hier zien we wie de mens, zijn volk, is. We leren God daardoor meer bewonderen, want ondanks de zonde van het volk wordt vanaf *hoofdstuk 35* de tabernakel toch gebouwd. God komt wonen bij een volk dat zich zó had gedragen.

Het volk wordt ongeduldig. Mozes blijft ook zo lang weg. Dat Mozes ten behoeve van hen op de berg is, beseffen ze niet. Mozes is hier een beeld van de Heer Jezus die naar de hemel is gegaan. Omdat Hij zolang wegblijft, is de christenheid het zicht op zijn komst verloren. De hoop is verdwenen. Ze lijken op de man uit *Mattheüs 24:48*.

2 En Aäron zeide tot hen: Rukt de gouden ringen af, die in de oren van uw vrouwen, uw zonen en uw dochters zijn, en brengt ze mij. 3 Toen rukte het gehele volk zich de gouden ringen die in hun oren waren, af en zij brachten ze aan Aäron. 4 Hij nam ze van hen aan, gaf er vorm aan met een stift en maakte er een gegoten kalf van. En zij zeiden: Dit is uw god, Israël, die u uit het land Egypte heeft gevoerd. 5 Toen Aäron dat zag, bouwde hij daarvóór een altaar en riep uit: Morgen is er een feest voor de HERE! 6 En de volgende morgen vroeg offerden zij brandoffers en brachten vredeoffers, en het volk zette zich neer om te eten en te drinken; daarna stonden zij op om vreugde te bedrijven.

Als de christen niet meer uitzielt naar de komst van de Heer Jezus, gaat hij zich richten op de aardse dingen. Andere dingen dan de Heer Jezus nemen zijn tijd en aandacht in beslag. De geestelijke leiders gaan daarin voorop. Zij willen hun positie niet verliezen en geven gehoor aan wat het volk vraagt (2 *Tim.4:3*).

Het volk is maar al te bereid voor het maken van een god die je kunt zien, offers te brengen. De oorsierselen worden graag ingeleverd. Het oor wordt ontdaan van wat het siert en dat is het luisteren naar Gods Woord. Aäron geeft er de vorm van een kalf aan en geeft aan het kalf de eer die alleen God toekomt. Hij kent het kalf de eer van de verlossing uit Egypte toe. Vergeten zijn al zijn wonderwerken. *Psalm 106* geeft daarvan een indrukwekkend relaas.

Als die boze slaaf echter in zijn hart zegt: Mijn heer blijft uit, en zijn medeslaven begint te slaan en eet en drinkt met de dronkaards, dan zal de heer van die slaaf komen op een dag dat hij het niet verwacht en op een uur dat hij het niet weet, ... (Mt 24:48-51a)

Want er zal een tijd zijn dat zij de gezonde leer niet zullen verdragen, maar naar hun eigen begeerten voor zichzelf leraars zullen verzamelen, om zich het gehoor te laten strelen; ... (2Tm 4:3)

Zij maakten een kalf bij Horeb en bogen zich neer voor een gegoten beeld; zij vervuilden hun Eer tegen het beeld van een rund dat gras eet. Zij vergaten God, hun Verlosser, die grote dingen in Egypte gedaan had, wonderen in het land van Cham, geduchte daden bij de Schelfzee. Toen zeide Hij, dat Hij hen zou verdelen – indien Mozes, zijn uitverkorene, niet vóór Hem in de bres had gestaan om zijn grimmigheid af te wenden, zodat Hij hen niet verdierf. (Ps 106:19-23)

Aäron bouwt er nog een altaar voor en roept zelfs een feest uit waarbij hij de naam van de HERE noemt. Dat vormt de vrome saus over het goddeloos gedoe. In vele schakeringen herhaalt deze handelwijze zich in de christenheid. Heidense feestdagen worden met een christelijk sausje overgoten (kerstfeest), goddeloze leefwijzen worden tot uitingen van goddelijke liefde verklaard (inzegening van zogenaamde homohuwelijken).

7 En de HERE sprak tot Mozes: Ga, daal af, want uw volk, dat gij uit het land Egypte hebt gevoerd, heeft het verdorven. 8 Zij hebben zich gehaast om af te wijken van de weg die Ik hun geboden had; zij hebben zich een gegoten kalf gemaakt, waarvoor zij zich hebben nedergebogen en waaraan zij geofferd hebben, terwijl zij zeiden: dit is uw god, Israël, die u uit het land Egypte heeft gevoerd. 9 Vervolgens zeide de HERE tot Mozes: Ik heb dit volk gezien en zie, het is een hardnekkig volk. 10 Nu dan, laat Mij begaan, dat mijn toorn tegen hen ontbrande en Ik hen vernietige, maar u zal Ik tot een groot volk maken.

Terwijl God nog met Mozes spreekt over wat zijn hart bezig houdt, ziet Hij hoe het volk zich gedraagt. Het is alsof Hij Mozes daarop aanspreekt, als Hij het heeft over "uw volk, dat gij uit het land Egypte hebt gevoerd". God wil met een volk dat zich zo gedraagt niets te maken hebben. Hij wil het verdelgen en Mozes tot een groot volk maken.

De manier waarop God hier spreekt, laat zien hoezeer Hij aansluiting zoekt bij de mens. Ieder mens kan deze reactie van God begrijpen. Maar daarmee is God nog niet gelijk aan de mens. Hij spreekt niet vanuit een opwelling, maar heel doelbewust. Het volk verdiende niet anders dan weggevaagd te worden. Wat een ondankbaarheid! Wat een belediging van God, die Zich zo in goedheid en genade had geopenbaard. En dat Hij Mozes tot een groot volk wil maken is ook begrijpelijk. Mozes kende Hem en diende Hem trouw (Hebr. 3:2). Hierin komt tot uiting dat God een volk wenst dat Hem kent en Hem trouw dient.

Jezus, die trouw is aan Hem die Hem heeft aangesteld, zoals ook Mozes was in heel zijn huis. (Hb 3:2)

God doet Zich hier kennen als Iemand die te kwetsen is, als Iemand die niet onbewogen kijkt naar alles wat op aarde gebeurt. Hij deelt aan mensen mee wat er in Hem omgaat. In dit geval doet Hij dat om van Mozes te horen wat Hij zal doen. Het gaat er niet om dat Hij niet weet wat Hij moet doen of dat Hem de macht zou ontbreken om te doen wat Hij wil. Hij betreft Mozes erin om in hem iets van Zichzelf te voorschijn te brengen.

11 Toen zocht Mozes de gunst van de HERE, zijn God, en hij zeide: Waarom, HERE, zou uw toorn ontbranden tegen uw volk, dat Gij uit het land Egypte hebt geleid met grote kracht en met een sterke hand? 12 Waarom zouden de Egyptenaren zeggen: Tot hun onheil heeft Hij hen uitgeleid, om hen te doden in de bergen en hen van de aardbodem te vernietigen? Laat uw brandende toorn varen en heb berouw over het onheil, waarmee Gij uw volk bedreigt. 13 Denk aan Abraham, Isaäk en Israël, uw dienaren, aan wie Gij gezwoeren hebt bij Uzelf en tot wie Gij gesproken hebt: Ik zal uw nakomelingschap vermenigvuldigen als de sterren des hemels en dit gehele land, waarover Ik gesproken heb, zal Ik aan uw nakomelingschap geven, om het voor altoos te bezitten. 14 En de HERE kreeg berouw over het kwaad, dat Hij gezegd had zijn volk te zullen aandoen.

Mozes zoekt "het aangezicht des HEEREN zijns Gods" (SV). De HERE was zijn God. Hij kende Hem. Hij was immers al 40 dagen met Hem in gesprek? Zijn reactie roept diepe bewondering op. Mozes gaat niet in op het voorstel van God. Elk eigenbelang ontbreekt. Hij neemt de woorden van God niet over, maar spreekt tot God van "uw volk, dat Gij uit het land Egypte hebt geleid".

Voor zijn pleidooi ten gunste van het volk doet Mozes op twee dingen een beroep. Het eerste beroep is op Gods naam en faam onder de Egyptenaren. Daardoor waren ze tot zijn volk geworden. Ten tweede herinnert hij God aan de beloften die Hij aan de aartsvaders had gedaan. Die beloften waren onvoorwaardelijk gedaan, onafhankelijk van de trouw van de mens.

De uitkomst is dat de HERE terugkomt op zijn voornemen om zijn volk kwaad te doen. God wil Zich laten verbidden. Hij gebruikt het gebed, de voorbede van de zijnen in de weg die Hij gaat met zijn volk en met elk van de zijnen. De eerste grond voor ons gebed is ook voor ons dat we God eraan herinneren dat Hij ons heeft verlost uit de wereld. De tweede grond voor ons gebed is wat Hij heeft gezegd in zijn Woord. Daaraan wil Hij altijd door ons herinnerd worden. Niet omdat Hij het vergeten zou zijn, maar om te merken dat wij het niet vergeten zijn, dat we bij de beloften van zijn Woord leven.

15 Toen keerde Mozes zich om en daalde van de berg af met de twee tafelen der getuigenis in zijn hand, tafelen, die aan beide zijden beschreven waren: aan de éne en aan de andere zijde waren zij beschreven. 16 De tafelen waren het werk Gods en het schrift was het schrift Gods, op de tafelen gegrift. 17 Toen nu Jozua het rumoer van het juichende volk hoorde, zeide hij tot Mozes: Er is krijgsgeschreeuw in de legerplaats. 18 Maar deze zeide: Geen geluid van overwinningseroep en geen geluid van roepen bij nederlaag – een geluid van beurtzang is het, wat ik hoor. 19 En zodra hij de legerplaats genaderd was en het kalf en de reidansen zag, ontbrandde de toorn van Mozes; hij wierp de tafelen uit zijn hand en verbrijzelde ze aan de voet van de berg. 20 Daarop nam hij het kalf dat zij gemaakt hadden, verbrandde het met vuur en vermaalde het, totdat het fijn gestoten was, vervolgens strooide hij het op het water en gaf dit aan de Israëlieten te drinken.

Mozes daalt de berg af. De stenen tafelen met daarop de geboden van God had hij in zijn hand. Jozua hoort het lawaai van het volk. Hij meent dat het te maken heeft met een strijd en een overwinning. Maar hij vergist zich. Dat is voor hem geen schande. Hij is nog jong. Mozes, de oudere, gerijpte gelovige, die in de tegenwoordigheid van God is geweest, vertelt hem dat hij geen strijdgeroep hoort, maar beurtzang.

Jonge gelovigen kunnen door onervarenheid bepaalde uitingen van Gods volk wel eens verkeerd duiden. Ze menen dat in een dienst met veel tamtam geestelijke strijd wordt geleverd. Wat er dan echt aan de hand is, is een dans om het gouden kalf. Er wordt godsdienst bedreven op een manier dat de deelnemers daar zelf het grootste plezier aan beleven. De dienst is helemaal ingekleed en aangekleed naar eigen smaak. De naam van de Heer wordt wel genoemd, maar Hij heeft er niets te zeggen: naar zijn Woord wordt niet gevraagd, laat staan geluisterd.

Als Mozes ziet waarmee het volk bezig is, is zijn verontwaardiging groot. Heftig vertoornd werpt hij de stenen tafelen uit zijn hand en verbrijzelt ze. Nog voordat Gods wet in de legerplaats was gekomen, hadden ze de twee eerste geboden ervan al met voeten getreden (Ex.20:3,4). God had hem geen opdracht gegeven de tafelen stuk te gooien. Maar zijn handeling geeft trefend weer wat er in Gods hart is ten aanzien van de zonde van het volk.

Op de stenen tafelen heeft God Zich aan zijn volk bekend gemaakt. Het volk zorgde ervoor dat de openbaring van Gods wil voor hen niet hoefde. De wet werd aan de voet van de berg, niet boven op de berg, verbroken. Toen de Heer Jezus kwam, maakte God Zich volkomen bekend, nu niet als Wetgever, maar in liefde. Maar ook die openbaring werd door het volk teniet gedaan. De Heer Jezus werd verworpen. Beneden, op aarde, werd Hij vermoord door een volk dat Hij wilde verlossen.

Vervolgens verbrandt Mozes het gouden kalf. Hij bewerkt het zo, dat hun afgod met water vermengd kan worden. Dan geeft hij het volk hun zelfgemaakte afgod te drinken. Hij wil hen als het ware tot een diep innerlijk besef brengen van de dwaasheid die ze hebben begaan. Als wij een dwaasheid hebben begaan, moet het besef daarvan diep in ons geweten binnendringen. Daarvan worden we overtuigd door het Woord van God, hetzij dat we het zelf lezen, hetzij dat iemand komt om het ons voor te houden.

Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben. Gij zult u geen gesneden beeld maken noch enige gestalte van wat boven in de hemel, noch van wat beneden op de aarde, noch van wat in de wateren onder de aarde is. (Ex 20:3,4)

21 Toen zeide Mozes tot Aäron: Wat heeft dit volk u gedaan, dat gij zulk een zware schuld daarover gebracht hebt? 22 Maar Aäron zeide: De toorn van mijn heer ontbrande niet; gij weet zelf, dat dit volk in het boze ligt. 23 Zij zeiden tot mij: Maak ons goden, die vóór ons uit gaan, want deze Mozes, die man, die ons uit het land Egypte heeft gevoerd – wij weten niet, wat er van hem geworden is. 24 Toen zeide ik tot hen: Wie heeft goud? Rukt het af! Zij gaven het mij en ik wierp het in het vuur, en dit kalf kwam eruit.

Mozes roept Aäron ter verantwoording. Als persoon is Aäron zwak. Eigen schuld erkent hij niet. Hij legt de schuld bij het volk, alsof hij niet anders kon doen dan zij vroegen. Zijn argumenten laten zien wat voor man het was. Hij die het volk bij God moest vertegenwoordigen, had zich tot hun slaaf gemaakt. En wat het kalf betreft, daar had hij ook niets aan gedaan. Het goud dat ze hem hadden gegeven, had hij gewoon in het vuur gegooid en toen was het kalf te voorschijn gekomen. Hij was vergeten wat hij in *vers 4* had gedaan.

Wat komen we er moeilijk toe om volmondig onze schuld toe te geven. Net als Aäron (en net als Adam) leggen we de verantwoordelijkheid voor ons verkeerde handelen maar al te snel bij anderen. En wat ons eigen aandeel betreft hebben we onze smoes ook klaar. We vinden dat we de zonde niet konden beïnvloeden. Het liep zoals het is gelopen: "*en dit kalf kwam eruit*". We hebben er dus niet zelf voor gezorgd, maar de omstandigheden.

25 Daar Mozes zag, dat het volk teugelloos was – want Aäron had het de vrije teugel gelaten, tot spot voor hun tegenstanders – 26 ging Mozes staan in de poort van de legerplaats en zeide: Wie is voor de HERE? Die kome tot mij! en tot hem verzamelden zich al de Levieten. 27 En hij zeide tot hen: Zó zegt de HERE, de God van Israël: Ieder gorde zijn zwaard aan zijn heup en ga heen en weer door de legerplaats van poort tot poort en dode, ieder zijn broeder en ieder zijn verwant en ieder zijn naaste. 28 De Levieten deden naar het woord van Mozes en er vielen van het volk op die dag ongeveer drieduizend man. 29 Mozes nu zeide: Weest heden de HERE gewijd – want ieder was tegen zijn zoon en zijn broeder – en wel om heden een zegen over u te brengen.

Op de berg was Mozes vol ijver voor het volk geweest en had hij voor hen gepleit. Nu was hij bij het zondige volk en was hij vol ijver voor de eer van de HERE. Hij zag de ontsporing van het volk. De leider had niet het hem door God gegeven gezag uitgeoefend, maar zich laten leiden door de wensen van het volk. Wetteloosheid voert tot schaamteloosheid en die voert weer tot bespotting door de tegenstanders.

Mozes doet een oproep wie voor de HERE is. De Levieten kiezen voor de HERE. Hij geeft hun namens de HERE de opdracht het kwaad te oordelen. Zonder aanzien des persoons moeten de Levieten met het zwaard door de legerplaats en hun broeders doden. Hun werk is niet begerenswaardig, maar wel noodzakelijk. De heiligheid van God vereist dat tucht in de gemeente wordt uitgeoefend en zo het kwaad wordt geoordeeld. Dit kan alleen gebeuren door mensen die zich aan de Heer hebben gewijd. Het gevolg is zegen.

30 De volgende dag zeide Mozes tot het volk: Gij hebt een grote zonde begaan, maar nu zal ik opklimmen tot de HERE, misschien zal ik voor uw zonde verzoening bewerken. 31 Toen keerde Mozes tot de HERE terug en zeide: Ach, dit volk heeft een grote zonde begaan, want zij hebben zich een gouden god gemaakt. 32 Maar nu, vergeef toch hun zonde – en zo niet, delg mij dan uit het boek dat Gij geschreven hebt. 33 Maar de HERE zeide tot Mozes: Wie tegen Mij gezondigd heeft, zal Ik uit mijn boek delgen. 34 Maar ga nu heen, leid het volk naar de plaats waarvan Ik u gesproken heb; zie, mijn engel zal voor u uit gaan, maar ten dage van mijn bezoeking zal Ik aan hen hun zonde bezoeken.

Na het voltrekken van het oordeel bewijst Mozes opnieuw zijn grote liefde voor het volk. Met een "*misschien zal ik voor uw zonde verzoening bewerken*" klimt hij weer op naar de HERE. Zijn verbondenheid aan dit volk dat

het zo heeft verdorven, is indrukwekkend. Hij spreekt er zelfs over dat hij wil sterven in plaats van het volk.

Mozes kon niet in plaats van het volk sterven, hij kon er geen verzoening voor doen. Dat kon alleen de Heer Jezus, de volmaakt Zondeloze.

35 Zo sloeg de HERE het volk, omdat dit het kalf gemaakt had, dat Aäron vervaardigd had.

Dit is de samenvatting van het oordeel dat over het volk was gekomen. De reden ervan is dat het volk het kalf had gemaakt en dat Aäron hen daarbij had geholpen. Dat niet het hele volk is omgekomen, terwijl wel het hele volk gezondigd had, is een bewijs van de genade en ontferming van God.

INHOUD:

- Vs.1-6: Het volk moet optrekken
 Vs.7-11: De tent der samenkomst buiten de legerplaats
 Vs.12-17: Mozes vraagt de HERE mee op te trekken
 Vs.18-23: Mozes vraagt de HERE om zijn heerlijkheid te mogen zien

TOELICHTING:

1 En de HERE sprak tot Mozes: Ga, trek vanhier op, gij en het volk dat gij uit het land Egypte hebt gevoerd, naar het land, waarvan Ik Abraham, Isaäk en Jakob gezworen heb: aan uw nakomelingschap zal Ik het geven – 2 Ik zal een engel voor uw aangezicht zenden en verdrijven de Kanaäniet, de Amoriet, de Hethiet, de Fereziet, de Heviet en de Jebusiet –, 3 naar een land, vloeiende van melk en honig. Want Ik zal in uw midden niet optrekken, daar gij een hardnekkig volk zijt, opdat Ik u niet onderweg vertere. 4 Toen het volk dit kwade woord hoorde, treurde het en niemand deed zijn sieraad aan. 5 De HERE nu zeide tot Mozes: Zeg tot de Israëlieten: gij zijt een hardnekkig volk. Indien Ik ook maar één ogenblik in uw midden zou optrekken, zou Ik u vernietigen. Nu dan, doe uw sieraad af, dan zal Ik zien, wat Ik u doen zal. 6 En de Israëlieten onthielden zich van sieraad, van de berg Horeb af.

Door de voorspraak van Mozes en het uitgeoefende oordeel kan God alsnog aan Mozes de opdracht geven het volk naar het beloofde land te brengen. Dat betekent niet dat God doet alsof er niets is gebeurd. Hij zal niet Zelf in hun midden optrekken. Als begeleider zal Hij een engel sturen. Zou Hij Zelf in hun midden komen, dan zou dat het eind van hun bestaan betekenen. In zijn heiligheid zou Hij hen moeten verteren.

Het volk is onder de indruk van Gods voornemen om niet in hun midden op te trekken. Ze laten hun versiering achterwege. Daarop spreekt God nog eens over de hardnekkigheid van het volk en dat Hij hen zou moeten verteren als Hij maar even in hun midden zou zijn.

Had Mozes dan niet voor het volk gepleit? Was het kwaad dan niet geoordeeld? Ja, maar God wil ook bij het volk zelf berouw zien. Hij beveelt dat zij hun sieraden afdoen. Het houdt de erkenning in dat voor uiterlijk vertoon geen plaats is. Dan trekt Hij Zich als het ware terug om Zich te beraden. De uitkomst van dit beraad is afhankelijk van wat Hij bij het volk ziet. Het volk krijgt hierdoor de tijd en de kans om te laten zien dat het zich waarachtig wil verootmoedigen.

7 Mozes nu nam een tent en spande haar voor zich uit buiten de legerplaats, ver van de legerplaats, en noemde haar: tent der samenkomst. Ieder, die de HERE zoekt, ging uit naar de tent der samenkomst, die buiten de legerplaats was. 8 Wanneer Mozes uitging naar de tent, stond het gehele volk op en ging staan, ieder aan de ingang van zijn tent, en zij zagen Mozes na, totdat hij de tent was binnengegaan. 9 Zodra Mozes in de tent kwam, daalde de wolkkolom neer en bleef staan aan de ingang van de tent, en Hij sprak met Mozes. 10 Wanneer het gehele volk de wolkkolom zag staan aan de ingang van de tent, stond het op en boog zich neder, ieder aan de ingang van zijn tent. 11 En de HERE sprak tot Mozes van aangezicht tot aangezicht, zoals iemand spreekt met zijn vriend; dan keerde hij terug naar de legerplaats. Maar zijn dienaar Jozua, de zoon van Nun, een jonge man, week niet uit de tent.

Tijdens dit beraad van God handelt Mozes in de kracht van het geloof. God geeft hem geen opdracht, maar naar het juiste oordeel van de situatie neemt hij een tent en richt die buiten de legerplaats op. In geloof geeft hij er de naam "tent der samenkomst" aan.

Mozes kent de toestand van het volk en hij kent het hart van God. God kon niet meer in de legerplaats wonen. Maar Hij verlangt ernaar bij zijn volk te wonen. Het geloof geeft aan Mozes inzicht om aan dit verlangen tegemoet te komen naar de eis van de heiligheid die daarbij hoort. Kan God niet meer in de legerplaats wonen, dan maar een tent erbuiten. En voor ieder die hetzelfde verlangen als God en Mozes heeft, is de weg naar die tent der samenkomst open.

God erkent die plaats door er het zichtbare teken van zijn tegenwoordigheid aan te verbinden. Als Mozes naar de tent gaat, kijken velen hem na, maar gaan niet mee. Zo is het ook vandaag. Ieder die de Heer zoekt, gaat uit buiten de legerplaats (*Hebr.13:13*). Mozes veroordeelde door zijn uitgaan de legerplaats. Waar het gouden kalf gediend werd, kon de getrouwe niet blijven.

Laten wij daarom tot Hem uitgaan buiten de legerplaats, terwijl wij zijn smaad dragen. (Hb 13:13)

Zo gold het ook voor de Hebreeën: in dat godsdienstig joodse systeem dat hun Heiland uitgeworpen had, konden zij niet meer blijven. Zij moesten buiten de legerplaats gaan. Het is de plaats van afzondering van het kwaad. De legerplaats is daar, waar grote nadruk ligt op uiterlijke dingen en een bemiddelend priesterschap in stand wordt gehouden, maar waar voor de Christus der Schriften geen plaats is. Waar de kenmerken van de legerplaats gezien worden, luidt ook vandaag de opdracht: uitgaan tot Hem.

Op die plaats wordt een bijzondere gemeenschap met God beleefd. Toch zijn het slechts enkelen die deze plaats opzoeken, terwijl ze de legerplaats de rug toekeren. Jozua, een jonge man, is er zo één. Hij zal later op een speciale wijze door God gebruikt kunnen worden.

12 Toen zeide Mozes tot de HERE: Zie, Gij zegt tot mij: doe dit volk optrekken, maar Gij hebt mij niet doen weten, wie Gij met mij zult zenden, terwijl Gij toch gezegd hebt: Ik ken u bij name en ook hebt gij genade gevonden in mijn ogen. 13 Nu dan, indien ik genade in uw ogen gevonden heb, maak mij toch uw wegen bekend, zodat ik U ken; opdat ik genade vinde in uw ogen. Bedenk toch, dat deze natie uw volk is.

14 Toen zeide Hij: Moet Ik zelf medegaan om u gerust te stellen? 15 En hij zeide tot Hem: Indien Gij zelf niet medegaat, doe ons vanhier niet optrekken. 16 Waaraan zal anders geweten worden, dat ik en uw volk genade in uw ogen gevonden hebben, dan doordat Gij met ons medegaat? Immers daardoor zijn ik en uw volk afgezonderd uit alle volken, die op de aardbodem zijn. 17 En de HERE zeide tot Mozes: Ook deze zaak, waarover gij gesproken hebt, zal Ik doen, omdat gij genade in mijn ogen gevonden hebt en Ik u bij name ken.

Mozes pleit opnieuw voor het volk. Nooit is er een betere pleitgrond voor anderen dan het zelf innemen van de plaats van afzondering van het kwaad. Deze positie brengt iemand dicht bij God en geeft daardoor ook een nog hechtere verbinding aan het volk. Dit is het resultaat van afzondering die wordt nagestreefd om getrouw te zijn en waarbij alleen de heerlijkheid van God het motief is dat tot die afzondering voert.

Mozes neemt geen genoegen met een engel om voor hen uit te gaan. Hij wil dat de HERE Zelf mee optrekt. Hij doet een beroep op wat God ten aanzien van hem heeft gezegd: dat Hij hem bij name kent en dat Mozes genade heeft gevonden. Twee dingen met een bijzondere betekenis. De HERE heeft een persoonlijke relatie met Mozes en Mozes erkent dat die relatie op genade is gebaseerd.

Op grond daarvan nadert hij tot God. Mozes wil niet alleen de weg weten die hem en het volk naar het beloofde land zal voeren. Hij wil Góds weg kennen. Hij herinnert God eraan dat het om zijn volk gaat. Het innemen van de plaats van afzondering doe je persoonlijk, maar je bent er alleen op goede manier als je daar het hele volk van God in je hart hebt en in voorbede voor God brengt. Mozes brengt het volk naar voren en zegt: "Doe ons van hier niet optrekken" en spreekt over genade "doordat Gij met ons meegaat".

God antwoordt dat Hij zal doen wat Mozes heeft gevraagd. Hij zal Zelf meegaan en Mozes geruststellen. Waar God aanwezig is, daar is rust.

18 Maar hij zeide: Doe mij toch uw heerlijkheid zien. 19 Hij nu zeide: Ik zal mijn luister aan u doen voorbijgaan en de naam des HEREN voor u uitroepen: Ik zal genadig zijn, wie Ik genadig ben, en Mij ontfermen, over wie Ik Mij ontferm. 20 Hij zeide: Gij zult mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens zal Mij zien en leven. 21 De HERE zeide: Zie, bij Mij is een plaats, waar gij op de rots kunt staan; 22 wanneer mijn heerlijkheid voorbijgaat, zal Ik u in de rotsholte zetten en u met mijn hand bedekken, totdat Ik ben voorbijgegaan. 23 Dan zal Ik mijn hand wegnemen en gij zult Mij van achteren zien, maar mijn aangezicht zal niet gezien worden.

Mozes is nog niet klaar met vragen. Hij heeft zich verzekerd van Gods tegenwoordigheid voor de weg die hij moet gaan. Er is rust. Vanuit die rust vraagt hij nu de heerlijkheid van de HERE te mogen zien. Dit gaat verder dan het vragen naar zijn wegen. Het gaan van de weg van en met God is de weg die zicht geeft op de heerlijkheid van God. Gods heerlijkheid zien is ook meer dan wat hij op de berg Sinaï van God had gezien. Daar had Mozes de heiligheid van God gezien.

God zegt hem toe dat hij Gods heerlijkheid zal zien. Maar niet ten volle, slechts een deel ervan. En staande op de rots in een rotsholte. In het *Oude Testament* was Gods heerlijkheid slechts beperkt te zien. God kon toen nog niet laten zien wat Hij later wel in Christus heeft getoond. In Hem werden Gods gerechtigheid en Gods liefde volmaakt zichtbaar. Hij kon zeggen: "Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien." (Joh.14:9).

Jezus zei tot hem: Ben Ik zo lange tijd bij u en heb je Mij niet gekend, Filippus? Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien; hoe zeg je dan: Toon ons de Vader? (Jh 14:9)

De rots is een beeld van Christus (vgl. 1 Kor.10:4).

Want ik wil niet, broeders, dat u onbekend is, dat onze vaders allen onder de wolk waren, allen door de zee zijn heengegaan, allen tot Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee, allen hetzelfde geestelijke voedsel aten en allen dezelfde geestelijke drank dronken. (Want zij dronken uit een geestelijke steenrots die volgde; de steenrots nu was Christus.) (1Ko 10:1-4)

Op die grondslag moest Mozes gaan staan om Gods heerlijkheid te zien. Hij moest er helemaal in verdwijnen. Christus is het beeld van de onzichtbare God (Kol.1:14).

..., terwijl u de Vader dankt, die u bekwaam heeft gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel van de heiligen in het licht; die ons gered heeft uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefde, in Wie wij de verlossing hebben, de vergeving van de zonden. (Ko 1:12-14)

Mozes kon de heerlijkheid van God alleen zien als Hij aan hem was voorbijgegaan. Wij kunnen de heerlijkheid van God pas zien als Hij zijn weg is gegaan. Ook dat zien we in Christus. Wij kijken terug naar een volbracht werk op het kruis waar de volmaakte openbaring van God als licht en liefde zichtbaar is geworden.

INHOUD:

- Vs.1-4: De nieuwe stenen tafelen
 Vs.5-9: De HERE roept zijn naam uit
 Vs.10-17: De HERE sluit een verbond en verbiedt het volk andere verbonden te sluiten
 Vs.18-27: Herhaling diverse inzetten
 Vs.28-35: Het gelaat van Mozes

TOELICHTING:

1 De HERE zeide tot Mozes: Houw u twee stenen tafelen gelijk de eerste, dan zal Ik op de tafelen de woorden schrijven, die stonden op de eerste tafelen, welke gij verbrijzeld hebt. 2 Wees gereed tegen de morgen en beklim in de morgen de berg Sinäi; vervoeg u daar bij Mij op de top van de berg. 3 Doch niemand zal met u opklimmen en ook mag niemand gezien worden op de gehele berg, zelfs het kleinvee en de runderen mogen niet weiden in de nabijheid van de berg.

4 Toen hieuw Mozes twee stenen tafelen gelijk de eerste; hij beklom vroeg in de morgen de berg Sinäi, zoals de HERE hem geboden had, en nam de twee stenen tafelen in zijn hand.

Het eerste paar stenen tafelen was verbroken door de ontrouw van de mens. Maar dat verandert niets aan Gods wet. Mozes moet twee nieuwe stenen tafelen houwen en God schrijft daarop precies hetzelfde wat Hij op de eerste had geschreven. De grondslag van de betrekking tussen God en zijn volk blijft de wet.

Toch is er een verschil. De eerste stenen tafelen waren door Góð gehouwen (Ex.32:16), dit tweede paar was door Mózes uitgehouden. Nog een verschil lezen we in *Deuteronomium 10:2*. God zegt dat dit tweede paar in de ark gelegd moeten worden.

De eerste stenen tafelen zien op Christus. Hij werd gedood. De tweede stenen tafelen zijn een beeld van de gelovigen. God wil dat zij laten zien wie Christus is. De gelovigen zijn in Hem, zoals de tafelen in de ark.

Mozes op de berg is een beeld van de Heer Jezus die bezig is zijn volk te vormen naar het beeld van Hemzelf.

5 En de HERE daalde neder in een wolk, stelde Zich daar bij hem en riep de naam des HEREN uit. 6 De HERE ging aan hem voorbij en riep: HERE, HERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig, groot van goedertierenheid en trouw, 7 die goedertierenheid bestendigt aan duizenden, die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft; maar (de schuldige) houdt Hij zeker niet onschuldig, de ongerechtigheid der vadersen bezoekende aan kinderen en kindskinderen, aan het derde en vierde geslacht.

8 Mozes knielde haastig ter aarde, boog zich neder 9 en zeide: Indien ik genade in uw ogen gevonden heb, Here, dan ga toch de Here in ons midden, want het is een hardnekkig volk, maar vergeef onze ongerechtigheden en onze zonden; neem ons als erfdeel in bezit.

De HERE roept zijn naam uit. Hij roept daarmee uit wat Hij is. Hier ziet Mozes zijn heerlijkheid voorbijgaan, waarnaar hij in het vorige hoofdstuk had gevraagd. De namen van de HERE laten zien Wie Hij is. Voorop gaan zijn barmhartigheid, genade, lankmoedigheid en weldadigheid, gevolgd door waarheid. Die volgorde zien we ook in de Heer Jezus: genade en waarheid is door Jezus Christus geworden (*Joh.1:14,17*).

De tafelen waren het werk Gods en het schrift was het schrift Gods, op de tafelen gegrift. (Ex 32:16)

Toen zeide de HERE tot mij: Houw u twee stenen tafelen gelijk de eerste, klim tot Mij op de berg, en maak u een houten ark; dan zal Ik op de tafelen de woorden schrijven, die stonden op de eerste tafelen, welke gij verbrijzeld hebt, en gij zult ze in de ark leggen. (Dt 10:1,2)

En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond (en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van een eniggeborene van een vader) vol van genade en waarheid. (Jh 1:14)

Want de wet is door Mozes gegeven; de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden. (Jh 1:17)

Op grond van Wie Hij is, kan Hij vergeven en op grond daarvan zal Hij de schuldige straffen. Vergeven kan Hij omdat Hij de Onschuldige heeft gestraft voor hen die zich schuldig weten. Schuldig houdt Hij wie zich niet bekeert. De gevolgen van de zonde werken door in de geslachten. (Niet dat iemand verloren gaat om wat een ander heeft gedaan. Ieder wordt gestraft om de eigen zonden.) Als bijv. de vader een dief is, is de kans groot dat hij zijn kinderen verkeerde dingen bijbrengt. Zij nemen dat over.

Deze openbaring van Gods heerlijkheid brengt Mozes ertoe opnieuw te vragen of de HERE in het midden van het volk wil optrekken. De merkwaardige aanleiding is de hardnekkigheid van het volk. Juist daarom vraagt Mozes het. Hij geeft hiermee aan dat het volk nooit op eigen kracht het beloofde land zal bereiken, maar dat de HERE hen er zal moeten brengen.

10 Hij zeide: Zie, Ik sluit een verbond; in het bijzijn van uw gehele volk zal Ik wonderen doen, zoals niet gewrocht zijn op de gehele aarde en bij al de volken; het gehele volk, in welks midden gij zijt, zal het werk des HEREN zien, want ontzagwekkend is wat Ik met u doe. 11 Onderhoud wat Ik u heden gebied. Zie, voor u uit verdrijf Ik de Amoriet, de Kanaäniet, de Hethiet, de Fereziet, de Heviet en de Jebusiet. 12 Neem u in acht, dat gij geen verbond sluit met de inwoners van het land, waarheen gij gaat, opdat zij niet tot een valstrik in uw midden worden. 13 Integendeel, hun altaren zult gij omverhalen, hun gewijde stenen verbrijzelen en hun gewijde palen omhousen. 14 Want gij zult u niet nederbuigen voor een andere god, immers de HERE, wiens naam Naijverige is, is een naijverige God. 15 Sluit toch geen verbond met de inwoners van het land; wanneer zij hun goden overspelig nalopen en aan hun goden offeren, dan zouden zij u uitnodigen en gij zoudt van hun slachtoffer eten. 16 Wanneer gij van hun dochters voor uw zonen neemt en zij haar goden overspelig nalopen, dan zouden zij tevens uw zonen tot overspelig nalopen van haar goden verleiden. 17 Gegoten goden zult gij u niet maken.

God zegt toe dat Hij mee zal gaan. Hij sluit een verbond met hen. Dat verbond sluit elk ander verbond uit. Elke verbinding met mensen die Gods land voor zichzelf opeisen is een verloochening van de verbinding met God.

God eist de aanbidding van zijn volk uitsluitend en alleen voor Zichzelf op. Hij verlangt naar de liefde van een volk dat Hij heeft bevrijd om het tot zijn eigen volk te maken. Hij is een jaloers God. Niet dat Hij Zichzelf vergelijkt met goden van goud en zilver, hout en steen, maar Hij wil niet dat zijn volk zich daarmee afgeeft en zichzelf daardoor naar het verderf leidt. Hij zoekt juist hun geluk.

18 Het feest der ongezuurde broden zult gij onderhouden: zeven dagen zult gij ongezuurde broden eten, gelijk Ik u geboden heb, op de bepaalde tijd van de maand Abib, want in de maand Abib zijt gij uit Egypte getrokken. 19 Alles wat het eerst uit de moederschoot voortkomt, is mijn eigendom, en al uw vee van het mannelijk geslacht, dat de eerstgeboorte is van een rund of van een stuk kleinvee. 20 Maar de eerstgeboorte van een ezel zult gij lossen voor een stuk kleinvee; indien gij het niet lost, zult gij het de nek breken. Iedere eerstgeborene van uw zonen zult gij lossen, en men zal niet met ledige handen voor mijn aangezicht verschijnen.

21 Zes dagen zult gij arbeiden, maar op de zevende dag zult gij rusten, ook in de ploegtijd en in de oogst zult gij de rustdag houden. 22 Het feest der weken, der eerstelingen van de tarweoogst, zult gij vieren, en het feest der inzameling bij de wisseling des jaars. 23 Driemaal in het jaar zal ieder van u, die van het mannelijk geslacht is, voor het aangezicht van de Here HERE, de God van Israël, verschijnen, 24 want Ik zal volken voor uw aangezicht verdrijven en uw gebied ruim maken; en niemand zal uw land begeren, wanneer gij opgaat, om voor het aangezicht van de HERE, uw God, te verschijnen driemaal in het jaar. 25 Gij zult het bloed van mijn slachtoffer niet op iets gezuurds slachten, en het slachtoffer van het Paasfeest mag de nacht niet overblijven tot de morgen. 26 Het beste

van de eerstelingen van uw bodem zult gij in het huis van de HERE, uw God, brengen. Gij zult een bokje niet koken in de melk van zijn moeder.

27 De HERE zeide tot Mozes: Schrijf u deze woorden op, want op grond van deze woorden heb Ik met u en met Israël een verbond gesloten.

De herhaling van diverse inzettingen laat zien dat ook hierin geen verandering is gekomen. De zonde van de mens zal God er nooit toe brengen dat Hij zijn maatstaven van heiligheid en gerechtigheid aanpast.

In het feest van de ongezuurde broden wil Hij een volk zien dat het zuurdeeg (de zonde in al zijn vormen) heeft weggedaan en dat zich voedt met goede dingen. Hij wil dat zo'n leven een feest is voor Hem en voor hen.

In het recht op de eerstgeborene wil Hij dat zij zijn recht erkennen op alles wat zij bezitten. Dan zullen ze niet met lege handen (harten) voor Hem verschijnen.

Hij wil dat ze de sabbat houden als een rustdag. Dan kunnen ze zich speciaal bezinnen op wat Hij heeft gezegd. Ook wil Hij dat ze drie maal per jaar bij Hem in zijn huis komen met de beste vruchten van het land. Ze hoeven zich geen zorgen te maken voor wat ze achterlaten. Daarvoor zal Hij zorgen.

Door deze inzettingen te onderhouden kunnen ze hun liefde voor Hem tot uiting brengen. Liefde zal Hem willen gehoorzamen en zal Hem vertrouwen. Dat wil Hij graag bij zijn volk zien. Dat heeft te maken met oog hebben voor de betrekkingen die God heeft gegeven en het respect voor de tederheid daarvan. In natuurlijk opzicht laat God dat zien door het verbod om een bokje te koken in de melk van zijn moeder. Zo onnatuurlijk als dat is, zo onnatuurlijk is het om God niet met een verlangend hart te geven wat Hem toekomt.

Mozes krijgt de opdracht dit alles op te schrijven. Wat opgeschreven is, ligt vast als een herinnering voor het huidige geslacht en om door te geven aan de volgende geslachten. Gods zorg is er ook voor de toekomst, dat de zijnen altijd zullen weten wat Hij wil.

28 En hij was daar bij de HERE veertig dagen en veertig nachten, brood at hij niet en water dronk hij niet, en Hij schreef op de tafelen de woorden van het verbond, de Tien Woorden.

29 Toen Mozes van de berg Sinai afdaalde, – de twee tafelen der getuigenis nu waren in de hand van Mozes, toen hij van de berg afdaalde – wist hij niet, dat de huid van zijn gelaat straalde, doordat hij met Hem gesproken had. 30 Toen Aäron en al de Israëlieten Mozes zagen, zie, de huid van zijn gelaat straalde, en zij durfden hem niet naderen. 31 Toen riep Mozes hen tot zich, en Aäron en al de vorsten in de vergadering keerden tot hem terug en Mozes sprak hen toe. 32 Daarna naderden al de Israëlieten en hij gebod hun al wat de HERE tot hem gesproken had op de berg Sinai. 33 Toen Mozes geëindigd had met hen te spreken, deed hij een doek voor zijn gelaat. 34 Maar wanneer Mozes kwam voor het aangezicht des HEREN, om met Hem te spreken, deed hij de doek af, totdat hij naar buiten ging; daarna ging hij naar buiten en zeide tot de Israëlieten wat geboden was.

35 Wanneer de Israëlieten aan het gelaat van Mozes zagen, dat de huid van zijn gelaat straalde, deed Mozes de doek weer voor zijn gelaat, totdat hij naar binnen ging, om met Hem te spreken.

De eerste keer dat Mozes van de berg kwam, was dat met de wet van God. Toen straalde zijn gelaat niet. Nu is dat wel het geval. Als God Zich in genade en liefde openbaart heeft dat een weerkaatsing bij ieder die in gemeenschap is met Hem (vgl. Hand.4:13b). Mozes wist zelf niet dat zijn gezicht straalde. Het is ook niet iets waar je zelf druk mee bent. Het is gewoon het gevolg van gemeenschap met God. Wie in gemeenschap met God leeft, denkt niet aan zichzelf.

Toen zij nu de vrijmoedigheid van Petrus en Johannes zagen en merkten dat zij ongeletterde en eenvoudige mensen waren, verwonderden zij zich; en zij herkenden hen dat zij met Jezus waren geweest. (Hd 4:13)

In plaats van aangetrokken te worden door de uitstraling van Mozes, werden Aäron en de Israëlieten bang. Wettische mensen schrikken altijd van de genade. Zij zijn vol van zichzelf en hun eigen kunnen of pogingen om God te behagen. De genade bepaalt hen erbij dat ze niets zijn. Dat is een boodschap die ze niet willen horen.

Mozes doet een bedekking op zijn gezicht, zodat de Israëlieten de weerspiegeling van Gods heerlijkheid niet meer zien. Dit betekenis van dit gedeelte wordt in *2 Korinthiërs 3* door Paulus verteld. Daar past Paulus de bedekking toe op de blindheid die er is bij allen die zich onder de wet willen stellen.

Daar wij nu zo'n hoop hebben, handelen wij met veel vrijmoedigheid en doen niet zoals Mozes, die een bedekking voor zijn gezicht deed; opdat de zonen van Israël hun ogen niet vestigden op het einde van wat te niet gedaan moest worden. Maar hun gedachten zijn verhard geworden; want tot op heden blijft dezelfde bedekking bij het lezen van het oude testament, zonder weggenomen te worden, die in Christus te niet gedaan wordt. Maar tot heden toe ligt er, wanneer Mozes wordt gelezen, een bedekking over hun hart; maar wanneer het tot de Heer zal terugkeren, wordt de bedekking weggenomen.) De Heer nu is de Geest; waar nu de Geest van de Heer is, is vrijheid. (2Ko 3:12-17)

De wet had wel een zekere heerlijkheid, maar die is verdwenen door de heerlijkheid van Christus. Ieder die zich nog onder de wet wil stellen, is blind voor de heerlijkheid van Christus. Zo iemand heeft een bedekking op zijn hart. Als iemand oog krijgt voor de heerlijkheid van Christus, wordt die bedekking weggenomen.

De gelovige kan daarom nu met onbedekt aangezicht de heerlijkheid van de Heer aanschouwen (*2 Kor.3:18*). Als de bedekking weg is, gaan we dingen in de Bijbel ontdekken waarvoor we eerder blind waren.

Wij allen nu, die met onbedekt gezicht de heerlijkheid van de Heer aanschouwen, worden naar hetzelfde beeld veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid, als door de Heer, de Geest. (2Ko 3:18)

INHOUD:

- Vs.1-3: Het sabbatsgebod
 Vs.4-9: De heffing voor de tabernakel
 Vs.10-19: De te maken onderdelen van de tabernakel
 Vs.20-29: Het volk brengt de heffing
 Vs.30-35: Bezaleël en Aholiab

TOELICHTING:

1 Toen liet Mozes de gehele vergadering der Israëlieten samenkomen en zeide tot hen: Dit zijn de geboden, die de HERE bevolen heeft te doen. 2 Zes dagen zal werk verricht worden, maar op de zevende dag zal het voor u een heilige tijd zijn, een volledige sabbat voor de HERE; ieder, die daarop werk verricht, zal ter dood gebracht worden. 3 Gij zult in geen van uw woningen vuur ontsteken op de sabbatdag.

In dit hoofdstuk begint opnieuw de beschrijving van de tabernakel. Dit laat zien dat de zonde van de mens in *hoofdstuk 32-34* de genade van God niet vermindert. Ondanks alles wat de mens is en doet, vervult God zijn raadsbesluiten. Het volk had laten zien hoe noodzakelijk het was dat er een weg tot God was. De tabernakel komt nu te midden van een gevallen volk.

Voordat voor de tweede maal wordt gezegd hoe de tabernakel eruit moet zien, spreekt Mozes eerst over het sabbatsgebod. Hiermee wordt al, voordat de tabernakel wordt beschreven, het einddoel van Gods wegen met zijn volk voorgesteld. De sabbat is een beeld van het 1000 jarig vrederijk, de periode waarin Gods volk werkelijk rust zal hebben en God in vrede bij zijn volk zal wonen.

4 Mozes zeide tot de gehele vergadering der Israëlieten: Dit is het gebod dat de HERE gegeven heeft: 5 neemt van uw bezit een heffing voor de HERE; ieder zal deze gewillig van hart opbrengen als heffing voor de HERE, goud, zilver, koper; 6 blauwpurper, roodpurper, scharlaken, fijn linnen, geitehaar; 7 roodgeverfde ramsvellen, tachasvellen, acaciahout; 8 olie voor het licht, specerijen voor de zalfolie en voor het welriekend reukwerk; 9 chrysopraasstenen en vulstenen voor de efod en voor het borstschild.

De heffing is enerzijds een gebod van de HERE, anderzijds vraagt de HERE van ieder de heffing met een gewillig hart te brengen. Ieder die uit God geboren is, heeft de Heer Jezus als zijn leven. Daardoor heeft hij God lief. Het is zijn vreugde Hem te dienen en zijn geboden te gehoorzamen. De geboden van God (dat is niet de wet van de tien geboden, maar alles wat eigen is aan het nieuwe leven, zoals het volmaakt zichtbaar is in de Heer Jezus) zijn niet zwaar voor hen die Hem liefhebben (*1 Joh.5:3*).

De beschrijving van de materialen is dezelfde als in *Exodus 25:4-7*. Dit is geen zinloze herhaling. Als God iets herhaalt, maakt dat des te duidelijker hoeveel belang Hij eraan hecht dat tot ons doordringt wat de waarde ervan voor Hem is. Hij wil dat wij gaan delen in zijn gevoelens en in geduld levert Hij daardoor alles wat nodig is. Daarbij hoort ook herhaling.

De materialen spreken allemaal van de Heer Jezus. Het brengen ervan betekent dat wij aan God vertellen wat wij in de Heer Jezus hebben gevonden. Het gaat hier om een handelen van het hele volk. Ieder heeft een eigen bijdrage, maar alle bijdragen samen zijn nodig voor de woonplaats van God. Gods woonplaats wordt gevestigd waar zijn volk Hem eert. Hij troont op de lofzangen van zijn volk (*Ps.22:4*).

Want dit is de liefde van God, dat wij zijn geboden bewaren; en zijn geboden zijn niet zwaar. (1Jh 5:3)

Dit nu is de heffing die gij van hen inzamelen zult: goud, zilver, koper; blauwpurper, roodpurper, scharlaken, fijn linnen, geitehaar; roodgeverfde ramsvellen, tachasvellen en acaciahout; olie voor het licht, specerijen voor de zalfolie en voor het welriekend reukwerk; chrysopraasstenen en vulstenen voor de efod en voor het borstschild. (Ex 25:3-7)

Nochtans zijt Gij de Heilige, die troont op de lofzangen Israëls. (Ps 22:4)

10 Allen die onder u kunstvaardig zijn, zullen komen maken al wat de HERE geboden heeft; 11 de tabernakel, zijn tent en zijn dekkleed, zijn haken en zijn planken, zijn dwarsbalken, zijn pilaren en zijn voetstukken; 12 de ark met haar draagstukken, het verzoendeksel en het voorhangsel ter bedekking; 13 de tafel met haar draagstukken, al haar toebehoren en het toonbrood; 14 de lichtkandelaar met zijn gerei, zijn lampen en de olie voor het licht; 15 het reukofferaltaar met zijn draagstukken, de zalfolie en het welriekend reukwerk; het gordijn van de ingang, voor de ingang van de tabernakel; 16 het brandofferaltaar met het bijbehorende koperen traliwerk, zijn draagstukken en al zijn gerei, het wasvat met zijn voetstuk; 17 de gordijnen van de voorhof, zijn pilaren, zijn voetstukken en het gordijn van de poort van de voorhof; 18 de pinnen van de tabernakel en de pinnen van de voorhof, en hun touwen; 19 de ambtsklederen voor de dienst in het heiligdom, de heilige klederen voor de priester Aäron en de klederen van zijn zonen, om het priesterambt te bekleden.

In dit gedeelte komen de te maken onderdelen van de tabernakel stuk voor stuk voor onze aandacht. Evenals de materialen spreken ook de onderdelen van de Heer Jezus. Maar in de onderdelen krijgt alles meer vorm en ook een uitbreiding van de waarheden die met de Heer Jezus en zijn werk verbonden zijn. Er zijn onderdelen die de persoon van Christus van een bepaalde zijde belichten. Andere onderdelen stellen waarheden voor die het gevolg zijn van zijn werk op het kruis.

Een opmerkelijk toevoeging in vers 12 is dat het voorhangsel "ter bedekking" is. Wat dat wil zeggen staat in Numeri 4:5.

Bij het opbreken van de legerplaats zullen Aäron en zijn zonen naar binnen gaan en het bedekkend voorhangsel afnemen, en daarmee de ark der getuigenis bedekken; ... (Nm 4:5)

20 Toen ging de gehele vergadering der Israëlieten van Mozes heen. 21 Daarop kwam iedere man wiens hart hem dreef, ieder wiens geest hem drong, en bracht de heffing voor de HERE ten behoeve van het werk aan de tent der samenkomst en voor de gehele dienst en de heilige klederen. 22 Zij kwamen dan, de mannen zowel als de vrouwen, en ieder bracht gewillig van hart neusringen, oorringen, zegelringen en halssieraden, allerlei gouden voorwerpen. Iedere man die een beweegoffer van goud voor de HERE bewoog, 23 en iedere man die blauwpurper, roodpurper, scharlaken, fijn linnen, geitewol, roodgeverfde ramsvellen en tachasvellen in zijn bezit had, bracht dit. 24 Ieder die een heffing van zilver of koper hief, bracht de heffing voor de HERE, en ieder die acaciahout voor al het werk ten behoeve van de dienst in zijn bezit had, bracht dit. 25 Iedere vrouw, die kunstvaardig was, spon eigenhandig en zij bracht het gesponnene, het blauwpurper, roodpurper, scharlaken en het fijne linnen. 26 Alle kunstvaardige vrouwen, wier hart haar daartoe dreef, sponnen het geitewol. 27 De vorsten brachten de chrysooraasstenen en de vulstenen voor de efod en voor het borstschild, 28 de specerij en de olie voor het licht, voor de zalfolie en voor welriekend reukwerk. 29 Alle mannen en vrouwen, wier hart hen drong om iets te brengen voor al het werk dat de HERE door Mozes geboden had te maken – de Israëlieten brachten het als een vrijwillige gave voor de HERE.

Nadat Mozes het volk heeft toegesproken, gaan ze heen. Maar niet als vergetachtige hoorders. Mannen en vrouwen die in hun hart geraakt waren, kwamen met hun bezittingen om die voor de bouw ter beschikking te stellen. Mannen kwamen met stoffen en metalen en hout. Vrouwen brachten wat zij eigenhandig hadden gemaakt. Allen waren bezielde door het ene verlangen: te voldoen aan de vraag van de HERE. Zij deelden in wat zijn hart bezighield. Het werd allemaal aan HEM gegeven. Wat een vreugde voor Hem!

30 Mozes zeide tot de Israëlieten: Ziet, de HERE heeft Bezaleël, de zoon van Uri, de zoon van Hur, uit de stam Juda, bij name geroepen, 31 en heeft hem vervuld met Gods Geest, met wijsheid, inzicht en kennis en dat voor allerlei werk: 32 om ontwerpen te bedenken en om die uit te voeren in goud, zilver en koper; 33 om stenen te bewerken en om die in te zetten; om hout te snijden en om al het ontworpen werk te maken. 34 En Hij heeft hem en Aholiab, de zoon

van Ahisamach, uit de stam van Dan in het hart gegeven om anderen te onderrichten. 35 Hij heeft hen vervuld met kunstvaardigheid, om te maken al het werk van een handwerker, van een kunstenaar, van een maker van veelkleurig weefwerk in blauwpurper, roodpurper, scharlaken en fijn linnen, en van een wever: uitvoerders van allerlei werk en makers van ontwerpen.

Bezaleël en Aholiab waren door de HERE vervuld met zijn Geest en met wijsheid, inzicht en kennis. Hierdoor konden ze op een Hem welgevallige manier vorm geven aan de materialen die het volk bracht. Hij geeft de creativiteit, maar laat niet aan de mens zelf over hoe deze daarmee moet omgaan. Wat zij in hun creativiteit ontwerpen, moet zijn oorsprong vinden in het werk van Gods Geest. Het gaat er niet om of het beantwoordt aan de smaak van de mens, maar of het in overstemming is met wie God is.

Zo is het later ook bij de bouw van de tempel (1 Kron.28:11,12).

Toen gaf David aan zijn zoon Salomo het ontwerp van de voorhal met de daarbij behorende gebouwen, schatkamers, bovenvertrekken en binnenzalen, en van het vertrek voor het verzoendeksel; ook het ontwerp van alles wat hij in zijn geest had bedacht: voor de voorhoven van het huis des HEREN, voor alle vertrekken in het rond, voor de schatkamers van het huis Gods en voor die van de geheiligde voorwerpen, ... (1Kr 28:11,12)

Daarbij wordt ook niets aan de verbeelding van Salomo overgelaten. Hetzelfde geldt voor de gemeente (1 Kor.11:23; 14:37; 15:3).

Want ik heb van de Heer ontvangen, wat ik u ook heb overgegeven, dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij overgeleverd werd, brood nam; (1Ko 11:23)

Als iemand meent een profeet te zijn of geestelijk, laat hij erkennen, dat wat ik u schrijf een gebod van de Heer is. (1Ko 14:37)

Want ik heb u in de eerste plaats overgegeven wat ik ook ontvangen heb: dat Christus voor onze zonden gestorven is, naar de Schriften; ... (1Ko 15:3)

INHOUD:

- Vs.1,2: Bezaleël en Aholiab en anderen door Mozes ontboden om de tabernakel te maken
- Vs.3-7: Het volk brengt meer dan genoeg materiaal voor de bouw
- Vs.8-14: Het maken van de tien gekleurde tentkleden
- Vs.15-18: Het maken van de elf geitenharen tentkleden
- Vs.19: Het maken van het dekkleed van roodgeverfde ramsvellen en het dekkleed van tachasvellen
- Vs.20-34: Het maken van de planken en de dwarsbalken
- Vs.35,36: Het maken van het voorhangsel en zijn vier pilaren
- Vs.37,38: Het maken van het gordijn voor de ingang en zijn vijf pilaren

TOELICHTING:**Bezaleël en Aholiab en anderen door Mozes ontboden om de tabernakel te maken**

1 Zo moeten Bezaleël en Aholiab werken, en iedere man die kunstvaardig is, aan wie de HERE wijsheid en inzicht in die dingen geschonken heeft, zodat hij verstand heeft van het vervaardigen van al het werk voor de dienst van het heiligdom, overeenkomstig alles wat de HERE geboden heeft.

2 Toen ontbood Mozes Bezaleël en Aholiab en iedere man die kunstvaardig was, in wiens hart de HERE wijsheid had gelegd, ieder wiens hart hem drong om het werk te komen verrichten.

Mozes zet de mannen aan het werk die daartoe van de HERE wijsheid hadden ontvangen. Mozes is hier een beeld van de Heer Jezus. Voor de bouw van de gemeente, het huis van God, heeft de Heer Jezus gaven gegeven (Ef.4:11). Die gaven gaan aan het werk in opdracht van de Heer Jezus.

En Hij heeft sommigen gegeven als apostelen, anderen als profeten, anderen als evangelisten, anderen als herders en leraars, om de heiligen te volmaken, tot het werk van de bediening, tot de opbouw van het lichaam van Christus; ... (Ef 4:11)

Het volk brengt meer dan genoeg materiaal voor de bouw

3 Zij namen van Mozes de gehele heffing over, die de Israëlieten gebracht hadden ten behoeve van het werk voor de dienst van het heiligdom, om dit te verrichten. Dezen nu brachten nog elke morgen een vrijwillige gave tot hem. 4 En al de vaklieden, die het gehele werk ten behoeve van het heiligdom maakten, kwamen ieder van het werk dat hij verrichtte, 5 en zeiden tot Mozes: Het volk brengt meer dan nodig is voor de uitvoering van het werk dat de HERE geboden heeft te maken. 6 Toen gaf Mozes een bevel en men liet het overal in de legerplaats afroepen: Laat man noch vrouw verder enig werk maken ten behoeve van de heffing voor het heiligdom. Zo werd het volk weerhouden meer te brengen. 7 Want het materiaal was voldoende om al het werk te maken, ja, er was te veel.

Het hele volk van God levert materialen voor de bouw. Het volk is zo gewillig om te geven dat er te veel komt. (Dat maakt ons beschaamd.) Dan komt de mededeling dat er niet meer hoeft te worden gegeven. God heeft een blijmoedige gever lief. Geven is zijn natuur. Als wij geven handelen wij naar zijn natuur. Als Hij vindt dat er genoeg is gegeven, laat Hij dat weten.

Voor de bouw van de tempel werd ook een beroep gedaan op vrijwillige gaven. David prijst de HERE dat Hij deze vrijwilligheid in zijn hart en het hart van zijn volk heeft gelegd (1 Kron.29:14).

Wie toch ben ik, en wat is mijn volk, dat wij in staat zouden zijn zulke vrijwillige gaven te schenken? Want het komt alles van U, en wij geven het U uit uw hand. (1Kr 29:14)

Het maken van de tien gekleurde tentkleden

8 Toen maakten alle kunstvaardigen onder de werklieden de tabernakel van tien tentkleden van getweerd fijn linnen en van blauw-purper, roodpurper en scharlaken; met kunstig geweven cherubs maakte men die. 9 De lengte van elk tentkleed was achtentwintig el, en de breedte van elk tentkleed vier el: eenzelfde maat voor al de tentkleden. 10 Men verbond vijf van de tentkleden aan elkander, en nog eens vijf tentkleden aan elkander. 11 Ook maakte men blauw-purperen lussen op de rand van het ene tentkleed, aan het einde, aan het ene stel; evenzo deed men op de rand van het laatste tentkleed aan het andere stel. 12 Vijftig lussen maakte men op het ene tentkleed en vijftig lussen aan het einde van het tentkleed, dat tot het andere stel behoorde, zodat de lussen tegenover elkaar stonden, de één tegenover de ander. 13 Men maakte vijftig gouden haken en verbond de tentkleden aan elkander door de haken, zodat de tabernakel één geheel was. 14 Men maakte tentkleden van geitehaar tot een tent over de tabernakel, elf tentkleden maakte men.

Bij de eerste beschrijving van de tabernakel (in hoofdstuk 25) komt eerst de ark, want die was voor God het belangrijkste. Bij het maken van de tabernakel komt eerst het gebouw. Voor de gelovige is het zo dat hij eerst moet leren wat de gemeente is. Pas daarna komt er zicht op de andere onderdelen die in de volgende hoofdstukken worden gegeven.

Het maken van de elf geitenharen tentkleden

15 De lengte van elk tentkleed was dertig el en de breedte van elk tentkleed vier el: eenzelfde maat voor de elf tentkleden. 16 Men verbond vijf van de tentkleden afzonderlijk en zes van de tentkleden afzonderlijk. 17 Men maakte vijftig lussen op de rand van het laatste tentkleed aan het ene stel, en vijftig lussen op de rand van het tentkleed aan het andere stel. 18 Men maakte vijftig koperen haken, om de tent te verbinden, zodat zij één geheel was.

Zie hoofdstuk 26:7-13

Het maken van het dekkleed van roodgeverfde ramsvellen en het dekkleed van tachasvellen

19 Ook maakte men een dekkleed voor de tent van roodgeverfde ramsvellen, en een dekkleed van tachasvellen daaroverheen.

Zie hoofdstuk 26:14

Het maken van de planken en de dwarsbalken

20 Men maakte de planken voor de tabernakel van acaciahout, rechtopstaande; 21 tien el was een plank lang en anderhalve el breed. 22 Elke plank had twee tappen, zodat zij aan elkaar verbonden konden worden; zo deed men met al de planken van de tabernakel. 23 Men maakte de planken voor de tabernakel, twintig planken aan de zuidkant. 24 En veertig zilveren voetstukken maakte men onder de twintig planken, twee voetstukken onder de ene plank voor haar beide tappen, en twee voetstukken onder de andere plank voor haar beide tappen. 25 Evenzo maakte men voor de andere zijde van de tabernakel aan de noordkant twintig planken 26 en veertig zilveren voetstukken daarvoor: twee voetstukken onder de ene plank en twee voetstukken onder de andere plank. 27 Voor de achterzijde van de tabernakel aan de westkant maakte men zes planken. 28 Twee planken maakte men voor de hoeken van de tabernakel aan de achterkant. 29 Zij waren volkomen gelijk aan de onderkant en aan de bovenkant, tot de ene ring. Zo deed men met die beide, om de twee hoeken te vormen. 30 Er waren dus acht planken met haar zilveren voetstukken: zestien voetstukken; telkens twee voetstukken onder één plank.

31 Men maakte dwarsbalken van acaciahout: vijf voor de planken van de ene zijde van de tabernakel, 32 vijf dwarsbalken voor de planken van de andere zijde van de tabernakel, en vijf dwarsbalken voor de planken van de tabernakel aan de achterkant naar het

westen. 33 Men maakte de middelste dwarsbalk in het midden der planken, dwars dóórlopende van het ene einde naar het andere. 34 De planken overtrok men met goud, de ringen maakte men van goud als houders voor de dwarsbalken, en de dwarsbalken overtrok men met goud.

Zie hoofdstuk 26:15-30

Het maken van het voorhangsel en zijn vier pilaren

35 Men maakte het voorhangsel van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen; met kunstig geweven cherubs maakte men het. 36 Men maakte daarvoor vier pilaren van acacia-hout en overtrok ze met goud; de haken waren van goud, en men goot er vier zilveren voetstukken voor.

Zie hoofdstuk 26:31-33

Het maken van het gordijn voor de ingang en zijn vijf pilaren

37 Men maakte een gordijn voor de ingang der tent van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweernd fijn linnen: veelkleurig weefwerk; 38 en de vijf pilaren van acaciahout, met hun haken; men overtrok hun toppen en dwarsstangen met goud, en de vijf voetstukken waren van koper.

Zie hoofdstuk 26:36,37

INHOUD:

- Vs.1-9: De gouden ark en het gouden verzoendeksel met de cherubs
 Vs.10-16: De gouden tafel met zijn gerei
 Vs.17-24: De gouden kandelaar met al zijn gerei
 Vs.25-28: Het gouden reukofferaltaar
 Vs.29: De zalfolie en het reukwerk

TOELICHTING:

Deze tweede beschrijving, die gegeven wordt naar aanleiding van het daadwerkelijk maken van de tabernakel, toont aan dat geen detail onbelangrijk is. Zoals God het getoond heeft op de berg, zo wordt het gemaakt, met die materialen en in die vorm. Tevens blijkt de bekwaamheid van de makers. Die bekwaamheid was niet uit henzelf, maar uit God (2 Kor. 3:5).

Niet dat wij uit onszelf bekwaam zijn iets te denken, als of het uit onszelf kwam, maar onze bekwaamheid is uit God, ... (2Ko 3:5)

Onder leiding van Bezaleël worden de gouden ark en het gouden verzoendeksel met de cherubs gemaakt

1 Bezaleël maakte de ark van acaciahout, twee en een halve el lang, anderhalve el breed, en anderhalve el hoog. 2 Hij overtrok die met louter goud, van binnen en van buiten, en hij maakte er een gouden omlijsting omheen. 3 Hij goot er vier gouden ringen voor, aan de vier voetstukken en wel twee ringen aan de ene zijwand en twee ringen aan de andere zijwand. 4 Hij maakte draagstokken van acaciahout en overtrok die met goud. 5 En hij stak de draagstokken in de ringen aan de zijwanden van de ark om de ark te dragen.

6 Hij maakte een verzoendeksel van louter goud, twee en een halve el lang en anderhalve el breed. 7 Hij maakte twee cherubs van goud, van gedreven werk maakte hij ze, aan de beide einden van het verzoendeksel, 8 één cherub aan het ene einde en één cherub aan het andere einde. Uit één stuk met het verzoendeksel maakte hij de cherubs op zijn beide einden. 9 En de cherubs hielden twee vleugels uitgespreid naar boven, met hun vleugels het verzoendeksel bedekkende en hun aangezicht naar elkander gericht; naar het verzoendeksel waren de aangezichten der cherubs gericht.

Zie hoofdstuk 25:10-22

Onder leiding van Bezaleël wordt de gouden tafel met zijn gerei gemaakt

10 Hij maakte de tafel van acaciahout, twee el lang, één el breed en anderhalve el hoog. 11 Hij overtrok die met louter goud en maakte er een gouden omlijsting omheen. 12 Hij maakte er een rand van een handbreedte omheen en een gouden omlijsting rondom haar rand. 13 Hij goot er vier gouden ringen voor en hij zette de ringen op de vier hoeken aan haar vier poten. 14 Dicht bij de rand bevonden zich de ringen, als houders voor de draagstokken om de tafel te dragen. 15 Hij maakte de draagstokken van acaciahout en overtrok ze met goud, om de tafel te dragen. 16 En hij maakte het gerei dat op de tafel behoorde, de schotels, schalen, kommen, en de kannen, waarmee geplengd wordt, van louter goud.

Zie hoofdstuk 25:23-30

Onder leiding van Bezaleël wordt de gouden kandelaar met al zijn gerei gemaakt

17 Hij maakte de kandelaar van louter goud; van gedreven werk maakte hij de kandelaar, het voetstuk zowel als de schacht, de bloemkelken, met knoppen en bloesems, vormden één geheel daarmee. 18 Zes armen staken uit zijn zijden: drie armen van de kandelaar uit de ene zijde en drie armen van de kandelaar uit de

andere zijde. 19 Drie bloemkelken in de vorm van amandelbloesem aan de ene arm, met knop en bloesem, en drie bloemkelken, in de vorm van amandelbloesem, aan de andere arm, met knop en bloesem; aldus voor de zes armen, die uit de kandelaar uitstaken. 20 Op de kandelaar vier bloemkelken, in de vorm van amandelbloesem, met zijn knoppen en bloesems. 21 Ook een knop onder het eerste paar armen, die uit hem voortkwamen, en een knop onder het tweede paar armen, die uit hem voortkwamen, en een knop onder het derde paar armen, die uit hem voortkwamen; (aldus) bij de zes armen, die er uitstaken. 22 De knoppen en de armen kwamen uit hem voort, terwijl het geheel één gedreven werk van louter goud was. 23 En hij maakte er de zeven lampen voor met snuiters en bakjes van louter goud. 24 Van een talent louter goud maakte hij hem met al zijn gerei.

Zie hoofdstuk 25:31-40

Onder leiding van Bezaleël wordt het gouden reukofferaltaar gemaakt

25 Hij maakte het reukofferaltaar van acaciahout, een el lang en een el breed, vierkant, en twee el hoog; de hoornen vormden daarmee één geheel. 26 Hij overtrok het met louter goud, het bovenzvlak en de zijvlakken rondom, en de hoornen. Hij maakte er een gouden omlijsting omheen. 27 Hij maakte er twee gouden ringen voor, onder de omlijsting, aan de beide zijkanten op de beide zijden, als houders voor draagstokken om het daarmee te dragen. 28 En hij maakte draagstokken van acaciahout en overtrok ze met goud.

Zie hoofdstuk 30:1-10

Onder leiding van Bezaleël worden de zalfolie en het reukwerk gemaakt

29 En hij maakte de heilige zalfolie en het zuivere welriekend reukwerk, zoals een zalfbereider die bereidt.

Zie hoofdstuk 30:22-38

INHOUD:

- Vs.1-7: Het koperen brandofferaltaar
- Vs.8: Het koperen wasvat
- Vs.9-17: De gordijnen van de voorhof en hun pilaren
- Vs.18,19 Het gordijn voor de poort van de voorhof
- Vs.20: De koperen pinnen
- Vs.21-31: De kosten van de tabernakel

TOELICHTING:

Onder leiding van Bezaleël wordt het koperen brandofferaltaar gemaakt

1 Hij maakte het brandofferaltaar van acaciahout, vijf el lang en vijf el breed, vierkant, en drie el hoog. 2 Hij maakte hoornen aan de vier hoeken, de hoornen vormden daarmee één geheel en hij overtrok het met koper. 3 Hij maakte al het gerei van het altaar: de potten, de scheppen, de sprengbekkens, de vorken en de vuurpannen, al zijn gerei maakte hij van koper. 4 Hij maakte voor het altaar een traliewerk, een koperen netwerk, tot halverwege beneden zijn rand. 5 Hij goot vier ringen aan de vier einden van het koperen traliewerk, als houders voor de draagstokken. 6 Hij maakte de draagstokken van acaciahout en overtrok ze met koper. 7 En hij stak de draagstokken in de ringen aan de zijden van het altaar, om het daarmee te dragen; hol, van planken maakte hij dit.

Zie hoofdstuk 27:1-8

Onder leiding van Bezaleël wordt het koperen wasvat gemaakt

8 Hij maakte het wasvat van koper, met een voetstuk van koper, van de spiegels der dienstdoende vrouwen, die dienst deden bij de ingang van de tent der samenkomst.

Zie hoofdstuk 30:17-21

Hier wordt als bijzonderheid vermeld dat vrouwen hun bijdrage aan het wasvat leverden in de vorm van hun spiegels. Dat, waarin zij zichzelf bekeken en waardoor hun ijdelheid gestreeld werd, werd ingeleverd om er het wasvat mee te maken. Het moet iets gekost hebben om dit voor hen toch belangrijke attriboot af te staan. Dat doet iemand alleen als ze er iets beters voor terug krijgt. En dat was hier ook zo.

Het wasvat stelt het woord van God voor. Dat wordt ook vergeleken met een spiegel (Jak. 1:23-25). De spiegel van de vrouwen gaf een volledig beeld van wie erin keek, maar was geen middel om het verkeerde te veranderen. De spiegel van het woord van God geeft ook een volledig beeld van wie zichzelf daarin bekijkt, maar geeft wel een middel tot verandering. Wie zichzelf als zondaar ziet, leest er ook in hoe er vergeving en aanneming door God kan plaatsvinden.

Vrouwen hebben altijd een wezenlijke bedrage geleverd aan het werk van God:

- 1 zij dienden de Heer met hun goederen (Luk. 8:1-3),

En het gebeurde daarna, dat Hij rondreisde door stad en dorp, terwijl Hij predikte en het evangelie van het koninkrijk van God verkondigde, en de twaalf waren bij Hem, en enige vrouwen die van boze geesten en ziekten waren genezen: Maria, Magdalena geheten, van wie zeven demonen waren uitgegaan, en Johanna, de vrouw van Chusas, zaakwaarnemer van Herodes, en Susanna, en vele anderen, die hen dienden met hun bezittingen. (Lk 8:1-3)

- 1 zij zaten aan zijn voeten (Luk. 10:39),

En deze had een zuster, Maria geheten, die ook aan de voeten van de Heer zat en naar zijn woord luisterde. (Lk 10:39)

Want als iemand een hoorder van het woord is en geen dader, die is gelijk aan een man die zijn natuurlijk gezicht in een spiegel bekijkt; want hij bekijkt zich, gaat weg en is onmiddellijk vergeten hoe hij er uitzag. Maar wie zijn blik richt op de volmaakte wet, die van de vrijheid, en daarbij blijft, niet een vergeetachtig hoorder geworden maar een dader van het werk, die zal gelukkig zijn in zijn doen. (Jk 1:23-25)

- 1 zij zalfden Hem (Luk. 7:37,38; Joh. 12:3),

En zie, een vrouw die in de stad een zondares was en die merkte dat Hij in het huis van de farizeeër aanlag, bracht een albasten fles met balsem, ging wenend achter Hem staan, bij zijn voeten, en begon zijn voeten met haar tranen nat te maken en droogde ze af met de haren van haar hoofd, en zij kuste zijn voeten innig en zalfde ze met de balsem. (Lk 7:37,38)

Maria dan nam een pond balsem van onvervalste, kostbare nardus, zalfde de voeten van Jezus en droogde zijn voeten met haar haren af; en het huis werd met de geur van de balsem vervuld. (Jh 12:3)

- 1 zij waren bij het kruis (Joh. 19:25),

...; bij het kruis van Jezus nu stonden zijn moeder en de zuster van zijn moeder, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena. (Jh 19:25)

- 1 zij waren bij het graf en bij zijn opstanding (Matth. 28:1-6),

Laat op de sabbat nu, tegen het aanbreken van de eerste dag van de week, kwam Maria Magdalena en de andere Maria om het graf te bezien. En zie, er kwam een grote aardbeving, want een engel van de Heer daalde neer uit de hemel, trad toe en wentelde de steen af en ging daarop zitten. Zijn gedaante nu was als een bliksem en zijn kleding wit als sneeuw. Uit bangheid voor hem nu beefden de wachters en werden als doden. De engel antwoordde echter en zei tot de vrouwen: Weest u niet bang, want ik weet dat u Jezus, de gekruisigde zoekt. Hij is hier niet, want Hij is opgewekt zoals Hij heeft gezegd. Komt hier, ziet de plaats waar de Heer gelegen heeft. (Mt 28:1-6)

- 1 zij zagen Hem na zijn opstanding het eerst (Matth. 28:7-9),

En gaat vlug heen en zegt zijn discipelen: Hij is opgewekt van de doden, en zie, Hij gaat u voor naar Galilea; daar zult u Hem zien. Zie, ik heb het u gezegd. En zij gingen vlug weg van het graf, met vrees en grote blijdschap, en liepen snel om het zijn discipelen te berichten. En terwijl zij heengingen om het zijn discipelen te berichten, zie, Jezus ontmoette hen en zei: Gegroet! Zij nu kwamen naar Hem toe, grepen zijn voeten en huldigden Hem. (Mt 28:7-9)

- 1 zij waren zijn boodschappers (Matth. 28:10; Joh. 19:16-18),

Toen zei Jezus tot hen: Weest niet bang; gaat heen, bericht mijn broeders dat zij moeten weggaan naar Galilea, en daar zullen zij Mij zien. (Mt 28:10)

- 1 zij namen in Filippi als eersten het evangelie aan (Hand. 16:13),

En op de sabbatdag gingen wij de poort uit naar de rivier, waar wij dachten dat een gebedsplaats zou zijn; en wij gingen zitten en spraken tot de vrouwen die waren samengekomen. (Hd 16:13)

- 1 zij vormden mede de kern van gemeente (Hand. 1:14).

Deze allen volhardden eendrachtig in het gebed, met enige vrouwen en Maria, de moeder van Jezus, en zijn broers. (Hd 1:14)

Onder leiding van Bezaleël worden de gordijnen van de voorhof en hun pilaren gemaakt

9 Hij maakte de voorhof; voor de zuidzijde: de gordijnen van de voorhof van getweerd fijn linnen, honderd el; 10 hun twintig pilaren met daarvoor twintig voetstukken van koper, en voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 11 Voor de noordzijde: honderd el; hun twintig pilaren met daarvoor twintig voetstukken van koper en voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 12 Voor de westzijde: de gordijnen vijftig el; en hun tien pilaren met daarvoor tien voetstukken, en voor de pilaren haken en dwarsstangen van zilver. 13 En voor de oostzijde: vijftig el.

14 Voor het ene zijstuk: de gordijnen vijftien el, met hun drie pilaren met de drie voetstukken daarvan. 15 En voor het andere zijstuk – aan weerszijden van de poort van de voorhof waren gordijnen – vijftien el, met de drie pilaren en de drie voetstukken daarvan. 16 Al de gordijnen van de voorhof rondom, waren van getweerd fijn linnen. 17 De voetstukken voor de pilaren waren van koper, de haken en de dwarsstangen voor de pilaren van zilver, ook het overtrek van hun boveneinde was van zilver. Zij waren door zilveren dwarsstangen verbonden, al de pilaren van de voorhof.

Zie hoofdstuk 27:9-15,17,18

Onder leiding van Bezaleël wordt het gordijn voor de poort van de voorhof gemaakt

18 Het gordijn voor de poort van de voorhof was veelkleurig weefwerk van blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen; twintig el was de lengte, en de hoogte – tevens de breedte (van de stof) – was vijf el, in overeenstemming met de gordijnen van de voorhof. 19 De vier pilaren en de vier voetstukken daarvan waren van koper; de haken, het overtrek van hun bovineinde en de dwarsstangen waren van zilver.

Zie hoofdstuk 27:16

Onder leiding van Bezaleël worden de koperen pinnen gemaakt

20 Al de pinnen voor de tabernakel en voor de voorhof rondom, waren van koper.

Zie hoofdstuk 27:19

In de tabernakel hadden pilaren hun plaats, maar ook tentpinnen. Pilaren zijn indrukwekkend, tentpinnen lijken onbetekenend. Toch zijn beiden nodig. In de gemeente zijn mannen als Jakobus, Kefas en Johannes, die geacht werden steunpilaren te zijn (Gal.2:9) en er zijn talloze mannen en vrouwen van wie wij geen naam weten, maar die bij God bekend zijn. Allen zijn nodig. Zonder pilaren kan er geen gebouw zijn; zonder tentpinnen blijven de pilaren niet staan.

De kosten van de tabernakel

21 Dit zijn de kosten van de tabernakel, de tabernakel der getuigenis, die berekend zijn op bevel van Mozes door de Levieten onder leiding van Itamar, de zoon van de priester Aäron. 22 Bezaleël nu, de zoon van Uri, de zoon van Hur, uit de stam Juda, maakte alles wat de HERE Mozes geboden had, 23 en met hem Aholiab, de zoon van Ahisamach, uit de stam Dan, een handwerker en kunstenaar, vervaardiger van veelkleurig weefwerk in blauwpurper, roodpurper, scharlaken en fijn linnen. 24 Al het goud dat gebruikt werd bij de verrichting van alle werkzaamheden aan het heiligdom, het goud van het beweegoffer, was negenentwintig talenten en zevenhonderd en dertig sikkels, naar de heilige sikkel. 25 Het zilver van de getelden der vergadering was honderd talenten en duizend zevenhonderd en vijfenzeventig sikkels naar de heilige sikkel: 26 een beka per hoofd, dat is een halve sikkel, naar de heilige sikkel, voor ieder die tot de getelden ging behoren, van twintig jaar oud en daarboven, ten getale van zeshonderdendrieduizend vijfhonderd en vijftig man. 27 Honderd talenten zilver dienden om de voetstukken van het heiligdom en van het voorhangsel te gieten, honderd voetstukken, naar de honderd talenten, een talent voor een voetstuk. 28 Van de duizend zevenhonderd en vijfenzeventig sikkels maakte hij haken voor de pilaren, overtrok er hun bovineinde mee en maakte daarvoor verbindingen. 29 Het koper van het beweegoffer was zeventig talenten en tweeduizend vierhonderd sikkels. 30 Daarvan maakte hij de voetstukken voor de ingang van de tent der samenkomst, het koperen altaar met het bijbehorende koperen traliewerk, al het gerei van het altaar, 31 de voetstukken van de voorhof rondom, de voetstukken van de poort van de voorhof, al de pinnen van de tabernakel en al de pinnen van de voorhof rondom.

Alles werd geteld. Voor God is ieder offer, iedere bijdrage aan de tabernakel, zijn woning, in tel. Het werd voor Hem in gedachtenis gebracht (Ex.30:16). Ook wij moeten tellen of alles er nog is: of we niet bepaalde waarheden te kort doen, die onderbelichten, terwijl we andere waarheden onevenredig benadrukken.

Het goud van de tabernakel kwam van de vrijwillige gaven. Het zilver kwam van de getelden. Dat wil zeggen dat het bedrag aan zilver voor iedereen hetzelfde was, want ieder van de getelden moest halve sikkel betalen (30:11-16).

..., en toen zij de genade die mij gegeven is, erkennen, gaven Jakobus, Kefas en Johannes, die geacht werden steunpilaren te zijn, mij en Barnabas de rechterhand van gemeenschap, opdat wij naar de volken en zij naar de besnedenen gingen; ... (Gl 2:9)

En gij zult het geld der verzoening van de Israëlieten nemen en het bestemmen voor de dienst in de tent der samenkomst; het zal voor de Israëlieten tot een gedachtenis zijn voor het aangezicht des HEREN ter verzoening voor hun leven. (Ex 30:16)

De HERE sprak tot Mozes: Wanneer gij het getal der Israëlieten bij de telling opneemt, dan zullen zij, ieder voor zijn leven, aan de HERE een zoengeld geven, wanneer men hen telt, opdat er onder hen geen plaag zij bij de telling. Dit zal ieder die tot de getelden gaat behoren, geven: een halve sikkkel, gerekend naar de heilige sikkkel – deze sikkkel is twintig gera – een halve sikkkel is de heffing voor de HERE. Ieder die tot de getelden gaat behoren van twintig jaar oud en daarboven, zal de heffing voor de HERE geven. De rijke zal niet meer noch de arme minder dan een halve sikkkel opbrengen, om die te geven als heffing voor de HERE ter verzoening voor uw leven. En gij zult het geld der verzoening van de Israëlieten nemen en het bestemmen voor de dienst in de tent der samenkomst; het zal voor de Israëlieten tot een gedachtenis zijn voor het aangezicht des HEREN ter verzoening voor hun leven.

Van dit zilver werden de voetstukken van het heiligdom gegoten. Dat wil zeggen dat voor iedereen op dezelfde basis deel uitmaakt van het huis van God. Hoe verschillend we overigens ook kunnen zijn, we hebben allemaal de fundamentele waarheden van Christus verzoeningswerk nodig.

INHOUD:

Vs.1-31: Onder leiding van Bezaleël worden de priesterklederen gemaakt

Vs.32-43: Mozes keurt het werk goed

TOELICHTING:

In dit hoofdstuk komt tien maal de uitdrukking "zoals de *HERE* Mozes geboden had" voor. Het benadrukt het belang van de priesterkleding: de uitoefening van de priesterdienst van de Heer Jezus en de gelovigen. Het laat ook niets over aan de verbeelding van de mens.

Onder leiding van Bezaleël worden de priesterklederen gemaakt

1 Van het blauwpurper, roodpurper en scharlaken maakten zij ambtsklederen voor de dienst in het heiligdom; ook maakten zij de heilige klederen die voor Aäron bestemd waren, zoals de HERE Mozes geboden had.

2 Hij maakte de efod van goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen. 3 Zij pletten de gouden platen en hij sneed ze in draden, om die te verwerken tussen het blauwpurper, het roodpurper, het scharlaken en het fijn linnen: kunstig werk. 4 Verbonden schouderstukken maakten zij ervoor, aan de beide einden was de efod verbonden; 5 en de gordel om hem aan te binden, die daarmee één geheel vormde, was op dezelfde wijze vervaardigd: van goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen, zoals de HERE Mozes geboden had. 6 Zij bewerkten de chrysopraasstenen, ingevat in gouden kassen, gegraveerd als zegelgraveerwerk, met de namen der zonen van Israël. 7 Hij zette ze op de schouderstukken van de efod als gedachtenisstenen voor de Israëlieten, zoals de HERE Mozes geboden had.

8 En hij maakte het borstschild, kunstig werk, op dezelfde wijze als de efod: van goud, blauwpurper, roodpurper, scharlaken en getweerd fijn linnen. 9 Vierkant was het; dubbel maakten zij het borstschild, een span lang en een span breed, dubbel. 10 Zij vulden het met vier rijen stenen: een rij rode jaspis, chrysoliet en malachiet, de eerste rij; 11 de tweede rij: hematiet, lazuursteen en prasem; 12 de derde rij: barnsteen, agaath en amethyst; 13 de vierde rij: turkoois, chrysopraas en nefriet. In gouden kassen waren zij ingevat in hun zettingen. 14 De stenen overeenkomstig de namen der zonen van Israël, waren twaalf in getal, overeenkomstig hun namen; als zegelgraveerwerk waren zij, elk met zijn naam, voor de twaalf stammen. 15 Zij maakten op het borstschild gedraaide kettinkjes, vlechtwerk van louter goud. 16 Zij maakten twee gouden kassen en twee gouden ringen en zetten de beide ringen aan de beide einden van het borstschild. 17 Zij deden de beide gevlochten kettinkjes van goud in de beide ringen aan de einden van het borstschild. 18 De beide andere einden der beide gevlochten kettinkjes maakten zij aan de beide kassen vast en zetten ze op de schouderstukken van de efod, aan de voorkant. 19 Zij maakten twee gouden ringen en zetten ze aan de beide einden van het borstschild, op de binnenrand, die naar de efod was toegekeerd. 20 Ook maakten zij twee gouden ringen en zetten die op de beide schouderstukken van de efod, onderaan aan de voorkant, dicht bij de plaats waar hij verbonden was, boven de gordel van de efod. 21 Zij bonden het borstschild met zijn ringen aan de ringen van de efod vast met een blauwpurperen snoer, zodat het op de gordel van de efod vastzat, en het borstschild niet van de efod kon afschuiven – zoals de HERE Mozes geboden had.

22 En hij maakte het opperkleed van de efod, weefwerk, geheel blauwpurper. 23 De opening van het opperkleed was in het midden ervan als bij een pantser, rondom die opening was een rand, opdat het niet scheurde. 24 Zij zetten op de zomen van het opperkleed granaatappels in blauwpurper, roodpurper en scharlaken, getweerd. 25 Zij maakten belletjes van louter goud en zetten de belletjes tussen de granaatappels op de zomen van het opperkleed,

overall tussen de granaatappels: 26 telkens een belletje en een granaatappel, rondom op de zomen van het opperkleed voor de dienst – zoals de HERE Mozes geboden had.

27 En zij maakten de onderklederen van fijn linnen, weefwerk, voor Aäron en zijn zonen, 28 de tulband van fijn linnen, de sierlijke hoofddoeken van fijn linnen, de linnen broeken van getweerd fijn linnen, 29 en de gordel van getweerd fijn linnen, blauwpurper, roodpurper en scharlaken: veelkleurig weefwerk – zoals de HERE Mozes geboden had. 30 Zij maakten een plaat, de heilige diadeem, van louter goud, en schreven daarin een inschrift, zegelgraveerwerk: Den HERE heilig. 31 Zij zetten er een blauwpurperen snoer aan om ze op de tulband vast te maken – zoals de HERE Mozes geboden had.

Zie hoofdstuk 28:1-43

In vers 3 een detail dat niet in hoofdstuk 28 staat: een gouden draad die door de efod heen wordt geweven. Dit is er een beeld van dat de Goddelijke heerlijkheid (goud) door alle trekken van zijn heilige mensheid heen schittert. Alle waarheden omtrent zijn persoon hangen met elkaar samen. Niets is te scheiden, wel te onderscheiden. Voorbeeld: Hij slaapt op een boot omdat Hij vermoeid is; even later staat Hij op en bestraft de wind en de golven (*Mark. 4:35-41*).

En Hij zei tot hen op die dag, toen het avond was geworden: Laten wij oversteken naar de overkant! En met achterlating van de menigte namen zij Hem, zoals Hij was, in het schip mee; en nog andere schepen waren er bij Hem. En er ontstond een hevige stormwind en de golven sloegen in het schip, zodat het schip al vol liep. En Hij lag in het achterschip op het kussen te slapen; en zij wekten Hem en zeiden tot Hem: Meester, bekommert U Zich er niet om dat wij vergaan? En wakker geworden bestrafte Hij de wind en zei tot de zee: Zwijg, wees stil! En de wind ging liggen en er ontstond een grote stilte. En Hij zei tot hen: Waarom bent u zo angstig? Hebt u nog geen geloof? En zij vreesden met grote vrees en zeiden tot elkaar: Wie is toch Deze, dat zelfs de wind en de zee Hem gehoorzamen? (Mk 4:35-41)

Mozes keurt het werk goed

32 Toen was alle arbeid aan de tabernakel, de tent der samenkomst, voltooid, en de Israëlieten hadden het werk verricht overeenkomstig alles wat de HERE Mozes geboden had, zó hadden zij het verricht. 33 En zij brachten de tabernakel tot Mozes, de tent met al haar gerei, de haken, planken, dwarsbalken, pilaren met hun voetstukken, 34 het dekkleed van roodgeverfde ramsvellen, het dekkleed van tachasvellen, het voorhangsel ter bedekking, 35 de ark der getuigenis met de draagstokken en het verzoendeksel, 36 de tafel, al haar gerei en het toonbrood, 37 de kandelaar van louter goud, zijn lampen – de lampen die men daarop hun plaats geven moest – en al zijn gerei, de olie voor het licht, 38 het gouden altaar, de zalfolie, het welriekend reukwerk, het gordijn voor de ingang der tent, 39 het koperen altaar met het bijbehorend koperen traliwerk, de draagstokken en al zijn gerei, het wasvat met zijn voetstuk, 40 de gordijnen van de voorhof, zijn pilaren en zijn voetstukken, en het gordijn voor de poort van de voorhof, zijn touwen en zijn pinnen, al het gerei voor de dienst van de tabernakel, de tent der samenkomst, 41 de ambtsklederen voor de dienst in het heiligdom, de heilige klederen voor de priester Aäron, en de klederen van zijn zonen, om het priesterambt te bekleden. 42 Overeenkomstig alles, wat de HERE Mozes geboden had, zó hadden de Israëlieten al de arbeid verricht. 43 En Mozes zag al het werk, en zie, zij hadden het gemaakt zoals de HERE geboden had; zó hadden zij het gemaakt. Toen zegende Mozes hen.

In vers 43 de slotconclusie: "Mozes zag al het werk, en zie, zij hadden het gemaakt zoals de HERE geboden hadden; zo hadden zij het gemaakt. Toen zegende Mozes hen" (vgl. *Gen.2:1-3*). De tabernakel is dan nog niet opgericht, maar er wel helemaal klaar voor. Zo kijkt de Heer Jezus naar al ons werk, al is het voor de wereld nog verborgen en zegent ons naar de mate van het geheel van onze gehoorzaamheid.

Alzo werden voltooid de hemel en de aarde en al hun heer. Toen God op de zevende dag het werk voltooid had, dat Hij gemaakt had, rustte Hij op de zevende dag van al het werk, dat Hij gemaakt had. En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al het werk, dat God scheppende tot stand had gebracht. (Gn 2:1-3)

INHOUD:

Vs.1-16: De HERE zegt hoe de tabernakel moet worden opgericht

Vs.17-33: Mozes richt de tabernakel op

Vs.34-38: De heerlijkheid des HEREN vervult de tabernakel

TOELICHTING:**De HERE zegt hoe de tabernakel moet worden opgericht**

1 De HERE sprak tot Mozes: 2 Op de eerste dag van de eerste maand zult gij de tabernakel, de tent der samenkomst, oprichten. 3 Gij zult daarin de ark der getuigenis plaatsen en gij zult de ark door het voorhangsel aan het oog onttrekken. 4 Gij zult de tafel brengen en schikken wat erop behoort; gij zult de kandelaar brengen en zijn lampen erop zetten. 5 Gij zult het gouden altaar voor het reukwerk vóór de ark der getuigenis zetten. Gij zult het gordijn voor de ingang van de tabernakel ophangen. 6 Gij zult het brandofferaltair vóór de ingang van de tabernakel, de tent der samenkomst, zetten. 7 Gij zult het wasvat tussen de tent der samenkomst en het altaar zetten en er water in doen. 8 Gij zult de voorhof rondom uitzetten en het gordijn voor de poort van de voorhof ophangen. 9 Dan zult gij de zalfolie nemen en de tabernakel met al wat daarin is, zalven; zo zult gij hem heiligen met al zijn gerei, en hij zal heilig zijn. 10 Ook zult gij het brandofferaltair zalven met al zijn gerei; zo zult gij het heiligen, en het altaar zal allerheiligst zijn. 11 Ook zult gij het wasvat met zijn voetstuk zalven en het heiligen.

12 Dan zult gij Aäron en zijn zonen doen naderen tot de ingang van de tent der samenkomst en gij zult hen met water wassen. 13 Gij zult Aäron met de heilige klederen bekleden, hem zalven en heiligen, om voor Mij het priesterambt te bekleden. 14 Ook zijn zonen zult gij doen naderen en hen met onderklederen kleden. 15 Gij zult hen zalven, zoals gij hun vader gezalfd hebt, om voor Mij het priesterambt te bekleden; en dit geschiedt, opdat hun zalving voor hen tot een altoosdurend priesterschap zij in hun geslachten. 16 En Mozes deed dit; overeenkomstig alles wat de HERE hem geboden had, zó deed hij.

Het tijdstip van de oprichting luidt een nieuw begin in, de eerste dag van de eerste maand. Het vaak voorkomend gebruik van olie (*vers 9-11,13,15*) herinnert aan onze onophoudelijke behoefte aan de genade van de Heilige Geest, zonder Wie het mooiste werk onaanvaardbaar is voor God. Alleen wat als vrucht van de Heilige Geest in ons leven te voorschijn komt, is waardevol voor God.

In *vers 16* het uitgangspunt, dat telkens terugkomt: alles doen zoals de HERE geboden had en niet handelen naar eigen inzicht.

Mozes richt de tabernakel op

17 Het geschiedde in de eerste maand in het tweede jaar op de eerste der maand, dat de tabernakel werd opgericht. 18 Mozes richtte de tabernakel op, plaatste de voetstukken, stelde de planken, bracht dwarsbalken aan en richtte de pilaren op. 19 Hij breidde de tent over de tabernakel uit en legde het dekkleed der tent er overheen – zoals de HERE Mozes geboden had.

20 Hij nam de getuigenis en legde die in de ark, hij schoof de draagstokken aan de ark en legde het verzoendeksel bovenop de ark.

21 Hij bracht de ark naar de tabernakel, hing het voorhangsel ter bedekking op en onttrok de ark der getuigenis aan het oog – zoals de HERE Mozes geboden had.

22 Hij zette de tafel in de tent der samenkomst aan de noordzijde van de tabernakel, buiten het voorhangsel. 23 Hij schikte daarop het brood voor het aangezicht des HEREN – zoals de HERE Mozes geboden had.

24 Hij plaatste de kandelaar in de tent der samenkomst tegenover de tafel, aan de zuidzijde van de tabernakel. 25 Hij zette de lampen erop voor het aangezicht des HEREN – zoals de HERE Mozes geboden had.

26 Hij zette het gouden altaar in de tent der samenkomst vóór het voorhangsel. 27 Hij ontstak daarop welriekend reukwerk – zoals de HERE Mozes geboden had.

28 Hij hing het gordijn voor de ingang van de tabernakel op. 29 Het brandofferaltaar zette hij bij de ingang van de tabernakel, de tent der samenkomst, en hij offerde daarop het brandoffer en het spijsoffer – zoals de HERE Mozes geboden had.

30 Hij zette het wasvat tussen de tent der samenkomst en het altaar en hij deed er water in voor de afwassing. 31 Mozes en Aäron en diens zonen wiesen daarmee hun handen en hun voeten. 32 Wanneer zij kwamen in de tent der samenkomst en wanneer zij naderden tot het altaar, wiesen zij zich – zoals de HERE Mozes geboden had.

33 Hij richtte de voorhof op rondom de tabernakel en het altaar, en hij hing het gordijn voor de poort van de voorhof op. Zo voleindigde Mozes het werk.

De werkers hadden alles klaargemaakt, maar Mozes richt het huis van God op.

De heerlijkheid des HEREN vervult de tabernakel

34 En de wolk bedekte de tent der samenkomst, en de heerlijkheid des HEREN vervulde de tabernakel, 35 zodat Mozes de tent der samenkomst niet kon binnengaan, want de wolk rustte daarop, en de heerlijkheid des HEREN vervulde de tabernakel. 36 Wanneer de wolk zich verhief van boven de tabernakel, braken de Israëlieten op, op al hun tochten. 37 Maar indien de wolk zich niet verhief, dan braken zij niet op tot de dag, dat zij zich verhief. 38 Want op de tabernakel rustte des daags de wolk des HEREN, en des nachts was er een vuur in voor de ogen van het gehele huis Israëel, op al zijn tochten.

Een machtig moment, het doel van al het voorgaande werk: God komt bij zijn volk wonen.